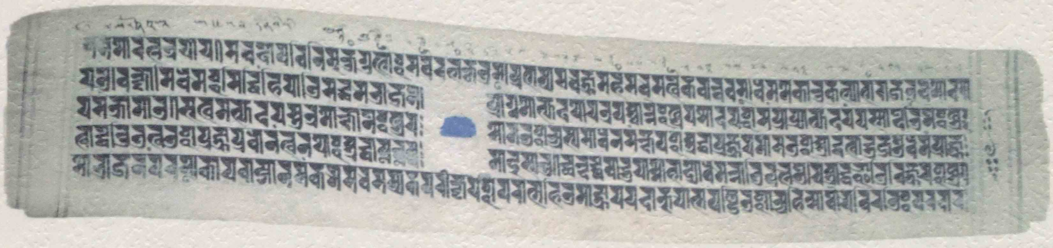
贝叶经特殊文本专项挖掘系列丛书③

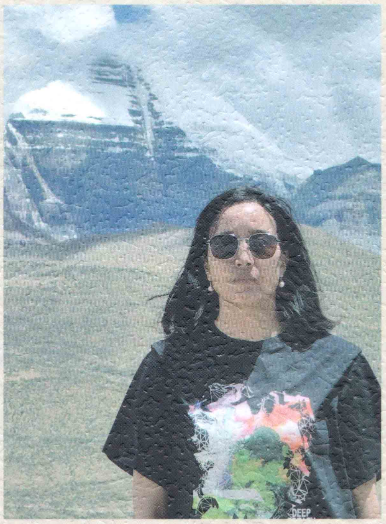
梵文写本《宝鬘论颂》校勘与研究

RATNĀVALĪ
CRITICAL EDITION OF THE SANSKRIT MANUSCRIPT FROM XIZANG

普仓 著
PHURTSHAM

西藏藏文古籍出版社

普仓，西藏江孜县人，2012年至今在西藏自治区社会科学院贝叶经研究所从事梵文贝叶经写本研究工作。北京大学南亚学系学士（2009），北京大学南亚学系硕士（2012），北京大学南亚学系访问学人（2016）。师从北京大学段晴教授。承担国家社科基金项目、自治区哲学社会科学资助项目、自治区人才资源开发专项等多项，在国内外发表中文、藏文、英文学术论文/译文数十篇。

策　　划：西藏自治区社会科学院
　　　　　贝叶经研究所

项目名称：贝叶经特殊文本专项挖掘

项目批准号：20XZTBWT003

丛书编委会

总　　编：泽　丽

副 总 编：李小宁

主　　编：欧珠次仁

副 主 编：泽旺仁真　普　仓　次仁顿珠　达娃群宗

顾　　问：叶少勇　林温·白玛格桑　边巴嘉措　萨尔吉

编　　委：欧珠次仁　泽旺仁真　普　仓　达娃群宗

次仁顿珠　中普琼　边巴次仁

特邀编辑：拉巴次仁　萨尔吉

排版设计：普　仓

贝叶经特殊文本专项挖掘系列丛书③

梵文写本《宝鬘论颂》

校勘与研究

RATNĀVALĪ

CRITICAL EDITION OF THE SANSKRIT MANUSCRIPT FROM XIZANG

普仓 / 著
Phurtsham

西藏藏文古籍出版社

图书在版编目（CIP）数据

梵文写本《宝鬘论颂》对勘与研究 / 普仓著 .-- 拉萨：西藏藏文古籍出版社，2022.12

ISBN 978-7-5700-0781-3

Ⅰ. ①梵… Ⅱ. ①普… Ⅲ. ①小乘－佛经②《宝鬘论颂》－校勘③《宝鬘论颂》－研究 Ⅳ. ① B942.2

中国版本图书馆 CIP 数据核字（2022）第 243260 号

梵文写本《宝鬘论颂》对勘与研究

作　　者　普　仓
责任编辑　王　雷
出版发行　西藏藏文古籍出版社
印　　刷　安徽省桐城市神州书刊印务有限公司
开　　本　787mm×1092mm 1/16
印　　张　13.75
版　　次　2024 年 10 月第 1 版
印　　次　2024 年 10 月第 1 版
印　　数　0001~1000 册
标准书号　ISBN 978-7-5700-0781-3
定　　价　45.00 元

版权所有　翻印必究

前 言

本书为国家社科基金青年项目，在写作过程中得到很多师友的热情支持和无私帮助，至今才得以出版。

本书的撰写有特殊的缘起。2015 年底北京大学叶少勇博士访问西藏自治区社会科学院贝叶经研究所，交流期间谈及西藏保存的一些大乘佛教中观派创始人龙树的哲学著作。其中《宝鬘论颂》梵本在西藏保存完整，并且是目前唯一的全本。2016 年，笔者顺利申请了国家社科基金青年项目《< 宝鬘论颂 > 梵、藏、汉对勘》，并开始了校勘研究工作，2020 年顺利结项。

衷心感谢叶少勇博士，不仅是本书的撰写起缘于他，且在撰写过程中提出了很多指导意见，书稿完成之后也提出了很多修改意见，我对此心怀感激。

在机缘巧合下，中国人民大学国际佛学研究中心朱竞旻博士（云丹法师）看到了本书的初稿，他建议将仁光法师的翻译（藏译汉）作为重要参考之一，使本书更具可读性和扩大受益范围。同时他在审稿中提出的意见建议，我表示衷心感谢。衷心感谢北京大学萨尔吉教授提出的意见建议。衷心感谢藏学研究中心北京藏医院特聘专家刘英华老师赠送尼泊尔《宝鬘论颂》梵本残本照片。感谢梵文爱好者刘时多次帮我查找资料。

同时，我也感谢包括中国藏学研究中心李学竹研究员在内的所有支持和期待本书出版的同行专家学者。

本书中所有错谬，由笔者一人负责

普 仓

2024 年 8 月 6 日

An Overview for Readers in English

Ratnāvalī is one of the Six Collections of Advice (Rigs tshogs) written by Nāgārjuna, and there are currently three extant Sanskrit manuscripts, two of which are fragments from Nepal, and the third is completely preserved in Drepung Monastery of Tibet. This edition is based on this complete Sanskrit text and also consults the fragments; the dissimilarities between the texts are annotated below.

Every Sanskrit transcription attempts to preserve the manuscript's original appearance while also incorporating the editor's subjective assessment. In other words, readings that are deemed to be inaccurate will be fixed, and the original reading will be marked with annotations. It also includes copy errors, excluding those that are fixed afterwards. It should be noted that the Sanskrit text kept at the Drepung Monastery frequently lacks distinctions between *ya* and *pa*, occasionally *ba* and *va* are similarly indistinguishable, *ma* and *sa* are readily misconstrued, and occasionally the Virāma and Visarga are omitted. Since all of this keeps happening, no annotation is given.

The Tibetan translation of the *Ratnāvalī* is available in three different versions. Jñānagarbha and Klu'i rgyal mtshan translated the first, which was later updated and preserved in the Tanjur editions found in Chone, Derge, Narthang, and Peking. Vidyākaraprabha and Dka'ba dbal brtsegs translated the second one, which has also been updated and preserved in the Shol edition. The unrevised

version is kept in Mustang and is not consulted in this edition. *The Ratnāvalī of Ācārya Nāgārjuna*, *with the commentary of Ajitamitra*, was published by Ācārya Ngawang Samten. This edition is the best critical edition of the Tibetan translations and it matches the existing Sanskrit text. This book consults all of the aforementioned editions; any differences or deviations from the Sanskrit text are noted in the footnote.

The text was translated into Chinese as early as 500 A.D. by Paramārtha from a particular Indian language. The Chinese translation of the Ratnāvalī and Catuḥ-śataka (《〈中观宝鬘论释〉与〈四百论释〉合刊》) was released in 1997 by Mount Wutai Tayuan Temple（五台山大塔院寺）. Renguang（仁光）gave the Chinese translation of the verses, which is based on Tibetan and totally corresponds with Tibetan; this translation can be compared to that of Paramārtha. For the convenience of readers, the two Chinese versions are attached.

Furthermore, it should be mentioned that the Sanskrit text preserved in Tibet has colophon at the conclusion that includes the *Ye Dharma* and another sentence that is not completely clear to me, and could be in deed of further emendation, and is only meant for knowledgeable scholars.

Lhasa

Auguest 2024

Phurtsham

缩 略 语

Ālokā　梵本《现观庄严论》(Abhisamayālaṃkārālokā Prajñāpāramitā, Wogihara 1932–1935)

BCAP　梵本《入菩提行论》(Bodhicaryāvatārapañjikā，La Vallée Poussin 1901–1914)

C　卓尼（Co ne）版《宝鬘论颂》(藏译本，116a1–135a2)

D　德格（sDe dge）版《宝鬘论颂》(藏译本，107a1–126a4)

Gt　甲曹杰注释本《中观宝鬘论释》

Hahn　麦克・翰校勘梵文本《宝鬘论颂》(Hahn 1982)

Ms. A　西藏所藏梵文写本《宝鬘论颂》

Ms. B　尼泊尔存贝叶梵文残本《宝鬘论颂》

Ms. C　尼泊尔存纸质梵文残本《宝鬘论颂》

MABh　梵本《入中论释第 1–5 品》校勘本（Madhyamakāvatāra, Lasic 2022)

$MABh_{Tib}$　藏译月称所造《入中论释》，大谷 5263

N　纳塘（sNar thang）版《宝鬘论颂》(藏译本，124a3–146b3)

P　北京（Pe cing）版《宝鬘论颂》(藏译本，129a5–152b4)

Pm.　真谛译《宝行王正论》(《大正藏》第 1656 号)

NGMPP　尼泊尔—德国写本保护项目

（Nepal–German Manuscript Preservation Project）

PsP　梵文本《明句论》（Prasannapadā，La Vallée Poussin 1903）

PsP$_{\text{Tib}}$　藏译本《明句论》，大谷 5260，东北 3860

Rāṭ　藏译本不败友所造《宝鬘论颂》注释本，大谷 5659

Tucci　图齐校勘梵文本《宝鬘论颂》（Tucci 1934，1936）

RĀ$_{\text{Tib}}$　藏译本《宝鬘论颂》

TJ$_{\text{Tib}}$　藏译本《思择焰》，大谷 5256

TSP$_{\text{Tib}}$　藏译《摄真实论疏》，大谷 5765

X　雪版《宝鬘论颂》（藏译本）

符号

( )　重构的字

‹ ›　抄手遗漏的字

{ }　多余的字

=　意义或行文相同

≠　意义或行文不同

°　若干梵文字母的省略

–　表示缺一个音节

目　录

前　言 …… （Ⅰ）
An Overview for Readers in English …… （Ⅲ）
缩略语 …… （Ⅴ）

第一部分　文本研究

1 导 论 …… （3）
2《宝鬘论颂》早期译本 …… （20）
3《宝鬘论颂》文本内容 …… （30）

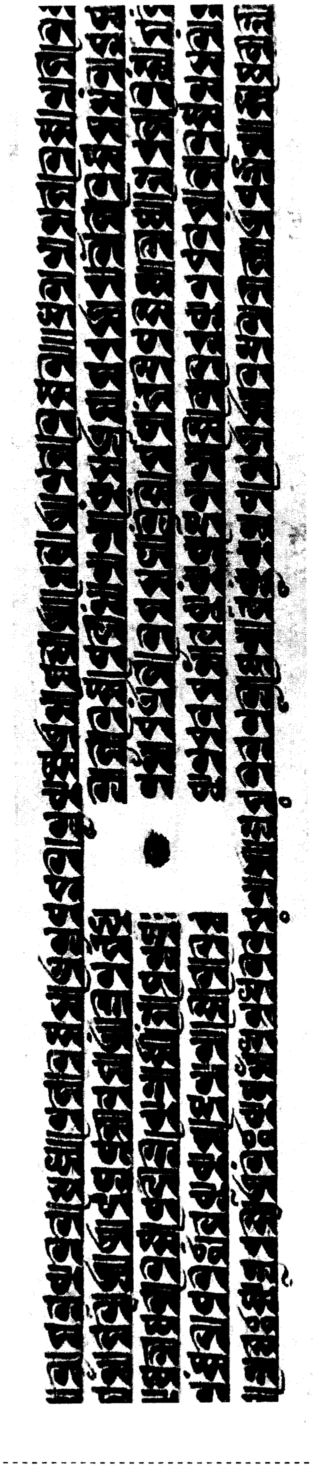
第二部分　文本校勘

校勘说明 …… （51）
第一品 …… （53）
第二品 …… （96）
第三品 …… （140）
第四品 …… （183）
第五品 …… （229）

词汇表……………………………………………………………………………（276）
参考书目…………………………………………………………………………（288）
附录：德格版大藏经《丹珠尔》所记载的有关龙树著作…………………（294）
写本照片 ……………………………………………………………………（301）

第一部分

文本研究

1 导 论

1.1 龙树

龙树的生平事迹在藏文、汉文以及印度历史文献中有诸多记载，这些文献中记载的神话传说故事鱼龙混杂，混淆绞缠，难以分清，其著作涵盖哲学、密教、医药和炼金术等方方面面，寿命跨越数百年。在过去一百多年来，很多学者致力于分拣材料，剥开各种神话面纱，还原出历史上真实存在的龙树。经过学者们多年来研究与争论，有学者对历史上存在大乘教徒所认为的龙树持怀疑态度①，有学者根据中观学派和密宗流传的历史年代断定：可能存在佛教中观派创始人龙树和密宗修行者龙树两个同名历史人物，而在其后的《楞伽经》和《大云经》认为龙树寿命600多年的论断是由于混淆了前后两个龙树所导致的②。此外，有学者怀疑历史上存在多个同名的龙树，分别在不同时期从事佛教哲学、密教、医药、炼金术等不同种类文献的著述③，并有不少学者接受这一观点。对此，也有学者进行反驳，认为众多署名龙树的著作中有

① Max Müllar, *The life of Nagajurna from Tibetan and Chinese source*, M.walleser. Asia Major hearth Aniversari volume, Nag publish series XXV, 1979

② Nalinaksha Dutt, "Notes on the Nāgārjunakoṇḍa Inscriptions." *Indian Historical Quarterly* 7, 1931, pp. 636–653.

③ Ngawang Samten, *Ratnāvalī of Nāgārjuna with the Commentary Ajitamitra*, vol. XXI. Bibliotheca Indo–Tibetica Series, Varanasi, 1990

一部分很可能只是后人的伪托，并不一定存在同名的作者。因此，现在很多学者对上述两种观点采取折中的立场，既存在伪托，也有同名的历史人物①。

1.1.1 龙树传记

传统观点认为龙树是佛教中观派的创始人，是上承般若思想，下启中观学派的重要历史人物，在佛教哲学史上具有重要历史地位。在大乘佛教中，龙树的知名度和地位仅次于释迦摩尼佛。因此，众多佛教经典、汉藏翻译文本以及较晚的历史文献中都记载着关于龙树的授记及生平事迹情况。关于龙树的传记有：藏传佛教所传布顿所著《布顿佛教史》（1322 年成书）、多罗那他的《印度佛教史》（1608 年成书）、《八十四大成就者传》、《莲花遗教》，汉地所传玄奘《大唐西域记》、鸠摩罗什的《龙树菩萨传》等。上述这些传记中有相似的地方，也有差异较大的地方。例如：在《大唐西域记》和布顿所著《佛教史》中记述版本稍有差异的龙树在龙宫取经和为王子舍头的故事以及不死药术的说法；在鸠摩罗什的《龙树菩萨传》（《大正藏》第 2047）中记载，龙树出身于婆罗门种姓，年少纵欲，与友人学习隐身术而遁入后宫，欺凌宫女；在《八十四大成就者传》中也记载了龙树年少时乐于偷盗抢劫，令周边婆罗门烦恨离去，后龙树放弃所有财宝前去那烂陀寺学习五明的说法②。但总体而言，以上诸多相关传记中都记载龙树出生在南印度一带。此外，《大鼓经》《楞伽经》《文殊师利根本仪轨经》《大云经》中关于龙树的授记，以及其他印度及尼泊尔的文献和碑铭都提到了龙树，例如，在南印度有

① 参 见 Ian Mabbett，“The prblem of the Historical Nāgārjuna Revisited.” *Journal of the American Oriental Society* 118，no. 3:332–346，1998，pp. 342–343

② 《八十四大成就者传》中记载了龙树为众有情利益，前往王宫收服十二魔女，服侍他十二年修行期间。这可能是鸠摩罗什记载关于龙树年少纵欲，潜入王宫欺凌宫女的故事的反面版本。

一地方叫“龙树山”，附近发掘的碑铭中曾提到龙树[①]。根据上述这些文献中记载的有关龙树的遗踪，经学者们细致研究也都指向南印度。

关于龙树的生平年代，在《印度佛教史》等藏族传统文献和公元 6–7 世纪先后在印度游学的玄奘、义净的游记，以及印度一些历史文献记载可知龙树与娑多婆诃（Śātavāhana）王关系密切。《大唐西域记》（646 年成书）记载：龙树曾于娑多婆诃王时驻于南印度乔萨罗国的一个寺院，收提婆为徒，弘扬教法。龙树有不死药术，国王也得妙药而长生[②]。在布顿所著《佛教史》也记述了龙树与国王塔卓旬，即乐行贤（bde spyod）[③] 同修长寿辟谷法使得国王长生，王子急于继位向龙树乞要头颅，龙树即以吉祥草割头[④]。在多罗那他的《印度佛教史》中记述了龙树住中印度二百年，南印度二百年，住吉祥山一百余年的说法等[⑤]。学者们根据该王朝时间来推断龙树生平时期，然而娑多婆诃王朝时期的断定却令古今学者们费了一番功夫。根据印度流传的各种《往世书》[⑥] 与其他历史文献及新出土的碑铭等资料记载，“娑多婆诃”是南印度的王朝名称，其统治期间约为公元前 1 世纪到公元 2 世纪期间，也有学者把其统治时间往后推到公元 3 世纪。

---

① J. Bugess, *Notes on the Amravati Stupa*, Bharatiya Kala Prakashan, 1882, p. 57

② 季羡林等校注，《大唐西域记校注》（下），中华书局，第 823–832 页。

③ 在藏文文献中有“bde byed”和“bde spyod”两种写法：多罗那他的《七系付法传》中用“bde spyod”，而在他的《印度佛教史》中又使用了“bde byed”，这一词相应的梵文有 sālavāhana、sālivāhana、sātavāhana、śātavāhana、śālivāhana，也有个别文献中 sadvāhana 的写法。汉文文献中也有娑多婆诃（西域记）和娑多婆汉那（南海寄归内法传）。

④ 蒲文成译，《布顿佛教史》，甘肃民族出版社，2007 年，第 88 至 91。

⑤ 张建木译，多罗那它著《印度佛教史》，四川民族出版社，1988 年，第 5 页。

⑥ 往世书是一类古印度文献的总称，包括帝王世系和宗教论述等内容。在《鱼往世书》、《风往世书》中记载了关于娑陀婆诃王朝的世系内容。

根据分析各种历史文献资料，现代学者们逐步理清娑多婆诃王朝统治时间及与龙树之间的关系。一般认为创立中观思想的龙树出生于南印度，活跃于约公元 2–3 世纪，主要活动区域是娑多婆诃王朝治下的案达罗地区。

然而，随着新资料的不断发现，上述文献中关于龙树的记载也在不断抽丝剥茧式辨别真伪中。例如《大云经》[①]藏译本中记述：

> 在南方秃头仙人地方，将有国王名养衰者出世，彼寿八十岁时，将正法损害，所存无几。在县福城美丽富饶的大沙河北岸扎果坚地方，有位人人喜爱的离遮毗（Licchavi）童子出世，彼为显扬如来正法而具我名，于龙种明灯如来前立下誓愿“为能仁法，愿舍生命”彼将弘广佛教[②]。

这一授记是否指向龙树，早在布顿仁钦珠（1290–1364）时代持怀疑态度。最近，北京大学叶少勇博士基于西藏保存的《大云经》梵本，发表了其相关最新研究报告。该梵本编号为 ZX0163–BG418，共 39 叶，来自热振寺[③]。其中多次出现了“tathāgatanāgāhvayo bhikṣuḥ”一词，对比藏、汉译本，认为该梵本是受到了《楞伽经》龙树授记段落中“nāgāhvaya”一词影响，后人将《大云经》梵本中的“tathāgatanā**m**āhvayo bhikṣuḥ”（de bzhin gshegs pa dang ming'thun pa'i dge slong，持我名）这一表述改动一字（tathāgatanā**g**āhvayo bhikṣuḥ），使之与龙树联系了起来，形成

① 德格版《甘珠尔》经部 185 ba

② 转引自布顿著《佛教史》（蒲文成 2007，91）

③ 这批火烧梵文写本的来龙去脉曾由日本学者加纳和雄（Kazuo Kano 2012，2015）先后以日文、英文两种语言刊出，认为这一写本是由阿底峡从印度携带入藏，后由其弟子仲敦巴继承并存放在热振寺。

了一系《大云经》传本，同为 7 世纪月称所著《入中论》所宗，而 5 世纪前期的昙无谶的《大云经》汉译本，以及 8 世纪末或 9 世纪初智军的《大云经》藏译本所依梵本底本则是另一系未经改动的传本①。如此,《大云经》中的龙树授记并不可信，学者们长期以来对《大云经》藏汉译本中关于龙树授记的存疑得到了解答。

1.1.2 龙树著作

在梵、藏、汉文文献中署名龙树的著作有上百种之多，覆盖佛教哲学、诗颂、密宗文献等诸多方面。对此，几百年前就有学者提出质疑，并作了一些分析阐释。例如，宗喀巴大师根据其主要思想内容以及在佛护清辨等龙树继承人的作品中是否引用经典来分辨龙树著作的真伪②。

此后，诸多现代学者也逐渐加入到对龙树作品真伪的辨别中，认为其中有不少作品是后人假借龙树之名而作，并且通过比对思想内容、旁征文献、引用经典、文体风格等方式分辨真伪。例如，德国学者林特纳曾专门著书以探讨龙树作品的真伪③。到目前为止，经过学者们的努力，对于龙树的真作辨别有了一些眉目，但仍存在不少争论。根据梵文文献中对龙树著作的征引情况，目前学术界倾向于认同藏系所传龙树思想的核心著作“中观理聚六论”（dbu ma rigs tshogs drug），即:《中论颂》《六十如理颂》《七十空性论》《回诤论》《广破论》《宝鬘论颂》为争议较少的龙树作品。有的传统以《言

① Ye Shaoyong,“The prophecy about Nāgārjuna in the Mahāmeghasūtra: A Perspective Baced on the Sanskrit Manuscript Preserved in the Potala Palace.” *Jounal of Indian and Buddhist Studies* Vol.71. No.3, March 2023.

② 扎西伦布寺版《宗喀巴文集》Ja 部《五次第论释》，第 26–28 页。

③ Christian Lindtner, Nagarjuniana: *Studies in the Writings and Philosophy of Nāgārjuna*. Copenhagen: Institute for indisk filologi. Reprint, Delhi: Motilal Banarsidass, 1987.

说成就》代替了《宝鬘论颂》（详见 1.1.3 内容）。对于“理聚六论”的注释本、汉藏译本以及梵本保存情况，北京大学叶少勇博士已经做了非常细致的工作[①]，此外还以附录形式在文后把西藏自治区所藏中观梵文写本保存状况交代得非常清楚[②]。此处根据西藏自治区贝叶经保护工程小组编成的《西藏珍藏贝叶经总目录》对龙树的“理聚六论”写本补充信息如下：

（1）《中论颂》（*Mūlamadhyamakakārikā*）26–28

贝叶，16 叶（完整），编号为 ZX0591–ZB05，达利迦字体，尺寸为 31.8cm × 5.4cm，原件保存于哲蚌寺。与《罗炤目录》记载相吻合。《王森目录》记载的 3 叶贝叶现已散佚[③]，西藏博物馆现存中观类写本 29 叶，字体为达利迦，尺寸为 30.5cm × 5.2cm，可能夹杂在其中。有梵本月称注释《明句论》（*Prasannapadāyāṃmulamadhyamakavṛtti*），82 叶（不全），编号为 ZX0595–BG236，达利迦字体，尺寸为 57.5cm × 4.8cm，原件现存于西藏博物馆。

（2）《六十如理颂》（*Yukti-ṣaṣṭikā-kārikā*）

梵本不存，有普散（Louis de La Vallee Poussin）、班达尔（Cecil Bendall）、林特纳（Christian Lindtner）、叶少勇、李学竹等学者先后根据其

① 叶少勇,《〈中论颂〉——梵藏汉合校 · 导读 · 译注》，中西书局，2011 年，第 9 页。

② 叶少勇,《〈中论颂〉——梵藏汉合校 · 导读 · 译注》，中西书局，2011 年，第 169 页。作者主要根据内部流传的关于西藏保存的梵文写本目录，即中国藏学研究中心桑德教授的《桑德目录》、罗炤先生的《罗炤目录》以及王森教授的《王森目录》来记述写本相关信息。

③ 叶少勇,《〈中论颂〉——梵藏汉合校 · 导读 · 译注》，中西书局，2011 年，第 172 页。

他梵本一共辑出 37 颂，其中 5 颂只有半颂①。

（3）《七十空性论》（*Śūnyatāsaptati*）

梵本不存。

（4）《回诤论》（*Vigrahavyāvartanī*）

贝叶，7 叶（不全），编号为 ZX0597–BW030，藏文无头字体（梵本不存），尺寸为 57cm × 5.7cm，原件保存于西藏博物馆，与《王森目录》记载稍有不同。

（5）《广破论》（*Vaidalyaprakaraṇa*）

梵本不存。

（6）《宝鬘论颂》（*Ratnāvalī*）

贝叶，33 叶（全），编号为 ZX0596–ZB04，尺寸为 30.1cm × 5.8cm，兰扎体，原件保存于哲蚌寺（详见本文 1.2）。

除了上述“理聚六论”之外，在藏文文献“赞颂聚”（bstod tsogs）与“劝诫聚”（gtam tsogs）中还有不少署名龙树的著作，如《四赞》（Catuḥstava），包括《出世赞》《无喻赞》《不可思议赞》以及《胜义赞》，这些赞颂都有梵本保存在西藏博物馆，而且都是完整本。还有《亲友书》（Suhṛllekha），梵本保存于哲蚌寺，5 叶，尺寸为 32cm × 4.5cm，为完整本②。此外，还有《大智度论》《菩提资粮论》《摄法论》《大乘二十颂》等，但是否是龙树真作，学界仍有质疑与争论。

1.1.3《宝鬘论颂》文本归属

如在 1.1.1 中所述，龙树与娑多婆诃（Śātavāhana）王朝关系密切，《宝

---

① 详见李学竹、叶少勇，《六十如理颂：梵藏汉合校・导读・译注》，中西书局，2014 年。

② 该本由欧珠次仁进行梵藏汉对勘研究，已出版（详见欧珠次仁 2020）。

鬘论颂》的内容是龙树给娑陀婆诃王朝中某位国王的劝诫。主要内容为深信因果，止恶扬善，修学无我与空性，发菩提心，成就解脱与智慧，也对国王提出了有关政治、经济、文化等方面的积极建议。对于上述藏传佛教所传“理聚六论”，也有学者主张“理聚五论”。“正理聚”（Rigs tsogs）一词是藏地学者对龙树的理论性著作的合称，见于布顿·仁钦竹（Bu ston rin chen grub, 1290–1364）所著《佛教史》和多罗那它（Tāranatha, 1575–1634）所著《印度佛教史》[①]。对于《宝鬘论颂》是否归为龙树的“正理聚”中，早在 14 世纪期间藏族学者已经做了探讨。宗喀巴弟子克珠·格勒白桑（Mkhas grub dge legs dbal bzang 1385–1438）在他的《续部总论》中讲到：“《言说成就》若要算进‘正理聚’的话，那么其思想内容应该引用在后世弟子的中观学说中，然而没有。再有《明句论》中引用了所有‘正理聚’，唯独没有《言说成就》，因而不能算进‘正理聚’中”。对此，仁达瓦·循奴洛追（Red mda' ba gzhon nu blo gmros 1349–1412）[②] 大师主张‘理聚五论’，而宗喀巴大师主张包含《宝鬘论颂》的‘理聚六论’[③]（笔者根据藏文翻译）。此外，宗喀巴弟子根敦珠（Dge 'dun grub 1391–1474）认为《言说成就》为何不归为龙树核心著作“正理聚”中，是因为其内容虽讲到了中观空性，却没有循序渐进的推理自性空的内容。总而言之，根据藏文文献记载，宗喀巴大师及其后继弟子根据《宝鬘论颂》内容，将其归为龙树“理聚六论”之中。

《宝鬘论颂》文本藏文书题意为致国王的劝谏书（rgyal po la gtam bya ba rin po che'i phreng ba）。因此，很多传统学者根据书题，把《宝鬘论颂》放

---

① 萬金川著《中觀思想講錄》，臺灣香光書鄉出版社，1998 年。

② 仁达瓦·循奴洛追（1349–1412），萨迦派著名僧人，生于萨迦寺附近，悉心钻研和弘扬月称《入中论》及《中论明句论》等著作的中观应成派教理。格鲁派宗喀巴祖师及其弟子甲曹杰及克珠杰曾跟随他学法。

③ 雪版《续部总论》，Nya 部，第 28 页。

在《大藏经》书信部（sbring yig）中，有时放在劝诫聚（gtam tsogs）中，也有时归在大乘经部中。然而，这只是暂时的归类不同，并不影响多数藏地传统学者认为是龙树真作之一。

《宝鬘论颂》在其后期梵文文献中被引用的频率比较高。例如：月称（Candrakīrti）的《明句论》（*Prasannapadā*）引用了 32 颂[①]，《入中论释》（*Madhyamakāvatārabhāṣya*）（Lasic 2022）引用了 18 颂，此外还有狮子贤（Haribhadra）的《现观庄严论光明疏》（*Abhisamayā laṃkārālokā*）[②]、《入菩提行论难语释》（*Bodhicaryāvatārapañjikā*）[③] 以及寂护（Śāntarakṣita）的《摄真实论疏》（*Tattvasaṃgrahapañjiā*）[④] 中都有引用。基于上述，现代学者一般认同《宝鬘论颂》为龙树所造。

1.2《宝鬘论颂》梵本

《宝鬘论颂》传为龙树所作，有 500 余颂，包含在藏传佛教所传“理聚六论”之中，历来被印度大乘佛教及藏传佛教诸宗尤其是格鲁派所重视。现存《宝鬘论颂》梵文写本有三件。以下用英文字母 Ms.A、Ms.B、Ms.C 来表示不同梵本，其中 B 本和 C 本来自尼泊尔，A 本存于西藏。

---

① Louis de La Vallée Poussin, ed. *Madhyamakavṛttiḥ: Mūlamadhyamakakārikās*（*Mādhyamakasūtras*）*de Nāgārjuna avec la Prasannapadā Commentaire de Candrakīrti*, Bibliotheca Buddhica 4. St. Petersbourg: Commissionnaires de l'Académie Impériale des Sciences，1903-1913.

② 引用 1.98 颂（参见荻原云来的校勘本，Wogihara 1932-1935）

③ 引用 1.26 颂（参见普散的校勘本，La Vallée Poussin 1903），西藏保存有梵本，120 叶（不全），达利迦字体，原件保存于哲蚌寺。

④ 引用 1.26 颂

Ms.A 贝叶本，兰扎体，33 叶全（ZX0596-ZB04）①。

Ms.B 贝叶本，补其摩拉体②，23 叶不全（Tucci 1934，1936）③（第 5、8-14、23 不见）。

Ms.C 纸质本，天城体，9 叶不全（NGMPP B 90/13. Diets 1980）。

B 本当时收藏在尼泊尔加德满都地区一个叫 Maharaja Joodha Sham Shere 的私人手中。意大利学者图齐（Giuseppe Tucci）首先找到 C 本，并据此对《宝鬘论颂》部分内容做了校勘，之后又获得了 B 本的照片，并以此纠正 C 本上的一些错误。1990 年，印度出版了《龙树的〈宝鬘论〉与难胜友注释本》一书，该书不仅是目前诸多藏译本《宝鬘论颂》的重要校勘本，而且在书后附上了 B 本的黑白照片。这些照片虽然不够清晰，但仍是课题组释读和比照原件的唯一底本。根据此书中的说明，此本共有 14 叶，长 31 厘米，宽 5.5 厘米。1970 年，尼泊尔 - 德国写本合作项目（NGMPP）对该件进行拍摄，胶卷号为 B23/23，目前保存在尼泊尔加德满都国家档案馆④。

C 本为纸质抄本，其誊写时间较晚，也是 NGMPP 项目组拍摄的另一件写本，胶卷号为 B90/13，现保存于加德满都国家档案馆里。迪兹（Siglinde Diets）根据 C 本校勘《宝鬘论颂》第五品部分⑤。这件纸质写本共有 9 页，每页均 11 行，其中第 3 页正面 5 行、背面 6 行，第 4 页背面 6 行，第 5 页正面

---

① 普仓著《〈宝鬘论颂〉梵文写本初步报告》，《西藏贝叶经研究》（汉文版）2016 年，26—36 页。

② Bhujimola 字体，流传于尼泊尔，即尼泊尔钩体。

③ NATIONAL ARCHIVES，NEPAL，Subject-Banddhadarsana，Manuscript name -Ratnavali，CNp.-5/250，Folio No.V 90/13.

④ Ngawang Samten，*Ratnāvalī of Nāgārjuna with the Commentary Ajitamitra*，vol. XXI. Bibliotheca Indo-Tibetica Series，Varanasi，1990，p. 9

⑤ Siglinde Dietz，"The Fifth Chapter of Nāgārjuna's Ratnāvalī." *Journal of the Nepal Research Centre*，4［Humanities］: 189-220，1980.

6 行，第 8 页背面 7 行，第 9 页正面 5 行，第 9 页背面 7 行[①]。

1.2.1 西藏梵本

上述 A 本是新发现的西藏写本（以下简称西藏梵本），保存于哲蚌寺。此写本信息最早由罗炤先生披露[②]：

> 《宝鬘论》。共 33 叶（前 15 叶有页码），完整。贝叶长 30.6 厘米，宽 5.5 厘米，每面墨书“蓝蹉”体梵文 5 行。

根据《西藏所藏梵文贝叶经影印大全总目》，此本编号为 ZX0596-ZB04，叶数为 33 叶，全，尺寸为 30.1 × 5.8 厘米，为兰扎体字体，页面无残缺。与罗炤目录中记载的信息相吻合，为同一件写本。根据目前掌握的信息来看，该本为《宝鬘论颂》的唯一完整梵本。

根据笔者对西藏梵本的释读，共有 504 颂，其中第一品 100 颂、第二品 101 颂、第三品 101 颂、第四品 100 颂、第五品 102 颂。其具体偈颂与其他译本比对情况如下图所示。

西藏梵本中多余的四颂在其他梵本和藏译本中保存情况（图 1）：

偈颂	2.51	3.9	5.45	5.93
西藏梵本	存	存	存	存
尼泊尔梵本	不存	不存	存	存
德格版等藏译本	存	存	存下半颂	存

① 在此，感谢北京大学外国语学院南亚系叶少勇博士给笔者发来这件写本的电子照片，笔者才得见此本概貌。

② 罗炤:《罗布林卡所藏贝叶经目录，附哲蚌寺现藏贝叶经概况》，未出版手稿，1984 年 12 月。参见叶少勇，2011 年，第 173 页。

雪版藏译本	存	存	不存	不存
中观宝鬘论释本	存	不存	不存	不存
真谛汉译本	不存	不存	不存	不存

1.2.2 Ms.B 本与 Ms.C 本

在尼泊尔发现的 B 本和 C 本都是残本，而且存在一些差异，迪兹对此作了描述[①]：

> 这件尼泊尔—德国合作项目拍摄的写本是残本，保存的部分几乎等同于图齐使用的版本。粗略看，会以为这件胶卷号 B 90/13（尼泊尔—德国合作项目胶卷号）是图齐版本的复制件。然而，通过对照这两件《宝鬘论颂》写本第一品部分之后，得出这样的结论：虽然贝叶本与纸本 B 90/13 由于同样的缺损（两件写本都没有 1.78–100 颂、2.47–100 颂、3.1–100 颂）而看起来很相似，但并不是相互复制的关系。贝叶本很难还原至 B 90/13，因 B 90/13 是很晚期的抄本。反之，B 90/13 也不是贝叶本的抄本。图齐有这样的描述：首先，贝叶本的页码不能直接或间接的对应 B 90/13 的页码，缺页过多。其次，缺损部分的错处很少，而很多错处都在其中一件写本上。文本第一品部分的不同处比例如下：在 78 个不同处的 21 例（占 27%），我们的写本比图齐使用的本子更为准确。有 37 例错处在我们的写本，但其中 19 例属于抄写员的误抄（图齐做了纠正），如此，只有 18 处差异（占 23%）。还有 20 例（占 26%）在两种本子中的读法都可，还需进一步讨论。目前而言，我们不能最

① Siglinde Dietz, "The Fifth Chapter of Nāgārjuna's Ratnāvalī." *Journal of the Nepal Research Centre*, 4［Humanities］: 189–220, 1980, p. 190

终确定两种本子谁优谁劣，但必然都是理解《宝鬘论颂》的重要文本。

如上所述，迪兹根据两者的页码标识和不同错处的对比，认为这两件写本是两种不同抄本。1982 年，麦克·翰（Michael Hahn）利用 B 本和 C 本，借助北京版、纳塘版、德格版、卓尼版藏译本《宝鬘论颂》和难胜友的注释本，甲曹杰的《宝鬘论颂广释》以及真谛汉译本，出版了《宝鬘论颂》部分梵本和藏译本的校勘本（以下简称 Hahn 本）。其中，麦克·翰认为 B 本与 C 本是同一件母本的抄本，因为 C 本页边标有其母本的页码，迪兹没有注意到这点重要的证据。他认为两种抄本之间的差异可以解释为不同抄写员的素质差异造成，在某种程度上也是因为图齐的疏忽造成的，因为两种抄本第一品的差异明显多于第二、四品，而图齐的第一品部分解读并没有利用 B 本①。

1.2.3 尼泊尔梵本与西藏梵本

上述 B 与 C 本均出自尼泊尔，此处暂且统称为尼泊尔写本。迪兹对 C 本有这样的描述②：

Avagrahas 不见

Avagrahas 表示 ā 的缩写

由鼻音代替 Anusvāra

ba 与 va 不分

上述这些问题在西藏梵本中同样常见。根据麦克·翰对尼泊尔梵本的

---

① Michael Hahn, ed. *Nāgārjuna's Ratnāvalī: Vol. 1. The basic texts* (*Sankrit*, *Tibetan*, *Chinese*). Bonn: Indica et Tibetica Verlag, 1982, p.8

② 转引自 Michael Hahn, ed. *Nāgārjuna's Ratnāvalī: Vol. 1. The basic texts* (*Sankrit*, *Tibetan*, *Chinese*),［9］

转写，两件写本同样存在 ma 和 sa 的混淆以及句尾的 Virāma 和 Visarga 有时也会落掉等，这种情况比较常见。另外，麦克·翰校勘本中认为伪造的偈颂 5.45 和 5.93 都出现在两件梵本中，而 2.51 和 3.9 的尼泊尔梵本不存（参看图 1），因此无法确定是否存在。这些都可能在指明尼泊尔梵本与西藏梵本之间存在的同源关系。而直接可以证明两件写本之间关系的是：西藏写本第五品 5.48 ab 间插入了与本颂毫无关联的半颂（vīryapāramitāmahān jñānapradīpo lokānāṃ），而在尼泊尔梵本 C 本中出现同样情况[①]。这半颂在藏译本及其注释本中没有出现，汉译本亦不存。这半颂应该在其母本上，抄写过程中漏掉另外半颂，这种少见的抄写错误同时出现在两件文本中，至少可以证明这两件写本抄自同一母本。除此之外，两件文本第一品结束处同样使用……prathamo nirdeśaḥ，而不是通常使用的结束词 “paricchedaḥ”[②]。同样，尼泊尔梵本与西藏梵本中有一些完全相同的句子，与藏译本和汉译本中相应的偈颂含义不尽相同（参见下文 2.2 的内容）。从上述这些例子，进一步证明西藏梵本与尼泊尔梵本之间的直属关系。

另外，在西藏梵本释读过程中，发现与尼泊尔梵本之间存在着一些差异。但整体而言，这些不同主要是单词格尾的不同、词汇的差异、以及单词顺序不一等，对于整句意思而言并没有太大区别。此外，根据两种本子之间不同错处的差异，例如：yadi 与 api 用法、tasmāt 与 yasmāt 区分等，西藏写本与尼泊尔写本应该不是抄本与母本的关系，而是抄自同一母本，但由于抄写员不同，在抄写过程中造成不同错处。

---

① Michael Hahn，ed. *Nāgārjuna's Ratnāvalī: Vol. 1. The basic texts*（*Sankrit*，*Tibetan*，*Chinese*）. Bonn: Indica et Tibetica Verlag，1982，p.150

② 同上第 38 页。

1.3 文本前期研究成果

1.3.1 校勘本

意大利学者图齐（Giuseppe Tucci）根据一件私人收藏的尼泊尔贝叶写本，于 1934 年、1936 年两次刊文，发表了《宝鬘论颂》第一品的 1–77 颂、第二品的 1–46 颂、第四品的 1–100 颂，共 223 首梵文偈颂，并附英译。在此之后，有多位学者对写本校勘中出现的误读
作了修正。

1980 年，迪兹（Siglinde Diets）利用新发现的尼泊尔梵文残片增补了图齐文中缺少的第五品梵文部分[①]，即第五品 1–55 颂和第 79–100 颂部分梵文，该品尚缺 23 颂。

1982 年，麦克·翰（Michael Hahn）出版了《龙树的〈宝鬘论〉》（*Nāgārjuna's Ratnāvalī*）一书。作为《宝鬘论颂》系统研究成果，此书在图齐和迪兹发表的梵文本基础之上重新校订，增补了其他梵本和注本中所引用的偈颂，共刊出 312 颂梵文，是目前学术界最为完整的校勘本。

2016 年，普仓发表了《〈宝鬘论颂〉梵文写本初步报告》，《西藏贝叶经研究》（汉文版），第 26—36 页。其中初步报告了西藏保存的《宝鬘论颂》梵文写本，并先行刊出第一品 77 至 100 颂。

1.3.2 现代语翻译

如同上述，图齐除对部分梵文写本做了校勘之外，还首次将其翻译成英文，而且翻译质量相当好。除此之外，1956 年，埃里希·弗劳沃纳（Erich Frauwallner）在他的《佛教哲学》（*Die Philosophie Des Buddhismus*）一书中

---

① NATIONAL ARCHIVES，NEPAL，Subject–Banddhadarsana，Manuscript name–Ratnavali，C.Np.–5/253，Folio No. B 90/13.

将《宝鬘论颂》的第一品第1颂至5颂和第25颂至77颂内容翻译成德文[①]。

1965年，日本学者瓜生津隆真（Uryuzu Ryushin）首次把《宝鬘论颂》翻译成日文[②]，他的译文根据当时能够利用的梵文写本，其余部分利用藏译本，并参考了甲曹杰的《中观宝鬘论释》。

1975年，西方学者杰弗瑞·霍普金斯（Jeffery Hopkins）同他人合作首次把《宝鬘论颂》完整的翻译成英文，即《龙树与七世达赖喇嘛——花环与四念之歌》（*Nāgārjuna and the Seventh Dalai Lama: The Precious Garland and The Song of the Four Mindfulnesses*）。霍普金斯的译文主要是根据雪版藏译本，同时利用甲曹杰注释本作为参考资料来理解和翻译。至于他的译文质量如何，早期的一些学者进行过分析和讨论[③]。

1980年，克里斯蒂安·林特纳（Christian Lindtner）把《宝鬘论颂》完整的翻译成丹麦语（*Nāgārjuna*，*Juvelkaeden ogandre skifter*）。他的译文部分根据图齐出版的梵文写本，部分根据藏译本（纳塘版和北京版藏译本），因为没能利用其他版本的藏译本，造成了少量不必要的错误。但整体而言，有学者认为林特纳的译文比起霍普斯金更胜一筹。

1997年，五台山大塔院寺倡印了《〈中观宝鬘论释〉与〈四百论释〉合刊》（内部流通本）汉译本一部。其中，论颂部分由仁光法师翻译，注释部分由任杰翻译。这本汉译本的论颂部分汉译与藏译本完全相对应，并且由甲曹

① Erich Frauwallner. Die Philosophie des Buddhismus. 3 rev. ed., Philosophische Studientexte. Texte der indischen Philosophie 2. Berlin, 1969, pp.208–217

② Hajime Nagamura, *Butten II*, *Sekai Koten Bungaku Zenshu*, Vol.7, Tokyo, Chikuma Shobō, 1965, pp. 349–372.

③ Michael Hahn, ed. *Nāgārjuna's Ratnāvalī*: *Vol. 1. The basic texts* (*Sankrit*, *Tibetan*, *Chinese*). Bonn: Indica et Tibetica Verlag, 1982, p. [5]

杰注释相配合，因此在国内较为受读者关注[①]。

2005 年，西藏藏文古籍出版社出版了《中观宝鬘论广释》一书，作者喇拉曲智仁波切，由索达吉堪布翻译成汉文。

1.3.3 相关研究论文

除了上述校勘与翻译之外，还有部分值得一提的相关研究论文：

1942 年，和田秀夫（Hideo Wada）发表了《〈宝鬘论颂〉内容分析》（Homanron Ratnavali no Naiyo Gaikan），大谷学报（1942），23 卷，5 号，第 20–57 页。

1977 年，Heramba Chatterji 出版了《〈宝鬘论颂〉中的龙树哲学思想》（The philosophy of Nāgārjuna as Contained in the Ratnāvalī），加尔各答，1977 年。

1982 年，麦克 • 翰发表了《龙树〈宝鬘论颂〉的几点问题》（On a Numerical Problem in Nāgārjuna's Ratnāvalī），《印度学和佛教研究》（Indological and Buddhist Studies, Volume in Honour of Professor J.W. de Jong on his Sixtieth Birthday），Canberra 1982, pp.161–185.

2019 年，普仓发表了《西藏发现的〈宝鬘论颂〉梵文写本及其译本》，《丝绸之路新探索：考古、文献与学术史》，2019 年，第 206—215 页。其中探讨了不同梵本、藏译本之间的关系。

① 非常感谢北塔寺云丹法师的提醒。本书的初稿在机缘巧合下由云丹法师审读，他告知笔者这本书在汉语圈里读者广泛，值得在本书对勘中加以利用。

2《宝鬘论颂》早期译本

2.1《宝鬘论颂》藏译本

现存《宝鬘论颂》藏译本有三种，分别如下：

a. 印度智藏（Jñānagarbha）和西藏译师鲁伊坚参（Klu'i rgyal mtshan）翻译，由印度金铠（Kanakavarman）和西藏译师巴嚓·尼玛札（Pa tshab Nyi ma grags）修订，收藏于德格版、北京版、纳塘版、卓尼版《丹珠尔》中（以下简称鲁译本）。

b. 印度明藏光（Vidyākaraprabha）和西藏译师噶瓦拜则（Dka' ba dbal brtsegs）翻译，由印度金铠和巴嚓·尼玛札修订，收藏于雪版《丹珠尔》中（以下简称噶译本）。

c. 印度明藏光和噶瓦拜则翻译，收藏于今尼泊尔木斯塘扎西伦珠寺（Bkris lhun gyis grub pa'i gling）（以下简称木斯塘本）。

上述 a、b、c 本中，a 本具体保存如下：

1）德格版（书信部，Ge 卷，107a1–126a4 页）

2）北京版（教言部，Ne 卷，129a5–152b4 页）

3）纳塘版（教言部，Ne 卷，124a3–146b3 页）

4）卓尼版（书信部，Ge 卷，116a1–135a2 页）

一般而言，德格版与卓尼版较纳塘版和北京版可信。但对《宝鬘论颂》而言，这四个版本在整体内容上记述基本相同，少数字词的不同拼法

以及关系词的差别并没有对整句的理解产生太大差异。鲁译本与噶译本之间存在较大差异，麦克·翰在其《宝鬘论颂》校勘本中把鲁译本作为权威版本（canonical edition）与梵本进行对勘研究，把噶译本做次要版本（paracanonical tradition），研究过程没有利用[①]。木斯塘本是手抄本，保存在尼泊尔木斯塘扎西伦珠寺，遗憾的是本文研究过程中没有得到利用，导致不少悬疑未能定论。

2.1.1 鲁译本与噶译本

范德康（Leonard W.J.van der Kuijp）教授提出，《宝鬘论颂》有两个不同的藏译传本，即上述鲁译本、噶译本与木斯塘本，分别由西藏译师鲁伊坚参和噶瓦拜则翻译，后经巴嚓·尼玛札进行修订，而木斯塘本是没有经过巴嚓·尼玛札修订的译本[②]。在鲁译本、噶译本比较过程中发现，两本之间有着较大的差异（参见 2.1.2），而且同西藏梵本相似程度趋同，其中有些句子鲁译本更符合梵本，也有一些句子噶译本更符合梵本。因此，对于现存《宝鬘论颂》梵本而言，并不存在权威与次要版本之分。如果鲁译本是经过巴嚓·尼玛札修订的译本，而噶译本是没有经过巴嚓·尼玛札修订，那么噶译本应该与噶瓦拜则翻译的难胜友（Ajitamitra）注释本本颂应该相同（详见 2.3），但从下节对比范例来看，情况并非如此，其中有不少偈颂反而与鲁译本相同。这么看来，噶译本应该是经过了巴嚓·尼玛札的修订。如果有木斯塘本可以做比对，那么就可以得出较为科学的定论。

---

① Michael Hahn, ed. *Nāgārjuna's Ratnāvalī: Vol. 1. The basic texts（Sankrit, Tibetan, Chinese）*. Bonn: Indica et Tibetica Verlag, 1982, p. [14]

② Leonard W.J.van der Kuijp, “Notes on the Transmission of Nagarjuna's Ratnavali in Tibet”, in: *The Tibet Journal*, 1985, vol. X, No.2, 4

2.1.2 不同藏译对比

从整体来看，藏译本与梵文本之间的差异很小，可以说几乎所有偈颂都可以相互对应，这对于正确解读和理解梵本具有重要的辅助作用。西藏现存《宝鬘论颂》梵本虽然保存完整，但其中也有不少抄写员漏写或误写等不同情况出现。因此，根据藏译本能够纠正和补充梵本中一些错处。然而，文本对应程度高并不表示梵本与藏译本完全相同。以下将西藏梵本，鲁译本、噶译本中差异较为明显的句子对比如下：

1. 西藏梵本 1.17a：apradānena dāridryaṃ

鲁译本[①]：sbyin pa ma btang dbul ba nyid

噶译本：ma byin ma len dbul ba nyid#[②]*[③]

2. 西藏梵本 1.22d: dharmo ’yaṃ dvividhaḥ smṛtaḥ

鲁译本：chos kyi rnam pa gnyis su bshad#*

噶译本：chos ni rnam pa gsum du bshad

3. 西藏梵本 1.68a：kṣaṇike sarvathābhāvāt

鲁译本：skad cig yin na ril med phyir#*

噶译本：skad cig ma yin ril med phyir

4. 西藏梵本 1.70d：na svataḥ parato ’pi vā

鲁译本：rang bzhin las kyang ma yin no

---

① 此处的鲁译本中包括了德格版、北京版、纳塘版、卓尼版，因为这几个版本几乎没有差异，个别字词的不同拼写也可视为抄写错误，对整句意义不产生歧义，视为一个整体。

② # 符号指的是读本内容更接近于西藏梵本。

③ * 符号指的是读本内容跟噶瓦拜则翻译的难胜友注释本本颂意义相同。此处利用《龙树宝鬘论颂与难胜友注释本》（*Ratnāvalī of Acārya Nāgarjuna with The Commentary by Ajitamitra*）中藏译本和难胜友注释本之间比对成果，并找出更多的例子同西藏梵本进行对照研究。

噶译本：rang gzhan las kyang ma yin no#*

5. 西藏梵本 1.71d：nāstitvam api cāstitām

鲁译本：yod pa med phyir med pa ’ang med

噶译本：yod pa med par med pa ’ang med*

6. 西藏梵本 1.73d：pṛṣṭas tūṣṇīṃ jino ’bhavat

鲁译本：zhus na rgyal ba ma gsungs phyir

噶译本：zhus na rgyal ba ma gsungs bzhugs#*

7. 西藏梵本 1.85c：pratisvam asatām eṣāṃ

鲁译本：so sor yod pa ma yin te

噶译本：so so rang yod ma yin te#*

8. 西藏梵本 1.87a：atha agnir apratisvo（’)yaṃ

鲁译本：’on te me ’di grags yin na

噶译本：’on te me ’di gzhan bdag med#

9. 西藏梵本 1.94d：……tejo vāyur na gāhate

鲁译本：rlung gis gnas thod ’gyur ma yin#*

噶译本：rlung gi gnas mthong ’gyur ma yin

10. 西藏梵本 2.6ab：yac caivaṃ sarvathā neti sarvajñas taṃ kathaṃ vadet

鲁译本：gang zhig de ltar rnam rkun tu yod min de ni kun mkhyen gyis#*

噶译本：gang zhig de ltar rnam rkun tu yod med de ni kun mkhyen gyis

11. 西藏梵本 2.7cd：koṭyagraśaś ca sattvāntas tebhyas traikālyajo mataḥ

鲁译本：sems can mtha’ ni dus gsum skyes bye ba de dag las ’dod cing

噶　译　本：sems can rnams ni bye bar gyur de las dus gsum gnas ba dgongs#*

12. 西藏梵本 2.8ab：vṛddhihetu‹r› na lokasya kṣayas traikālyasambhavaḥ

鲁译本：’jig rten ’phel ba’i rgyu med la zad pa dus gsum du srid na

噶译本：zad pa dus gsum gnas na ni ’jig rten ’phel ba’i rgyu ma yin#*

13. 西藏梵本 2.33b：hitenaikārthacaryayā

鲁译本：phan dang don gcig spyod pa ste#*

噶译本：mthun dang don gcig spyod pa dang

14. 西藏梵本 2.34ab：viśvāsaṃ janayaty ekaṃ satyaṃ rājñāṃ yathā dṛḍham

鲁译本：rgyal po dag la ji lta bur bden gcig yid ches brtan bskyed pa#*

噶译本：rgyal po dag la ji lta bu bden tshig yid ches brtan bskyed pa

15. 西藏梵本 2.35d：ahitatvā‹n› mṛṣetarat

鲁译本：mi phan phyir ni cig shos min

噶译本：mi phan phyir ni cig shos brzun#*

16. 西藏梵本 2.39b：..caturbhadro narādhipaḥ

鲁译本：bzang po bzhi ldan mi dbang ni#*

噶译本：bzhi po bzang ba'i mi dbang ni

18. 西藏梵本 2.45a：kasmiṃ cid abhayaṃ dṛṣṭa‹ṃ›

鲁译本：la lar 'jigs pa med mthong zhing#*

噶译本：la lar 'jigs pa mang mthong zhing

19. 西藏梵本 2.53cd：tathā viṅmūtradhāneṣu kāmivi‹ṭ›śukarāratah

鲁译本：de bzhin bshang dang gci gzhi la 'dod chags ngan skyugs phag rnams chags#*

噶译本：de bzhin bshang dang gci gzhi la 'dod chags ngan skyugs kha cig chags

20. 西藏梵本 2.56c：amedhyarūpam ājānan

鲁译本：mi gtsang ngo bor shes bzhin du

噶译本：mi gtsang gzugs su shes bzhin du#*

21. 西藏梵本 2.71d：anāghātaṃ dṛḍhaṃ kuru

鲁译本：rtag tu gsod med brtan por mdzod#*

噶译本：rtag tu spong byed brtan por mdzod

22. 西藏梵本 2.83b：vidyāśilpādi karmaṇāṃ

鲁译本：rig dang bzo la sogs pa'i gnas

噶译本：rig dang bzo la sogs pa'i las#*

23. 西藏梵本 2.91a：brahmasvaro mahājihvo

鲁译本：tshangs pa yi ni dbyangs ldan gyur#*

噶译本：tshangs pa'i dbyangs su 'gyur ba lags

24. 西藏梵本 3.24c：tad asyāniśrayajñānāt

鲁译本：des rten med pa'i shes pa yis#*

噶译本：de ni de rten med par shes

25. 西藏梵本 3.38ab：na kāryam te 'nyatīrthyeṣu bhaktipūjānamaskriyāḥ |

鲁译本：mu stegs gzhan la gus pa yis mchod dang phyag kyang mi bgyi ste

噶译本：khyod kyis mu stegs can gzhan la gus dang mchod phyag mi bgyi ste#*

26. 西藏梵本 3.60ab：deyāḥ kanyās tad arthibhyaḥ surūpāḥ svabhyalaṃkṛtāḥ

鲁译本：bu mo gzugs bzang lus mdzes la de don gnyer ba rnams stsal na

噶译本：bu mo gzugs mdzes legs brgyan pa de don gnyer ba rnams stsal na#*

27. 西藏梵本 3.69b：vādārthaṃ mānavarjanaṃ

鲁译本：rtsod pa'i don gyi nga rgyal spang#*

噶译本：nga rgyal don du rtsod pa spang

28. 西藏梵本 3.70bc：na sūcā duṣṭacetasā pareṣām ātmanaḥ kāryaṃ

鲁译本：ngan sems kyis ni gleng mi bgyi gzhan rnams kyi dang bdag nyid kyi

噶译本：gzhan rnams la ni ngan sems kyis gleng bar mi bgyi bdag nyid kyi#*

就上述对照比较，足以说明鲁译本与噶译本之间的差异。若两本都经过同一个人的修订，则不应该出现这么大差异。

2.2 译本与梵本关系

通过上述 2.1.2 的内容，我们可以看出，鲁译本与噶译本都不能与西藏

梵本完全一致，两个译本与梵本符合程度趋同，说明西藏梵本与两种藏译本都不是底本与译本的关系，或者说，至少藏译本在修订过程中并没有把现有的梵本作为底本参照。

2.2.1 梵本与译本不同

在对勘过程中发现，现存西藏梵本与尼泊尔梵本中有一部分内容完全一致的句子，并不能与藏译本（鲁译本与噶译本等同）相对应，也不同于汉译本。例如：

1. 梵本 2.37ab：upaśāntasya gāmbhīryaṃ gāmbhīryād gauravaṃ param

藏译：nye bar zhi ba zab pa'i phyir mchog tu gus pa byed par 'gyur

［真］若王靜諸惡 德深人愛重

［光］寂靜甚深故，能生殊勝敬

2. 梵本 2.41cd：tebhyo 'tidurlabhatamā ye pathyasyāśukāriṇaḥ

藏译：de dag bas kyang mi snyan yang phan pa'i rjes su byed pa dkon

［真］善說人難得 聽善言亦難

［光］逆耳知有益，速行者更難

3. 梵本 3.36cd：kāryā sarañjanīyāś ca sevyā dharmā sadādarāt

藏译：dga' bar 'gyur ba rnams bgyi zhing chos drug gus par bsten par mdzod

［真］六和敬等法 常應勤修行

［光］作諸喜悅事，六法敬依止

4. 梵本 4.5ab：akrodhe satyavākye ca śrāvyamāṇo api sthitaḥ

藏译：brtan pa khro ba med gyur pa bden pa'i tshig ni bsgrags pa na

［真］若聽聞實語 應住於無瞋

［光］堅定若宣說，無瞋諦實語

2.2.2 标题

藏译本中《宝鬘论颂》经题称之为 ratnamālī，而现存梵本与难胜友注释本中称为 ratnāvalī，梵文 mālā 和 avalī 在藏译中都可译为‘phreng ba’，两种梵文词汇都在大藏经经题中出现，因此可以认为，藏译本的底本梵本经题应该是 ratnamālī 或 ratnamālā 而不是 ratnāvalī。上述种种都可指明，现存西藏梵本应该不是鲁译本、噶译本使用的底本，而是另有梵本。

2.2.3 跋文

现存梵本末叶题记中还有“缘起偈”（ye dharma）：

ye dharmā hetuprabhavā hetun teṣān tathāgato hy avadat tesāñ ca yo nirodha e || || va‹ṃ›vādī mahāśramaṇaḥ || deyadharmo (’)yaṃ prava || || ramahāyānayāyina

和另一句赞文，这两者都未在译本中体现，也可作为不同梵本的间接证据之一，当然也有可能是后来修订过程中省略掉了。

可见鲁译本与噶译本之间的差异较大，可猜测两种译本的底本梵本并不是同一件梵本，又因两种译本的译者鲁伊坚参和噶瓦拜则是同一时代的人，而且同时在桑耶寺天竺译经馆中从事翻译工作，不太可能对不同梵本进行各自翻译。如果是同一件梵本底本，可见藏译本在翻译、传抄过程中，其文本面貌发生了较大改变，更何况梵本在上千年传抄过程中也经过了多次增删与传抄时的误写。

2.3 注释本

《宝鬘论颂》有一本难胜友（Ajitamitra，约 9 世纪）所著注释本，为唯一的梵文注释本，梵本不存，藏译本由印度班智达明藏光（Vidyākaraprabha）和西藏译师噶瓦拜则于 9 世纪期间合译，收于德格版（4159 号，书信部，Ge，126a4–165a5 页），北京版（5659 号，教言部，Nge，152b4–198b7），

纳塘版（教言部，Nge，146b4–194a5），卓尼版（书信部，Ge，135a2–174a2）中。此外，还有一部甲曹杰注释本。

2.3.1 难胜友注释本

难胜友注释本没有对《宝鬘论颂》进行逐一注释，而是把重点放在前二品，根据 Hahn 本中的统计，占总篇幅的 77%，因此无法逐一进行比对。然而，该注释本和雪版藏译本同样是由印度班智达明藏光和西藏译师噶瓦拜则翻译，却又有许多不同（参见上述 2.1.2 范例部分内容），只能说明其中之一肯定是经过了后人的修改审定。

难胜友被认为是 9 至 10 世纪的人[①]，其藏译本同本颂译本一样约完成于公元 9 世纪前期，可以推断难胜友所造的注释本成书时间最晚是在公元 9 世纪前期，那么他的注释本所参照的底本大概也是同时期的抄本。再看 2.1.2 的对比内容，接近于梵本的藏译本同样接近于注释本内容，可见西藏梵本与难胜友注释本非常的相近，说明当时难胜友注释本使用的底本与现存西藏梵本之间存在直属关系，或者有可能就是现存梵本。通过上述内容进一步证明，造成难胜友注释本与雪版译本不同的原因就是如同雪版《丹珠尔》所记录的一样，该本是经过了巴嚓·尼玛札的修改审定。为何注释本与德格版译本不同，只能猜测为两者的底本不同。

2.3.2 甲曹杰注释本

还有一本西藏本土学者甲曹杰（1364–1432）所造《中观宝鬘论释》（dbu ma rin chen 'phreng ba'i snying po'i don gsal bar byed pa），约成书于公元 14 世纪。该注释本不同与难胜友注释本对《宝鬘论颂》每品给出等量注释。范德康教授的《龙树的〈宝鬘论颂〉在西藏的传承》（1990）一文中指

---

① Michael Hahn, ed. *Nāgārjuna's Ratnāvalī*: *Vol. 1. The basic texts*（*Sankrit*, *Tibetan*, *Chinese*）. Bonn: Indica et Tibetica Verlag, 1982, p. [15]

出，有迹象表明甲曹杰注释本使用的本颂来自于难胜友注释本的本颂，并进一步探讨其原因应该是当时没有可利用的梵本。这可能是一种原因，另外还可能是甲曹杰使用的底本是现存西藏梵本，因而与难胜友注释本很接近，当然这些论点都需要进一步论证。

2.4 汉译本

《宝鬘论颂》最早译本是陈代真谛的汉译本《宝行王正论》，收于《大正藏》第三十二册，第 1656 号。真谛于公元 500 年出生于印度西部的优禅尼国（Ujjayinī），于公元 546 年来到中国，公元 569 年去世。期间，真谛与其弟子共同翻译了为数不少的佛经，包括著名的世亲所造《阿毗达摩俱舍论》，也有一些非佛教文本，例如《数论颂》（Sāṃkhya-kārikā）。真谛的《宝行王正论》是比较早期的汉译本，从偈颂数量上看，比西藏梵本少了 7 颂。具体如下：

> 第一章：第 20 颂和第 64cd 和 65ab 不见；第二章：第 13 颂和第 51 颂不见，第 77 颂和 78 颂插在第 80 颂和 81 颂之间；第三章：第 9 颂和第 25 颂不见；第五章：第 93 颂不见，第 8 颂翻译了两次。

根据西藏梵本使用的字体和真谛生卒年代推算，真谛汉译本远早于西藏梵本的抄写时间，因此缺少的这些偈颂应该是当时的母本上不存，而不是真谛有意缺漏。因为，很多佛教写本在传抄过程中，不断由后人进行增补新的内容，这是普遍存在的现象。

3《宝鬘论颂》文本内容

龙树的《宝鬘论颂》包含在藏传佛教所传“理聚六论”中，同时又因作为古印度娑陀婆诃王朝时期某位国王的劝诫书，对国王提出了有关政治、经济、文化等方面的积极建议，被列入“教言集”（gtam tshogs）。其主要内容为深信因果，止恶扬善，修学无我与空性，发菩提心，成就解脱与智慧。

解脱一切障，众德庄严者；
有情唯一友，敬礼一切智。1.1[①]

龙树在《宝鬘论颂》开篇讲，向断除一切障碍而证德殊胜圆满的，可为一切有情作唯一亲友的，具足一切智的佛陀顶礼膜拜。

解脱诸过患，以众德庄严，
诸有情受用，一切智愿修。5.97

文论最后讲，希望（你）解脱（文中所讲）贪等诸过患，以众殊胜功德来庄严自己，为众有情成办一切利乐所受用和成就一切智。如此，以头尾互应，首先向断除一切过患而获得圆满功德的佛陀致敬，最后希望国王通过此书的教诫达到同样的境界，体现龙树写就《宝鬘论颂》的立场和目的。接着讲：

此法不唯独，专为国王说，
亦为余众生，随应饶益说。5.98

① 偈颂汉译引自《中观宝鬘论释与四百论释合刊》，由仁光法师翻译。以下偈颂汉译亦同，不再作注。

龙树在文中最后强调，《宝鬘论颂》中所说之法，并不仅仅是专为国王所说，也是为饶益在家的和出家的一切众生而说，所以他希望其他一切有情能够学习和修行他的教言，以成就功德圆满和一切智。

3.1 第一品增上生和决定善

龙树讲，最初应说增上生法，再说决定善，只有相续不断地得增上生法，方能得到决定善法。所谓增上生为乐受，而决定善为通达无我慧。为成办此二法的因，即为对于三宝等生起的信心和通达空性的智慧，其中智慧为主导，信心为智慧的前导和基础，接着讲述不因欲、瞋、怖、痴而舍弃善法，称为具信者，而善于观察身口意的善、不善等诸业并断离不善，恒常饶益自他者，称为具慧者（1.3–1.7）。

3.1.1 增上生法

龙树在《宝鬘论颂》第一品中提出增上生和决定善因果。首先提出增上生的十六法，提出远离杀生等三种不善身业和妄言等四种语业以及贪心等三种不善意业，共十不善业。接着提出做到不饮使人身心迷乱的酒，远离出家人的五邪命[①]而具足清净正命，远离刀杖破击之事而具足无害意，共十三种遮止法和恭敬施、向应该供奉的有德上师的供应供以及对有情众生的慈悲心等共十六种（1.1–1.10）。除此之外，由修苦行等损坏身躯的道法，决不生善法。唯有统摄十六法的施、戒、忍三法为正法坦途，而苦行者则进入恶趣险道，并长远于生死中行，受尽痛苦（1.11–1.14）。

龙树接着提出若倒行上述十六法则会引起种种恶果，例如杀生会引起寿命短促，偷盗会感到贫穷缺乏资财等（1.14–1.19），指出贪嗔痴三毒本身及由这三毒所生的业也都是不善业，会造成苦难和恶趣。而无贪无瞋无痴及由

① 诡诈、虚谈、侧面乞求、方便研求、以利求利。

此所生的业都是善业，由修此善业能解脱地狱、饿鬼、傍生的苦，并能得到人天圆满安乐（1.20–1.24）。

十善业是大乘佛教修行中非常重要的法门，《大乘大集地藏十轮经》[①]中指出，“十善业道是大乘佛教的主要法门，是菩提因和得到涅槃的阶梯（dge ba bcu'i las kyi lam 'di ni theg pa chen po'i rtsa ba yin te byang chub kyi rgyu dang mya ngan las 'das pa'i them skas lta bu'o），若有人不守十善业而称自己是大乘修行人或是无上菩提修行者，那么这个人就是自欺欺人（dge ba bcu'i las kyi lam 'ga 'tsam yang ma srung bar nga ni theg pa chen po yang dag par spyod pa'o zhe'm nga ni bla na med pa yang dag pa'i byang chub sgrub pa'o zhes zer na gang zag de ni dzin tu brdzun par smra ba ste）”。十善业的重要性在大乘《十地经》[②]和《维摩诘经》[③]中都有较为详细的论述，其要义在此不再详述，详情参见上述经论及《瑜伽师地论》、《十不善业道论》[④]等论著中。为何先说增上生法呢？如文中所说，两者是相续的，首先受持增上生之因十六法，在连续得到增上生的果报之后方可渐渐达到决定善的果位。听闻者最初获得了所传的教言再进一步实修，当相续成熟时才可为他讲授决定善法即空性深义。否则，闻者可能颠倒执著空性之义而诽谤因果，导致舍弃空性而堕入恶趣。

3.1.2 决定善法

诸决定善法，细深智者见，

离闻诸异生，生怖是佛说。1.25

何为决定善法？龙树讲，决定善法是由通达无我慧所缘的境，即人无我

① 德格版《丹珠尔》经部 zha 218 na

② 德格版《丹珠尔》kha 189 na

③ 德格版《丹珠尔》，经部 ma 179 ba

④ 德格版《丹珠尔》，书信部，nge 29

和法无我等，通过缘起甚深真实性，即得解脱，称为决定善法。佛说：凡夫俗子是难以通达决定善法，故名微细；又因难测其底，名为甚深，唯有智者能见，离闻慧的诸异生所闻此法空性甚深则生怖畏。为何凡夫闻此空性义之决定善法产生怖畏，而智者不呢？因为无智凡夫认为现在我无，来世我亦无，我所拥有的蕴现在和未来也都是不存在的，于是惶恐不安。但事实上，如月称论师所说，“无有自性的含义并不是‘没有’的意思，而是指执着它纯属一种迷乱的意思，称为虚妄欺惑性。”[①] 如此，我们确需明白，尽管一切法皆自性为空，完全无有才能断除生死轮回而获得解脱，但与其名言显现存在并不矛盾。而完全领悟了此真如义的智者，则知晓由诸法自性空才能断生死而获得解脱，也就无所畏惧（1.26）。

3.1.2.1 人无我

龙树在文中接着阐释，畏惧来自于我执，并建立我执与我所执皆为虚妄，揭示断尽我及我所执才能得以解脱，宣说通达空性是最终获得解脱之因。如此教戒国王，如实通达决定善法，对任何边全然无有执著，无有自性成立之安住或所依，如是通达并进行实修，则可获得三乘之果。

士夫非地水，非火风及空，
非识非一切，何者是士夫。
士夫六界合，故非是实有，
如是一一界，合故亦非实。

龙树讲，士夫补特伽罗是依六界一一和合而立，是为假安立。若每一界拆开，每一界及其不同本体的任何法都不能充当士夫，例如士夫本身非地、非水、非火、非风、非空和非识等，即六界一一并非士夫补特伽罗。因此，六界聚合体不是人我，因为除了每一界以外不成立聚合。所谓的人我或士夫

---

① 喇拉曲智仁波切著，索达吉堪布译《中观宝鬘论广释》，西藏藏文古籍出版社，2018 年，第 56 页

就是依赖六界聚集而假立的缘故，如果追寻假立之义，则不成真实，因为如同观察人我一样，每一界又是依赖多种微尘聚合而假立。又若仔细推求的话，人我除了依蕴而假安立之外，通过五种观察门都不可得，即蕴与我不是一体，否则有我是无常；我不依蕴，蕴也不依我，否则两者以可现不可得因能予以遮破；亦不是无蕴而我存在，否则应见无蕴之我；我与蕴亦非如水乳相融一体，因为所谓近取和能近取不成各自分开；我与蕴非如薪火相杂，因为诸有为法决定有自他的缘故。总而言之，由于上述五种法门观察都不可得，人我无自性，即人无我（1.27–1.82）。

3.1.2.2 法无我

如此，龙树一一遮破人我有自性之后，接着破有为法和无为法有自性。首先破有为法所依大种有自性，此处先证明水火风三大种与地大不是一体，若是一体，那么地大种就有其余三大种的相；三大种与地大互不依赖；三大种不存在，地大亦不存。如此，对一切大种一一加以分析，则如同上述人我无自性一样皆为虚妄。若一切大种一一无自性，那么诸大种和合而成的有为法怎会有自性呢？无有自性。

色法唯名故，虚空亦唯名，
无大岂有色，故唯名亦无。

一切色法都依赖一个设施处而假立名言，无为法的虚空也是唯有名言，并无实体。如上所述，一切大种皆无自性，那么唯名的果色又怎么会有自性呢？无有自性，可见无为法亦无自性（1.83–1.100）。

3.2 第二品　杂说品

3.2.1 决定善的因果

接上第一品的无我论，龙树讲，如同分解芭蕉树，到最后没有所谓的

芭蕉树。如以上品中阐述的那样，若人之分解六界后探之，最终一无所获（2.1）。一切法亦无自性，这是诸佛所说，因此补特伽罗与六界皆是无我。世间所谓见闻，不能说实有亦不能说虚无，世间也同样不是实有或虚无（2.2–2.5）。佛对我与世间都不授记为有边、无边、亦有边亦无边和非有边非无边，是有理由的，因为我与世间于一切处，完全非有自性故（2.6）。佛不授记生死有边际，诸佛住于三世，只为令诸有情得涅槃，并非有情增长的因。进而讲生灭无自性，来去无自性，只是唯名假立。犹如幻化的象马，似有生灭，实则无生亦无灭，无来亦无去，那些执着于象马有生死来去者，皆为愚痴者，实则全无自性，只是以名言而假安立。因此，佛不授记有四边（2.7–15）。

3.2.1.1 甚深法难通达

龙树讲，决定善的正法并非实执所缘，非法器的众生确实难以通达其甚深法义，例如不净身而言，有色相故为名粗，其心尚不能安住于此粗相。如此粗相尚且不能通达，何况极细微的甚深法呢？因此释迦佛成道时，在某些众生面前默然不说法（2.16–2.18）。

3.2.1.2 倒执甚深法过失

接着宣示倒执甚深法的过失，若以颠倒了知甚深法义，则将损坏无智愚夫的增上生和决定善法，以无见为增上，那么导致其沉入恶趣不净中。若邪执此义，引起智者的我慢，诽谤空性，则下堕无间狱。例如，饮食不知量者，不该食而食，则招致死亡，知量而受食，则获长寿。如此，倒执空性者，当以衰损，善知通达空性，则获得增上生的安乐和无上菩提。为此，殷重了知正智，舍弃毁谤空性和无见（2.19–2.23）。

3.2.2 增上生的因果

龙树讲，若不了知空性，那么以我执而转，从而积集不善业，则流转生

死苦乐。因此，若是何时了知遣除我执的法，彼时应当勤修以施、戒、忍所摄的增上生十六法（2.24-2.25）。

3.2.2.1 勤修增上生

龙树讲，由修习善法，此世得安乐，死时无堕恶趣之怖畏，后世善趣安乐增长，因此始终要依止善法（2.26）。善法摄受世间，世间因此而充满欢喜，无欺诳及损害（2.28），反之非法恶律，则使世间人憎恶，不安乐等，如何成办众生义利？因此，舍弃这些邪规（2.29–2.31）。龙树讲，要学修四摄法，即布施、爱语、利行与同事，要勤修实语，要依止为善法增长因的善友，这些都是学修增上生法的因（2.33–240）。

说益语者难，听者亦复难，
逆耳知有益，速行者更难。
因此虽逆耳，有益亦速行，
医病慈爱我，苦药亦应服。

意指劝说国王，善友的话有时不悦耳，但说的内容有益，应当听取。所谓忠言逆耳，忠言者难得，听取忠言者更难，听取忠言而实行者更难得。因此，如同苦口良药般，为治病虽苦口而服用，忠言虽逆耳也需听之行之。同时常念自己与王位皆是无常，即能具足精进，一心修习正法（2.41–2.43）。

3.2.2.2 断除恶趣

龙树讲，若见必死无疑，死后因罪业而招来苦痛，那么不能因世间暂时享乐而作罪业。要破除恶趣苦痛之因，即贪酒、赌博、贪女色以及畋猎，这是因为贪酒会误事、耗钱财以及放逸而行非法事；赌博引起九种过失，即贪婪、忧愁、瞋、忿、谄诳、掉举、妄语、绮语以及粗恶语。同样的，不能贪恋女色。贪恋女色是因为世人把不净身躯认为净体而生（2.44–2.48）。龙树讲，口是盛唾涎和齿垢等不净器具；鼻是鼻脓、鼻涕和鼻痍之器；眼是眼泪、

眼垢之处；腹是粪尿聚积之处，因此愚痴者不懂躯体之不净而生起贪恋之心。这相当于贪恋内盛粪便外以珍宝为庄严的美瓶，其本质是肮脏不净的，世间愚人贪恋女色也是如此（2.49–2.50）。

身境极臭秽，本是离贪因，

世人若爱彼，以何引离欲。

由精血和合不净种子而生的污秽之躯体，本是究竟离贪欲的因，世人若是极其贪爱其身，那么如何离欲？龙树讲，贪爱躯体犹如猪极其贪爱屎尿堆和呕吐物一样，世人如何对不净蕴聚之体产生贪恋呢？在此，龙树利用种种比喻来破女人身净，破颜色形相等，要求国王及世人通过修此观法来断除世间五欲（2.51–2.67）。

瘙痒生乐受，无痒更安乐，

如是世欲乐，无欲更安乐。

龙树讲，癞者瘙痒，似乎有乐感，但同无痒相比，还是无痒更安乐。如此，若有人追求世间五欲之乐，受用五欲时似乎很快乐，但若与无欲相比，那么无欲更使人安乐。所以应当努力远离贪欲，远离断命，远离一切暴恶，如此依止妙法善行（2.67–2.74）。

3.2.3 无上菩提与三十二相之因

龙树讲，若要想自己及世间生死中的有情获得无上菩提，那么必须具备三种因，第一因为一切有情义利的坚固如山的世俗菩提心；第二因为遍及十方有情远离诸苦的大悲心；第三因为不依二边的通达离边的智慧。如此，若无一切有情离苦的大悲心，则只能成就阿罗汉而不得菩提心。若有以大悲心为前导的菩提心，而无离边的智慧，则会堕入愚痴，因而这三种是成就无上菩提的主要因（2.75）。

接着讲成就佛陀三十二相的因，即是由布施、爱语、利行等四摄法得足

蹼纹妙相；由常存正念得大智慧相；由布施无上权位得眉间白毫庄严相；由承事诸病人及作侍病等之事得双臂丰满和肩头周圆相；由长时宣说谛实语和柔软语得舌相广长和梵音相；由长久修习谛实语和远离离间语得上下四十牙齿整齐细密相，等等（2.76–2.96）。

随形好八十，由慈等流生，

余恐文辞繁，故未为王说。

除以上修得无上菩提与成就三十二相因之外，学修八十随形好的共因，是愿诸有情具足安乐的慈等流而生，在此因恐文辞繁赘而未广说。接着龙树讲，佛陀相与转轮王相之间的区别，转轮王的相好之因经百俱胝[①]积集善根也不能比拟佛陀的一毛孔相。犹如日光和荧光，红日照耀世间之光虽与荧火之光少许相似，却不能等同（2.97–2.101）。

3.3 第三品　摄菩提资粮品

3.3.1 何为福智二资粮

龙树讲，无上菩提的一切因都摄合在福智二资粮中，劝说国王积集资粮。上文讲了成就诸佛之妙相的因，此处讲若干福业成就上述妙相。独觉[②]等十倍福德量成就能仁一毛孔相；一切毛孔的百倍福德量成就一随形好；一切随形好的百倍福德量成就能仁一妙相；一切妙相的千倍福德量成就能仁眉间白毫相；白毫相的十万倍福德量成就能仁无见顶相；一切无见顶相的百亿倍福德量成就十力法螺（3.1–3.9）。成就佛功德的福德虽是无量，但在教化众生前，为所化众生趣入佛道，则可略说为有量。如此，成就佛色身之因如同世界无边一样无量，那么成就法身之因更是无边无量的（3.10）。

① 俱胝为古印度数量之名，也称俱致，相当于千万。

② 又名缘觉，或辟支佛，梵文为 pratyekabuddha，指靠自己觉悟的力量而脱离生死的人。

因此二资粮，即是成佛因，

如是应常依，此福德智慧。[①]

龙树讲，佛的色身是由福资粮而生，而佛的法身则由智慧资粮而生。因此，应当恒常依止此福德智慧资粮（3.11–3.14）。

3.3.2 积集二资粮不应怯懦

龙树总示，积集二资粮不应怯懦，然后分示发菩提心的福德无量，由此容易得佛果，由具备四无量而易成佛。积集成就无上菩提的福德资粮不应生懈怠，因为如同上下十方无边际，具苦的有情亦是无边，那么为无边有情，誓愿把他们从诸苦中解救出来的菩提心是无量的。具誓愿解救诸有情的菩萨虽有时会起放逸，但为法度无边有情，恒常积集福德亦无边，由于积集无边福德，那么成就无边佛果并不难。因为，菩萨为无量有情求无量功德，在无量时中作无量善法，故而无须经过长时间便能证佛果（3.15–3.21）。

龙树总示成佛之因福智二资粮能够迅速消除身心之苦，因此更不应怯懦于积集二资粮。福德资粮能消除身苦，这是因为由造罪业堕入恶趣，身体遭受饥渴寒热等种种苦，而菩萨因不造恶业而以积集的福资粮能够投生他世，唯有享受安乐。智慧资粮能够消除意苦，这是因为如同追求境的贪心和谋求他财等产生的烦恼一样，执着于有无二边而无法掌握诸法实际之义产生意苦，而积集智慧资粮的菩萨能够通达诸法自性空而迅速消除意苦（3.22–3.24）。除此之外，还有积集二资粮无厌倦的原因，菩萨因为无所身心之苦，则不能为身心之苦所损恼，因而无厌倦。菩萨不仅没有身心之苦，唯有享受安乐，那么纵然安住在无量时间里又有何妨？所以不应怯懦于积集二资粮。菩萨是因为大悲心悲愍世间众生离苦，因而长住世间。由此，成佛时间虽长，但若

① 在《六十如理颂》最后一颂也有相似的内容：以此善故愿众生，回向诸众生，集福智资粮，愿得福智身（参见李学竹、叶少勇 2014，第 123 页）。

具有智慧则不应怯懦，且为了断尽诸过失而圆满功德，应恒常励力积此二资粮（3.25–3.28）。

3.3.3 如何积集二资粮

以菩提心断除贪嗔痴三毒，进而摄取无痴无瞋无痴三种善根的功德，则为福德资粮，以菩提心了知诸法实义进而付诸行动则为智慧资粮（3.29–3.31）。龙树讲，一要兴建应供境，即广造以诸宝庄严的佛塔、佛像，广设僧伽所用卧具和殊胜饮食；二要供养应供境，即供养众宝所造的佛塔，敬重依止说法师等；三要遮止供非应供境，即远离外道；以此积集福德资粮（3.32–3.38）。要先行惠施书写经论的纸卷和笔墨，要兴办学校，聘请读诵、书写以及算学的教师，并给予田宅以巩固基业等，以此积集智慧资粮（3.39–3.40）。

3.3.3.1 福资粮支分

具体来讲，一为布施自财，例如为老幼病人聘请医师和剃发师并给予良田令其安居乐业，为在外旅行者设置衣被饮食及旅舍，在村庄和城市中设置凉亭及水渠，为病者及贫穷者心怀悲愍并布施饮食，为行者准备药物和水罐等生活器具，为蚂蚁在穴口放置谷物和红糖，在饭前饭后为饿鬼和狗等布施饮食，为受灾民众广施饮食等布施，为穷困农民摄受种子及饮食等共十四种（3.41–3.53）；二为利他方便的布施，即免税，减税，平息自境或他境内的盗贼，平衡货价与利润等共九种（3.54–3.57）；三为布施所有财务，即如同无主人的地水火风等随意令他人享受一样，应当不执为我所而让他人随心想用（3.58–3.59）；四为特殊希求的布施，即布施貌美童女，布施香鬘饮食，顺应他人意愿闻法，以及施予毒药治病等共三种（3.60–3.65）。

3.3.3.2 智慧资粮支分

智慧资粮支分共二十五种，即对说法师应当恭敬承事；奉行书写经卷等

法施；听闻佛法不厌足；受持法义并分析法义；不应骄慢自身功德而应宣扬称赞仇人之功德；与他人争辩时不应以恶意攻击他人要害和举发过失；智者所谴责的过失首先应自身断尽并尽力遮止他人犯错；不应瞋恨他人的损害；饶益他人不求酬报；独自受用苦难，而欢乐与人共享；不应骄傲于圆满，亦不应怯懦于穷困；恒常讲真实语，而不应为生存或王位而讲不实之语；如此需要恒常精进修习正法，观察一切取舍，得见真实取舍之义，并以此修习而不随他转（3.66–3.77）。

3.3.4 积集资粮所生功德

如上所述，积集福智二资粮能够获得五种共同的功德和二十五种特殊功德。即由于修习正法，大王此生王位安乐，名声远扬，群臣敬服；由于心无过咎，睡时安乐，醒时亦安稳等（3.78–3.81）。由于敬重承事父母等，感得天王果报；由于长久修慈，当得人天等慈爱，非人等守护而不受毒药及刀杖的损害，后世当生梵天世间，获得修习慈法的八功德；由于令诸有情发菩提心，得坚固菩提心；由于修习戒律，得人天善趣；由于修习空性法，得不放逸行；由于在暗处设置火炬等，得天眼通；由于了知殊胜法无自性，得第六神通等（3.82–3.100）。因此，大王应了知修此福智二资粮，即得此果的因果相应之意义，那么为了自己的利益，应当经常利益有情，此即是对大王自己是有利的（3.101）。

3.4 第四品　国王规则品

3.4.1 善说

龙树讲述对国王当面赞美与损毁之利害，讲依赖国王的给养而生存的臣民不知道国王能不能接受当面指责，因此多数人选择奉承，而不敢批评指责。一般而言，多数人都不能接受当面谴责，更遑论大地之主的国王。

为令汝喜悦，及愍众生故，
逆耳若有益，我一定启白。4.3

话虽如此，出于令您喜乐及对众生的悲悯，有些话纵然逆耳，实际上大有裨益，那么我一定要毫不犹豫地直言呈白。

佛说对弟子，实柔具义合，
悲愍应时言，故今说此语。4.4

佛陀曾教示，应该以悲愍为起心，对弟子应说谛实语、柔软语等适合弟子而不相违的称心之语。那么现如今，我也理当对您如此宣讲。

坚定若宣说，无瞋谛实语，
如滴垢妙水，可听闻受持。4.5
我为汝宣说，现后有益者，
知己应修行，自他有益事。4.6

智慧坚固的国王啊，我给您讲真实语，就如同想进行沐浴时遇到妙水一般，理当欣然听闻，并全然接受。我所说的内容，对你现在的国土巩固和以后的善法增长是有益的，您应当修学如此对自己和他人皆有益之事。

3.4.2 国王规则

龙树讲，国王应一如既往的为广大贫困者布施衣食，广建佛塔等三宝所依之处，并长久的派人管理和保护，保护盲人、病者及穷苦者，令他们获得平等饮食，尽力摄受境外乞求者饮食住宿等（4.7–4.21）。讲任命庙宇法事的主管，任命大臣以及任命将军的原则，讲这些任用官员必须具足善法、不害他人、善通事务的特点，并具有不同岗位的特殊要求，如：任命大臣必须能够上至感恩国王，下至体贴臣民的人，任命将军需忠诚、不饮酒不放逸的能人。接着讲，对于财政管理，国王应每月听取收支情况作出权衡教敕，对于世间相互损害，国王应依法治理（4.22–4.28）。国王应慎重用人执权，应招

纳委派了知应作与非作的上等种姓智者执权。对于境内犯法或作恶者，应恒常起悲愍之心，不要有舍弃及损害之心；对于囚犯，应以罪行轻重或赦免或在狱中安置理发师、沐浴、饮食及医药等，以令其安乐；对于杀人等极其重罪者，拘执狱中，观察是否继续行恶，若不能遮止以往恶性，应当驱逐出境而不能杀害他；国王应当在所辖境内经常派人暗察，对于诸殊胜功德的人，应敬重承事，如理布施（4.29–4.39）。

王树忍阴凉，恭敬花繁盛，

善施果广大，民众鸟来栖。4.40

如此而为，国王犹如一颗大树，有堪忍的阴凉，有敬重的花朵繁盛，有乐善布施的广大果，能招犹如众鸟的民众前来栖住。

龙树讲，国王若以悲愍之心待臣民如亲子一样，那么臣民们拥戴国王，所辖之内人民安居乐业，纵然稍有瞋愤，众人亦是欢喜。王位并非前世而来，也不能携至后世。因此，国王在位期间应当努力善于经营，如法殷重而行（4.41-4.45）。

3.4.3 学修解脱不弃大乘藏

龙树讲，国王虽得到了四洲大地，而王的安乐只有身乐受与心乐受两种，这两乐究竟有何深远的意义呢？接着讲学修解脱道必须通达自性空（4.46）。

3.4.3.1 解脱道

龙树讲，身所乐受，仅仅是苦逼变坏，即在痛苦稍许减轻时所感受的快乐，为此妄执乐受有自性，便是不了解乐受全无真实自性。世间一切乐受，唯由苦逼变坏及唯有分别安立，因而此乐并无真实的乐境。接着破意乐有自性之因，破身乐有自性之因，破五境总和是身乐有自性之因，破五境各各是身乐有自性之因，破识有自性，破境有自性，破大种有自性。接着，破大种

有自性。如此，龙树一一破解之后，最后开示通达空性的心，即得解脱。龙树教示大小乘人通达微细空性是相同的，亦开示仅得解脱必须通达微细空性（4.47–4.66）。

3.4.3.2 遮谤大乘藏

龙树讲，诸佛如来从大乘中广示菩萨二资粮，圆满宣说大乘果，而一些愚痴无知的声闻部者对大乘藏极其瞋愤而进行毁谤（4.67）。

3.4.3.2.1 不该毁谤大乘之因

如此诽谤，是因为不知道菩萨已舍自利专为利他的功德，或是想德为过失，又或者于功德而起瞋恚。如此，有人瞋恚诸菩萨不顾自利专利他的圆满大乘；有人因不信解空性而瞋恚背弃空性般若波罗蜜多；有人因积集二资粮受稍许痛苦而瞋恚大乘。这是不应当的，如同治病一样，若不服用苦药及手术等稍许痛苦，怎能治好大病呢！如此，应以小苦而除大苦；修大乘行虽有少许痛苦，但能断除究竟之苦，故而不应瞋恨大乘；应当为大乐义利而努力，而不应贪着小乐；而应当欢喜为诸有情众生离苦利乐为先的菩萨行和通达空性的污垢清净圆满慧的大乘（4.68–4.78）。龙树讲，对于广大菩萨行和实际甚深义的大乘，仅仅因为听闻便生畏惧懒惰，未加修习而进行诽谤，这实际是由自身的愚痴所造成，从而诽谤大乘（4.79）。

3.4.3.2.2 大乘藏是佛语

龙树讲，大乘藏是以布施、持戒、忍辱、精进、禅定和智慧六波罗蜜多行，与行所依的菩提心，发菩提心的因以大悲心为体性，因而大乘藏中没有任何错误。若就六波罗蜜各各功效而言，施舍与戒律能成就利他，忍辱与精进成办自利，禅定与智慧为解脱因，如实了知真义。因此，这六度能够总摄

大乘经义，即小乘法藏中所说的佛陀圣教都在大乘中悉数全有，故此成立大乘藏是佛语（4.80–4.82）。

龙树讲，佛说菩提道是福德与智慧二资粮的体，诸愚盲者不理解，因此必须从大乘经中了知圆满菩提道；须从大乘经中了知佛的殊胜，即色身与法身之无量因在大乘中才说，小乘所说尽智（自性尽）与大乘无生智（无自性）在于空性中意义相同，因而若未通达大乘之义，那么要存置不论，不应盲目瞋毁（4.83–4.89）。小乘藏中未圆满宣说大乘道果，即在声闻藏中未曾广说菩萨广大愿及广大回向，未说大悲、十地、布施等波罗蜜多行以及广大二种资粮和菩提心之力。接着讲，仅仅修持四谛和三十七道品不能成佛，并且，对于菩萨安住圆满菩提行的义，在声闻经中未曾宣说，而在大乘中广说。如此，智者们应取大乘藏（4.90–4.93）。佛陀宣说三乘，是为了引导众生的次第，如同给学生教授声明文法时先给学生教读字母一样，以循序渐进的说法，即对下士意乐的众生，为遮止造恶业而说法；对中士意乐的众生，则说能取所取异体空胜义谛法；对于上根利智的众生，则说大悲心要，成办无上菩提。因此，诸智者应当特别敬重大乘藏，受持大乘藏的教义（4.94–4.98）。对于国王而言，在位期间应修持布施、律仪及忍辱法，因为这三法对于在家者而言容易修持，因此特为在家者说。而大悲心要作为修行核心，愿你稳固不退而尽力修行。如若不能上述所说国王规则来治理国政，那么为了不失正法，也为保存名誉，应当弃俗为僧（4.99–4.100）。

3.5 第五品　菩萨共学品

如上所述，国王若感在家不能殊胜行法，则应出家修法。首先要做的就是敬重戒律学，多听闻别解脱戒律仪及三藏教义等，要细致入微的了解其内涵。其次，若已了解一切细微罪过，进而断除一切罪恶根源。

3.5.1 应断过患

此处要宣说的 57 种应断之事，一定要精进了知并断除。龙树用 31 颂讲述了忿、恨、覆、恼、谄、诳、嫉、悭、无惭、无愧、傲、愤、骄、放逸、慢[①]、狡诈、谄媚、侧面乞求、方便乞求、以利求利、说过、无勤者、遍贪、自他之异想、心无见解、懈怠不恭敬、耽着、遍耽、贪等共五十七种过失，并一一解释含义，例如心无见解是指对于贪嗔痴的产生与否并不观察和思考，就不会有能说和所说的想法，称之为心无见解（5.1–5.33）。

3.5.2 应取功德

上述这些过患，作为一切罪恶根源，在家修行者应断除，出家修习律仪者更应杜绝，若已远离这些过患，则容易依止彼等功德（5.34）。如此，消除一切过失根源之后，接着讲述应取功德，分为现前功德和究竟功德。

3.5.2.1 现前功德

首先，略示布施、持戒、忍辱、精进、静虑、智慧和悲心等菩萨功德，并阐释这些功德的体性，例如所谓布施是指不贪着自己的财产而施舍给他人的心及由此引发的身语业，所谓持戒是指远离唯求自利而饶益他人，进而讲明各功德之果，即由布施感受用圆满的果，由持戒感受乐趣的安乐，由忍辱感得身相光泽等。同时修习上述七种功德，依靠方便智慧波罗蜜多，则当获得智慧不思议境界，即正等觉（5.35–5.39）。

如声闻乘中，说声闻八地，
如是大乘中，说菩萨十地。5.40

① 慢分为傲慢、过慢、慢过慢、我慢、增上慢、邪慢、卑慢等七种。

声闻乘中讲八地，而在大乘藏中就因位讲菩萨十地[①]，即欢喜地、离垢地、发光地、焰慧地、极难胜地、现前地、远行地、童真地、善慧地、法云地，并且一一阐述各自本体及其功德。例如得十地法云，犹如乌云密布的空中降下雨水一般，从大智慧的浓浓密云中降下正法雨，因而称为法云地，得此地即能证得菩萨百万阿僧衹三摩地，及所有最后菩萨三摩地名，与一切智无分别灌顶（5.41–5.61）。

3.5.2.2 究竟功德

诸佛的地与上述菩萨十地不同，佛功德无量无边，但此处可摄于十力之中，每一力又如不计其数的众生般无量。因此，以佛功德无量之因产生信心。正因为如此，在佛像、佛塔及僧众等福田前每日持诵，即顶礼膜拜佛法僧及菩萨，诚心忏悔一切罪业，广修布施、持戒等一切福德，对有情所作的一切福德皆生随喜，祈请一切圆满佛陀于十方世界转法轮，利益有情。接着为饶益众生而发愿，即愿诸有情无病无灾，愿诸女人成大丈夫等共十七种。如此，回向和发愿等的福德若有形，那么如同恒河沙一般不计可数，所作的福资粮亦是无量，其果佛功德亦无量，对此应深信不疑（5.62–5.88）。

3.5.3 如法修行

龙树在最后讲，为国王简明扼要的宣说了如意宝一般的正法，国王应该爱护自己的身体一样恒常爱护此法，恭敬依止善知识，了解善知识之法相，面对众生要说谛实语和柔软语，宁静和蔼，善于调伏内心，做事不懈怠等，总之力劝国王解脱贪等诸过患，由信等众功德来庄严自己，为诸有情一切利乐成办一切智（5.89–5.99）。

---

① 对于《宝鬘论颂》中的十地有学者进行专门研究，见冈田著《真谛译〈宝行王正论〉中的十地说》。

此法不唯独，专为国王说，

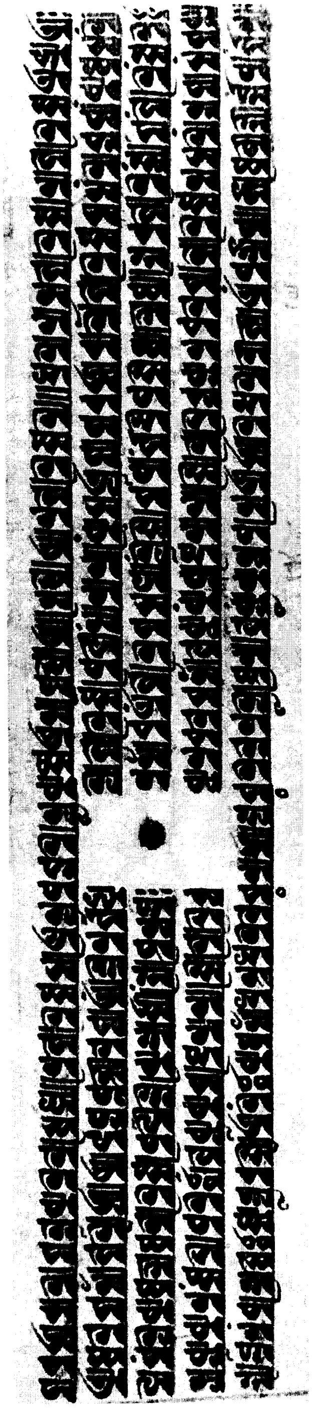
亦为余众生，随应饶益说。

龙树强调，此论并不仅仅为国王一人所说，同时也是为了利益在家和出家的众有情。对此，要日日思维，守戒律，敬上师，具忍辱，无嫉妒，离悭吝，饶益贫者，恒常住持正法，成办无上菩提（5.100–5.102）。

《宝鬘论颂》文本分 5 品，约 500 颂，不同传本略有差异，西藏所存梵本共 504 颂，论述了佛教中观哲学思想。此论中虽有大量篇幅说明增上生与决定善因果法，但最终目的为通达补特伽罗和蕴自性空，达到解脱。在《中论颂》中，龙树以“不立自宗”的原则一一破斥我、法、蕴、元素、和合、轮回、苦乐、因果、涅槃等，最终达到一切皆自性为空的结果。而在《宝鬘论颂》中，除了破斥我及我所执，破斥因果有自性，破蕴有自性，推导人无我、法无我等空性思想之外，大量论述在追求解脱道路上应断种种过患和应取种种功德，强调福智二资粮为成佛之因，树立大乘是佛语，这是在《中论颂》与《六十如理颂》等其他龙树所造中观“理聚六论”中没有的特色。

第二部分

文本校勘

校勘说明

《宝鬘论颂》目前存有三个梵本，其中两件存于尼泊尔，一件为纸质本（Ms.C），另一件为贝叶本（Ms.B），两件均为残本。第三件为贝叶全本，保存在中国西藏的哲蚌寺（Ms.A）。本校勘本利用西藏所藏梵本作为底本，存有尼泊尔梵本的部分，则利用尼泊尔残本进行逐字逐句的对勘，不同处在注释中说明。此外，在《明句论》《入菩提行难语释》《摄真实论疏》以及《入中论释》等梵本中引用《宝鬘论颂》的部分也做了对比，不同处同样在脚注中说明。

所有梵文转写都在尽量反映写本原貌的同时加以笔者个人的正误判断，认为错误的以注释说明，遇到抄写错误在注释中指明，抄写错误并在原写本上已经改正的则不再注明。需要说明的是，哲蚌寺本中 ya 与 pa 经常不分，ba 和 va 有时不分，ma 与 sa 也容易混淆，句尾的 Virāma 和 Visarga 有时也会落掉，由于这种情况反复出现，笔者均作改正并不作注。此外，写本中常见不符合古典梵文正字法的词语，例如 tattva 写作 tatva，jaṅgha 写作 jaṃgha，sattva 写作 satva，等等，以及不规则的连声，均作改正但不再作注说明。

《宝鬘论颂》藏译本有三种版本：（1）印度智藏（Jñānagarbha）和西藏译师鲁伊坚参（Klu'i rgyal mtshan）翻译，并经过后期修订的藏译本，收于德格版、北京版、纳塘版、北京版、卓尼版《丹珠尔》。（2）印度明藏光（Vidyākaraprabha）和西藏译师噶瓦拜则（Dka'ba dbal brtsegs）翻译，并经过后期修订的译本，收于雪版《丹珠尔》。（3）另有他们翻译，但未经过

后期修订的译本，存于尼泊尔木斯塘，但本文未能利用。前两者版本之间差异较大，综合考量各方面因素，藏文底本选用《中华大藏经·丹珠尔（对勘本）》，同时利用学者阿旺桑丹（Ngawang Samten）出版的藏译校勘本和其它刻本藏译本对校，异读部分则在注释中标出；如遇上述对勘本不符梵本，而以其他版本更符合梵本时，则改用他版，不同的部分在注释中说明。为了排版方便，本文第一部分和第二部分注释部分藏文以 T.Wylie（1959）创制的拉丁转写标注刊印，与藏文字体的对应关系如下：

ཀ ka	ཁ kha	ག ga	ང nga
ཅ ca	ཆ cha	ཇ ja	ཉ nya
ཏ ta	ཐ tha	ད da	ན na
པ pa	ཕ pha	བ ba	མ ma
ཙ tsa	ཚ tsha	ཛ dza	ཝ wa
ཞ zha	ཟ za	འ ’a	ཡ ya
ར ra	ལ la	ཤ sha	ས sa
ཧ ha	ཨ a		
◌ི i	◌ུ u	◌ེ e	◌ོ o

《宝鬘论颂》早期汉译本只存陈真谛的《宝行王正论》。1997 年，五台山大塔院寺倡印了《〈中观宝鬘论释〉与〈四百论释〉合刊》（内部流通本）汉译本一部，论颂部分由仁光法师翻译，注释部分由任杰翻译。这本书的论颂部分汉译与藏译完全对应，可对比真谛译本。因此，两种汉译本都附后，以方便读者对比。

第一品

Abhyudayanaiḥśreyasanirdeśo nāma prathamaḥ

ལེའུ་དང་པོ་མངོན་པར་མཐོ་བ་དང་ངེས་པར་ལེགས་པ་བསྟན་པ།།

【真】安樂解脫品第一

【光】明增上生決定善品第一

(1b1)oṃ namo ratnatrayāya ||

sarvadoṣavinirmuktaṃ[①] guṇaiḥ sarvair alaṃkṛtam |

praṇamya sarvajñam ahaṃ sarvasattvaikabāndhavam || 1.1

ཉེས་པ་ཀུན་ལས་རྣམ་གྲོལ་ཞིང་། ཡོན་ཏན་ཀུན་གྱིས་བརྒྱན་པ་པོ།

སེམས་ཅན་ཀུན་གྱི་གཉེན་གཅིག་པོ། ཐམས་ཅད་མཁྱེན་ལ་བདག་ཕྱག་འཚལ།[②] ༡

【真】解脫一切障，圓德所莊嚴；禮一切智尊，眾生真善友。(1.1)

【光】解脫一切障，眾德莊嚴者；有情唯一友，敬禮一切智。(1.1)

dharmam ekāntakalyāṇaṃ rājan dharmodayā(1b2)ya[③] te |

vakṣyāmi dharmaḥ siddhiṃ hi yāti saddharmabhājane || 1.2

རྒྱལ་པོ་ཁྱོད་ལ་ཆོས་འགྲུབ་[④]ཕྱིར། གཅིག་ཏུ་དགེ་བའི་ཆོས་བཤད་དེ།

དམ་པའི་ཆོས་ཀྱི་སྣོད་ལ་ནི། ཆོས་འགྲུབ་འགྱུར་ཏེ་གང་ཞིག་ལ། ༢

【真】正法決定善，為愛法大王。我當說由法，流注法器人。(1.2)

【光】為王修法故，說唯一善法。誰是正法器，則能成辦法。(1.2)

prāg dharmābhyudayo[⑤] yatra paścān naiḥśreyasodayaḥ |

saṃprāpyābhyudayaṃ yasmād eti naiḥśre(1b3)yasaṃ kramāt[⑥] || 1.3

---

① Ms.C °*muktāṃ*

② X *thams cad mkhyen la phyag'tshal lo*

③ Ms.B *rāja dharmo*° Tucci *rāja*[*n dhar*]*mo*°

④ DC *sgrub phyir*, NPX *bsgrub*

⑤ = Ms.B = Ms.C, Ms.A *dharmo* (')*bhyudayo*

⑥ Ms.A *krāmāt*

དང་པོར་མངོན་པར་མཐོ་བའི་ཆོས། ཕྱིས་①ནི་ངེས་པར་ལེགས་འབྱུང་②བ།

གང་ཕྱིར་མངོན་པར་མཐོ་ཐོབ་ནས། རིམ་གྱིས་ངེས་པར་ལེགས་པ་འོང་། ༣

【真】先說樂因法，後辯解脫法；眾生前安樂，次後得解脫。（1.3）

【光】先增上生法，後生決定善；由得增上生，次生決定善。（1.3）

sukham abhyudayas tatra mokṣo③ naiḥśreyaso④ mataḥ |

asya sādhanasaṃkṣepaḥ śraddhāprajñe samāsataḥ || 1.4

དེ་ལ་མངོན་མཐོ་བདེ་བ་སྟེ། ངེས་པར་ལེགས་པ་ཐར་པ་འདོད།

དེ་ཡི་སྒྲུབ་⑤པ་མདོར་བསྡུ་ན། མདོར་ན་དད་དང་ཤེས་རབ་བོ། ༤

【真】善道具名樂，解脫謂惑盡，略說此二因，唯信智二根。（1.4）

【光】增上生即樂，定善謂解脫，成辦此二因，略說即信慧。（1.4）

śrāddhatvād bhajate dharmaṃ prājña(1b4)tvād vetti tattvataḥ |

prajñā pradhānaṃ tv anayoḥ śraddhā pūrvaṅgamāsya⑥ tu || 1.5

དད་ཅན་ཉིད་ཕྱིར་ཆོས་ལ་བརྟེན། ཤེས་རབ་ལྡན་ཕྱིར་ཡང་དག་རིག།

འདི་གཉིས་ལས་ནི་ཤེས་རབ་གཙོ། འདི་སྔོན་འགྲོ་ནི་དད་པ་ཡིན་⑦། ༥

【真】因信能持法，由智如實了，二中智最勝，先藉信發行。（1.5）

【光】具信故依法，具慧故正知，二中慧為主，信是彼前導。（1.5）

---

① P *phyir*

② X *byung ba*

③ Tucci *abhiyudaya[s tatra mokṣo]*，Ms.A、Ms.B 以及 Ms. C 皆为完整。

④ Ms. B = Ms. C *niḥśreyaso*

⑤ DCNP *bsgrub*

⑥ Ms.A = Ms.B =Ms. C *pūrvaṃgamā 'sya*

⑦ DCNPX *'di gnyis gtso shes rab ste 'di sngon 'gro ba dad pa yin*（X *'di yi sngon'gro dad pa yin*）

chandād[1] dveṣād bhayān mohād yo dharmaṃ nātivartate |
sa śrāddha iti vijñeyaḥ śreya(1b5)so bhājanaṃ param || 1.6
འདུན་དང་ཞེ་སྡང་འཇིགས་པ་དང་། རྨོངས་པས་གང་ཞིག་ཆོས་མི་འདའ།
དེ་ནི་དད་པ་ཅན་ཤེས་[2]བྱ། ངེས་པར་ལེགས་པའི་[3]སྣོད་མཆོག་ཡིན། ༦
【真】由癡貪瞋怖，而能不壞法，當知是有信，吉祥樂名器。(1.6)
【光】諸不由欲瞋，怖癡而越法，說彼是具信，決定善勝器。(1.6)

kāyavāṅmānasaṃ karma sarvaṃ[4] samyak parīkṣya yaḥ |
parātmahitam[5] ājñāya sadā[6] kuryāt sa paṇḍitaḥ || 1.7
གང་ཞིག་ལུས་ངག་ཡིད་ཀྱི་ལས། ཐམས་ཅད་ལེགས་པར་ཡོངས་བརྟགས་ཏེ།
བདག་དང་གཞན་[7]ལ་ཕན་ཤེས་ནས། རྟག་ཏུ་བྱེད་པ་དེ་མཁས་པ། ༧
【真】已能熟簡擇，身口意三業，恒利益自他，說為有智人。(1.7)
【光】誰能善觀察，身口意諸業，恒饒益自他，說彼為智者。(1.7)

ahiṃsā cauryaviratiḥ paradāra(2a1)vivarjanam |
mithyāpaiśunyapāruṣyābaddhavādeṣu saṃyamaḥ || 1.8
མི་གསོད་པ་དང་རྐུ་སྤོང་དང་། གཞན་གྱི་ཆུང་མ་སྤོང་བ་དང་།

---

① Ms.A *chandad.*

② DCNPX *zhes bya*, 梵文支持 *shes bya*

③ NP *legs pa*

④ Ms.A *sarva*

⑤ Ms.B *parāvādinam°*

⑥ = Ms.B = Ms.C = RĀ$_{\text{Tib}}$ *rtag tu*, Pm. 恒; Ms.A *yadā*, 在叶底空白处做了修改。

⑦ N *gzham*

ལོག་དང་ཕྲ་མ་རྩུབ་ཉིད་དང་། མ་འབྲེལ་སྨྲ་བ་ཡང་དག་སྤོམ། ༨

【真】殺生盜邪淫，妄言及兩舌，惡罵不應語。（1.8）

【光】不殺不盜取，不邪淫妄言，離間粗惡語，綺語正防止。（1.8）

lobhavyāpādanāstikyadṛṣṭeś ca parivartanam |

ete karmapathāḥ① śuklā daśa kṛṣṇā viparyayāt② || 1.9

ཆགས་དང་གནོད་སེམས་མེད་པ་པ།③ ཉིད་ཀྱི་ལྟ་བ་ཡོངས་སྤོང་བ།

འདི་དག་ལས་ལམ་དཀར་བཅུ་སྟེ། བཟློག་པ་དག་ནི་ནག་པོ་ཡིན། ༩

【真】貪瞋與邪見，此法名十惡，翻此即十善。（1.9）

【光】遠離貪欲心，瞋恚及邪見，此十白業道，翻此為黑業。（1.9）

ama(2a2)dyapānaṃ svājīvo 'vihiṃsā dānam ādarāt |

pūjyapūjā④ ca maitrī ca dharma eṣa⑤ samāsataḥ || 1.10

ཆང་མི་འཐུང་དང་འཚོ་བ་བཟང་། རྣམ་མི་འཚེ་དང་གུས་སྦྱིན་དང་།

མཆོད་འོས་མཆོད་དང་བྱམས་པ་སྟེ། མདོར་ན་ཆོས་ནི་དེ་ཡིན་ནོ⑥། ༡༠

【真】離酒清淨命，無逼惱心施，供養所應敬。略說法當爾。（1.10）

【光】不飲酒淨命，無害意敬施，供應供修慈。略說法如是。（1.10

① Ms.C 缺了 °*dṛṣṭe*[*ś ca parivartanam ete karmapathāḥ*] 而在 Ms.B 中用短线表示缺少这些字符。Hahn 校勘本：°*dṛṣṭ*[*īnāṃ parivarjanam ete karmapathāḥ*]
Tucci 校勘本：°*nāstik*[*yadṛṣṭīnāṃ parivarjanam ete karmapathāḥ*]

② = Ms.B = Ms.C，Ms.A *viparjayāt*

③ DCNP *med pa la*

④ Ms.B = Ms.C *pūjyapūje*

⑤ Tucci *dharmaś caiṣa*

⑥ P *mdor na chos na de yin na*

śarīratāpanād dharmaḥ kevalān nāsti yat tataḥ① |

na para(2a3)drohaviratir na pareṣām anugrahaḥ || 1.11

ལུས་གདུང་བྱེད་པ་འབའ་ཞིག་ལས། ཆོས་མེད་འདི་ལྟར་དེ་ཡིས་ནི།

གཞན་ལ་གནོད་པ་སྤོང་མེད་ཅིང་། གཞན་ལ་ཕན་འདོགས་ཡོད་མ་ཡིན། ༡༡

【真】若但行苦行，決不生善法，以離智悲故，若唯有苦行。不能除損他，與救濟利益。(1.11)

【光】若唯苦逼身，決不生善法，未除損惱他，益他亦非有。(1.11)

dānaśīlakṣamāspaṣṭaṃ yaḥ saddharmamahāpatham |

anādṛtya② vrajet kāyakleśagodaṇḍakotpathaiḥ || 1.12

སྦྱིན་དང་ཚུལ་ཁྲིམས་བཟོད་གསལ་བ། དམ་ཆོས་ལམ་པོ་ཆེ་ལ་གང་།

མ་གུས་ལུས་གདུང་གནག་ལམ་ལྟའི། ལམ་གོལ་དག་ནས་འགྲོ་བ་དེ། ༡༢

【真】施戒修所明，正法大夷路，若棄行邪道，自苦受牛罰。(1.12)

【光】施戒忍光明，正法大坦途，若棄習苦行，如牛行險道。(1.12)

sa③ saṃsārā(2a4)ṭavīṃ ghorām anantajanapādapām④ |

kleśavyālāvalīḍhāṅgaḥ sudīrghaṃ⑤ pratipadyate || 1.13

① Ms. B 泼墨痕迹，字迹不清楚。Ms.C *kevalā nāsti yatnataḥ*, Tucci *kevalān* [*nāsti tena hi*]

② = Ms.B = Ms.C, Ms.A *purādṛtya*, 后在叶底做了修改。

③ Ms.A *ya*

④ Ms.A °*pādapāḥ*, Ms. B °*pādapām*, Ms. C *sa saṃsthorā-- porāja--- napādapām*

⑤ Ms.A = Ms.B *sudīrghāṃ*

འཁོར་བའི་འབྲོག་ནི་མི་བཟད་པའི། མཐའ་ཡས་སྐྱེ་བོའི་①ཤིང་ཅན་དུ།
ཉོན་མོངས་གདུགས་པས་འཁྱུད་པའི་ལུས། ཤིན་ཏུ་ཡུན་རིང་འཇུག་པར་འགྱུར། ༡༣

【真】是生死曠澤，無飲食樹陰，或狼所食噉，長遠於中行。(1.13)

【光】趣生死曠野，劇苦眾生樹，煩惱蛇纏身，長遠於中行。(1.13)

hiṃsayā jāyate ’lpāyur bahvābādho vihiṃsayā |
cau(2a5)ryeṇa bhogavyasanī saśatruḥ pāradārikaḥ② || 1.14

གསོད་པ་ཡིས་ནི་ཚེ་ཐུང་འགྱུར། རྣམ་པར་འཚེ་བས་གནོད་པ་མང་།
རྐུ་བ་③ཡིས་ནི་ལོངས་སྤྱོད་ཕོངས། ཕྱི་བོ་ཕྱིད་པས་དགྲ་དང་བཅས། ༡༤

【真】因殺生短壽，逼惱招多病，由盜致乏財，侵他境多怨。(1.14)

【光】殺生壽短促，害他損惱多，偷盜乏資財，邪淫多怨敵。(1.14)

abhyākhyānaṃ④ mṛṣāvādāt paiśunyān mitrabhedanam |
apriyaśravaṇaṃ raukṣyād abaddhād durbhagaṃ vacaḥ || 1.15

བརྫུན་དུ་སྨྲ་བས་སྐུར་བ་སྟེ། ཕྲ་མ་ཡིས་ནི་བཤེས་དང་འབྱེ⑤།
ཚིག་རྩུབ་ཉིད་ཀྱིས་མི་སྙན་ཐོས⑥། མ་འབྲེལ་བ་ཡིས་ཚིག་མི་བཙུན⑦། ༡༥

【真】妄語遭誹謗，兩舌親愛離，惡口聞不愛，綺語他憎嫉。(1.15)

【光】妄言招誹謗，兩舌親乖離，粗語聞惡聲，綺語言失信。(1.15)

---

① DCNP *skye bo*

② Ms.A *saśakraḥ°*, Hahn *sa(śa[truḥ] paradārikaḥ)*

③ NP *brku ba*

④ Ms.B 擦除痕迹，看不清。Ms.C *bhogavyasanī sa-* |- *bhyā°*, Tucci = Hahn *pratyā°*

⑤ N *’byed*, X *dbye*, PC *’phye*

⑥ X *rtsub mo nyid kyis mi snyan thos*

⑦ P *mi brdzun*

manorathā(2b1)n hanty abhidhyā vyāpādo bhayadaḥ smṛtaḥ |
mithyādṛṣṭeḥ[1] kudṛṣṭitvaṃ madyapānān[2] matibhramaḥ || 1.16
བརྣབ་སེམས་ཡིད་ལ་རེ་བ་འཇོམས། གནོད་སེམས་འཇིགས་པ་སྦྱིན་པར་བཤད[3]།
ལོག་པར་ལྟ་བས་ལྟ་ངན་ཉིད། ཆང་འཐུང་བས་[4]ནི་བློ་འཁྲུལ་ཏེ། ༡༦
【真】由貪害所求，瞋恚受驚怖，邪見生僻執，飲酒心訥亂。(1.16)
【光】貪欲摧所求，瞋恚多恐怖，邪見生惡執，飲酒心狂亂。(1.16)

apradānena dāridryaṃ mithyājīvena vañcanā |
stambhena duḥkulīnatva(2b2)m[5] alpau{sa}jaskatvam īrṣyayā[6] || 1.17
སྦྱིན་པ་མ་བཏང་[7]དབུལ་བ་ཉིད། ལོག་པར་འཚོ་བས་བསླུས་པ་སྟེ།
ཁེངས་པ་ཡིས་ནི་རིགས་ངན་ཉིད། ཕྲག་དོག་གིས་ནི་གཟི་ཆུང་ཉིད། ༡༧
【真】不施故貧窮，邪命逢欺誑，不恭生卑賤，嫉妒無威德。(1.17)
【光】不施感貧窮，邪命逢欺誑，驕生卑種族，嫉故少威德。(1.17)

krodhād durvarṇatā maurkhyam apraśnena vipaścitām |
phalam e‹ta›n manuṣyatve sarvebhyaḥ prāk ca[8] durgatiḥ || 1.18

① Ms.B = Ms.C = Tucci *mithyādṛṣṭiḥ*
② Ms.B = Tucci *madyapānāṃ*
③ 梵本和 Gt 支持 *sbyin par bshad*, DCNPX *gnos sems 'jigs pa sbyin par byed*
④ DC *'thungs pas*, X *'thung pa yis*
⑤ Ms.C = Hahn *duṣku°*
⑥ Ms.C = Tucci *īrṣayā*
⑦ N *ma btang*, P *mi btang*, X *ma byin len pas*
⑧ = Ms.B = Tucci, Ms.C *prok ta*, Hahn *tu*

ཁྲོ་བས་ཁ་དོག་ངན་པ་ཉིད། མཁས་པར་[1]མི་འདྲི་བླུན་པ་ཉིད།
མི་ཉིད་ལ་ནི་འབྲས་བུ་འདི[2]། ཀུན་གྱི་[3]དང་པོ་ངན་འགྲོར་རོ། ༡༨

【真】恒恨形色醜，不問聰故癡。此報在人道，先已受惡趣。（1.18）

【光】由忿形貌醜，不問智者愚。此果在人道，先當往惡趣。（1.18）

eṣāṃ akuśalā(2b3)khyānāṃ vipāko yaḥ prakīrtitaḥ |
kuśalānāñ ca[4] sarveṣāṃ viparītaḥ phalodayaḥ || 1.19

མི་དགེ་ཞེས་བྱ་དེ་དག་གི རྣམ་སྨིན་བསྒྲགས་པ་གང་ཡིན་པ།
དགེ་བ་དག་ནི་ཐམས་ཅད་ལ། འབྲས་བུ་དེ་ནི་བཟློག་སྟེ་འབྱུང་། ༡༩

【真】殺生等罪法，如所說果報。

【光】諸不善異熟，如前所宣說；一切善業報，翻彼而生起。（1.19）

lobho dveṣaś ca mohaś ca tajjaṃ[5] karmeti cāśubham |
alobhā(2b4)dveṣāmohāś ca[6] tajjaṃ karma[7] ca tac chubham || 1.20

ཆགས་དང་ཞེ་སྡང་གཏི་མུག་དང་། དེས་བསྐྱེད་ལས་ནི་མི་དགེ་བ།
མ་ཆགས་ཞེ་སྡང་གཏི་མུག་མེད། དེས་བསྐྱེད་ལས་དེ་[8]དགེ་བ་ཡིན། ༢༠

---

① DX *mkhas la*

② NP *'bras bu nyid*

③ NPX *gyis*

④ Ms.B *kuśalānāt tu*, Ms.C *kuśalānān tu*, Hahn *kuśalānāṃ tu*, Tucci *kuśalānāṃ ca*

⑤ Ms.C *tajja*

⑥ Ms.B = Ms.C *alobhamohāddveṣāś ca*, Tucci = Hahn *alobhāmohādveṣāś ca*

⑦ Ms.C *tajja karme*

⑧ X *ni*

【真】無貪等及業，說名善習因。

【光】貪瞋癡及彼，所生業不善；無貪瞋癡等，所生業是善。(1.20)

aśubhāt sarvaduḥkhāni sarvā[1] durgatayas tathā |

śubhāt{a} sugatayaḥ[2] sarvāḥ[3] sarvaja‹n›masukhāni ca || 1.21

མི་དགེ་བ་ལས་སྡུག་བསྔལ་ཀུན། དེ་བཞིན་ངན་འགྲོ་ཐམས་ཅད་དོ།

དགེ་ལས་བདེ་འགྲོ་[4]ཐམས་ཅད་དང་། སྐྱེ་བ་ཀུན་དུ་བདེ་བ་དག ༢༡

【真】惡修及諸苦，皆從邪法生；諸善道安樂，皆因善法起。(1.21)

【光】不善感諸苦，惡趣亦如是；由善感樂趣，諸生中安樂。(1.21)

ni(2b5)vṛttir aśubhāt{a} kṛtsnāt {a}pravṛttis tu śubhe[5] sadā |

kāyena manasā[6] vācā dharmo ’yaṃ dvividhaḥ smṛtaḥ || 1.22

ཡིད་དང་ལུས་དང་ངག་གིས་ནི། མི་དགེ་ཀུན་ལས་ལྡོག་བྱ་ཞིང་།

དགེ་ལ་རྟག་ཏུ་འཇུག་བྱ་བ། ཆོས་འདི་རྣམ་པ་གཉིས་སུ་བཤད།[7] ༢༢

【真】常離一切惡，恒行一切善，由身口意業，應知此二法。(1.22)

【光】當從身語意，遮諸不善法，應常修善行，故說此三法。(1.22)

narakapretatiryagbhyo dharmād asmād vimucyate |

---

① Tucci *sarva°*

② Ms.C *pragatayaḥ*

③ Ms.B = Ms.C *sarvā*

④ NP *’gror*

⑤ Ms.C *śubhaiḥ*

⑥ Ms.B = Ms.C = Tucci = Hahn *manasā karmaṇā*

⑦ = Ms. *dvividhaḥ*, X *’di ni chos rnam gsum du bshad*

nṛṣu de(3a1)veṣu cāpnoti① sukhaśrīrājyavistarān || 1.23

ཆོས་འདིས་དམྱལ་བ་ཡི་དྭགས་དང་། དུད་འགྲོ་དག་ལས་རྣམ་གྲོལ་ཞིང་།

ལྷ་དང་མི་ཡི་ནང་དག་ཏུ། བདེ་དཔལ་རྒྱལ་སྲིད་རྒྱས་པ་འཐོབ། ༢༣

【真】由一法能脫，地獄等四趣，第二法能感，人天王富樂。(1.23)

【光】由此法解脫，地獄鬼傍生，且能得人天，王位圓滿樂，(1.23)

dhyānāpramāṇārūpyais tu brāhmādyaṃ sukham② aśnute③ |

ity abhyudayadharmo④ 'yaṃ phalaṃ cāsya samāsataḥ || 1.24

བསམ་གཏན་ཚད་མེད་གཟུགས་མེད་ནི⑤། ཚངས་སོགས་⑥བདེ་བ་མྱོང་བར་བྱེད།

དེ་ལྟར་མངོན་མཐོའི་ཆོས་འདི་དང་། དེ་ཡི་འབྲས་བུ་མདོར་བསྡུས་པའོ། ༢༤

【真】由定梵住空，得受梵等樂。如是略說名，樂因及樂果。(1.24)

【光】定無量無色，感梵天等樂。略說增上生，因果法如是。(1.24)

naiḥśreyasaḥ⑦ puna‹r› dharmaḥ (3a2)sūkṣmo gambhīrada‹r›śanaḥ⑧ |

bālānām aśrutavatām⑨ uktaḥ⑩ trāsakaro⑪ jinaiḥ || 1.25

---

① = Ms.B = Tucci, Ms.C = Hahn *deveṣv avāpnoti*

② = Ms.B, Ms.C = Hahn *brahmādyaṃ sukham*, Tucci *brahmādyasukham*

③ Ms.C *asnute*

④ Ms.C °*dharme*

⑤ DCNP *kyi*

⑥ DC *stsogs*

⑦ Ms.B = Ms.C *naiśreyasaḥ*

⑧ Ms.C °*dambhanaḥ*

⑨ = Ms.B, Ms.C *aśru-- tām*, Hahn *aśru[tima]tām*, Tucci [*aśrotravatām*]

⑩ Ms.B = Ms.C = Hahn = Tucci *uktas*

⑪ Tucci *trāsakāro*

ངེས་པར་ལེགས་པའི་ཆོས་དག་ཀྱང་། ཕྲ་ཞིང་ཟབ་པར་སྣང་བ་དང་།
བྱིས་པ་ཐོས་དང་མི་①ལྡན་ལ། སྐྲག་པར་བྱེད་པར་རྒྱལ་བས་གསུངས། ༢༥

【真】復次解脫法，微細深難見，無耳心凡夫，聞則生驚怖。(1.25)

【光】諸決定善法，細深智者見，離聞諸異生，生怖是佛說。(1.25)

nāsmy② ahaṃ na bhaviṣyāmi na me ’sti na bhaviṣyati |
iti bālasya saṃtrā(3a3)saḥ paṇḍitasya bhayakṣayaḥ ||③ 1.26
བདག་ཡོད་མ་ཡིན་ཡོད་མི་འགྱུར། བདག་གི་ཡོད་མིན་མི་འགྱུར་ཞེས།
བྱིས་པ་དག་ནི་དེ་ལྟར་སྐྲག མཁས་པ་ལ་ནི་སྐྲག་པ་ཟད། ༢༦

【真】我無當不生，現來我所無，凡人思此畏，智者怖永盡。(1.26)

【光】我無當非有，我所現未無，凡夫聞此畏，智者怖永盡。(1.26)

ahaṃkāraprasū{ya}teyaṃ mamakāropasa‹ṃ›hitā |
prajā prajāhitaikāntavādinābhihitākhilā④ || 1.27
སྐྱེ་དགུ་འདི་ནི་མ་ལུས་པ། ངར་འཛིན་པ་ལས་བྱུང་བ་དང་།
ང་ཡིར་འཛིན་ལྡན་སྐྱེ་དགུ་ལ། ཕན་པ་གཅིག་ཏུ་⑤གསུང་བས་གསུངས། ༢༧

【真】世間我見生，他事執所系，佛由至道證，依悲為他說。(1.27)

【光】一切諸眾生，皆是從我執，我所執而有，佛唯利彼說。(1.27)

---

① N *mig*

② BCAP 449.11 *nāsty*

③ 此颂引用于 BCAP，参见 La Vallée Poussin 449. 11–12

④ Ms.B *prajāhitekāntavādinā’bhihitākhilā*，Ms.C *prajāhatekāntavādinā ’bhihitākhilā*，Tucci °*prajāhitaikāntavādinā’bhihitā khilā*

⑤ X *pu*

asty[1] ahaṃ mama cāstī(3a4)ti mithyaitat{a} paramā‹r›thataḥ |

yathābhūtaparijñānān na bhavaty ubhayaṃ tataḥ[2] || 1.28

བདག་ཡོད་བདག་གིར་[3]ཡོད་ཅེས་པ། འདི་ནི་དམ་པའི་དོན་དུ་ལོག

གང་ཕྱིར་ཡང་དག་ཇི་ལྟ་བ། ཡོངས་སུ་ཤེས་པས་གཉིས་མི་འབྱུང་། ༢༨

【真】我有及我所，此二實皆虛，由見如實理，二執不更生。(1.28)

【光】說有我我所，勝義中顛倒，由於如實智，不見此二故。(1.28)

ahaṃkārodbhavāḥ skandhāḥ so 'haṃkāro[4] 'nṛto ‹'r›thataḥ |

bījaṃ ya(3a5)syānṛtaṃ tasya prarohaḥ satyataḥ kutaḥ ||[5] 1.29

ངར་འཛིན་ལས་བྱུང་ཕུང་པོ་རྣམས། ངར་འཛིན་དེ་ནི་དོན་དུ་བརྫུན།

གང་གི་[6]ས་བོན་བརྫུན་པ་དེའི། སྐྱེ་བ་བདེན་པ་ག་ལ་ཞིག ༢༩

【真】諸陰我執生，我執由義虛，若種子不實，芽等云何真。(1.29)

【光】我執生諸蘊，我執義中妄，若種子本妄，所生云何真。(1.29)

skandhān asatyān dṛṣṭvaivam ahaṃkāraḥ prahīyate[7] |

ahaṃkāraprahāṇāc ca na punaḥ skandhasaṃbhavaḥ ||[8] 1.30

ཕུང་པོ་དེ་ལྟར་མི་བདེན་པར། མཐོང་ནས་ངར་འཛིན་སྤོང་བར་འགྱུར།

---

① Ms.A *prasti*

② Ms.B = Ms.C = Hahn. *yataḥ*，汉藏译本也更支持 *yataḥ*

③ NPX *gi*

④ Ms.C *sāhaṅkārodbhavo*

⑤ 此颂引用于 PsP，参见 La Vallée Poussin 346.5–6

⑥ DCNPX *gis*

⑦ Ms.A *prahāyate*

⑧ 此颂引用于 PsP，参见 La Vallée Poussin 346. 7–8 或 458. 5–6

ངར་འཛིན་པ་དག་སྤངས་ནས་ནི། ཕྱིས་ནི་ཕུང་པོ་འབྱུང་མི་འགྱུར། ༣༠

【真】若見陰不實，我見則不生，由我見滅盡，諸陰不更起。(1.30)

【光】由見蘊不實，我執則斷除，我執既斷已，後不起苦蘊。(1.30)

yathāda(3b1)rśam① upādāya svamukhaprati{mvi}bimbakam |

dṛśyate nāma tac caivam② na kiṃcid api tattvataḥ || 1.31

ཇི་③ལྟར་མེ་ལོང་བརྟེན་ནས་སུ། རང་བཞིན་གཟུགས་བརྙན་སྣང་མོད་ཀྱི།

དེ་ནི་ཡང་དག་ཉིད་དུ་ན④། ཅུང་ཟད་⑤ཀྱང་ནི་ཡོད་མིན་པ། ༣༡

【真】如人依淨鏡，得見自面影，此影但可見，一向不真實。(1.31)

【光】譬如依淨鏡，雖現自貌影，此影真實性，少分亦非有。(1.31)

ahaṃkāras tathā skandhān upādāyopalabhyate |

na ca kaścit sa tattvena sva(3b2)mukhapratibimbavat{a} || 1.32

དེ་བཞིན་ཕུང་པོ་རྣམས་བརྟེན་⑥ནས། ངར་འཛིན་པ་ནི་དམིགས་པར་འགྱུར།

རང་གི་བཞིན་གྱི་གཟུགས་བརྙན་བཞིན། ཡང་དག་ཉིད་དུ་⑦དེ་འགའ་⑧མེད། ༣༢

【真】我見亦如是，依陰得顯現，如實撿非有，猶如鏡面影。(1.32)

【光】如是依諸蘊，雖能起我執，亦如自貌影，全無真實性。(1.32)

---

① Ms.C *yathādambham*

② Ms. 墨汁晕染看不清字迹，Ms.C *°bimbakam--- nāma tac caiva*，Hahn *caiva*

③ X *de*

④ X *ni*

⑤ N *bza*

⑥ P *brtan*

⑦ D *tu na*

⑧ NP *dga'*，X *'ga' 'ang*

yathādarśam[1] anādāya svamukhapratibimbakam |

na dṛśyate tathā skandhān anādāyāham ity api || 1.33

ཇི་ལྟར་མེ་ལོང་མ་བརྟེན་པར། རང་བཞིན་གཟུགས་བརྙན་མི་སྣང་ལྟར།

ཕུང་པོ་རྣམས་ལ་མ་བརྟེན་པར། ངར་འཛིན་པ་ཡང་དེ་དང་འདྲ། ༣༣

【真】如人不執鏡，不見自面影，如此若析陰，我見即不有。(1.33)

【光】如不依淨鏡，不現自貌影，若不依諸蘊，我執亦如是。(1.33)

evaṃvi{mba}dhārthaśravaṇād dharma(3b3)cakṣur avāptavān[2] |

āryānandaḥ svayaṃ caiva[3] bhikṣubhyo 'bhīkṣṇa{ṃ}m uktavān ||[4] 1.34

འཕགས་པ་ཀུན་དགའ་བོ་ཡིས་ནི། དེ་ལྟ་བུ་ཡི་དོན་ཐོས་ནས།

ཆོས་ལ་མིག་ཐོབ་[5]བདག་ཉིད་ཀྱིས[6]། དགེ་སློང་རྣམས་ལ་བཟླས་ཏེ་སྨྲས། ༣༤

【真】因聞如是義，大淨命阿難，即得淨法眼，恒為他說此。(1.34)

【光】聖者阿難陀，證得如是義，得淨法眼已，為諸比丘說。(1.34)

skandhagrāho[7] yāvad asmāt[8] tāvad evāham[9] ity api |

ahaṃkāre sati puna(3b4)ḥ karma janma ta{ḥ}taḥ punaḥ || 1.35

---

[1] Ms.C *yathādambham*

[2] Ms.B = Ms.C *avāpnuyān*

[3] Ms.B *svayāś caiva*，La Vallée Poussin *caivaṃ*

[4] 31 颂至 34 颂引用于 PsP 中，参见 La Vallée Poussin 345. 5–12

[5] D *'thob*

[6] NP *kyi*

[7] Ms.A *skandhā°*

[8] = Ms.B = Ms.C *asmāt*，Tucci = Hahn *asti*

[9] Ms.A *evāmah ity*

ཇི་སྲིད་ཕུང་པོར་འཛིན་ཡོད་པ[1]། དེ་སྲིད་དེ་ལ་ངར་འཛིན་ཡོད[2]།

ངར་འཛིན་ཡོད་ན་ཡང་ལས་ཏེ། དེ་ལས་ཡང་ནི་སྐྱེ་བ་ཡིན། ༣༥

【真】陰執乃至在，我見亦恒存；由有我見故，業及有恆有。(1.35)

【光】何時有蘊執，爾時有我執；由我執有業，由業而有生。(1.35)

trivartmaitad anādyantamadhyaṃ[3] saṃsāramaṇḍalam |

{t}ālātamaṇḍalaprakhyaṃ[4] bhramaty anyonyahetukam[5] || 1.36

ལམ་གསུམ་ཐོག་མཐའ་དབུས་མེད་པ། འཁོར་བའི་དཀྱིལ་འཁོར་མགལ་མེ་ཡི།

དཀྱིལ་འཁོར་ལྟ་བུར་[6]ཕན་ཚུན་གྱི[7]། རྒྱུ་ཅན་འདི་ནི་འཁོར་བར་འགྱུར། ༣༦

【真】生死輪三節，無初中後轉，譬如旋火輪，生起互相由。(1.36)

【光】三道生死輪，無初中後轉，猶如旋火輪，彼此互為因。(1.36)

svaparobhayatas ta(3b5)sya traikālye cāpy alabdhitaḥ[8] |

ahaṃkāraḥ kṣayaṃ yāti tataḥ karma ca janma ca ||[9] 1.37

---

① DC *par*

② MABh$_{\text{Tib}}$ *nyid*

③ Ms. C *anādyantu°*

④ Tucci = Hahn *alāta°*

⑤ Ms.C *anyo 'nyahetukam*

⑥ X *bu*

⑦ P *gyis*

⑧ = MABh，Ms.B 字迹看不清，Ms.C– *kālocya--- taḥ*，Tucci = Hahn *traikālyato 'py aprāptitaḥ*，Hahn 建议读作"*traikālye 'py cāprāptitaḥ*"好点?

⑨ 35–37 颂引用于 MABh，参 Lasic 14–15

དེ་ནི་རང་གཞན་གཉིས་ཀ་དང་། དུས་གསུམ་ཉིད་དུའང་མ་ཐོབ་①ཕྱིར།
ངར་འཛིན་པ་ནི་ཟད་པར་འགྱུར། དེ་ནས་ལས་དང་སྐྱེ་བ་ཡང་②། ༣༧
【真】從自他及二，三世不有故，證此我見滅，次業報亦然。(1.37)
【光】彼自他及俱，三世不見故，即能盡我執，業及生亦爾。(1.37)

evaṃ hetuphalotpādaṃ paśya‹ṃ›s tatkṣayam eva ca |
nāstitām astitāṃ caiva nai(4a1)ti lokasya tattvataḥ || 1.38
དེ་ལྟར་རྒྱུ་འབྲས་སྐྱེ་བ་དང་། དེ་དག་ཟད་པ་ཉིད་མཐོང་ནས③།
ཡང་དག་ཉིད་དུ་འཇིག་རྟེན་ལ། ཡོད་མེད་ཉིད་དུ་མི་སེམས་སོ། ༣༨
【真】如此見因果，生起及滅盡，故不執實有，世間有及無。(1.38)
【光】如是見因果，生盡真實性，即不思世間，實有及斷無。(1.38)

sarvaduḥkhakṣayaṃ④ dharma‹ṃ› śrutvaivam aparīkṣakaḥ |
saṃtrasyaty aparijñānād⑤ abhayasthānakātaraḥ || 1.39
སྡུག་བསྔལ་ཐམས་ཅད་ཟད་པ་ཡི⑥། ཆོས་འདི་ཐོས་ནས་རྟོག་མེད་པ⑦།
མི་འཇིགས་གནས་ལ་སྐྲག་པ་དག ཡོངས་སུ་མི་ཤེས་ཕྱིར་སྐྲག་གོ ༣༩
【真】愚人聞此法，能盡一切苦，由無智生怖，於無怖畏處。(1.39)
【光】愚人若聞此，能盡諸苦法，於無畏處瞋，不知故生怖。(1.39)

① MABh$_{Tib}$ *nyid du ma mthong phyir*
② MABh$_{Tib}$ *dang*
③ X *na*
④ Ms.C *sarvasukhakṣayaṃ*
⑤ Ms.B *satrasyaty°*, Ms.C *satrasyaty aparijñād*, Ms.A *saṃtrasyati°*, Tucci *saṃkampaty°*
⑥ DCNP *yis*
⑦ X *pas*

na bhaviṣyati nirvāṇe sarvam etan na (4a2)te bhayam |
ucyamāna ihābhāvas tasya te kiṃ bhayaṃkaraḥ || 1.40
མྱང་ངན་འདས་ལ་འདི་དག་ཀུན། མེད་པར་གྱུར་ན་ཁྱོད་མི་འཇིགས།
འདིར་དེ་①མེད་པར་བཤད་པ་ལ། ཁྱོད་ནི་ཇི་སྟེ་འཇིགས་པར་བྱེད། ༤༠
【真】涅槃處無此，汝云何生怖，如所說實空，云何令汝怖。(1.40)
【光】涅槃中無彼，汝若不怖畏，此處說無彼，汝何故生怖。(1.40)

mokṣe nātmā na ca skandhā mokṣaś ced īdṛśaḥ② priyaḥ |
ātmaskandhāpanayanaṃ kim ihaiva na te pri(4a3)yam③ || 1.41
ཐར་④ལ་བདག་མེད་ཕུང་པོ་མེད། གལ་ཏེ་ཐར་པ་དེ་འདྲར་⑤འདོད།
བདག་དང་ཕུང་པོ་བསལ་⑥བ་ལ། འདི་⑦ནི་ཁྱོད་ཀྱི་ཅིས་མི་དགའ། ༤༡
【真】解脫無我陰，汝若受此法，舍我及諸陰，汝云何不樂。(1.41)
【光】解脫無我蘊，設許如是者，此處除我蘊，汝云何不喜。(1.41)

na cābhāvo (')pi nirvāṇaṃ kuta evāsya⑧ bhāvatā{ṃ}⑨ |

① DC *ni*
② Tucci *īdṛṣaḥ*
③ Tucci *tavāpriyaṃ*
④ NP *mthar*
⑤ NX *'dra*
⑥ DCNPX *gsal*
⑦ D *'dir*
⑧ = Ms.B = Ms.C，Tucci *eva tasya*
⑨ PsP *bhāvanā*

bhāvābhāvaparāmarśakṣayo[①] nirvāṇa{ṃ}m ucyate ||[②] 1.42

མྱ་ངན་འདས་པ་དངོས་མེད་པའང་། མིན་ན་དེ་དངོས་ག་ལ་ཡིན།

དངོས་དང་དངོས་མེད་དེར་འཛིན་པ།[③] ཟད་པ་མྱ་ངན་འདས་ཞེས་བྱའོ། ༤༢

【真】無尚非涅槃，何況當是有。有無執淨盡，佛說名涅槃。（1.42）

【光】涅槃尚非無，何當是有法。有無執俱盡，當知名涅槃。（1.42）

samāsān nāstitādṛṣṭiḥ phalaṃ nāstīti karmaṇā(4a4)m[④] |

apuṇyāpāyikī caiṣā mithyādṛṣṭir iti smṛtā || 1.43

མདོར་ན་མེད་པར་ལྟ་བ་ཉིད། ལས་ཀྱི་འབྲས་བུ་མེད་ཅེས་པ།

བསོད་ནམས་མ་ཡིན་ངན་སོང་བ། དེ་ནི་ལོག་པར་ལྟ་ཞེས་བཤད། ༤༣

【真】若略說邪見，謂撥無因果，此令非福滿，惡道因最重。（1.43）

【光】略則無見者，謂撥無業果，非福惡趣因，經說名邪見。（1.43）

samāsād astitādṛṣṭiḥ phalaṃ cāstīti karmaṇām |

puṇyā sugatiniṣyandā[⑤] samyagdṛ(4a5)ṣṭir[⑥] iti smṛtā || 1.44

མདོར་ན་ཡོད་པར་ལྟ་བ་ཉིད། ལས་ཀྱི་འབྲས་བུ་ཡོད་ཅེས་པ།

བསོད་ནམས་བདེ་འགྲོ་རྒྱུ་མཐུན་པ། ཡང་དག་ལྟ་བ་ཞེས་བཤད་དོ། ༤༤

【真】若略說正見，謂信有因果，能令福德滿，善道因最上。（1.44）

【光】略則正見者，謂信有業果，福是樂趣因，經說名正見。（1.44）

---

① Ms.B = Ms.C °*parāmarṣa*°, Ms.A °*parāmarṣanyuyo*

② 此颂引用于 PsP 中，参见 La Vallée Poussin 524. 8–9

③ X *dngos dang dngos po med 'dzin pa*

④ Tucci *karmaṇaḥ*

⑤ Ms.C *sumatinisyandā*

⑥ Ms.A *samyakdṛṣṭi*

jñānān[1] nāstyastitāśānteḥ pāpapuṇyavyatikramaḥ |
durgate‹ḥ› sugateś cāsmāt sa mokṣaḥ sadbhir ucyate || 1.45
ཤེས་པས་མེད་དང་ཡོད་ཞིའི་[2]ཕྱིར། སྡིག་དང་བསོད་ནམས་ལས་འདས་པ།
དེ་ཡིས་[3]ངན་འགྲོ་བདེ་འགྲོ་ལས[4]། དེ་ནི་ཐར་པར་དམ་པས་བཤད། ༤༥
【真】由智有無寂，超度福非福，故離善惡道，佛說名解脫。（1.45）
【光】由知有無寂，超越福非福，彼離善惡趣，佛說名解脫。（1.45）

sahetum udayaṃ paśyan nāstitā(4b1)m ativartate |
astitām api nopaiti nirodhaṃ saha hetunā || 1.46
སྐྱེ་བ་རྒྱུ་དང་བཅས་མཐོང་བས།[5] མེད་པ་ཉིད་ལས་འདས་པ་ཡིན།
འགག་པ་རྒྱུ་དང་བཅས་མཐོང་བས།[6] ཡོད་པ་ཉིད་དུའང་ཁས་མི་ལེན། ༤༦
【真】若見生有因，智人舍無執；由見滅共因，是故舍有執。（1.46）
【光】由見生苦因，遠離於無見；由見滅苦因，亦不許有見。（1.46）

prāgjātaḥ sahajātaś ca hetur āhetuko[7] ’‹r›thataḥ |
prajñapter apratī‹ta›tvād utpatteś caiva tattvataḥ || 1.47
སྔར་སྐྱེས་པ་དང་ལྷན་ཅིག་སྐྱེས། རྒྱུ་ནི་དོན་དུ་རྒྱུ་མིན་ནོ།[8]

---

① Tucci *jñāne*

② X *zhe*

③ NPX *yi*

④ DCNP *la*

⑤ DCNP *rgyu dang bcas pas skye mthong bas*

⑥ DCNP *rgyu dang bcas pas 'gag mthong bas*

⑦ Tucci *ahetuko*

⑧ DCNP *rgyu min don du rgyu med do*, X *rgyu min don du rgyu min don*

བཏགས①་དང་ཡང་དག་ཉིད་དུ་ན། སྐྱེ་བའང་རབ་ཏུ་མ་གྲགས་ཕྱིར། ༤༧

【真】先俱生二因，實義則非因，假名無依故，及生非實故。(1.47)

【光】前生及俱生，非因實因無，假立與真實，生皆不許故。(1.47)

asmin satī(4b2)daṃ bhavati dīrghe hrasvaṃ yathā sati |②

asyotpādād udetīdaṃ dīpotpādād yathā prabhā③ || 1.48

འདི་ཡོད་པས་ན་འདི་འབྱུང་དཔེར། རིང་པོ་ཡོད་པས་ཐུང་ངུ་བཞིན།

འདི་སྐྱེས་པས་ན་འདི་སྐྱེས་དཔེར། མར་མེ་བྱུང་བས་④འོད་བཞིན་ནོ། ༤༨

【真】若此有彼有，譬如長及短，由此生彼生，譬如燈與光。(1.48)

【光】此有故彼有，如由長有短，此生故彼生，如由燈有光。(1.48)

hrasve ’sati punar dīrghaṃ⑤ na bhavaty asvabhāvataḥ⑥ |

pradīpa(4b3)syāpy anutpādāt prabhāyā apy asaṃbhavaḥ || 1.49

ཐུང་ངུ་མེད་ན་རིང་པོ་ཡང་། ཡོད་མིན་རང་བཞིན་ལས་མ་ཡིན།⑦

མར་མེ་བྱུང་བ་མེད་པའི་ཕྱིར། འོད་ཀྱང་འབྱུང་བ་མེད་པ་བཞིན། ༤༩

---

① NP *gtags*, X *brtags*

② 前两句引用于 PsP 中，参见 La Vallée Poussin 10. 7

③ Ms.B 字迹看不清，Ms.C *asyotpādād udetīdaṃ dīpotpādāya ca prabho*, Ms.A °*bhāvā*

④ NP *skyes pas*

⑤ Ms.C *puna dīrghe*

⑥ = Pm. 不然非性故, Tucci *na bhavati svabhāvataḥ*,

⑦ DC *ring po yod na thung ngu nyid rang gi ngo bo las ma yin* NP *ring po lta na thung ngu nyid rang gi ngo las ma yin* X *ring po med na thung ngu nyid rang gi ngo las ma yin yod min rang bzhin las ma yin*

【真】先長後為短，不然非性故，光明不生故，燈亦非實有。（1.49）

【光】有長故有短，非從自性有，如無有燈故，光亦不能生。（1.49）

evaṃ hetuphalotpādaṃ dṛṣṭvā nopaiti nāstitām |
abhyupetyāsya lokasya yāthābhūtyaṃ prapañcaja(4b4)m || 1.50

དེ་ལྟར་རྒྱུ་འབྲས་སྐྱེ་མཐོང་ཞིང་། འཇིག་རྟེན་འདི་ནི་①ཇི་བཞིན་དུ།
སྤྲོས་ལས་བྱུང་བར་ཁས་བླངས་ནས②། མེད་པ་ཉིད་དུ་ཁས་མི་ལེན། ༥༠

【真】如此因果生，若見不執無，已信世真實，由亂心所生。（1.50）

【光】見從因生果，此世間如是，許從戲論生，不成無見者。（1.50）

nirodhañ cāprapañcotthaṃ③ yāthābhūtyād upāgatam④ |
nopayāty astitāṃ tasmān⑤ mucyate ’dvayaniśritaḥ || 1.51

འགོག་པ་སྤྲོས་ལས་མ་བྱུང་བ། ཡང་དག་ཇི་བཞིན་ཉིད་གྱུར་པ།
ཁས་ལེན་ཡོད་པ་ཉིད་མི་འགྱུར། དེས་ན་གཉིས་མི་བརྟེན་⑥པ་གྲོལ། ༥༡

【真】見滅非虛故，即證得真如，是故不執有，不依二解脫。（1.51）

【光】滅非戲論生，即成真如性，不許非有見，離二得解脫。（1.51）

dūrād ālokitaṃ rūpam āsannair(4b5)dṛśyate sphuṭam |

① DCNP *na*

② P *pas*, X *pa*

③ Tucci *ca prapañcotthaṃ*

④ = Ms.A = Ms.B = Ms.C, Hahn *upāgataḥ*

⑤ Ms.A *tasmāt*

⑥ NP *med rten*

marīcir yadi vāri syād āsannaiḥ kiṃ na dṛśyate[1] || 1.52

ཐག་རིང་[2]ནས་ནི་མཐོང་བའི་གཟུགས། ཉེ་བ་རྣམས་ཀྱིས་[3]གསལ་བར་མཐོང་།

སྨིག་རྒྱུ་གལ་སྟེ་ཆུ་ཡིན་ན། ཉེ་བ་རྣམས་ཀྱིས་[4]ཅིས་མི་མཐོང་། ༥༢

【真】色是遠所見，若近最分明，鹿渴若實已，云何近不見？（1.52）

【光】遠處所見色，近見更明瞭，陽焰設是水，云何近不見？（1.52）

dūrībhūtair yathābhūto loko ’ya‹ṃ› dṛśyate tathā[5] |

na dṛśyate tadāsannair animitto[6] ma(5a1)rīcivat || 1.53

ཇི་ལྟར་རིང་བ་རྣམས་ཀྱིས་ནི། འཇིག་རྟེན་འདི་ནི་ཡང་དག་མཐོང་།

དེ་ལྟར་དེ་དང་ཉེ་རྣམས་ཀྱིས[7]། མི་མཐོང་མཚན་མེད་སྨིག་རྒྱུ་བཞིན། ༥༣

【真】若遠于實智，即見世間有，證實則不見，無相如鹿渴。（1.53）

【光】猶如諸遠者，見世間實有，近者則不見，無相如陽焰。（1.53）

marīcis toyasadṛśī yathā nāmbho na cā‹r›thataḥ[8] |

skandhā‹s› tathātmasadṛśā nātmāno nāpi[9] te ’rtha{va}taḥ ||[10] 1.54

---

① PsP 347. 6 *gṛhyate*

② NP *rings*

③ NP *kyi*

④ NP *kyi*

⑤ PsP 347. 7 *yathā*

⑥ Ms.B = Ms.C *animittau*，PsP *tadāsannairānimitto*

⑦ NP *kyi*

⑧ Ms.B 前两句缺损，只剩 *cārthataḥ*，Ms.C------------ *na cārthataḥ*，Tucci 与 Hahn 校勘本中重构。

⑨ Ms.A *na cātmānāpi*

⑩ 52–54 颂引用于 PsP 中，参见 La Vallée Poussin 347. 5–10

ཇི་ལྟར་སྨིག་རྒྱུ་ཆུ་འདྲ་བ། ཆུ་མིན་དོན་དུ་མ་ཡིན་པ།
དེ་བཞིན་ཕུང་པོ་བདག་འདྲ་བ། དེ་དག་བདག་མིན་དོན་①དུ་མིན། ༥༤

【真】如鹿渴似水，非水非實物，如此陰似人，非人非實法。（1.54）

【光】陽焰現似水，其實並非水，如是蘊似我，非我非實有。（1.54）

marīciṃ② toyam ity etad③ iti matvā gato 'tra(5a2)san |
yadi nāstīti tat toyaṃ gṛhṇīyān mūḍha eva saḥ || 1.55

སྨིག་རྒྱུ་ལ་ནི་འདི་ཆུ་ཞེས། བསམས་ཏེ་དེར་④ནི་སོང་བ་ལས།
གལ་ཏེ་ཆུ་དེ་མེད་དོ་ཞེས། འཛིན་པ་དེ་ནི་གླེན་པ་ཉིད། ༥༥

【真】計鹿渴為水，往彼若飲此，若無執為水，如此人愚癡。（1.55）

【光】計陽焰為水，是故往彼處，執水後變無，此是愚癡者。（1.55）

marīcipratimaṃ lokam⑤ evam astīti gṛhṇataḥ |
nāstīti cāpi moho 'yaṃ sati mohe na mu(5a3)cyate ||⑥ 1.56

དེ་བཞིན་སྨིག་རྒྱུ་ལྟ་བུ་ཡི། འཇིག་རྟེན་ཡོད་ཅེའམ་⑦མེད་པ་ཞེས།
འཛིན་པ་དེ་ནི་རྨོངས་པ་སྟེ། རྨོངས་པ་ཡོད་ན་མི་གྲོལ་ལོ། ༥༦

【真】世間如鹿渴，若執實有無，此即是無明，癡故無解脫。（1.56）

① X *mngon*

② Tucci *maricim̥*

③ = Ms.B = Ms.C = Tucci = Hahn，Ms.A *evam*

④ DCNP *bsam de de ni*

⑤ 55d 与 56a 在 Ms.B 中缺损，在 Ms.C 中用短线表示缺损，Tucci 与 Hahn 本中重构。

⑥ 55 与 56 引用于 PsP 中，参见 La Vallée Poussin 188.14–17

⑦ DC *pa'am* NP *pa'ang*

【光】如是如陽焰，謂世間有無，此執即癡暗，有癡不解脫。（1.56）

nāstiko durgatiṃ yāti sugatiṃ yāti cāstikaḥ① |

yathābhūtaparijñānān② mokṣam③ advayaniśritaḥ④ ||⑤ 1.57

མེད་པ་པ་ནི་ངན་འགྲོར་འགྲོ། ཡོད་པ་པ་ནི་བདེ་འགྲོར་འགྲོ།

ཡང་དག་ཇི་བཞིན་ཡོངས་ཤེས་ཕྱིར། གཉིས་ལ་མི་བརྟེན་⑥ཐར་པར་འགྱུར། ༥༧

【真】執無墮惡趣，執有生善道，若能知如實，不二依解脫。（1.57）

【光】無見墮惡趣，有見生善道，如實知正義，不依二解脫。（1.57）

anicchan nāstitāstitve⑦ yathābhūtapa(5a4)rijñayā |

nāstitāṃ labhate mohāt{a}⑧ kasmān na labhate 'stitām⑨ || 1.58

ཡང་དག་ཇི་བཞིན་ཡོངས་ཤེས་པས། མེད་དང་ཡོད་པར་མི་འདོད་པ།

དེ་ཕྱིར་མེད་པ་པར་འགྱུར་ན། ཅི་ཕྱིར་ཡོད་པ་པར་མི་འགྱུར། ༥༨

【真】不樂有無執，由擇真實義，若墮於無執，何不說墮有？（1.58）

【光】如實正知故，不許有成無，無見者若成，何非有見者？（1.58）

---

① PsP 135. 7 *yātyanāstikaḥ*

② Ms.B = Ms.C °*parijñāya*

③ Ms.B = Ms.C *mokṣas*

④ PsP 347. 8 *advayaniḥśritaḥ*

⑤ 此颂引用于 PsP 中，参 La Vallée Poussin 135.7–8

⑥ N *ma brten*, P *mi rten*

⑦ Ms.B = Ms.C *nāstitā'stitve*

⑧ Ms.A *mohāt* ≠ $RĀ_{Tib}$ *de phyir*, Pm. 若

⑨ Ms.A *'stitān*

syād astidūṣaṇād asya nāstitākṣipyate[1] ’rthataḥ |

nāstitādūṣanā(5a5)d[2] evaṃ[3] kasmān nākṣipyate ’stitā || 1.59

གལ་ཏེ་ཡོད་པ་སུན་ཕྱུང་བས། དོན་གྱིས་འདི་ནི་མེད་པར་བསྣན།

དེ་བཞིན་མེད་པ་སུན་ཕྱུང་བས། ཡོད་པར་ཅི་ཡི་ཕྱིར་མི་བསྣན། ༥༩

【真】若言由破有，義至故墮無，如此破無故，云何不墮有？（1.59）

【光】若言由破有，義即屬於無，如是由破無，何故不屬有？（1.59）

na pratijñā na caritaṃ na cittaṃ bodhiniśrayāt |

nāstikatve ’‹r›thato yeṣāṃ kathaṃ te nāstikāḥ smṛtāḥ[4] || 1.60

གང་དག་དོན་གྱིས་[5]མེད་ཉིད་དུ[6]། དམ་མི་[7]འཆའ་ཞིང་མི་སྤྱོད་པ[8]།

བྱང་ཆུབ་རྟེན་ཕྱིར་སེམས་མེད་ན[9]། དེ་དག་ཇི་ལྟར་མེད་པར་བཤད། ༦༠

【真】無言行及心，由依菩提故，若說彼墮無，何因不墮有？（1.60）

【光】諸不許全無，不行心亦無，依菩提道故，何說彼墮無？（1.60）

sasāṃkhyau(5b1)lūkyanirgranthapudgalaskandhavādinam[10] |

pṛccha lokaṃ yadi vadaty astināstivyatikramaṃ || 1.61

---

[1] Ms.B = Ms.C = Tucci *nāstitā ’kṣipyate*

[2] Ms.B 墨汁晕染看不清

[3] Ms.C = Tucci *eva*

[4] Pm. 何因不墮有？

[5] DCNP *gyi*

[6] NP *de nyid du*

[7] NP *ni*

[8] X *la*

[9] X *la*

[10] Ms.C *sasāṃkhyolūkyanirgranthapudgalaskandhavādinaḥ*

གང་ཟག་ཕུང་པོར་སྨྲ་བ་ཡི། འཇིག་རྟེན་གྲངས་ཅན་འུག་ཕྲུག་དང་།
གོས་མེད་བཅས་ལ་གལ་ཏེ་ཞིག ཡོད་མེད་འདས་པ་སྨྲ་ན་དྲིས། ༦༡

【真】僧佉鞞世師，尼揵說人陰，約世汝問彼，若說過有無。（1.61）

【光】說我蘊實有，世間數論師，勝論裸形前，試問離有無。（1.61）

dharmayautakam ity asmān[①] nāstyastitvavyatikramam[②] |
viddhi gambhīra(5b2)m ity uktaṃ buddhānāṃ śāsanāmṛtam ||[③] 1.62

དེ་ཕྱིར་སངས་རྒྱས་རྣམས་ཀྱི་[④]ནི། བསྟན་པ་འཆི་མེད་ཡོད་མེད་ལས།
འདས་པ་ཟབ་མོ་ཞེས་[⑤]བཤད་པ། ཆོས་ཀྱི་ཁྱད་པ་ཡིན་ཤེས་[⑥]གྱིས[⑦]། ༦༢

【真】是不可言法，以過有無故，汝應知甚深，佛正教甘露。（1.62）

【光】故應知佛法，不死真甘露，離有無甚深，是不共正法。（1.62）

vibhavaṃ naiti nāyāti[⑧] na tiṣṭhaty api ca kṣaṇam |
traikālyavyativṛttātmā loka evaṃ kuto[⑨] '‹r›thataḥ || 1.63

---

① Ms.A *asmāta*

② Ms.C °*vyatikram*，PsP 275.9 *asmād astināstitvavyatikramam*

③ 61、62 颂引用于 PsP 中，参 La Vallée Poussin 275.7–10

④ X *kyis*

⑤ DCNP *'di*

⑥ DCNP *zhes*

⑦ NPX *kyis*

⑧ Ms.A *noyāti*

⑨ Ms.A *evaṃ nu ko*，Ms.B = Ms.C *evan tu ko*，Tucci *eva kuto*

ཞིག་ནས་[1]འགྲོ་མེད་འོང་མེད་ཅིང་། སྐད་ཅིག་ཀྱང་ནི་མི་གནས་པ།

དེ་ལྟར་དུས་གསུམ་འདས་པའི་བདག །འཇིག་རྟེན་དོན་དུ་ཅི་ཡོད་དམ།[2] ༦༣

【真】如曉無去來，亦無一念住，若體過三世，何世為實有？（1.63）

【光】滅生無去來，刹那亦不住，超越三世體，世間豈實有？（1.63）

dva(5b3)yor apy āgatigatī yat sthitiś[3] ca na tattvataḥ |

lokanirvāṇayos tasmād viśeṣaḥ[4] ka ivārthataḥ || 1.64

གང་ཕྱིར་གཉིས་ཀའང་ཡང་དག་ཏུ། འགྲོ་དང་འོང་དང་གནས་མེད་པ།

དེ་ཕྱིར་འཇིག་རྟེན་མྱ་ངན་འདས། དོན་དུ་ཁྱད་པར་ཅི་ལྟ་བུ། ༦༤

【真】二世無去來，現在實不住。（1.64）

【光】由世間涅槃，無實去來住，故彼二真理，何當有差別？（1.64）

sthiter abhāvād udayo nirodhaś ca na (5b4)tattvataḥ |

uditaś ca sthita‹ś› ceti[5] niruddhaś ca kuto 'rthataḥ || 1.65

གནས་པ་མེད་ཕྱིར་སྐྱེ་བ་དང་། འགག་པ་ཡང་དག་ཉིད་མིན་ན།

སྐྱེ་བ་[6]དང་ནི་གནས་པ་དང་། འགག་པ་དོན་དུ་ག་ལ་ཞིག ༦༥

【真】世生及住滅，此言云何實？（1.65）

【光】由無有住故，生滅非實有，則生住滅三，云何有自性？（1.65）

---

① X *na*

② X *dus sum 'das bdag 'jig rten ni de 'dra don du ci yod dam*

③ Tucci *prasthitiś*

④ Ms.A *viśeṣeḥ*

⑤ Tucci *uditaḥ sthitaḥ ceti*

⑥ 根据梵本应该是 *skyes pa*

katham aksaṇiko bhāvaḥ pariṇāmaḥ sadā yadi |

nāsti cet pariṇāma‹ḥ› (5b5) syād anyathātvaṃ kuto ’rthataḥ① || 1.66

ག་ལ་ཏེ་རྟག་ཏུ་འགྱུར་ན་ནི། ཇི་ལྟར་སྐད་ཅིག་མ་ཡིན་དངོས།

ག་ལ་ཏེ་འགྱུར་བ་མེད་ན་ནི། དོན་དུ་གཞན་ཉིད་ག་ལ་འགྱུར། ༦༦

【真】若恒有變異，何法不念滅，若無念念滅，云何有變異？（1.66）

【光】法若常變異，豈是非刹那，設是無變異，云何轉成餘？（1.66）

ekadeśe② kṣayād vā syāt kṣaṇikaṃ sarvaśo ’pi③ vā |

vaiṣamyānupalabdheś④ ca dvidhāpy etad ayuktimat⑤ || 1.67

ཕྱོགས་གཅིག་གམ་ནི་ཐམས་ཅད་དུ། ཟད་པས་⑥སྐད་ཅིག་འགྱུར་གྲང་ན།

མི་འདྲ་བ་ཉིད་མི་དམིགས་ཕྱིར། དེ་རྣམ་གཉིས་⑦ཀའང་རིགས་ལྡན་མིན། ༦༧

【真】若言念念滅，分具分滅故，不等證見故，此二無道理。（1.67）

【光】一分或一切，盡故成刹那，未見不同故，此二俱非理。（1.67）

kṣaṇike sarva (6a1) thābhāvāt⑧ kutaḥ⑨ kācit⑩ purāṇatā |

---

① Ms.B = Ms.C *’yataḥ?*

② Ms.A = Ms.C *ekadeśa*

③ Ms.A *vi*

④ Ms.C *vaiṣamyānupalabdhaś*

⑤ Ms.A *ayuktamata*, Ms.B = Ms.C *ayuktimat* = $RĀ_{Tib}$ *rigs ldan min*, Pm. 无道理

⑥ NP *pa*

⑦ DCNPX *de rnams gnyis*, Ms.A *dvidhā* = *rnam pa gnyis*

⑧ Ms.A = Ms.B = Ms.C *°bhāve*, Tucci *sarvathā bhāvet*, PsP *sarvathā ’bhāvāt* = $RĀ_{Tib}$ *ril med phyir*

⑨ Ms.A *kutoḥ*

⑩ PsP = Hahn *kā cit*

sthairyād[1] akṣaṇike cāpi kutaḥ kācit{a}[2] purāṇatā || 1.68

སྐད་ཅིག་ཡིན་ན་རིལ་མེད་ཕྱིར། རྙིང་པ་འགའ་ལྟ་ག་ལ་ཞིག

བརྟན་ཕྱིར་སྐད་ཅིག་མིན་ན་ཡང་[3]། རྙིང་པ་འགའ་ལྟ་ག་ལ་ཞིག[4] ༦༨

【真】若念滅皆盡，云何有故物；若堅無念滅，故物云何成？（1.68）

【光】剎那無不變，云何有故物，恒故非剎那，故物云何成？（1.68）

yathānto ’sti kṣaṇasyaivam ādimadhyaṃ[5] ca kalpyatām |

tryātmakatvāt[6] kṣaṇa(6a2)syaivaṃ na lokasya kṣaṇaṃ sthitiḥ[7] || 1.69

ཇི་ལྟར་སྐད་ཅིག་མཐའ་ཡོད་པ། དེ་བཞིན་ཐོག་མ་[8]དབུས་བརྟག་དགོས[9]།

དེ་ལྟར་སྐད་ཅིག་གསུམ་བདག་ཕྱིར། འཇིག་རྟེན་སྐད་ཅིག་གནས་པ་མིན། ༦༩

【真】如剎那後際，前中際亦有，由剎那三分，故世念無住。（1.69）

【光】剎那有後際，亦應觀初中，三剎那體故，世剎那非住。（1.69）

ādimadhyāvasānāni[10] cintyāni kṣaṇavat punaḥ |

---

① Ms.B 墨汁暈染，Ms.C *sthairyā- kṣaṇike*

② Hahn *kā cit*

③ X *ma yin na*

④ 德格版与卓尼版缺少三四两句

⑤ Ms.A *ādir madhyañ*, Tucci *ādir madhyaṃ*

⑥ PsP *antakatvāt*

⑦ PsP *kṣaṇasthitiḥ*

⑧ X *dang*

⑨ DCNP *go*

⑩ Ms.A *ādimadhyāvaśānāni*

ādimadhyāvasānatvaṃ① na svataḥ parato ’pi vā ||② 1.70
ཐོག་མ་དབུས་དང་ཐ་མ་ཡང་། སྐད་ཅིག་བཞིན་དུ་བསམ་པར་བྱ③།
ཐོག་མ་དབུས་དང་ཐ་མ་ཉིད། རང་གཞན་④ལས་ཀྱང་མ་ཡིན་ནོ། ༧༠
【真】是一念三際，應擇際如念；前中後三際，不由自他成。（1.70）
【光】初中後三際，如刹那應思；初中後三者，非由自他成。（1.70）

naiko ’nekaprade(6a3)śatvān⑤ nāpradeśaś ca kaścana⑥ |
vinaikam api nā‹ne›ko nāstitvam api cāstitām || 1.71
ཐ་དད་ཕྱོགས་ཕྱིར་གཅིག་པུ་མིན། ཕྱོགས་མེད་པ་ནི་འགའ་ཡང་མེད།
གཅིག་མེད་པར་ནི་དུ་མའང་མེད⑦། ཡོད་པ་མེད་པར་⑧མེད་པའང་མེད། ༧༡
【真】非一念分故，若無分何有，離一多云何，離有何法無？（1.71）
【光】異分故非一，無分全非有，一無多亦無，有無無也無。（1.71）

vināśāt pratipakṣād vā syād astitvasya nāstitā |
vināśa(6a4)ḥ pratipakṣo vā katha‹ṃ› syād astyasaṃbhavāt || 1.72
ཞིག་པ་འམ་ནི་གཉེན་པོ་ཡིས། ཡོད་ཉིད་མེད་པར་འགྱུར་གྲང་ན།
ཡོད་པ་སྲིད་པ་མ་ཡིན་ཕྱིར། འཇིག་པའམ་གཉེན་པོར་ཇི་ལྟར་འགྱུར། ༧༢

---

① Ms.B bc 两句梵文不存，Ms.C *ci-------* | *ādi°*

② 68–70 颂引用于 PsP 中，参 La Vallée Poussin 546.3–8

③ X *bsam bys na*

④ DCNP *rang bzhin*，X Rāṭ *rang gzhan* = Ms.A *svataḥ parataḥ*

⑤ Ms.A *°śitvāta*

⑥ Hahn *kaś cana*

⑦ X *du ma dang*

⑧ DCNP *phyir*

【真】由滅及對治，若言有成無，此無及對治，何法有無故？（1.72）

【光】由壞或對治，有亦可變無，有本非有故，壞對治何成？（1.72）

nirvṛtes tena lokasya nopaity ūnatvam[1] arthataḥ |
antavān iti lokaś ca pṛṣṭas tūṣṇīṃ[2] jino ’bhavat || 1.73
དེ་ཕྱིར་མྱ་ངན་འདས་པ་ཡིས། འཇིག་རྟེན་དོན་དུ་འགྲིབ་མི་འགྱུར།
འཇིག་རྟེན་མཐའ་དང་ལྡན་ནམ་ཞེས། ཞུས་ན་རྒྱལ་བ་མི་གསུང་བཞུགས།[3] ༧༣

【真】是故世涅槃，由義不成有。世間有後際？他問佛默然。（1.73）

【光】因此由涅槃，減世間不成。世間有邊耶？問時佛默然，（1.73）

(6a5)sarvajña iti sarvajño budhai‹s› tenaiva gamyate |
yenaitad[4] dharmagāmbhīryaṃ novācābhājane jane[5] || 1.74
གང་ཕྱིར་དེ་ལྟར་ཟབ་མོའི་ཆོས།[6] སྣོད་མིན་འགྲོ་ལ་མི་གསུང་བ།
དེ་ཉིད་ཕྱིར་ན་མཁས་རྣམས་ཀྱིས། ཀུན་མཁྱེན་ཐམས་ཅད་མཁྱེན་པར་ཤེས། ༧༤

【真】是尊一切智，故智人識佛。由此甚深法，不說非器處。（1.74）

【光】如是甚深法，非器前不說。故智者了知，佛是一切智。（1.74）

---

① Ms.A *unatvam*

② Ms.A = Tucci *tuṣṇīṃ*

③ DCNP *phyir*，X Rāṭ *bzhugs* = Ms.A *abhavat*

④ Ms.A *yenaivad*

⑤ = Ms.A = Ms.B = Ms.C = RĀ_{Tib} *’gro la*，Tucci *loke*

⑥ DCNP *de ltar zab mo’i*（NP *pa’i*）*chos rnams ni*

iti naiḥśreyaso[1] dharmo gambhīro niṣparigrahaḥ[2] |

(6b1)anālaya iti[3] proktaḥ saṃbuddhais tattvadarśibhiḥ || 1.75

དེ་ལྟར་ངེས་པར་ལེགས་པའི་ཆོས། ཟབ་མོ་ཡོངས་སུ་འཛིན་མེད་ཅིང་།

གནས་མེད་ཅེས་[4]ནི་རྫོགས་སངས་རྒྱས། ཐམས་ཅད་[5]གཟིགས་པ་རྣམས་ཀྱིས་གསུངས། ༧༥

【真】如此解脱法，甚深無系攝，諸佛一切智，故說無依底。（1.75）

【光】如是定善法，甚深無執著，諸圓滿佛陀，一切智所說。（1.75）

asmād[6] anālayād[7] dharmād ālayābhiratā janāḥ |

astināstyavyatikrāntā[8] bhītā naśyanty amedha(6b2)saḥ[9] || 1.76

གནས་མེད་ཆོས་འདིས་སྐྲག་པ་ཡི[10]། སྐྱེ་བོ་གནས་[11]ལ་མངོན་དགའ་ཞིང་།

ཡོད་དང་མེད་ལས་མ་འདས་པ། མི་མཁས་[12]རྣམས་ནི་ཕུང་བར་འགྱུར[13]། ༧༦

【真】於無依著法，過有無二邊，世人受依著，由癡驚怖失。（1.76）

---

① Ms.A *naiḥśrayaso*

② Ms.A *niḥparigrahaḥ*

③ Tucci *ity*

④ X *gnas med pa ni*

⑤ 根据梵本应该是：*de nyid gzigs pa rnams kyis gsungs*

⑥ = Ms.B = Tucci，Ms.C = Hahn *tasmād*

⑦ Ms.C *anālayā*

⑧ Ms.C °*krantā* = Tucci

⑨ Ms.C *amevasaḥ*

⑩ DCNP *yis*

⑪ NP *rnams*

⑫ N *mi mkhas pa*

⑬ P *'phur bar gyur*

【光】怖畏無住法，眾生深喜住，未越有無邊，諸無智受損。（1.76）

te naṣṭā nā‹śa›yanty anyān abhayasthānabhīravaḥ |
tathā kuru yathā rājaṃs tai‹r› naṣṭair nopanāśyase① ||1.77
འཇིགས་མེད་གནས་འཇིགས་དེ་དག་ནི། ཕུང་ལ་གཞན་ཡང་ཕུང་བར་བྱེད།
རྒྱལ་པོ་ཕུང་བ་དེ་དག་གིས། ཅི་ནས་མི་ཕུང་དེ་ལྟར་གྱིས། ༧༧
【真】彼自失壞他，怖畏無依處。王願汝不動，莫由彼自壞。（1.77）
【光】怖畏非怖處，自損亦損他。王莫為彼損，應當如是行。（1.77）

tasya te ’vipraṇāśāya rāja‹ṃl› lokotta(6b3)raṃ nayaṃ |
yathābhūtāgamavaśād vakṣyāmy advayaniśritam || 1.78
རྒྱལ་པོ་ཁྱོད་ནི་མི་ཕུང་བར། བགྱི་སླད་འཇིག་རྟེན་འདས་ཀྱི་ཚུལ།
གཉིས་ལ་མི་བརྟེན་②ཡང་དག་པ། ཇི་བཞིན་ལུང་གི་དབང་གིས་བཤད། ༧༨
【真】為汝成不壞，我當說真理，由依無倒合，離有無二執。（1.78）
【光】為王不受損，故依出世軌，不落二正教，如實而宣說。（1.78）

pāpapuṇyakriyātītam gambhīraṃ vivṛtārthavat |
anyatīrthair anālīḍhaṃ svaiś cāni‹śra›ya(6b4)bhīrubhiḥ③ || 1.79

---

① Ms.B *rājaṃ* 之后字迹晕染看不清，该叶末尾和下叶有 *’vipra+ +ma prathamo nirdeśaḥ* 的字样，之后开始了第二品内容。Ms.C 同上。Hahn 根据藏译本重构：（*naṣṭair na vipranāśyase*），Tucci *rājan naṣṭair na vipranāśyase*，Tucci 也应该是重构的。

② NP *rten*

③ Ms.A *cāniyabhīratiḥ*，在下边似乎插入了 *śra*

སྡིག་དང་བསོད་ནམས་བྱ་བ་འདས[1]། ཟབ་མོ་བཀྲལ་བའི་དོན་དང་ལྡན།

མུ་སྟེགས་གཞན་དང་རང་གི་ཡང་། གནས་མེད་འཇིགས་པས་མ་མྱོང་བའོ། ༧༩

【真】此過福非福，甚深義明瞭，非身見怖空，二人境當說。(1.79)

【光】超越福非福，甚深解釋義，自他怖無住，因此未領納。(1.79)

na bhūmiḥ puruśo nāpo na tejo nānilo na kham |

na vijñānaṃ na sarvāṇi tebhyo ’nyaḥ ko (’)sty ataḥ pumān || 1.80

སྐྱེས་བུ་ས་མིན་ཆུ་མ་ཡིན། མེ་མིན་རླུང་མིན་ནམ་མཁའ་མིན།

རྣམ་ཤེས་མ་ཡིན་ཀུན་མིན་ན། དེ་ལས་གཞན་དོན་[2]སྐྱེས་བུ་གང་། ༨༠

【真】四大及空識，一聚俱非人，若合離非人，云何執人有？(1.80)

【光】士夫非地水，非火風及空，非識非一切，何者是士夫？(1.80)

ṣaḍdhātuḥ[3] puru(6b5)ṣo yadvat[4] saṃghātatvān na tattvataḥ[5] |

dhātur apy evam ekaikaḥ saṃghātatvān na tattvataḥ[6] | 1.81

སྐྱེས་བུ་ཁམས་དྲུག་འདུས་པའི་ཕྱིར། ཡང་དག་མ་ཡིན་ཇི་ལྟ་བ[7]།

དེ་བཞིན་ཁམས་ནི་རེ་རེ་ཡང་[8]། འདུས་ཕྱིར་ཡང་[9]དག་ཉིད་དུ་མིན། ༨༡

---

① X *’dis*

② X *na*

③ Ms.A *ṣaddhātuḥ.*

④ Ms.A *dvayata.* 参 $RĀ_{Tib}$ *ji lta ba*, Pm. 如。

⑤ Ms.A *saṃghātvātan na tattvataḥ*

⑥ 同上。

⑦ P *bu*, X *bar*

⑧ DCNP *la ’ang*

⑨ X *gang*

【真】如六界非人，聚故虛非實；一一界同然，由聚故非實。（1.81）

【光】士夫六界合，故非是實有，如是一一界，合故亦非實。（1.81）

nātmā skandhā na te tasmin na sa teṣu na tair vinā

nāpy a(7a1)gnīndhanavan miśraḥ skandhair astīty ataḥ katham || 1.82

ཕུང་པོ་བདག་མིན་དེར་དེ་མིན། དེ་ལ་དེ་མིན་དེ་མེད་མིན།

ཕུང་བདག་①མེ་ཤིང་ལྟར་འདྲེས་མིན། དེ་ཕྱིར་བདག་ནི་ཇི་ལྟར་ཡོད། ༨༢

【真】陰非我我所，離陰我不顯，不如薪火雜，何依陰成我？（1.82）

【光】蘊非我及無，亦非互相依，蘊非薪火雜，是故我何有？（1.82）

bhūr na bhūtatrayaṃ nāsyāṃ neyaṃ tatra na tair vinā

ekaikam evam ity asmād② bhūtāny apy ātmavan mṛṣā || 1.83

འབྱུང་གསུམ་ས་③མིན་འདི་ལ་མིན། དེ་ལ་འདི་མིན་དེ་མེད་མིན།

རེ་རེའང་དེ་བཞིན་ཡིན་དེའི་④ཕྱིར། འབྱུང་བ་རྣམས་ཀྱང་བདག་བཞིན་བརྫུན། ༨༣

【真】地界非三大，地中亦無三，三中亦無地，相離互不成。（1.83）

【光】三大種非地，非互依非離，餘各亦如是，故大如我妄。（1.83）

pṛthivyagnyambuvāyūnā(7a2)m⑤ ekaikaṃ na svabhāvataḥ |

ekaikaṃ yad vinā nāsti tribhir ekena ca trayam || 1.84

① X *po*

② Ms.A *ta*

③ N *pa*

④ DCNP *de yi*

⑤ Ms.A °*vāyunām.*

ས་ཆུ་མེ་དང་རླུང་རྣམས་ནི། རེ་རེའང་ངོ་བོ་ཉིད་དུ་མེད།
གང་གསུམ་མེད་པར་རེ་རེ་མེད། གཅིག་མེད་པར་ཡང་གསུམ་མེད་དོ། ༨༤

【真】地水火風大，各自性不成，一離三不成，三離一亦爾。（1.84）

【光】地水火及風，一一無自性，三無一亦無，一無三亦無。（1.84）

ekaikaṃ yad[1] vinā nāsti tribhir ekena ca trayaṃ |
pratisvam asatām eṣāṃ saṃghāto[2] (7a3)jāyate kathaṃ || 1.85

གལ་ཏེ་གསུམ་མེད་རེ་རེ་མེད། གཅིག་མེད་པར་ཡང་གསུམ་མེད་ན[3]།
སོ་སོ་རང་ཡོད་[4]མ་ཡིན་ཏེ། ཇི་ལྟར་འདུས་པ་སྐྱེ་བར་[5]འགྱུར། ༨༥

【真】一三及三一，相離若不成，各各自不成，彼相離云何？（1.85）

【光】若三無一無，一無三亦無，各各非自有，合豈自性生？（1.85）

atha pratisvaṃ vidyante kiṃ nāsty agnir vinendhanam |
calapratighasaṃghātais[6] toyavāyubhuvas tathā || 1.86

འོན་ཏེ་སོ་སོར་རང་ཡོད་ན། བུད་ཤིང་མེད་པར་མེ་ཅིས་མེད།
གཡོ་དང་ཐོགས་དང་སྡུད་[7]པ་དང་། ཆུ་དང་རླུང་དང་ས་དེ་བཞིན། ༨༦

【真】若各離自成，離薪何無火，動礙及相聚，水風地亦然。（1.86）

---

① *ekaikaṃ yad*（= 1.84c）: Ms.A *ekaikavad.* RĀ_{Tib} *gal te gsum med re re med* = *yady ekaikaṃ vinā nāsti tirbhir*? 另参 Pm. 相離若不成。

② Ms.A *saṃpako.*

③ NP *gsum de min*

④ DCNP *so sor yod pa*

⑤ DCNP *skyed par*

⑥ Ms.A *pratipasaṃghātais*

⑦ N *sbud*

【光】若各各自有，無薪何無火，動礙及攝持，水風地亦然。（1.86）

atha agnir apratisvo (’)yaṃ pratisvaṃ ta(7a4)t kathaṃ trayam |

pratītyotpādavaidharmya‹s› trayāṇāṃ tu na yujyate || 1.87

འོན་ཏེ་མེ་འདི་གྲགས་ཡིན་ན།① ཇི་ལྟར་ཕྱོད་ཀྱིས་②གསུམ་གཞན་རང་།

གསུམ་པོ་རྟེན་ཅིང་འབྱུང་བ་དང་། ཆོས་མི་མཐུན་པར་རུང་བའང་མིན། ༨༧

【真】若火不自成，三云何各立？三大緣生義，相違云何成？（1.87）

【光】餘無火亦無，三大何自有？三大與緣生，亦不應相違。（1.87）

pratisvaṃ vidyamānānāṃ kiṃ sattaiṣāṃ parasparāt |

pratisvam asatāṃ caiṣāṃ kathaṃ sat‹t›ā (7a5)parasparāt || 1.88

སོ་སོར་རང་ཡོད་དེ་དག་ནི། ཇི་ལྟ་བུར་ན་ཕན་ཚུན་ཡོད།

སོ་སོར་རང་ཡོད་མ་③ཡིན་པ། དེ་དག་ཇི་ལྟར་ཕན་ཚུན་ཡོད། ༨༨

【真】若彼各自成，云何更互有？若各自不成，云何互成有？（1.88）

【光】一一有自性，如何相待有？一一無自性，彼豈相待有？（1.88）

yatraika‹ṃ› tatra śiṣṭāni pratisvaṃ santi④ naiva cet |

naikasthatvam amiśrāṇāṃ miśrāṇāṃ na pratisvatā || 1.89

གལ་ཏེ་སོ་སོར་རང་མེད་ཀྱི། གང་ན་གཅིག་དེར་ལྷག་མ་རྣམས།

① X *’on te me ’di gzhan bdag med*

② X *kyi*

③ X *yod pa*

④ Ms.A *satti*

མ་འདྲེས་པ་རྣམས་གཅིག་གནས་མེད། འདྲེས་པ་སོ་སོར་རང་ཡོད་མིན།① ༨༩

【真】若言不相離，諸大各自成，不雜則不共，若雜非獨成。(1.89)

【光】若一一無性，一有餘亦有，不雜非共住，雜則非各有。(1.89)

bhūtānām apratisvānāṃ pratisvaṃ lakṣaṇaṃ (7b1)kutaḥ |
nāneko② (')py apratisvānāṃ saṃvṛtyoktaṃ tu lakṣaṇam || 1.90

སོ་སོར་རང་མེད་③འབྱུང་བ་རྣམས། སོ་སོའི་རང་མཚན་ག་ལ་ཡོད།
སོ་སོར་④རང་མེད་ཤས་ཆེའང་⑤མེད། མཚན་ཉིད་དག་ནི་ཀུན་རྫོབ་བཤད། ༩༠

【真】諸大非各成，云何各性相？各成無偏多，故相假名說。(1.90)

【光】諸大非各有，豈各有自相？無各無遍多，自相唯世俗。(1.90)

varṇagandharasasparśā⑥ ye teṣām apy ayaṃ naya{ṃ}ḥ |
cakṣurvijñānarūpāṇām avidyākarmajanmanām⑦ || 1.91

ཁ་དོག་དྲི་རོ་རེག་པ་དག⑧ དེ་དག་ལ་ཡང་ཚུལ་འདི་ཡིན།

---

① DC *so so rang gi yod ce na gang na gcig der lhag ma rnams ma 'dres pa rnams gcig gnas med 'dres pa so sor rang yod min* NP *gal te so so rang med kyi gang na gcig der lhag ma rnams so so rang gi yod ce na ma 'dres pa rnams gcig gnas med 'dres pa so sor rang yod min*

② Ms.A *nādreko.* Pm. 各成無偏多（偏 → 徧？）= *nāneko (')tha pratisvānāṃ?*

③ NP *rang yod*

④ DCNP *so so*

⑤ NP *cher*，DC *cher 'ang*

⑥ Ms.A *varṇagandharasaspargā*

⑦ Ms.A *°manān*

⑧ X *gang*

མིག་དང་རྣམ་ཤེས་གཟུགས་རྣམས་དང་། མ་རིག་ལས་དང་སྐྱེ་བ་དང་། ༩༡

【真】色聲香味觸，簡擇義如大。眼色識無明，業生擇亦爾。（1.91）

【光】色香及味觸，亦是同此理。眼識與色等，無明、業及生，（1.91）

kartṛka(7b2)rmakriyāsaṃkhyāyogahetuphalādhvanām |

hrasvadīrghādisaṃjñānāṃ sa‹ṃ›jñāsa‹ṃ›jñitayos tathā || 1.92

བྱེད་པོ་ལས་དང་བྱ་བ་གྲངས། ལྡན་དང་རྒྱུ་འབྲས་དུས་དང་ནི།

ཐུང་དང་རིང་སོགས་ཤེས་བྱ་དང་། མིང་དང་མིང་ཅན་དེ་བཞིན་ནོ། ༩༢

【真】作者業及事，數合因果世，短長及名想，非想擇亦然。（1.92）

【光】能作所作作，數相應因果，時和長短等，名有名如是。（1.92）

pṛthivītoyavāyvagnisthūlahrasvāṇudīrghatā[1] |

śubhādyaṃ caiva vi(7b3)jñāne muninoktaṃ nirudhyate || 1.93

ས་དང་ཆུ་དང་མེ་དང་རླུང་། རིང་ཐུང་ཕྲ་དང་སྦོམ་ཉིད་དང་།

དགེ་སོགས་ཉིད་ནི་རྣམ་ཤེས་སུ། འགག་པར་[2]འགྱུར་ཞེས་ཐུབ་པས་གསུངས། ༩༣

【真】地水風火等，長短及小大，善惡言識智，智中滅無餘。（1.93）

【光】地水火及風，長短粗細性，善等智前滅，是能仁所說。（1.93）

anida‹r›śanaṃ ca vijñānam a‹na›ntaṃ{ḥ} sarvataḥ[3] prabhuḥ |

atrāpaḥ pṛthivī caiva tejo vāyur na gāhate || 1.94

རྣམ་ཤེས་བསྟན་མེད་མཐའ་ཡས་པ། ཀུན་ཏུ་བདག་པོ་དེ་ལ་ནི།

---

① Ms.A *pṛthvītoyavāyugni*°, 参见本文 5.84

② D *pa*

③ Ms.A *sarvateḥ*

ས་དང་ཆུ་དང་མེ་དང་ནི། རླུང་གིས་གནས་ཐོབ་[1]འགྱུར་མ་ཡིན། ༩༤

【真】如識處無形，無邊遍一切，此中地等大，一切皆滅盡。(1.94)

【光】識不可指出，無邊遍主前，地水火及風，住處不可得。(1.94)

atra hrasvaṃ ca dīrghaṃ cā(7b4)ṇusthūlaṃ śubhāśubham[2] |

atra nāma ca rūpaṃ ca niḥśeṣam avarudhyate || 1.95

འདིར་ནི་རིང་དང་ཐུང་བ་དང་། ཕྲ་སྦོམ་དགེ་དང་མི་དགེ་དང་།

འདི་ནི་མིང་དང་གཟུགས་དག་ཀྱང་། མ་ལུས་པར་ནི་འགག་པར་འགྱུར། ༩༥

【真】於此無相智，短長善惡業，名色及諸陰，如此滅無餘。(1.95)

【光】此中長與短，粗細善不善，名及色等法，一切皆寂滅。(1.95)

etat sarvaṃ yad ajñānād vijñāne pūrvam utthitam |

vijñāna eva tad[3] jñānād evaṃ pa(7b5)ścān nirudhyate || 1.96

གང་མ་ཤེས་ཕྱིར་རྣམ་ཤེས་ལ། སྔོན་ཆད་བྱུང་[4]བ་དེ་ཀུན་ནི།

དེ་ཤེས་ཕྱིར་ན་རྣམ་ཤེས་སུ། ཕྱིས་ནི་དེ་ལྟར་འགག་པར་འགྱུར། ༩༦

【真】如此等於識，由無明先有，於識若起智，此等後皆盡。(1.96)

【光】由不知彼故，識未見本有，知彼故識前，後見是寂滅。(1.96)

vijñānāgner jagaddharmāḥ sarva evendhana‹ṃ› matāḥ |

tān yathāvat pravicayajvālai‹r› dagdh‹v›opaśāmyate || 1.97

---

① DC *thod*, NP *thos*, X *rlung gi gnas mthong*

② 前一句少一个音节，或许可改为 *atra hrasvaṃ ca dīrghaṃ cāpy aṇu°*？

③ Ms.A *tata*

④ DCNP *'byung*

རྣམ་ཤེས་མེ་ཡི་བུད་ཤིང་ནི། འགྲོ་ཆོས་འདི་ཀུན་ཡིན་པར་འདོད།

དེ་དག་ཇི་བཞིན་རབ་འབྱེད་པའི། འོད་དང་ལྡན་པས་བསྲེགས་ནས་ཞི[1]། ༩༧

【真】如是等世法，是然識火薪，由實量火光，世識薪燒盡。(1.97)

【光】此一切行法，是識火之薪，由具分別光，燃燒即寂滅。(1.97)

ajñānakalpitaṃ pūrvaṃ paścāt tattvārthaniścaye[2] |

ya(8a1)dā na labhate bhāvam evābhāvaṃ[3] tadā kutaḥ[4] ||[5] 1.98

མི་ཤེས་པ་ནི་སྔོན་[6]བརྟགས་པ། ཕྱིས་ནི་དེ་ཉིད་ངེས་པ་དང་།[7]

གང་ཚེ་དངོས་པོ་མི་རྙེད་པ། དེ་ཚེ་དངོས་མེད་ག་[8]ལ་འགྱུར། ༩༨

【真】由癡別有無，後簡擇真如，尋有既不得，無云何可得？（1.98)

【光】無知故先計，後了知真如，有既不可得，無云何可得？（1.98)

rūpasyābhāvamātratvād ākāśaṃ nāmamātrakam |

bhūtair vinā kuto rūpaṃ nāmamātratvam apy asat[9] ||[10] 1.99

---

① N *zhing*，P *zhig*

② = Ālokā 66.16，PsP = Hahn °*nirṇaye*

③ = Ālokā 66.16，PsP = Hahn °*bhāvas.*

④ Hahn *kuha*

⑤ 引用于 Ālokā，参见 Wogihara 66.17: *ajñānāt kalpitaṃ pūrva-paścāt tattvārtha-niścaye | yadā na labhate bhāvam evābhāvaṃ tadā kuta ||*

⑥ X *sdun*

⑦ PsP_{Tib} *phi nas de nyid don nges na*

⑧ N *dag*，P *de dag*

⑨ PsP = Hahn *nāmamātrakam apy ataḥ* = $R\bar{A}_{Tib}$

⑩ 98–99 颂引用于 PsP 中，见 La Vallée Poussin 188.18–19 和 413.11–12

གཟུགས་ཀྱི་དངོས་པོ་མིང་ཙམ་ཕྱིར།① ནམ་མཁའ་ཡང་ནི་②མིང་ཙམ་མོ།
འབྱུང་མེད་གཟུགས་ལྟ་ག་ལ་ཡོད། དེ་ཕྱིར་མིང་ཙམ་ཉིད་ཀྱང་ཡིན③། ༩༩

【真】由無色所成，故空但名字，離大何為色？故色亦唯名。（1.99）

【光】色體唯名故，虛空亦唯名，無大何有色？故唯名亦無。（1.99）

saṃskāravedanāsaṃjñāvi(8a2)jñānāny api bhūtavat |
cintyāny ātmavad④ ity asmād dhātuṣaṭkam anātmakam || 1.100
ཚོར་དང་འདུ་ཤེས་འདུ་བྱེད་དང་། རྣམ་ཤེས་འབྱུང་བ་ལྟ་བུ་དང་།
བདག་བཞིན་⑤དུ་ནི་བསམ་བྱ་སྟེ། དེ་ཕྱིར་ཁམས་དྲུག་བདག་མེད་དོ། ༡༠༠

【真】受想行及識，應思如四大，四大如我虛，六界非人法。（1.100）

【光】亦應當思惟，受想行及識，如大種及我，故六界無我。（1.100）

|| abhyudayanaiḥśreyasopāyo nāma prathamo nirdeśaḥ⑥ ||

རིན་པོ་ཆེའི་ཕྲེང་བ་ལས་མངོན་པར་མཐོ་བ་དང་ངེས་པར་ལེགས་པ་བསྟན་པ་སྟེ་ལེའུ་དང་པོའོ།། ||

---

① Ms.A *rūpsyābhāvamātratvād* ≠ *gzugs kyi dngos po ming tsam phyir*

② NP *na*

③ X *med*

④ Ms.A *āmevad.*

⑤ DCNP *nyid*

⑥ Ms.A 在上边空白处用藏文转写梵本标题，并有藏文翻译：*mngon par mtho ba dang nges par legs pa'i thabs zhes bya ba nges par bstan pa dang po 'o*

第二品

Miśrako nāma dvitīyaḥ

ལེའུ་གཉིས་པ་སྤྱིལ་མ་ཞེས་བྱ་བ།

【真】雜品第二

【光】雜說品第二

kadalī (8a3)pāṭitā yadvan niḥśeṣāvayavaiḥ[1] saha[2] |

na kiṃcit puruṣas tadvat pāṭitaḥ[3] saha dhātubhiḥ || 2.1

ཇི་ལྟར་ཆུ་ཤིང་ཡན་ལག་[4]དག མ་ལུས་བཅས་ཏེ་བཤིག་བྱས་ནས།

ཅི་ཡང་མེད་ལྟར་སྐྱེས་བུ་ཡང་། ཁམས་བཅས་བཤིག་ན་དེ་དང་འདྲ། ༡

【真】如分分拆蕉，無餘盡不有，約六界拆人，盡空亦如是。(2.1)

【光】如剝芭蕉樹，支分盡無實，士夫析六界，無實亦同彼。(2.1)

sarvadharmā anātmāna ity asmād[5] bhāṣitaṃ jinaiḥ |

dhātuṣaṭkaṃ (8a4)ca taiḥ sarvaṃ nirṇītaṃ[6] tac ca nārthataḥ || 2.2

ཆོས་རྣམས་ཐམས་ཅད་བདག་མེད་ཅེས། དེ་ཕྱིར་རྒྱལ་བ་རྣམས་ཀྱིས་གསུངས།

ཁམས་དྲུག་དེ་ཀུན་བདག་མེད་པར།[7] ཁྱོད་ལ་གཏན་ལ་ཕབ་པ་ཡིན། ༢

【真】是故佛正說，一切法無我，但六界名法，決判實無我。(2.2)

【光】一切法無我，是諸佛所說，故為王抉擇，六界等無我。(2.2)

naivam ātmā na cānātmā yāthābhūtena[8] labhyate |

ātmānātmakṛte dṛṣṭī[9] vavārāsmān[10] mahāmuniḥ || 2.3

---

① Ms.C *niḥśeṣo°*

② Ms.A *sahaḥ*

③ Ms.A *pāḍitaḥ*, Tucci *pātitaḥ*

④ P *lags*

⑤ Ms.B = Ms.C = Tucc *ity eṣo*, Hahn *ato*

⑥ Ms.B *nirnītan*

⑦ 根据梵本应该是：*khams drug de kun don du med*

⑧ = PsP, Ms.B = Ms.C = Tucci = Hahn *yāthābhūtyena*

⑨ Tucci *°kṛtadṛṣṭī*

⑩ Tucci *varvārāsmān*

དེ་ལྟར་བདག་དང་བདག་མེད་པར①། ཡང་དག་ཇི་བཞིན་དམིགས་སུ་མེད།

བདག་དང་བདག་མེད་ལྟ་བ་དག དེ་ཕྱིར་ཐུབ་པ་ཆེན་པོས་བཟློག ༣

【真】我無我二義，如實撿不得，是故如來遮，我無我二邊。(2.3)

【光】如是我無我，實有不可得，是故佛盡遮，我無我二見。(2.3)

dṛṣṭaśrutādyaṃ② mu(8a5)ninā na satyaṃ ‹na› mṛṣoditam |

pakṣād dhi pratipakṣaḥ syād ubhayaṃ tac ca nārthataḥ ||③ 2.4

མཐོང་དང་ཐོས་སོགས་ཐུབ་པ་ཡིས། བདེན་མིན་བརྫུན་པ་མིན་པར་གསུངས།

ཕྱོགས་ལས་མི་མཐུན་ཕྱོགས་འགྱུར་ན། དེ་ནི་གཉི་ག་དོན་དུ་མིན།④ ༤

【真】見聞覺知言，佛說無實虛，二相待成故，此二如實無。(2.4)

【光】佛說見聞等，非實亦非虛，違品亦非有，故彼二非實。(2.4)

iti satyānṛtātīto loko ’yaṃ paramārthataḥ |

asmād eva ca tattvena nopaity (8b1)asti ca nāsti ca || 2.5

དེ་ལྟར་⑤དམ་པའི་དོན་དུ་ན། འཇིག་རྟེན་འདི་ནི་བདེན་བརྫུན་འདས།

དེ་ཉིད་ཕྱིར་ན་ཡང་དག་ཏུ། ཡོད་ཅེས་མེད་ཅེས་ཞལ་མི་བཞེས། ༥

【真】如實撿世間，過實亦過虛，則世間依實，故墮於有無。(2.5)

【光】如是勝義中，世間離實妄，因此佛不許，有無是實有。(2.5)

---

① X *pa*

② Tucc *dṛṣṭaśruṭādyaṃ*

③ 3–4 颂引用于 PsP 中，参 La Vallée Poussin 359.1–4

④ PsP$_{\text{Tib}}$ *phyogs las mi mthun phyogs ’gyur pas de dag gnyi ga don du min*

⑤ DCNP *ltas*

yac caivaṃ sarvathā neti① sarvajñas tat② kathaṃ vadet |

sāntam③ ity athavānantaṃ dvayaṃ vādvayam④ eva vā || 2.6

གང་ཞིག་དེ་ལྟར་རྣམ་ཀུན་དུ། ཡོད་མིན་⑤དེ་ནི་ཀུན་མཁྱེན་གྱིས།

མཐའ་ཡོད་མཐའ་མེད་གཉི་ག་དང་། གཉིས་མ་ཡིན་ཞེས་ཇི་སྐད་⑥བསྟན། ༦

【真】若法遍不如，云何佛得說，有邊及無邊，有二與無二。（2.6）

【光】如是一切法，全非自性有，佛不記有邊，無邊及二俱。（2.6）

asaṃkhyeyā gatā buddhā‹s› tathai{tha}ṣyanty atha sāṃpratāḥ |⑦

（8b2）koṭyagraśaś ca sattvāntas tebhyas traikālyajo mataḥ || 2.7

སངས་རྒྱས་གྲངས་མེད་གཤེགས་དེ་བཞིན། བྱོན་གྱུར་པ་དང་ད་ལྟར་བཞུགས།

སེམས་ཅན་རྣམས་ནི་བྱེ་བར་འགྱུར། དེ་ལས་དུས་གསུམ་གནས་པ་དགོངས།⑧ ༧

【真】過去佛無量，現來過算數，過數眾生邊，三世由佛顯。（2.7）

【光】無量佛過去，未來及現住，度生俱胝數，密意住三世。（2.7）

vṛddhihetu‹r›⑨ na lokasya kṣayas traikālyasambhavaḥ⑩ |

---

① Ms.A *nati*，Ms.B = Ms.C *naiti*

② Ms.A *taṃ*

③ = Ms.B = Tucci = Hahn，Ms.A = Ms.C *śāntam*

④ Ms.B = Ms.C *vā'dvayam*

⑤ X *med*

⑥ X *ltar*

⑦ Ms.A *tathaithaṣyanti atha sāmpratāḥ* 此句抄错很多，在上边又改写。

⑧ DCNP *sems can mtha' ni dus gsum skyes bye ba*（NP *byed pa*）*de dag las 'dod cing*，X 似乎更符合梵本。

⑨ Ms.B °*hetun*，Ms.C °*hetuṃ*

⑩ Ms.C *trailokya*°

sarvajñena kathaṃ tasya pūrvānto ’vyākṛtaḥ kṛ(8b3)taḥ || 2.8
འཇིག་རྟེན་འཕེལ་བའི་རྒྱུ་མེད་ལ། ཟད་པ་དུས་གསུམ་དུ་སྲིད་ན།①
ཐམས་ཅད་མཁྱེན་པས་ཇི་ལྟར་དེའི། སྔོན་མཐའ་②ལུང་མ་བསྟན་པར་མཛད། ༨
【真】世間無長因，此際約世顯，世間過有無，云何佛記邊？（2.8）
【光】盡故住三世，非是增長因，佛如何不記？彼前際有邊。（2.8）

etat tad③ dharmagāmbhīryaṃ yat ‹ta›d guhyaṃ pṛthagjane |
māyopamatvaṃ④ lokasya buddhānāṃ śāsanāmṛtam⑤ || 2.9
སོ་སོའི་སྐྱེ་བོ་ལ་གསང་བ། གང་ཡིན་དེ་ནི་ཟབ་མོའི་ཆོས།
འཇིག་རྟེན་སྒྱུ་མ་ལྟ་བུ་ཉིད། སངས་རྒྱས་བསྟན་པ་བདུད་རྩི་ཡིན། ༩
【真】由法如此深，于凡秘不說，說世如幻化，是佛甘露教。（2.9）
【光】於異生秘密，即彼甚深法，世間如幻化，是佛教甘露。（2.9）

māyāgajasya dṛśyeta yathā janmānta eva ca |
na ca kaścit sa tattvena janmāntaś caiva vidyate ||⑥ 2.10
ཇི་ལྟར་སྒྱུ་མའི་གླང་པོ་ལ། སྐྱེ་དང་འཇིག་པ་ཉིད་སྣང་ཡང་།
དེ་ལ་དོན་གྱི་ཡང་དག་ཏུ། སྐྱེ་དང་འཇིག་པ་ཉིད་མེད་ལྟར། ༡༠
【真】譬如幻化像，生滅尚可見，此像及生滅，實義撿非有。（2.10）

① X *zad pa dus gsum gnas pa ni ’jig rten ’phel ba’i rgyu ma yin*
② DCNP *phyin chad*
③ Tucci *etat tu*
④ Ms.A *māyopamasya*, Ms.C *māyopasattvaṃ* ≠ RĀ$_{\text{Tib}}$ *sgyu ma lta bu nyid* ≠ Pm. 如幻化
⑤ Ms.A cd 两句至下颂漏写，后在贝叶上边空白处补写。
⑥ Ms.A 此颂同样漏写，后在贝叶上边补写，字迹模糊不清，此处主要根据 B 本与 C 本补充。

【光】猶如幻化象，雖現似生滅，然在事實上，無生亦無滅。（2.10）

māyopamasya lokasya tathā janmānta eva ca |
dṛśyate paramārthena na ca janmānta eva ca || 2.11
དེ་བཞིན་སྒྱུ་འདྲའི་འཇིག་རྟེན་ལ། སྐྱེ་དང་འཇིག་པ་ཉིད་སྣང་ཡང་།
དམ་པའི་དོན་དུ་སྐྱེ་བ་དང་། འཇིག་པ་ཉིད་ནི་ཡོད་མ་ཡིན། ༡༡
【真】世間如幻化，生滅可見爾，世間及生滅，約實義皆虛。（2.11）
【光】此為幻世間，雖現似生滅，然於勝義中，生滅皆非有。（2.11）

yathā mā(8b4)yāgajo naiti kutaścid[①] yāti na kvacit |
cittamohanamātratvād bhāvatvena na tiṣṭhati || 2.12
ཇི་ལྟར་སྒྱུ་མའི་གླང་པོ་ནི། གང་ནས་མ་འོངས་གར་མི་འགྲོ
སེམས་རྨོངས་ཙམ་དུ་ཟད་པས་ན། ཡང་དག་ཉིད་དུ་གནས་པ་མེད། ༡༢
【真】幻像無從來，去亦無有處，但迷眾生心，由實有不住。（2.12）
【光】譬如幻化象，無來亦無去，唯心愚癡爾，實則無所住。（2.12）

tathā māyopamo loko naiti yāti na kutracit[②] |
citta(8b5)mohanamātratvād[③] bhāvatvena na tiṣṭhati || 2.13
དེ་བཞིན་སྒྱུ་འདྲའི་[④]འཇིག་རྟེན་ནི། གང་ནས་མ་འོངས་གར་མི་འགྲོ

① Ms.A *kutag cit*
② Ms.A *kṣatracit*
③ Ms.A °*tvāta*
④ DC *ma'i*

སེམས་རྨོངས་ཅན་དུ་ཟད་པས་ན[1]། ཡང་དག་ཉིད་དུ་གནས་པ་མེད། ༧༣

【真】無漢譯。

【光】世間如幻化，無來亦無去，唯心愚癡爾，實則無所住。(2.13)

traikālyavyativṛttātmā loka evaṃ nu[2] ko 'rthataḥ |

yo 'sti nāsty athavāpi[3] syād anyatra vyavahārataḥ || 2.14

དེ་ལྟར་དུས་གསུམ་འདས་བདག་ཉིད། ཐ་སྙད་གདགས་པ་[4]མ་གཏོགས་པར།

གང་ཞིག་ཡོད་དམ་མེད་འགྱུར་བའི། འཇིག་རྟེན་དོན་དུ་ཅི་ཞིག་ཡོད། ༧༤

【真】世體過三世，若爾世何實？誰言說有無，有無實無義。(2.14)

【光】超越三世體，唯名言安立，諸法有或無，世間非實有。(2.14)

catuṣprakāra(9a1)m[5] ity asmāt sānto[6] 'nanto dvayo 'dvayaḥ[7] |

buddhena heto‹r› nānyasmād ayam avyākṛtaḥ kṛtaḥ || 2.15

སངས་རྒྱས་ཀྱིས་[8]ནི་རྒྱུ་འདི་ལས། མཐའ་ཡོད་པ་དང་མཐའ་མེད་དང་།

གཉིས་དང་གཉིས་མིན་རྣམ་པ་བཞི། ལུང་བསྟན་[9]མ་མཛད་གཞན་ལས་མིན། ༧༥

【真】故佛約四句，不記說世間，由有無皆虛，此虛不虛故。(2.15)

---

① PN *nas*

② Ms.C *lo- evan tu*

③ Ms.B = Ms.C *athāvāpi*

④ NP *par*

⑤ Ms.A = Ms.B = *catuḥ°*

⑥ Ms.A = Ms.C *asmāc chānto*

⑦ Ms.A *advayo dvayaḥ*

⑧ NP *kyi*, X *gnyis*

⑨ X *lung ma bstan mdzad*

【光】佛即由此因，于有邊無邊，二俱四句中，不授記非餘。（2.15）

śarīrāśucitā① tāvat② sthūlā pratyakṣagocarā |

satataṃ③ dṛśya{te}mānāpi yadā citte na (9a2)tiṣṭhati || 2.16

རེ་ཞིག་ལུས་འདི་མི་གཙང་ཉིད། རགས་ཤིང་མངོན་སུམ་སྤྱོད་ཡུལ་བ།

རྟག་ཏུ་སྣང་བའང་④གང་གི་ཚེ། སེམས་ལ་གནས་པ་⑤མ་ཡིན་པ། ༡༦

【真】是身不淨相，麤證智境界，恒數數所見，尚不入心住。（2.16）

【光】此身不淨相，粗及現量境，恒常顯現者，心中尚不住。（2.16）

tadātisūkṣmo⑥ gambhīraḥ saddharmo ’yaṃ anālayaḥ |

apratyakṣaḥ kathaṃ citte{na} sukhenāvatariṣyati || 2.17

དེ་ཚེ་དམ་ཆོས་གནས་མེད་པ། ཕྲ་རབ་མངོན་སུམ་མ་ཡིན་པ།

ཟབ་མོ་དེ་གོ་རྗེ་ལྟ་བུར། སེམས་ལ་བདེ་བླགས་འཇུག་⑦པར་འགྱུར། ༡༧

【真】況正法微細，甚深無依底，難證於散心，云何可易入？（2.17）

【光】況正法無住，極細難通達，甚深非現量，心豈能易入？（2.17）

---

① Ms.B *śarīrāśuritā* 最后一个字模糊看不清，Ms.C *śarīrāśuri-*

② Tucci *tāvan*

③ Ms.A *śatataṃ*

④ DCNP *ba*

⑤ NP *snang ba*

⑥ Ms.A °*śūkṣmo*

⑦ DCNP *’char*，X *’jug* 更符合梵本

sambudhyāsmān① nivṛtto② ’bhūd dharmaṃ deśayitu(9a3)ṃ muniḥ |
durjñānam atigāmbhīryāt③ jñātvā④ dharmam imaṃ janaiḥ || 2.18
ཆོས་འདི་ཟབ་ཕྱིར་སྐྱེ་བོ་ཡིས། ཤེས་པར་དཀའ་བར་ཐུགས་ཆུད་དེ།
དེས་ན་ཐུབ་པ་སངས་རྒྱས་ནས། ཆོས་བསྟན་པ་ལས་ལོག་པར་གྱུར⑤། ༡༨
【真】故佛初成道，舍說欲涅槃，由見此正法，甚深故難解。（2.18）
【光】此法甚深故，眾生難悟解，故佛成道時，默然不說法。（2.18）

vināśayati durjñāto⑥ dharmo ’yam avipaścitam |
nāstitādṛṣṭisamale yasmād asmin nimajja(9a4)ti || 2.19
ཆོས་འདི་ལོག་པར་ཤེས་གྱུར་ན⑦། མི་མཁས་རྣམས་ནི་ཆུད་ཀྱང་ཟ།
འདི་ལྟར་⑧མེད་པར་ལྟ་བ་ཡི། མི་གཙང་དེར་ནི་བྱིང་བར་འགྱུར། ༡༩
【真】若法非正了，即害不聽人，由不如執此，墮邪見穢坑。（2.19）
【光】若倒知此法，能損諸無智，由如是無見，沉沒不淨坑。（2.19）

aparo ’py asya durjñānān⑨ mū‹r›khaḥ paṇḍitamānikaḥ |

---

① Ms.A = Ms.C *sambuddhyā°*

② Tucci *nirvṛtto*

③ Ms.A *durjñātam apigāmbhīryāt*, Ms.C = Tucci *atigāmbhīryāj*

④ Ms.A *tvātvā*

⑤ X *’gyur*

⑥ PsP *durdṛṣṭo*

⑦ X *nas*

⑧ 根据梵本应该是 : *gang pyir med par lta ba yi*

⑨ Ms.A *durjñānāt*

pratikṣepavinaṣṭātmā① yāty avīcim adhomukhaḥ ||② 2.20

གཞན་ཡང་དེ་ནི་ལོག་བཟུང་ནས③། བླུན་པོ་④མཁས་པའི་ང་རྒྱལ་ཅན།

སྤོང་བས་མ་རུང་⑤བདག་ཉིད་ཅན། མནར་མེད་པར་ནི་⑥སྤྱིའུ་ཚུགས་འགྲོ ༢༠

【真】人識法不明，由自高輕法，起謗壞自身，下首墮地獄。（2.20）

【光】若邪執此義，愚起智者慢，誹謗具粗獷，倒首墮無間。（2.20）

durbhuktena yathānnena vināśam adhigacchati |

(9a5)subhuktenāyur⑦ ārogyaṃ balaṃ saukhyāni cāśnute⑧ || 2.21

ཇི་ལྟར་ཁ་ཟས་བཟའ་ཉེས་པས། ཕུང་བ་⑨དག་ཏུ་འགྱུར་བ་དང་།

བཟའ་ལེགས་ཚེ་དང་ནད་མེད་དང་། སྟོབས་དང་བདེ་བར་འགྱུར་བ་ལྟར། ༢༡

【真】譬如勝飲食，偏用遭危害，若如理量食，得壽力強樂。（2.21）

【光】若不善飲食，致招諸衰損，善食獲長壽，無病力安樂。（2.21）

durjñātena tathānena vināśam adhigacchati |

samyagjñātena tu⑩ sukhaṃ bodhiṃ cāpnoty anuttarām || 2.22

---

① Ms.A °*kṣepanivistātmā*

② 19–20 颂引用于 PsP 中，参 La Vallée Poussin 496.1–2，8–9

③ X *na*

④ DCNP *blun pa*

⑤ DCNP *rungs*

⑥ NP *pa ni*

⑦ Ms.C °*āpur*

⑧ = Hahn，Ms.A *cāchati*，Ms.B = Ms.C *cārcchati*

⑨ NP *phung po*

⑩ Ms.A *samyakjñātenatta*，Ms.B = Tucci *samyakjñātenātra*

དེ་བཞིན་ལོག་པར་བཟུང་བ་དེས[1]། ཕུང་བ་[2]དག་ནི་ཐོབ་འགྱུར་ཞིང་།

ལེགས་པར་ཤེས་པས་བདེ་བ་དང་། བྱང་ཆུབ་བླ་ན་མེད་པ་ཐོབ། ༢

【真】若偏解正法，遭苦亦如此，若能如理解，感樂及菩提。(2.22)

【光】如是倒執者，亦當獲衰損，善知得安樂，及無上菩提。(2.22)

tasmād atra[3] pra(9b1)tikṣepaṃ dṛṣṭiṃ tyaktvā ca nāstikīm |

samyagjñānaparaṃ[4] yatnaṃ kuru sarvārthasiddhaye[5] || 2.23

དེ་ཕྱིར་འདི་ལ་སྐྱོང་བ་དང་།[6] མེད་པའི་ལྟ་བ་སྤངས་ནས་ནི།

དོན་ཀུན་བསྒྲུབ་ཕྱིར་ཡང་དག་པའི། ཤེས་ལ་ནན་ཏན་མཆོག་མཛོད་ཅིག ༢༣

【真】智人于正法，舍謗及邪執，于正智起用，故成如意事。(2.23)

【光】是故應棄舍，譭謗和無見，為成諸義利，殷重求正知。(2.23)

dharmasyāsyāparijñānād ahaṃkāro ’nuvartate |

tataḥ śubhāśubhaṃ karma[7] tato janma śubhāśubham || 2.24

ཆོས་འདི་ཡོངས་སུ་མ་ཤེས་ན།། ངར་འཛིན་པ་ནི་རྗེས་སུ་འཇུག།

དེ་ལས་དགེ་དང་མི་དགེའི་ལས། དེ་ལས་སྐྱེ་བ་བཟང་དང་ངན།། ༢༤

【真】由不了此法，人起長我見，因此造三業，次生善惡道。(2.24)

【光】若不知此法，即隨我執轉，而集善惡業，致感苦樂趣。(2.24)

---

① NP *de*

② = Ms.A *vināśa*, X *phung po*

③ Ms.C *anna*

④ Ms.A *saṃyakjñāneparaṃ*, Ms.B *saṃyagjñāneparaṃ*

⑤ Ms.A *kuru sarvā°*（漏写，后在上边补上）

⑥ X *de phyir ’di la yod pa dang*

⑦ Ms.C *kaṃrma*

(9b2) tasmād yāvad avijñā{ya}to dharmo ’haṃkāraśātanaḥ[①] |

dānaśīlakṣamādharme tāvad ādaravān bhava || 2.25

དེ་ཕྱིར་ཇི་སྲིད་ངར་འཛིན་པ[②]། སེལ་བའི་ཆོས་འདི་མ་ཤེས་པ།

དེ་སྲིད་སྦྱིན་དང་ཚུལ་ཁྲིམས་དང་། བཟོད་པའི་ཆོས་ལ་གུས་པར་མཛོད། ༢༥

【真】乃至未證法，能除滅我見；恒敬起正勤，于戒施忍等。（2.25）

【光】何時若未知，遣除我執法；爾時應殷重，修施戒忍法。（2.25）

dharmapūrvāṇi kāryāṇi dharmamadhyāni pārthiva[③] |

sā(9b3)dhayan[④] dharmaniṣṭhāni neha nāmutra sīdati || 2.26

ལས་རྣམས་སྔོན་དུ་ཆོས་གཏོང་[⑤]ཞིང་། བར་དུ་ཆོས་ལྡན་ཐ་མར་ཡང་།

ཆོས་ལྡན་བསྒྲུབ་པའི་ས་བདག་ནི། འདི་དང་གཞན་དུ་གནོད་མི་འགྱུར། ༢༦

【真】作事法為先，及法為中後，謂無虛真理，現來汝不沉。（2.26）

【光】業前思善法，中後亦具法，如此行國王，現後世無損。（2.26）

dharmāt kīrtiḥ sukhaṃ caiva neha bhīr na mumūrṣataḥ[⑥] |

paraloke[⑦] sukhaṃ sphītaṃ[⑧] tasmād dharmaṃ sadā bhaja || 2.27

ཆོས་ཀྱིས་འདིར་གྲགས་བདེ་བ་དང་། འདི་དང་འཆི་ཀར་འཇིགས་པ་མེད།

① Ms.A 抄写错误，后在上边改写。

② N *la*

③ Ms.A *pārthivā*

④ Ms.A *sādharman*，之后删改，看不清

⑤ PX *btang*

⑥ Ms.A *mumurṣataḥ*

⑦ Tucci *paralokasukhaṃ*

⑧ Ms.A *sphataṃ*

འཇིག་རྟེན་གཞན་དུ་བདེ་བ་རྒྱས། དེ་བས་རྟག་ཏུ་ཆོས་བརྟེན་①མཛོད། ༢༧

【真】因法現好名，樂臨死無怖，來生受富樂，故應恒事法。（2.27）

【光】由法獲稱樂，現及死無怖，後世樂增長，故應常依法。（2.27）

dharma (9b4)eva parā nīti‹r› dharmāl loko ’bhirajyate② |

rañjitena hi lokena neha nāmutra vañcyate || 2.28

ཆོས་ནི་ལུགས་ཀྱི་དམ་པ་སྟེ། ཆོས་ཀྱིས་③འཇིག་རྟེན་མངོན་དགར་འགྱུར།

འཇིག་རྟེན་དགའ་བར་གྱུར་པས་ཀྱང་། འདི་དང་གཞན་དུ་བསླུས་མི་འགྱུར། ༢༨

【真】唯法是正治，因法天下愛；若主感民愛，現來不被誑。（2.28）

【光】法是正規律，由法世間喜；世間喜樂故，現後無欺誑。（2.28）

adharmeṇa tu④ yā nītis tayā loko⑤ ’parajyate |

lokāparañja(9b5)nāc⑥ caiva neha nāmutra nandati || 2.29

ཆོས་མིན་པས་ནི་ལུགས་འདོད་གང་། དེ་ཡིས་འཇིག་རྟེན་མི་དགར་འགྱུར།

འཇིག་རྟེན་མི་དགའ་ཉིད་ཀྱི་ཕྱིར། འདི་དང་གཞན་དུ་དགའ་མི་འགྱུར། ༢༩

【真】若非法治化，主遭臣厭惡；由世間憎惡，現來不歡喜。（2.29）

【光】若非法定律，世間即憎惡；由世憎惡故，現後不安樂。（2.29）

① DCNP *brtan*, Ms.A *bhaja*

② Ms.B = Ms.C = Tucci = Hahn *’nurajyate*

③ NPX *kyi*

④ Ms.A *tra*

⑤ Ms.A *loke*

⑥ Ms.B = Ms.C *lokāparañjināc*

parātisaṃdhānaparā kaṣṭā[1] durgatipaddhatiḥ |

ana‹r›thavidyā duṣprajñair[2] a‹r›thavidyā kathaṃ kṛtā || 2.30

དོན་[3]མེད་རིག་པ་ངན་འགྲོའི་ལམ། གཞན་བསླུ་ལྷུར་ལེན་མི་བཟད་པ།

ཤེས་རབ་འཆལ་བ་རྣམས་ཀྱིས་ནི། ཇི་ལྟར་དོན་གྱིས་རིག་པར་བྱས། ༣༠

【真】王法欺誑他，是大難惡道，惡智邪命論，云何說為正。（2.30）

【光】無義惡趣道，欺他生劇苦，此等錯亂慧，豈是義利明。（2.30）

parātisaṃdhānaparo nītimā(10a1)n katham arthataḥ |

yena janmasahasrāṇi bahūny ātmaiva vañcyate || 2.31

ཕ་རོལ་བསླུ་བ་ལྷུར་ལེན་པ། དོན་དུ་ཇི་ལྟར་ལུགས་ལྡན་ཡིན།

དེས་ནི་ཚེ་རབས་སྟོང་ཕྲག་ཏུ[4]། བདག་ཉིད་ཁོ་ན་བསླུ་བར་འགྱུར།[5] ༣༡

【真】若人專誑他，云何說正事？因此于萬生，恒遭他欺誑。（2.31）

【光】若唯欺誑他，如何具正義？由此百千生，唯成自欺爾。（2.31）

ripor apriyam anvicchan doṣāṃs tyaktvā guṇān śraya |

svahitāvāptir evaṃ te[6] ripoś cāpy apriyaṃ[7] bhavet || 2.32

---

[1] Ms.A *kastā*

[2] Ms.A = Ms.B *duḥprajñair*, Ms.C *°prajñer*

[3] N *ngan*

[4] N *ni*

[5] N *mang por bdag nyid bslus par 'gyur*

[6] Tucci *eva tu*

[7] Ms.B = Ms.C *aśriyam*

དགྲ་ལ་གནོད་པ་བྱ་①ན་ཡང་། སྐྱོན་རྣམས་བཏང་②སྟེ་ཡོན་ཏན་བསྟེན།
དེས་ནི་ཁྱོད་ཀྱིས་རང་ཕན་འཐོབ། དགྲ་བོ་ཡང་ནི་མི་དགའ་འགྱུར། ༣༢

【真】若欲使怨憂，捨失取其德，己利由此圓，即令怨憂惱。（2.32）

【光】欲令怨懊惱，舍過依功德，由王得自利，怨敵亦不喜。（2.32）

dānena pri(10a2)yavadyena③ hitenaikārthacaryayā |
ebhir ācara④ lokasya dharmasyaiva ca sa‹ṃ›graham || 2.33
སྦྱིན་དང་སྙན་པར་སྨྲ་བ་དང་། ཕན་⑤དང་དོན་གཅིག་⑥སྤྱོད་པ་སྟེ།
དེ་དག་རྣམས་ཀྱིས་⑦འཇིག་རྟེན་དང་། ཆོས་ཀྱང་བསྡུ་བ་ཉིད་དུ་མཛོད། ༣༣

【真】約施及愛語，利行與同利，願汝攝世間，因此弘正法。（2.33）

【光】佈施及愛語，利行與同事，以此攝世間，亦攝持正法。（2.33）

viśvāsaṃ janayaty ekaṃ satyaṃ rājñāṃ yathā dṛḍham |
tathaivānṛtam⑧ apy eṣām aviśvā(10a3)sakaraṃ param || 2.34
རྒྱལ་པོ་དག་ལ་ཇི་ལྟ་བུར། བདེན་གཅིག་⑨ཡིད་ཆེས་བརྟན་བསྐྱེད་པ།

---

① NP *gnod par byas*
② DN *bstang*
③ Ms.A *priyavadanena*（多了一个音节）
④ Ms.A *ācāra*
⑤ X *mthun*
⑥ NP *cig*
⑦ NP *kyi*
⑧ Tucci *tathaivābhūtam*
⑨ X *chig*

དེ་བཞིན་དེ་ལ་[1]བརྫུན་པ་ནི། ཡིད་མི་ཆེས་པར་བྱེད་པའི་མཆོག ༣༤

【真】王若一實語，如生民堅信，此如尊妄語，不起他安信。(2.34)

【光】若王說實語，令生堅固信。如是說妄語，極能令不信。(2.34)

na visaṃ{m}vādavat satyaṃ na bhāvodgatam arthataḥ[2] |

paraikāntahitaṃ satyam ahitatvā‹n› mṛṣetarat || 2.35

སླུ་བ་མེད་[3]ལྡན་བདེན་མིན་[4]ཏེ། སེམས་པས་[5]བསྐྱུར་བ་[6]དོན་དུ་མིན།

གཞན་ལ་གཅིག་ཏུ་[7]ཕན་པས་བདེན། མི་ཕན་ཕྱིར་ནི་ཅིག་ཤོས་བརྫུན་[8]། ༣༥

【真】實意起無違，流靡能利他，是說名實語，翻此為妄言。(2.35)

【光】無欺是實語，違心非真實，利他是實語，不利則為妄。(2.35)

doṣān pracchādayaty ekas tyāgo rājñāṃ yatho(10a4)jjvalaḥ |

tathā kā‹r›paṇyam apy eṣāṃ guṇasarvasvaghātakam || 2.36

ཇི་ལྟར་རྒྱལ་པོའི་ཉེས་པ་དག སྦྱིན་གསལ་གཅིག་གིས་སྦེད་པ་ལྟར།

དེ་བཞིན་འཇུངས་པའང་དེ་དག་གི ཡོན་ཏན་བདོག་པ་ཐམས་ཅད་འཇོམས། ༣༦

---

① DCNP *de las zlog ste*

② Ms.B *na visamvādavat satyaṃ na vodgatam arthataḥ*, Ms.C *na viṣasvādavat satyaṃ--vodbhavam arthataḥ*, Tucci °[*sattve*] [7b]*odgatam arthataḥ*, Hahn °*nāvisaṃvādavat satyaṃ*[*na bhā*]*vodbhavam arthataḥ*, Tucci °[*na bhā*]*vodbhavam arthataḥ*

③ NP *mi*

④ 根据梵本意思应该是 : *slu ba med ldan bden pa ste*

⑤ NP *dpas*

⑥ X *bsam pa las byung*

⑦ X *pu*

⑧ DCNP *min*

【真】一捨財若明，如能隱王失，如此主吝賄，能害王眾德。(2.36)

【光】王有諸過失，施明能映蔽，如是由慳吝，能壞彼眾德。(2.36)

upaśāntasya[1] gāmbhīryaṃ[2] gāmbhīryād gauravaṃ param |

gauravā‹d› dīptir ājñā ca tasmād upaśamaṃ bhaja || 2.37

ཉེ་བར་ཞི་བ་ཟབ་པའི་ཕྱིར། མཆོག་ཏུ་གུས་པ་བྱེད་པར་[3]འགྱུར།[4]

གུས་པས་བརྗིད་ལ་དཀའ་ཡང་བཙན[5]། དེ་བས་ཉེ་བར་ཞི་བ་སྟེན[6]། ༣༧

【真】若王靜諸惡，德深人愛重，因此教明王，故應事寂靜。(2.37)

【光】寂靜甚深故，能生殊勝敬，由敬具威信，故應修寂靜。(2.37)

a(10a5)hāryabuddhiḥ prājñatvād aparapratyaya‹ḥ›[7] sthiraḥ |

nātisaṃdhīyate[8] rājā tasmāt prajñāparo[9] bhava{ḥ} || 2.38

ཤེས་རབ་ལྡན་པས་[10]བློ་མི་འཕྲོགས། གཞན་གྱི་དྲིང་མི་འཇོག་ཅིང་བརྟན[11]།

སླུ་བས་མི་ཚུགས་རྒྱལ་པོ་སྟེ། དེ་བས་ཤེས་རབ་ལྷུར་བླངས་མཛོད། ༣༨

---

① Ms.A *upasāntasya*

② Ms.B *gāmbhīrya* 后面看不清是否有 *anusvāra*

③ X *pa*

④ 根据梵本应该是 : *nye bar zhi bas zab pa dang zab pa las ni mchog tu gus*

⑤ DC *brtsan*

⑥ X *bstan*, DCNP *bsten*

⑦ Ms.A *aparapratyayasa*

⑧ Ms.A *nāstisandhīyate*

⑨ Ms.C *prajāparo*

⑩ X *pa*

⑪ NP *bstan*

【真】由智王難動，自了不信他，永不遭欺誑，故決應修智。（2.38）
【光】具慧心難奪，堅不隨他轉，亦不被欺誑，故王應修慧。（2.38）

satyatyāgaśamaprajñācaturbhadro① narādhipaḥ |
dharmaś② caturbha(10b1)dra iva stūyate③ devamānuṣaiḥ || 2.39

བདེན་གཏོང་ཞི་དང་ཤེས་རབ་སྡེ④། བཟང་པོ་བཞི་ལྡན་⑤མི་དབང་ནི།
ཆོས་བཟང་⑥རྣམ་པ་བཞི་ལྟ་བུར། ལྷ་མི་རྣམས་ཀྱིས་བསྟོད་པར་འགྱུར། ༣༩

【真】依諦捨靜智，王則具四善，如四德正法，人天所讚歎。（2.39）
【光】諦、施、寂靜、慧，王具此四法，如四種妙法，為人天讚歎。（2.39）

nigṛhyavādibhiḥ śuddhaiḥ prajñākāruṇyanirmalaiḥ |
sahāsīnasya satataṃ⑦ prajñā dharmaś ca vardhate || 2.40

ཕེབས་པར་སྨྲ་ཞིང་དག་གྱུར་པ། ཤེས་རབ་སྙིང་རྗེ་⑧དྲི་མེད་དང་།
ལྷན་ཅིག་འགྲོགས་ན་རྟག་ཏུ་ཡང་། ཤེས་རབ་དང་ནི་ཆོས་ཀྱང་འཕེལ། ༤༠

【真】能伏說清淨，由智悲無垢，恒共智人集，王法智生長。（2.40）
【光】直言意清淨，慧悲無垢染，與此人作伴，慧法常增長。（2.40）

---

① Ms.A *satyatyāgasama°*, Tucci *satyatyāgaśamaprajño*

② Ms.C *dhamaś*

③ Ms.C *śrūyate*

④ DCNP *dang*

⑤ NP *bzhi po bzang ba'i*

⑥ DC *bzangs*

⑦ Ms.A *śatataṃ*

⑧ X *rjes*

durlabhāḥ pathyavaktāraḥ śro(10b2)tāras tv atidurlabhāḥ |
tebhyo 'pi durlabhatamā[1] ye pathyasyāśukāriṇaḥ[2] || 2.41
ཕན་པར་སྨྲ་བ་དཀོན་པ་སྟེ། ཉན་པར་བྱེད་པ་ཤིན་ཏུ་དཀོན།
དེ་དག་བས་ཀྱང་མི་སྙན་ཡང་། ཕན་པའི་མྱུར་དུ་[3]བྱེད་པ་དཀོན།[4] ༤༡
【真】善說人難得，聽善言亦難，第三人最勝，能疾行善教。(2.41)
【光】說益語者難，聽者亦復難，逆耳知有益，速行者更難。(2.41)

pathyam apy apriyaṃ tasmāt{a} jñātvā śīghraṃ samācara |
pibed auṣadham apy ugram ārogyā(10b3)yātmavān[5] iva || 2.42
དེ་ལྟ་བས་ན་མི་སྙན་ཡང་། ཕན་པར་མཁྱེན་ནས་མྱུར་དུ་སྤྱོད།
ནད་གསོའི་དོན་དུ་བདག་བྱམས་པ། མི་བཟད་ང་བའི་[6]སྨན་ཡང་འཐུང་། ༤༢
【真】若善非所愛，已知應疾修，如藥味雖苦，樂差應強服。(2.42)
【光】因此雖逆耳，有益宜速行，醫病慈愛我，苦藥亦應服。(2.42)

jīvitārogyarājyānāṃ cintayānityatāṃ sadā |
tataḥ saṃve{npu}gavān dharmam ekāntena prayatsyase[7] || 2.43

---

① Ms.A *tebhyo 'pi*, Ms.B = Hahn = Tucci *tebhyo'tidurlabhatamā*, Ms.C *tebhyo tidurlabhatamo*

② Ms.A °*karaiṇaḥ*

③ DCNP *phan pa'i rjes su byed pa dkon*

④ 根据梵本应该是 : *gang dag phan pa myur byed pa de dag bas kyang shin tu dkon*

⑤ Ms.A *ārogyatmayātmavān*

⑥ X *pa yi*

⑦ Ms.C *prapatsyase*, Tucci *prayāsyase*

སྲོག་དང་ནད་མེད་རྒྱལ་སྲིད་དག[1] མི་རྟག་ཉིད་དུ་[2]རྟག་དགོངས་ཏེ།
དེ་[3]ནས་ཡང་དག་བརྩོན་ལྡན་པར། ཆོས་ལ་གཅིག་ཏུ་ནན་ཏན་མཛོད། ༤༣
【真】壽無病王位，恒應思無常，次生厭怖想，後專心行法。(2.43)
【光】命無病王位，恒念是無常，須應具精進，專一修正法。(2.43)

avaśyaṃ[4] maraṇaṃ paśyan (10b4)pāpād duḥkhaṃ mṛtasya ca |
aihikena sukhenāpi ‹na› pāpaṃ kartum[5] arhasi || 2.44
གདོན་མི་ཟ་བར་འཆི་འགྱུར་ཞིང་། ཤི་ནས་སྡིག་པས་སྡུག་བསྔལ་བ།
གཟིགས་ཏེ་ཕྲལ་དུ་བདེ་ན་ཡང་། སྡིག་པ་བགྱི་བར་མི་རིགས་སོ། ༤༤
【真】見決定應死，死從惡見苦，智人為現樂，故不應作罪。(2.44)
【光】若見定當死，死後罪招苦，暫時雖安樂，亦不應作罪。(2.44)

kasmiṃ cid[6] abhayaṃ dṛṣṭa‹ṃ› bhayaṃ dṛṣṭaṃ[7] kvacit kṣaṇe |
yady ekasmin samāśvāsaḥ[8] kim e(10b5)kasmin na te bhayam || 2.45
ལ་ལར་འཇིགས་པ་མེད་[9]མཐོང་ཞིང་། དུས་འགར་འཇིགས་པ་མཐོང་གྱུར་བ།

① X *dang*
② DCNP *ni*
③ NP *deng*
④ Ms.A = Ms.C *avaśya*
⑤ Tucci *kṣātum*
⑥ Ms.B = Tucci *kasmiṃś ced*, Ms.C = Hahn *kasmiṃś cid*
⑦ Ms.B *dṛṣṭaḥ*
⑧ Ms.A *samāsvāsaḥ*
⑨ X *mang*

གལ་ཏེ་གཅིག་ལ་ཡིན་རྟོན་[①]ན། གཅིག་ལ་ཁྱོད་ཀྱི་[②]ཅིས་མི་འཇིགས། ༤༥

【真】見一念無怖，若見後時畏，若一念心安，云何後不畏。（2.45）

【光】有時見無怖，有時見有怖，若于一心安，汝何不畏餘。（2.45）

madyāt paribhavo loke kāryahānir dhanakṣayaḥ |

akāryakaraṇam mohāt{a}[③] madyaṃ tyajyaṃ[④] ataḥ sadā ||[⑤] 2.46

ཆང་གིས་འཇིག་རྟེན་བརྙས་[⑥]འགྱུར་ཞིང་། དོན་ཡལ་ནོར་ཡང་ཟད་པར་འགྱུར།

རྨོངས་པས་བྱ་བ་མ་ཡིན་བྱེད། དེ་བས་ཆང་ནི་རྟག་[⑦]ཏུ་སྤོངས། ༤༦

【真】由酒遭他輕，損事減身力，由癡行非事，故智人斷酒。（2.46）

【光】由酒世間譏，誤事亦耗財，癡迷行非事，故應常斷酒。（2.46）

dyūtaṃ lobhāratidveṣakuhaśāṭhyo(11a1)ddhavākaram[⑧]|

anṛtābaddhapāruṣyakaraṃ varjyam ataḥ sadā ||[⑨] 2.47

---

① NP *brtan*

② X *ni*

③ Hahn *mohān*

④ Ms.A *tyādyūm*

⑤ Ms.B 第三句 akā 开始磨损不见，下叶开头有 *paricchedaḥ* 的字样，接着为第四品内容。Ms.C 同样，*akā* 之后以短线表示不存，下页开头有 *paricchedaḥ* 的字样，接着第四品内容。

⑥ NP *bsnyad*

⑦ NP *de bas rtag tu chang ni spongs*

⑧ Ms.A *kuśādhyāddhavākaram*，抄手抄错，后又在下方作了改写，但现已看不清楚。≠ $RĀ_{Tib}$ *rgyan po chags dang mi dga' dang zhe sdang gyo sgyu rgod pa'i gnas*，Pm. 圍碁等嬉戲　生貪瞋憂諂

⑨ 此颂抄写错误很多。

རྒྱན་པོ་ཆགས་དང་མི་དགའ་དང་། ཞེ་སྡང་གཡོ་སྒྱུ་རྒོད་①པའི་གནས།
བརྫུན་དང་ཀྱལ་②པ་ཚིག་རྩུབ་རྒྱུ③། དེ་བས་རྟག་ཏུ་སྤང་བར་མཛོད། ༤༧

【真】圍碁等嬉戲，生貪瞋憂諂，誑妄惡口因，故應恒遠離。（2.47）

【光】賭博生貪憂，瞋諂誑掉舉，妄綺惡語因，故應常斷除。（2.47）

vyasanaṃ strīkṛtaṃ④ prāyaḥ⑤ strīrūpe śubhasa‹ṃ›jñayā⑥ |
na caivaṃ strīśarīre’sti svalpam apy arthataḥ śubhaṃ⑦ 2.48

བུད་མེད་ཆགས་པ་ཕལ་ཆེར་ནི། བུད་མེད་གཟུགས་གཙང་⑧སེམས་ལས་བྱུང་།
བུད་མེད་ལུས་ལ་དོན་དུ་ནི། གཙང་བ་ཅུང་ཟད་ཡོད་མ་ཡིན། ༤༨

【真】淫逸過失生，由想女身淨，尋思女身中，實無一毫淨。（2.48）

【光】貪愛女人者，多計女身淨，實則思女身，全無一毫淨。（2.48）

mukhaṃ danta(11a2)malāmedhyaniṣṭhīvakledabhājanam |
pūyamaśleṣmaṇā⑨ nāsā netre cikkāśrubhājanaṃ || 2.49

---

① DCNP *dgod*

② N *bkyal*

③ NP *sgyu*

④ Ms.A *strākṛtaṃ*

⑤ Ms.A *prāyāḥ*

⑥ Ms.A *śusajjayā*

⑦ Ms.A *śubhiḥ*

⑧ DCNP *bzang*

⑨ Ms.A *pūyāmaśleṣmaṇo*

ཁ་ནི་ཁ་ཆུ་ཐུལ་པ་དང་། སོ་སྐྱག་①མི་གཙང་སྣོད་ཡིན་ཏེ②།

སྣ་ནི་རྣག་སྣབས་③སྣ་ཆུའི་སྣོད། མིག་ནི་མིག་④རྫུལ་⑤མཆི་མའི་སྣོད། ༤༩

【真】女口涎唾器，齒舌垢臭穢，鼻臭由洟流，目淚種類處。(2.49)

【光】口是唾齒垢，諸不淨器具，鼻流膿涕洟，眼出淚眵處。(2.49)

viṇmūtrāntajakṛtklomabhājanaṃ⑥ jaghanodaram |

strīṇā(11a3)m apaśyan saṃmūḍhas tac charīreṣu rajyate || 2.50

ལྟོ་བའི་ཁོང་ནི་བཤང་གཅི་དང་། གློ་བ་མཆིན་སོགས་⑦སྣོད་ཡིན་པར།

རྨོངས་པས་བུད་མེད་མ་མཐོང་བས⑧། དེ་ཡི་ལུས་ལ་ཆགས་པར་བྱེད། ༥༠

【真】腹屎尿腸器，餘身骨肉聚，癡人迷可厭，故貪著此身。(2.50)

【光】腹中糞尿聚，及是肺肝器，愚未見不淨，貪著女人身。(2.50)

alaṃkṛte ’medhyaghaṭe yathā kaścid ajānakaḥ |

rajyate hi tathā lokaḥ strīṣu mohād ajānakaḥ || 2.51⑨

མི་ཤེས་འགའ་ཞིག་མི་གཙང་བའི། བུམ་པ་བརྒྱན་⑩ལ་ཆགས་པ་ལྟར།

---

① DC *rkyag*

② X *no*

③ NP *snag snab*

④ X *mi*

⑤ NP *sdul*

⑥ Ms.A *viṇmatrāntajakṛtaklama°*

⑦ X *pa’i*, DC *stsogs*

⑧ DCP *ba*

⑨ 此颂存于梵本、藏译本，真谛译本不存。Hahn 本中认为是伪造的。

⑩ X *rgyan*

འཇིག་རྟེན་མི་ཤེས་རྨོངས་པ་ཡིས[1]། བུད་མེད་རྣམས་ལ་དེ་བཞིན་ནོ། ༥༡

【真】無漢譯。

【光】有類由不知，貪不淨美瓶，世人癡無智，愛女人如是。（2.51）

(11a4)ye durgandhatamā deśāḥ kāye vairāgyahetavaḥ |

teṣv eva rajyate loko vairāgyaṃ kena nīyatām[2] || 2.52

ལུས་ཡུལ་ཤིན་ཏུ་དྲི་ང་བ། ཆགས་བྲལ་རྒྱུ་ནི་གང་ཡིན་པ།

དེ་ལའང་འཇིག་རྟེན་ཆེས་ཆགས་ན། གང་གིས་[3]འདོད་ཆགས་བྲལ་བར་བགྱི།། ༥༢

【真】根門最臭穢，是厭惡身因，於中若生愛，何緣得離欲？（2.52）

【光】身境極臭穢，本是離貪因，世人若愛彼，以何引離欲？（2.52）

yathā viṇmūtradhāneṣu bhṛśaṃ viṭśūkarā ratāḥ |

ta(11a5)thā viṇmūtradhāneṣu kāmī viṭśūkaro rataḥ[4] || 2.53

ཇི་ལྟར་བཤང་དང་གཅི་གཞི་[5]ལ། ངན་སྐྱུགས་ཕག་རབ་ཆགས་པ་[6]ལྟར།

དེ་བཞིན་བཤང་དང་གཅི་གཞི་[7]ལ། འདོད་ལྡན་[8]ངན་སྐྱུགས་ཕག་རྣམས་ཆགས། ༥༣

【真】譬如屎尿器，豬好在中戲，於身不淨門，多欲戲亦爾。（2.53）

【光】猶如豬極貪，屎尿嘔吐器，一類愛糞尿，嘔吐處亦爾。（2.53）

---

① NP *yid*

② Ms.A *nīyātām*

③ DCNP *gi*

④ Ms.A *kāmivi‹ṭ›śūkarā rataḥ*

⑤ NP *bzhi*

⑥ N *par*

⑦ NP *bzhi*

⑧ DC *dod chags*

jātaṃ nirgamanāthaṃ yac charīranagarāśuceḥ[1] |

vivaraṃ taj janai‹r› mūḍhai ratya‹r›tham upakalpitam || 2.54

ལུས་ཀྱི་གྲོང་ཁྱེར་མི་གཙང་བ། འབྱུང་བའི་བུ་ག་དོད་[2]པ་གང་།

དེ་ནི་སྐྱེ་བོ་བླུན་པ་ཡིས། དགའ་བའི་དོན་དུ་ཉེ་བར་བརྟགས[3]། ༥༤

【真】此門所以生，為棄身土穢，癡人邪愛著，不顧已善利。(2.54)

【光】身城是不淨，出生之穴孔，愚人於彼處，計為生樂因。(2.54)

dṛṣṭvāśucīni pratyekaṃ (11b1)viṇmūtrādīni te[4] svayaṃ |

tatsaṃhāte manojñatvaṃ śarīre katham āgatam || 2.55

ཁྱོད་བདག་ཉིད་ཀྱིས་[5]བཤང་གཅི་སོགས[6]། སོ་སོར་མི་གཙང་མཐོང་ནས་ནི།

དེ་འདུས་ལུས་ལ་ཇི་ལྟ་བུར། ཡིད་དུ་འོང་བ་ཉིད་དུ་གྱུར། ༥༥

【真】汝自見一分，屎尿等不淨，此聚說名身，云何汝生愛？(2.55)

【光】汝見屎尿等，一一為不淨，於彼合集身，如何生悅意？(2.55)

śukraśoṇitasamparkabījaṃ viṇmaṇḍavardhitam |

amedhyarūpam ājānan rajyase (’)tra ka(11b2)yecchayā || 2.56

ཁྲག་དང་ཁུ་བ་འདྲེས་པ་ཡི[7]། ས་བོན་མི་གཙང་སྙིང་པོས་བསྐྱེད།

---

① Ms.A *śarīranagarāśuveḥ*

② NP *’dod*

③ NP *brtag*

④ Ms.A *viṇmūtrādīniti*，后在叶上似乎改成 *viṇmūtrādīnīti*

⑤ X *kyi*

⑥ DC *stsogs*

⑦ NPX *yis*

མི་གཙང་ཛོ་བོར་[1]ཤེས་བཞིན་དུ། འདི་ལ་འདོད་ཅན་[2]གང་གིས་[3]ཆགས།[4] ༥༦

【真】赤白為生種，廁汁所泼養，如知身不淨，何意苦生愛？（2.56）

【光】由精血混合，不淨種子生，知是不淨身，于此何生貪？（2.56）

amedhyapuñje[5] pracchanne[6] tatrakledārdreṇa carmaṇā |

yaḥ śayīta sa nārīṇāṃ śayīta jaghanodare ||[7] 2.57

མི་གཙང་ཕུང་པོ་དེའི་རླན་[8]གྱིས། བརྣན་པའི་པགས་པས་གཡོགས་པ་གང་།

ཉལ་བ་དེ་ནི་བུད་མེད་ཀྱི། ཆུ་སོའི་ཁོངས་ནས་ཉལ་བར་ཟད། ༥༧

【真】穢聚可憎惡，臭濕皮纏裹，若能處中臥，則愛著女身。（2.57）

【光】由彼不淨聚，濕皮所纏裹，若與彼同臥，如同不淨眠。（2.57）

virūpaṃ vā surūpaṃ vā vṛddhaṃ taruṇam eva vā |

sarvaṃ (strī)rū(11b3)pam[9] aśuci kva te rāgo viśeṣataḥ || 2.58

གཟུགས་བཟང་བ་དང་གཟུགས་ངན་ནམ། རྒན་ནམ་ཡང་ན་གཞོན་ཡང་རུང་།

---

① X *gzugs su*

② X *pa*

③ NP *zhig*

④ 此颂引用于 PsP_{Tib}，但意思稍不同，即 *khu phrag phrad pa'i sa bon can bshang dang gci bas bskyed gyur zhing mi gtsang rang bzhin shes bzhin du 'dod pa gang gis de la chags*

⑤ Ms.A *amedhyepuñje*

⑥ PsP *amedhyapuñja°*

⑦ 56–67 颂引用于 PsP 中，见 La Vallée Poussin 460.13–461.2

⑧ D *glan*，C *blan*，NP *brlan*

⑨ 根据音节需要加了 *strī*，也符合藏汉译本

བུད་མེད་གཟུགས་ཀུན་མི་གཙང་ན། ཁྱོད་ཆགས་ཁྱད་པར་གང་ལ་བསྐྱེད①། ༥༨

【真】若可愛可憎，衰老及童女，女身皆不淨，汝何處生欲？（2.58）

【光】身色好及醜，年老或青春，女身皆不淨，汝從何生貪？（2.58）

yady apy amedhyaṃ varṇāḍhyaṃ sukumāraṃ susaṃsthitam |

tathāpy ayuktas tadrāgaḥ strīrūpe sarvathā tathā || 2.59

གལ་ཏེ་མི་གཙང་ཁ་དོག་བཟང་། ཤིན་ཏུ་གསར་ལ་དབྱིབས་ལེགས་ཀྱང་།

དེ་ལ་ཆགས་པར་མི་འོས་ལྟར། བུད་མེད་གཟུགས་ལའང་དེ་བཞིན་ནོ། ༥༩

【真】設糞聚好色，軟滑相端正，起愛則不應，愛女身亦爾。（2.59）

【光】糞團雖色美，極新及形好，于彼不應貪，女色亦如是。（2.59）

antaḥpū(11b4)ti mahākaṣṭaṃ bahiḥ pracchāditaṃ tvacā |

svabhāvaṃ② kuṇapasyāsya kathaṃ paśyam③ na paśyasi || 2.60

ཁོང་རུལ་ཕྱི་རོལ་པགས་པས་གཡོགས། རོ་སྐྱུགས་འདི་ཡི་རང་བཞིན་ནི།

ཤིན་ཏུ་མི་བཟད་སྣང་བཞིན་དུ། ཇི་ལྟ་བུར་ན་མཐོང་མ་གྱུར། ༦༠

【真】內臭極不淨，外皮所覆藏，是死屍種性，云何見不知？（2.60）

【光】內腐外皮裹，此腐臭屍體，所現極醜惡，如何未曾見？（2.60）

tvag apy amedhyā na jyeyā④ vastrakañcukavat sthitā |

ka(11b5)thaṃ hy amedhyapuñjasya⑤ tvag medhyā sambhaviṣyasi || 2.61

---

① X *skye*

② Ms.A *svabhāṃva°*

③ Ms.A *pasyan*

④ Ms.A *jyeṣā*

⑤ = $RĀ_{Tib}$ *mi gtsang phung po'i pags pa ltar* Ms.A *dyūmedhyapuñjasya*

པགས་པ་འདི་ཡང་①མི་གཙང་མིན། རལ་ག་②བཞིན་དུ་འདུག་ཅེ་ན།

མི་གཙང་ཕུང་པོའི་པགས་པ་ལྟར། ཇི་ལྟ་བུར་ན་གཙང་མར་འགྱུར། ༦༡

【真】皮不淨如衣，不可暫解浣，云何穢聚皮，可權時汰淨？（2.61）

【光】皮非如糞穢，是如衣云者，猶如糞堆皮，如何能令淨？（2.61）

mṛtkumbho ’medhyasaṃpūrṇo bahiś citro (’)pi kutsitaḥ |

kāyo ’medhyamayo ’medhyapūrṇaḥ kasmān na kutsita(12a1)ḥ || 2.62

མི་གཙང་གང་བའི་③བུམ་པ་ནི། ཕྱི་རོལ་བཀྲ་④ཡང་སྨད་པ་ཡིན།

མི་གཙང་བ་ཡི་རང་བཞིན་ལུས། མི་གཙང་གང་བས་ཅིས་མི་སྨད། ༦༢

【真】畫瓶滿糞穢，外飾若汝憎，此身穢種滿，云何汝不厭？（2.62）

【光】糞穢所滿瓶，外飾亦應厭，身是不淨體，糞滿何不厭？（2.62）

kutsitaṃ yady amedhyaṃ te kāyo (’)yaṃ kiṃ na kutsitaḥ |

gandhamālyānnapānānāṃ⑤ yo medhyānām amedhyakṛt⑥ || 2.63

གལ་ཏེ་ཁྱོད་ནི་མི་གཙང་སྨོད⑦། དྲི་དང་ཕྲེང་བ་བཟའ་བཏུང་ནི།

གཙང་མའང་མི་གཙང་བྱེད་པ་གང་། ལུས་འདི་ཅི་ཡི་ཕྱིར་མི་སྨད། ༦༣

---

① X *bzhin*

② DCPN *gu* 雪版及注释本中为 ga，应该是梵文 *rallaka* 的音译。MW. *a woollen cloth*, *coverlet*, *blanket*

③ NP *ba yi*

④ D *bgra*, C *bgro*

⑤ Ms.A *gandhamālyānupānānāṃ*

⑥ = RĀ_{Tib} *gtsang ma ’am mi gtsang byed pa gang*,
Pm. 本淨而能污, Ms.A *yo ’medhyānām amedhyakṛta*

⑦ X *snod*

【真】若汝憎不淨，云何不惡身？香華鬘飲食，本淨而能汙。（2.63）

【光】若汝厭糞穢，香鬘及飲食，本淨令成穢，此身何不厭？（2.63）

jugupsasi yathāmedhyaṃ parasyātmanasyaiva ca |
na jugu(12a2)psasy amedhyaṃ kiṃ rūpaṃ svaparayos tathā || 2.64
ཇི་ལྟར་རང་ངམ་གཞན་དག་གི། མི་གཙང་སྨད་པར་བྱ་བ་ལྟར①།
དེ་བཞིན་རང་དང་གཞན་དག་གི། མི་གཙང་གཟུགས་ཀྱི་ཅིས་མི་སྨད། ༦༤

【真】如汝並憎惡，於自他糞穢，云何汝不厭，自他不淨身？（2.64）

【光】如於自或他，糞穢起厭惡，自他不淨身，云何不厭惡？（2.64）

yathā strī‹rū›pam aśuci svarūpam iti te tathā |
nanu yukto virāgo (’)smād bahiradhyātmam eva ca || 2.65
ཇི་ལྟར་བུད་མེད་གཟུགས་མི་གཙང་། ཁྱོད་ཀྱི་རང་ལུས་དེ་དང་འདྲ།
དེ་བས་ཕྱི་དང་ནང་ཉིད་ལ། འདོད་ཆགས་བྲལ་བར་རིགས་མིན་ནམ། ༦༥

【真】如女身不淨，自身穢亦爾。是故離欲人，於內外相稱。（2.65）

【光】如女身不淨，汝自身亦然。故于內外體，非應離貪耶？（2.65）

navavraṇamukhasrāvaṃ② (12a3)sākṣāt③ prakṣālayan svayam④ |
kāyasyāśucitāṃ⑤ naiti kathā‹ṃ› te kiṃ kariṣyati || 2.66

---

① DC *gang*

② Ms.A °*śrāvaṃ*

③ = $RĀ_{Tib}$ *mngon sum*, Ms.A *sākṣāta*

④ Ms.A *svayamū*

⑤ Ms.A *kāyasyāśubhitām* ≠ $RĀ_{Tib}$ *lus mi gtsang bar*

སྒ་དགུ་དག་ནས་འཛག་པ་ཅན། བདག་ཉིད་མངོན་སུམ་འཁྲུ་བྱེད་ཀྱང་།
ལུས་མི་གཙང་བར་མི་རྟོགས་①ན། ཁྱོད་ལ་བཤད་པས་ཅི་ཞིག་ཕན། ༦༦

【真】九門流不淨，自證自浣濯。若不知不淨，而造愛欲論。（2.66）

【光】九孔流不淨，自雖常浣濯，不知身不淨，對汝說何益?（2.66）

aho maurkhyam aho dhaurtyam② aho paribhavo jane |
śṛṅgārakavitā yeṣām (12a4)amedhye (’)smin③ kaḍevare || 2.67

གང་དག་མི་གཙང་ལུས་འདི་ལ། སྙིག་ཚིས་སྙན་དངགས་བྱེད་པ་ནི།
ཨེ་མའོ་གཟུ་ལུམས་ཨེ་མའོ་བླུན། ཨེ་མའོ་སྐྱེ་བོས་ཁྲེལ་དུ་རུང་།④ ༦༧

【真】稀有極無知，無慚及輕他，於最不淨身，何方利益汝? （2.67）

【光】諸於不淨身，裝飾作讚頌，奇哉謬且愚，奇哉士所恥。（2.67）

bhūyiṣṭham iha sattvānām ajñānāṃ vṛtacetasām |
kāmārthaṃ vigrahotpattir amedhyārthaṃ śunām iva || 2.68

མི་ཤེས་མུན་པས་བསྒྲིབས་⑤པ་ཡི། སེམས་ཅན་འདིར་ནི་ཕལ་ཆེར་ཡང་།
འདོད་པའི་དོན་དུ་རྩོད་འབྱུང་བ། མི་གཙང་དོན་དུ་ཁྱི་རྣམས་བཞིན། ༦༨

【真】多眾生因此，無明覆其心，為塵欲結怨，如狗鬥爭糞。（2.68）

【光】無知暗所蔽，眾生多如此，為欲事興諍，如眾犬爭糞。（2.68）

---

① NP *rtog*

② Ms.A *dhāplyam*

③ Ms.A *smi na*

④ X *e ma ho za lums e ma ho blun e ma ho skye bos khrel du rung*

⑤ X *bsgrubs*

kaṇḍuyan sukhito bhavan[1] ni(12a5)ṣkaṇḍus tu[2] tataḥ sukhī |
tadvat kāmī sukhī loke niṣkāmaś ca[3] tataḥ sukhī || 2.69
གཡན་པ་ཕྲུགས་ན་བདེར་འགྱུར་བ། དེ་བས་གཡན་པ་མེད་ན་བདེ།
དེ་བཞིན་འཇིག་རྟེན་འདོད་ལྡན་བདེ། འདོད་པ་མེད་པ་དེ་བས་བདེ། ༦༩
【真】如搔癢謂樂，不癢最安樂，如此有欲樂，無欲人最樂。(2.69)
【光】搔癢生樂受，無癢更安樂，如是世欲樂，無欲更安樂。(2.69)

yady apy evaṃ vimṛśaṭo[4] vairāgyaṃ te na setsyati |
tathā 'pi mandarāgatvān na (12b1)strīvyasanam[5] eṣyati || 2.70
གལ་ཏེ་དེ་ལྟར་བརྟགས་[6]ན་ཁྱོད། འདོད་ཆགས་བྲལ་བ་མ་གྲུབ་ཀྱང་།
འོན་ཀྱང་འདོད་ཆགས་བསྲབས་[7]པ་ཡིས། བུད་མེད་ཆགས་པར་[8]མི་འགྱུར་རོ། ༧༠
【真】若汝思此義，離欲不得成，由思欲輕故，不遭淫逸過。(2.70)
【光】汝若如是觀，雖未成離欲，然由欲漸薄，於女不起貪。(2.70)

āyur alpaṃ bhayaṃ duḥkhaṃ tīvrā nārakakāraṇā |
mṛgayātaḥ sadaivāsmād[9] anāghātaṃ dṛḍhaṃ kuru || 2.71

---

① Ms.A °*dvayan*
② Ms.A *niḥkaṇḍutas tu*
③ Ms.A *niṣkāścamaśca*
④ = $RĀ_{Tib}$ *brtags*, Pm. 思, Ms.A v*imṛṣato*
⑤ Ms.A *strīvyanameṣyati*
⑥ NP *rtags*
⑦ NP *srabs*
⑧ NP *pa*
⑨ Ms.A *sadyai*°

ཚེ་ཐུང་འཇིགས་དང་སྡུག་བསྔལ་དང་། དམྱལ་བའི་རྒྱུ་ནི་མི་བཟད་①པ།
རི་དགས་ལིངས་ཏེ་དེ་ལྟ་བས། རྟག་ཏུ་གསོད་མེད་②བརྟན་པོར་མཛོད། ༧༡

【真】從獵感短壽，怖苦重逼惱，未來決受此，故應堅行悲。(2.71)

【光】短壽怖及苦，地獄之主因，由暴惡畋獵，故應常斷殺。(2.71)

dhig astu taṃ yam āgamya saṃtrasyanti śarīriṇaḥ |
viṣṭā(12b2)viklinnasarvāṅgakṣaradviṣam③ ivoragam || 2.72

ཡན་ལག་ཐམས་ཅད་མི་གཙང་བས། བསྐུས་པའི་སྦྲུལ་གདུག་འཛིགས་④པ་ལྟར།
གང་ལ་བརྟེན་ནས་ལུས་ཅན་རྣམས། སྐྲག་པར་འགྱུར་བ་དེ་རེ་ངན། ༧༢

【真】何人若他見，生彼極驚怖，譬糞穢汙身，流出毒惡蛇。(2.72)

【光】如不淨塗身，惡蛇流毒涎，依誰令有情，生怖者暴惡。(2.72)

bhadraṃ tasya yam āgamya pramodante śarīriṇaḥ |
prāvṛṣeṇyaṃ mahāmegham ivāyāntaṃ kṛṣīvalāḥ || 2.73

ཆར་སྤྲིན་ཆེན་པོ་ལངས་པ་ན། ཞིང་པ་རྣམས་ནི་ཇི་ལྟ་བར།
གང་ལ་བརྟེན་ནས་ལུས་ཅན་རྣམས། དགའ་བར་འགྱུར་བ་དེ་རེ་བཟང་། ༧༣

【真】是人若至彼，眾生得安樂，譬夏月大雲，田夫見欲雨。(2.73)

【光】大雨雲起時，諸農民生喜，如是依誰人，有情喜者善。(2.73)

tasmād adharma(12b3)m utsṛjya bhaja dharmam atandritaḥ |
ātmano 'sya ca lokasya kāmkṣa{na} bodhim anuttarām || 2.74

---

① X *zad*

② NP *spong byed*

③ Ms.A *vighariklinna°*

④ NP *'jig*, X *'dzag*

དེ་བས་ཆོས་མིན་སྤང་[1]བྱ་སྟེ[2]། གཡེལ་བ་མེད་པར་ཆོས་ལ་བརྟེན།

བདག་ཉིད་དང་ནི་འཇིག་རྟེན་འདིས། བླ་མེད་བྱང་ཆུབ་ཐོབ་འདོད་ན། ༧༤

【真】故汝舍惡法，決心修善行。為自他俱得，無上菩提果，（2.74）

【光】故應舍非法，不懈依正法。欲自及世間，得無上菩提，（2.74）

mūlaṃ tasyāḥ sthiraṃ cittaṃ bodhau śailendrarājavat |

diganta(12b4)niṣṭhā karuṇā jñānañ cādvayaniśritam || 2.75

དེ་ཡི་རྩ་བ་བྱང་ཆུབ་སེམས། རི་དབང་རྒྱལ་པོ་ལྟར་བརྟན་དང་།

ཕྱོགས་མཐས་[3]གཏུགས་པའི་སྙིང་རྗེ་དང་། གཉིས་ལ་མི་བརྟེན་ཡེ་ཤེས་ལགས། ༧༥

【真】是菩提根本，心堅如山王。因十方際悲，及無二依智。（2.75）

【光】菩提心為本，堅固如山王。大悲遍十方，不依二邊智。（2.75）

dvātriṃśadbhir mahārāja mahāpuruṣalakṣaṇaiḥ |

yathālaṃkṛtadehas tvaṃ bhaviṣyasi tathā śṛṇu || 2.76

རྒྱལ་པོ་ཆེན་པོ་སྐྱེས་ཆེན་གྱི[4]། མཚན་ནི་སུམ་ཅུ་རྩ་གཉིས་ཀྱིས།

ཇི་ལྟར་ཁྱོད་སྐུ་བརྒྱན་གྱུར་པ། དེ་ལྟ་བུ་དག་གསན་པར་མཛོད། ༧༦

【真】大王汝諦聽，此因我今說，感三十二相，能莊嚴汝身。（2.76）

【光】大王若欲用，大士卅二相，莊嚴汝身者，諸事應諦聽。（2.76）

caityapū (12b5)jyāryavṛddhānāṃ kṛtvā saṃparicāraṇām |

śrīcakrāṅkahastapādaś cakravartī bhaviṣyasi || 2.77

① NP *yang*

② X byas te

③ X *mtha'*

④ NP *gyis*

མཆོད་རྟེན་མཆོད་བྱ་འཕགས་པ་དང་། རྒན་རབས་རྣམས་①ནི་ལེགས་བཀུར་②བས།

དཔལ་ལྡན་ཕྱག་ཞབས་འཁོར་ལོ་ཡིས། མཚན་པའི་འཁོར་ལོས་སྒྱུར་བར་འགྱུར། ༧༧

【真】支提聖尊人，供養恒親侍，手足寶相輪，當成轉輪王。(2.77)

【光】善事塔供處，聖者及尊宿，吉祥手足輪，莊嚴成轉輪。(2.77)

dharmaṃ pratisamādānaṃ kuru rājan③ sadā sthiram |

supratiṣṭhitapādo (13a1) 'smād bodhisattvo bhaviṣyasi || 2.78

རྒྱལ་པོ་ཆོས་ལ་རྟག་པར་ནི། ཡང་དག་བླངས་པ་བརྟན་པར་མཛོད།

དེས་ནི་ཤིན་ཏུ་ཞབས་གནས་པའི། བྱང་ཆུབ་སེམས་དཔར་འགྱུར་བར་ལགས། ༧༨

【真】大王堅持法，令清淨久住，由此足安平，當得成菩薩。(2.78)④

【光】王於所受法，常堅固受持，由此當得成，安足之菩薩。(2.78)

dānena priyavadyena hitenaikārthacaryayā |

jālānaddhāṅguliḥ śrīmān⑤ lekhahasto bhaviṣyati || 2.79

སྦྱིན་དང་སྙན་པའི་ཚིག་དང་ནི། ཕན་དང་དོན་གཅིག་སྤྱོད་པ་ཡིས།

དཔལ་ལྡན་ཕྱག་སོར་དྲ་བ་ཡིས། འབྲེལ་བའི་ཕྱག་རིས་ཅན་དུ་འགྱུར། ༧༩

【真】行佈施愛語，利行及同利，由此指網密，手足八十文。(2.79)

【光】由佈施愛語，利行及同事，感吉祥手指，密網連接紋。(2.79)

---

① X *dag*

② N *bskur*

③ Ms.A *rājana*，此处应该是呼格形式

④ 真谛译本中把 2.80、2.81、2.78、2.79 颂的顺序不同，此处根据梵本重新编排顺序。

⑤ Ms.A *śrīmāna*

mṛdupādakaraḥ śrīmān saptotsadamahā(13a2)tanuḥ[1] |

dānād varānnapānānāṃ[2] prabhūtānāṃ bhaviṣyasi || 2.80

བཟའ་བ་དང་ནི་བཏུང་བའི་མཆོག ། རབ་ཏུ་མང་པོ་བྱིན་པ་ཡིས། །

དཔལ་ལྡན་ཕྱག་དང་ཞབས་མཉེན་ཞིང་།[3] སྐུ་ཆེ་[4]བདུན་དག་[5]མཐོ་བར་འགྱུར། ༨༠

【真】手足滑柔軟，身大七處高，由施美飲食，於他等豐足。(2.80)

【光】由施妙飲食，及極豐盛故，感手足柔軟，身高手及足，雙肩與後頸，滿故七處高。(2.80)

ṛjukāyabṛhadgātraḥ[6] svāyatāṅgulipārṣṇikaḥ[7] |

bhaviṣyasi sudīrghāyur ahiṃsāvadhyamokṣaṇaiḥ || 2.81

འཚོ་མེད་གསད་[8]པ་ཐར་བྱས་པས། སྐུ་མཛེས་དྲང་[9]ཞིང་ཆེ་བ་དང་།

ཚེ་རིང་སོར་མོ་རིང་བ་དང་། རྟིང་པ་ཡངས་པ་དག་ཏུ་འགྱུར། ༨༡

【真】身圓滿端直，指足跟圓長，汝當感長壽，由悲濟死囚。(2.81)

【光】不害救死犯，感身嚴修直，長壽手纖長，足跟寬廣等。(2.81)

---

[1] = RĀ$_{Tib}$ *sku che bdun dag mtho bar 'gyur*, Pm. 身大七處高 Ms.A *sajyetsada°* ≠ RĀ$_{Tib}$ ≠ Pm.

[2] Ms.A*varannaṣānānāṃ* ≠ RĀ$_{Tib}$ *bza' ba dang ni btung ba'i mchog*

[3] 此处插入了半颂 : *phyag dang zhabs dang thal gong dang lhag pa'i phyogs rnams mtho ba'i phyir*

[4] DCNP *tshe*

[5] DC *yang*

[6] Ms.A *ṛjucārabṛhaṅgātraḥ*

[7] Ms.A *svāyatāṃgulipāṇikaḥ*

[8] X *gsod*, NP *bsad*

[9] C *dang*

u(13a3)cchaṅkhacaraṇaḥ śrīmān ūrdhvaromāṅkitacchaviḥ |
samādānasya dharmasya vardhanāt tvaṃ bhaviṣyasi || 2.82
ཡང་དག་བླངས་པའི་ཆོས་རྣམས་ནི། སྤེལ་བས་དཔལ་ལྡན་མདོག་བཟང་ཞིང་།
ཞབས་ཀྱི་ལོང་བུ་མི་མངོན་དང་། བ་①སྤུ་གྱེན་དུ་ཕྱོགས་མཚན་འགྱུར། ༨༢
【真】腳趺高可愛，旋毛端向上，由長不棄背，本所受持法。(2.82)
【光】闡揚正受法，感吉祥妙色，足踝骨不現，毫毛向上嚴。(2.82)

satkṛtyadānādānābhyāṃ vidyāśilpādikarmaṇāṃ |
eṇe(13a4)yajaṅgho medhāvī mahāprājño bhaviṣyasi || 2.83
རིག་དང་བཟོ་ལ་སོགས་པའི་གནས།② གུས་པས་③ལེན་དང་སྦྱིན་པས་ཁྱོད།
ཨེ་ན་ཡ་ཡི་④བྱིན་པ་དང་། ཡིད་རྣོ་ཤེས་རབ་ཆེན་པོར་འགྱུར། ༨༣
【真】由恭敬施受，明處及工巧，故得鹿王腨，及聰明大智。(2.83)
【光】於明及工業，敬受並授人，感阿勒耶腨，及聰利大慧。(2.83)

dāsyāmi yācitaṃ⑤ svā‹r›thaṃ santaṃ kṣipram iti vratāt |
pāṭūrubāhu‹r› lokasya⑥ vinetā ca bhavisyasi || 2.84
རང་གི་ནོར་བདོག་བླངས་གྱུར་ན། མྱུར་དུ་བཏང་བའི་བརྟུལ་ཞུགས་ཀྱིས།

① P *bas*
② X *las*
③ X *par*
④ X *e na'i*
⑤ Ms.A *yācitaṃḥ*
⑥ Ms.A *paṭūrubāṅga*°

ཕྱག་རྒྱས་[1]བདེ་དང་འཇིག་རྟེན་གྱི། རྣམ་པར་འདྲེན་པ་ཉིད་དུ་འགྱུར། ༨༤

【真】他求自有物，我疾能惠施，由此臂傭大，得為世化主。（2.84）

【光】若他求己財，不舍誓速施，感臂圓體健，為世間導師。（2.84）

saṃ(13a5)yojanād viyuktasya svajanasya parasparāt |

kośopahitasadvastiguhyaḥ[2] śrīmān bhaviṣyati || 2.85

མཉེན་བཤེས་པན་ཚུན་བྱེ་བ་དག[3] ཡང་དག་བསྡུམ་[4]པར་བྱས་པ་ཡིས།

དཔལ་ལྡན་འདོམས་[5]ཀྱི་སྦ་བ་ནི། སྦུབས་སུ་ནུབ་པའི་དམ་པར་འགྱུར[6]། ༨༥

【真】親愛若別離，菩薩令和集，此感陰藏相，恒服慚羞衣。（2.85）

【光】親友若乖違，正直作和解，感吉祥陰藏，向內而隱沒。（2.85）

prāsādavastrābharaṇapradānāt[7] sukhaśobhanāt |

taptani(13b1)mṛṣṭasuślakṣṇakāñcanatvaṃ bhaviṣyasi || 2.86

ཁང་བཟང་གདིང་བ་རྒྱན་[8]དག་ནི[9]། བདེ་ཞིང་བཟང་[10]བ་རབ་བྱིན་[11]པས།

---

① DCNP *rgya*

② Ms.A °*gujyaḥ*

③ X *dang*

④ X *bsdums*

⑤ NP *mdoms*

⑥ X *nub pa dag tu 'gyur*

⑦ Ms.A *prasāda*°

⑧ NP *brgyan*

⑨ X *khang bzang dang ni gding ba dag*

⑩ DC *bzangs*

⑪ DC *'byin*

གསེར་ནི་བཅོས་མ་དྲི་མེད་པ། ཤིན་ཏུ་འཇམ་པའི་①མདོག་འདྲར་འགྱུར། ༨༦

【真】常施樓殿具，細軟可愛色，故感天色身，潤滑光微妙。(2.86)

【光】施捨宅臥具，舒適且美妙，感純淨無垢，極光滑金色。(2.86)

anuttarādhyakṣyadānān② nyāyyārcyaguruvartanāt③ |

prāpsyasy ekaikaromatvam ūrṇāśrībhūṣitānanaḥ④ || 2.87

བླ་ན་མེད་པའི་དབང་བྱིན་ཞིང་། རིགས་པར་⑤བླ་མའི་⑥རྗེས་འཇུག་པས⑦།

དཔལ་ལྡན་བ་སྤུ་ཉག་རེ་དང་། ཞལ་ནི་མཛོད་སྤུས་བརྒྱན་པར་འགྱུར། ༨༧

【真】由施無上護，如理順尊長，感一孔一毛，白毫端嚴面。(2.87)

【光】施無上權位，如理順師長，感一孔一毛，白毫莊嚴面。(2.87)

madhurapriyavāditvāt sū(13b2)ktavāñ⑧ cānulomatvāt⑨ |

siṃhapūrvārdhakāyas tvaṃ vṛttaskandho bhaviṣyasi || 2.88

སྙན་ཅིང་དགའ་བར་སྨྲས་པ་དང་། ལེགས་པར་སྨྲས་དང་མཐུན་⑩བྱས་པས།

སྟོད་ནི་དཔུང་མགོ་ཟླུམ་པ་དང་། རོ་སྟོད་སེང་གེའི་འདྲ་བར་འགྱུར། ༨༨

---

① X *po'i*

② Ms.A *°ādhyakhyadānān*

③ Ms.A *nyāyyārthaguruvarttanāt*

④ Ms.A *prāpsyaikaikaromatvapūrṇā°*

⑤ X *pas*

⑥ NP *mas*

⑦ DCNP *pa*

⑧ Ms.A *sūktāvāñ*

⑨ Ms.A *cānulomatāt*

⑩ NP *mthus*, C *'thun*

【真】常說善愛語，又能順正教，上身如師子，頸圓喻甘浮。(2.88)

【光】說和雅愛語，隨順他善說，汝感臂膊圓，上身如獅子。(2.88)

citāntarāṃsaḥ[①] svasthātmā rasārasavibhāgavit |
bhaviṣyasi vyādhitānā(13b3)m upasthānacikitsanaiḥ || 2.89
ནད་པ་རྣམས་ལ་རིམ་གྲོ་[②]དང་། གསོས་པས་ཐལ་གོང་རྒྱས་པ་དང་།
བདག་ཉིད་རྣལ་དུ་གནས་པ་དང་། རོ་བྲོ་བ་ཡི་མཆོག་ཏུ་འགྱུར། ༨༩

【真】看病給醫藥，或令他養護。故得腋下滿，千脈別百味。(2.89)

【光】承事諸病人，痊感臂頭圓，自己安穩住，得最上妙味。(2.89)

susaṃsthitoṣṇīṣaśirā nyagrodhaparimaṇḍalaḥ |
pūrvaṅgamatvād dharmyeṣu[③] kāryeṣu tvaṃ bhaviṣyasi || 2.90
ཆོས་དང་མཐུན་པའི་བྱ་བ་ལ། ཐོག་དྲངས་ཁྱོད་ཀྱི་དབུ་གཙུག་ཏོར[④]།
ལེགས་གནས་[⑤]ཉ་གྲོ་དྷ་ལྟ་བུར། ཆུ་ཞེང་གབ་པ་དག་ཏུ་འགྱུར། ༩༠

【真】於自他法事，常能為端首，頂骨郁尼沙，橫豎頰匿瞿。(2.90)

【光】引導順法事，汝頂髻善住，如諸瞿陀樹，縱廣量相等。(2.90)

brahmasvaro ma(13b4)hājihvo bhaviṣyasi narādhipaḥ |
satyaślakṣṇasya vākyasya dīrghakālam udīraṇāt || 2.91

---

① = RĀ$_{\mathrm{Tib}}$ *thal gong rgyas pa dang*, Pm. 得腋下滿, Ms.A *cintarānsaḥ*

② NP *rims 'gro*

③ Ms.A *dharmyaiṣu*

④ NP *gtor*

⑤ NP *nas*

ཚིག་ནི་བདེན་པ་①འཇམ་པོ་དག ཡུན་རིང་དུས་སུ་བརྗོད་པ་ཡིས།

མི་ཡི་དབང་པོ་ལྗགས་ཡངས་ཤིང་།② ཚངས་པ་ཡི་③ནི་དབྱངས་ལྡན་འགྱུར།④ ༩༡

【真】由長時巧說，實美滑善言，得八相梵音，及舌根修廣。(2.91)

【光】由長時宣說，諦實和軟語，王當得舌相，廣長具梵音。(2.91)

mahāsiṃhahanuḥ śrīmān durādharṣo⑤ bhaviṣya{ti}(13b5)si |

matvā satyasya vacasaḥ cirakālānubhāṣaṇāt || 2.92

རྟག་ཏུ་⑥རྒྱུན་མི་འཆད་པ་རུ། བདེན་པའི་ཚིག་ནི་བརྗོད་⑦པ་ཡིས།

འགྲམ་པ་སེང་གེའི་ལྟ་བུ་དང་། དཔལ་ལྡན་ཐུབ་པར་དཀའ་⑧བར་འགྱུར། ༩༢

【真】已知事實利，數數為他說，得好如師子，面門方可愛。(2.92)

【光】由恒常相續，說諸諦實語，兩頰如獅子，吉祥他難勝。(2.92)

suśukladanto rucimatsamadanto⑨ bhaviṣyasi |

avimānanasammānayathānyāyānuvartanaiḥ || 2.93

ལྷག་པར་གུས་དང་བཀུར་སྟི་དང་། ཇི་ལྟར་རིགས་པར་རྗེས་འཇུག་པས།⑩

---

① N *pas*

② X *mi dbang ljag ni ring ba dang*

③ NP *yis*

④ X *tshangs pa'i dbyangs su 'gyur ba lags*

⑤ Ms.A *durāvarṣo*

⑥ X *par*

⑦ X *smras*

⑧ DC *dga'≠ durādharṣo*

⑨ Ms.A *rudhimat°*

⑩ NP *rigs pa rjes 'jug par*

ཚེམས་ནི་ཤིན་ཏུ་དཀར་བ་དང་། མདོག་ལྡན་མཉམ་པའི་ཚེམས་སུ་འགྱུར། ༩༣

【真】由尊他不輕，隨順行正理，齒白齊必勝，譬若真珠行。（2.93）

【光】由恭敬承事，隨順正理行，感齒極潔白，整齊平正相。（2.93）

(14a1)catvāriṃśatsamaghanaśrīmān[①] danto bhaviṣyasi |

vacasaś ciram abhyāsāt satyasyāpiśunasya ca || 2.94

དབྱེན་[②]དང་ཕྲ་མ་མེད་པ་ཡི[③]། ཚིག་ནི་ཡུན་རིང་གོམས་པ་ཡིས།

དཔལ་ལྡན་ཚེམས་ནི་བཞི་བཅུ་ཚང་[④]། མཉམ་པར་ཐགས་ཀྱང་བཟང་བར་འགྱུར། ༩༤

【真】由數習此言，謂實不兩舌，故具四十齒，平滑堅遒淨。（2.94）

【光】由長時串習，實語無離間，感齒具四十，整齊且細密。（2.94）

snigdhābhinīlanayano gopakṣmā ca bhaviṣya{ti}si |

araktaduṣṭasa(14a2)ṃmūḍhasnigdhasattvāvalokanāt[⑤] || 2.95

ཆགས་དང་སྡང་དང་རྨོངས་མེད་ཅིང་། བྱམས་པས་སེམས་ཅན་བལྟས་པ་ཡིས།

སྤྱན་ནི་བཀྲག་ཅན་མཐོན་མཐིང་ལ། རྫི་མ་བ་ཡི་ལྟ་བུར་འགྱུར། ༩༥

【真】由瞻視眾生，滑無貪瞋癡，眼珠青滑了，瞼睫如牛王。（2.95）

【光】由無貪瞋癡，慈心視有情，得眼青且光，睫順如牛王。（2.95）

ity etāni samāsena dvātriṃśat saha hetubhiḥ |

mahāpuruṣasiṃhānāṃ lakṣaṇāny upadhāraya || 2.96

---

① Ms.A °*śrīmāna*

② X *bden*

③ X *yis*

④ DC *tham*

⑤ Ms.A *araktā*°

དེ་ལྟར་མདོར་ན་རྒྱུར་བཅས་[1]པའི། སུམ་ཅུ་རྩ་གཉིས་དེ་དག་ནི།
སྐྱེས་བུ་སེང་གེ་ཆེན་པོ་ཡི[2]། མཚན་རྣམས་ལེགས་པར་མཁྱེན་པར་མཛོད། ༩༦

【真】由如此略說，大人相及因，轉輪王菩薩，美飾汝應知。（2.96）

【光】如是略說因，及三十二相，應知彼即是，大士獅子相。（2.96）

tadanuvyañjanāśī‹tir› (14a3) maitrīniṣyandasaṃbhavā |
noktātra tvā mayā[3] rājan granthavistara{ṇa}śaṅkayā || 2.97
དཔེ་བྱད་བཟང་པོ་བརྒྱད་ཅུ་ནི། བྱམས་པའི་རྒྱུ་མཐུན་ལས་བྱུང་བ།
གཞུང་ནི་མངས་སུ་དོགས་པ་ཡིས། རྒྱལ་པོ་ཁྱོད་ལ་མ་བཤད་དོ། ༩༧

【真】隨相有八十，從慈悲流生，大王我不說，為避多文辭。（2.97）

【光】隨形好八十，由慈等流生，余恐文辭繁，故未為王說。（2.97）

bhavanti kāmam etāni sarveṣāñ cakravartinām[4] |
śuddhiṃ kāntiṃ ca dīptiṃ ca (14a4) buddhānāṃ nopayānti tu || 2.98
འཁོར་ལོས་སྒྱུར་བ་ཐམས་ཅད་ལ། འདི་དག་ཡོད་པར་འདོད་མོད་ཀྱི།
དག་དང་མཛེས་དང་གསལ་བ་ནི། སངས་རྒྱས་རྣམས་ཀྱི་ཆར་མི་ཕོད། ༩༨

【真】雖諸轉輪王，同有此相好，淨明及可愛，終不逮如來。（2.98）

【光】一切轉輪王，雖有此諸相，淨嚴及明顯，不逮佛一分。（2.98）

cittaprasādāvayavād apy ekasmān munīndragāt[5] |

---

① DCNP *byas*

② NP *yis*

③ Ms.A *noktātrasāmayo*

④ Ms.A *cakravarttīnāṃ*

⑤ Ms.A *munindragāt*

lakṣaṇavyañjanāni syur yāny āhuś[1] cakravartināṃ || 2.99

འཁོར་ལོས་སྒྱུར་བའི་མཚན་དང་ནི། དཔེ་བྱད་བཟང་པོ་གང་དག་གཅིག

ཐུབ་དབང་པོ་ལ་སེམས་དང་བའི[2]། ཡན་ལག་གཅིག་ལས་འབྱུང་བ་བཤད[3]། ༩༩

【真】從菩薩善心，一念中一分，輪王相好因，尚不能等此。(2.99)

【光】轉輪王所有，相及隨形好，說由於能王，一分淨心生。(2.99)

kalpakoṭiśatenāpi (14a5)phalenopaci‹taṃ› śubhaṃ[4] |

na buddharomakūpasyaikasyāpi jananakṣamam || 2.100

བསྐལ་པ་བྱེ་བ་བརྒྱ་ཕྲག་ནི། གཅིག་ཏུ་བསགས་པའི་དགེ་བས་ཀྱང་།

སངས་རྒྱས་བ་སྤུ་ཉག་[5]གཅིག་ཀྱང་། བསྐྱེད་པར་བྱེད་པ་མ་ཡིན་ནོ། ༡༠༠

【真】一人萬億劫，修善根生長，于佛一毛相，此因亦不感。(2.100)

【光】經百俱胝劫，專積諸善根，亦不能出生，佛一毛孔相。(2.100)

syāt tu lakṣaṇaṃ sāmānyaṃ buddhānāṃ cakravartibhiḥ |

ādityānāṃ prabhākṛtye kiṃcit(14b1)khadyotakair iva || 2.101

ཉི་མ་རྣམས་ཀྱི་འོད་བྱེད་པ། མེ་ཁྱེར་རྣམས་དང་བག་འདྲ་ལྟར།

① Ms.A *āṅgaś*

② X *dad pa'i*

③ DCNP *byung bshad pa'i*

④ Ms.A *phalenopaviśtabhaṃ* (≠ $\bar{\mathrm{R}}\bar{\mathrm{A}}_{\mathrm{Tib}}$ *gcig tu bsags pa'i dge bas kyang* ≠ Pm. 修善根生長）抄手抄错 *kuśala* 一词，后在下方补写，现已看不清楚。笔者根据藏汉译本重构该词。

⑤ X *khung*

སངས་རྒྱས་རྣམས་ཀྱི་མཚན་ཡང་①ནི། འཁོར་ལོས་བསྒྱུར་②བ་རྣམས་དང་འདྲ། ༡༠༡

【真】諸佛與輪王，相中一分等，譬如螢與日，於光微有似。（2.101）

【光】日光與螢等，唯少許相同，佛相與輪王，相同亦如是。（2.101）

ratnāvalyāṃ miśrako nāmadvitīyaḥ paricchedaḥ |

རིན་པོ་ཆེའི་ཕྲེང་བ་ལས་སྤེལ་མ་ཞེས་བྱ་བ་སྟེ་ལེའུ་གཉིས་པའོ།།

① X *kyang*

② DCNP *sgyur*

第三品

Bodhisaṃbhārasamāso nāma tṛtīyaḥ ||

བྱང་ཆུབ་ཀྱི་ཚོགས་བསྡུས་པ་ཞེས་བྱ་བ་སྟེ་ལེའུ་གསུམ་པ།།

【真】菩提資糧品第三

【光】攝菩提資糧品第三

acintyāt tu yathā puṇyād bauddhalakṣaṇasaṃbhavaḥ[1] |
tathā śṛṇu mahārāja mahāyā(14b2)namahāgamāt || 3.1
བསོད་ནམས་བསམ་གྱིས་མི་ཁྱབ་ལས། ཇི་ལྟར་སངས་རྒྱས་མཚན་འབྱུང་བ།
ཐེག་པ་ཆེན་པོའི་ལུང་ཆེན་[2]ལས། རྒྱལ་པོ་ཆེན་པོ་དེ་བཞིན་གསོན། ༡
【真】諸佛大相好，從難思福生，我今為汝說，依大乘阿含。(3.1)
【光】從不思議福，出生佛妙相，大乘教中說，王應如是聽。(3.1)

sarvapratyekabuddhotthaṃ[3] śaikṣāśaikṣodbhavaṃ ca yat |
kṛtsnasya[4] yac ca lokasya puṇyaṃ loka ivāmitam || 3.2
རང་སངས་རྒྱས་ཀུན་ལས་བྱུང་དང་། སློབ་དང་མི་སློབ་ལས་བྱུང་དང་[5]།
འཇིག་རྟེན་མ་ལུས་ཀུན་བསོད་ནམས། འཇིག་རྟེན་བཞིན་དུ་དཔག་མེད་གང་། ༢
【真】一切緣覺福，有學無學福，及十方世福，福如世難量。(3.2)
【光】諸獨覺所生，學無學所生，世間所生福，如世間無量。(3.2)

tasmāc chataguṇaprāptād[6] ekaromasamu(14b3)dbhavaḥ |
buddhasya romakūpāṇāṃ sarveṣām eva codbhavaḥ[7] || 3.3
དེ་བཅུར་བསྒྲེས་པར་གྱུར་པ་ཡིས།[8] བ་སྤུའི་བུ་ག་གཅིག་འགྲུབ་སྟེ།

① Ms.A *bauddhāla*°
② X *can*
③ Ms.A °*pratyekaṃ buddho*°
④ RĀ$_{\text{Tib}}$ *ma lus kun*, Pm. 十方
⑤ DC *ba*
⑥ RĀ$_{\text{Tib}}$ = Pm. = *daśa*°
⑦ ≠ Pm. 九萬九千毛　一一福皆爾
⑧ X *da tsam bcur ni bsgres pa yis*

སངས་རྒྱས་བ་སྤུའི་བུ་ག་ནི། ཐམས་ཅད་དེ་དང་འདྲ་བས་①འབྱུང་། ༣

【真】此福更十倍，感佛一毛相，九萬九千毛，一一福皆爾②。(3.3)

【光】以此福十倍，感一毛孔相，佛一一毛孔，與彼福相等。(3.3)

yat sarvaromakūpāṇāṃ puṇyaṃ janakam ity ataḥ |
śatena guṇitād ekam anuvyañjanam iṣyati || 3.4
བ་སྤུའི་བུ་ག་ཐམས་ཅད་ནི། སྐྱེད་པར་བྱེད་པའི་བསོད་ནམས་གང་།
དེ་དག་བརྒྱར་ནི་བསྒྱུར་བ་ཡིས། དཔེ་བྱད་བཟང་པོ་གཅིག་ཏུ་བཞེད། ༤

【真】如此眾多福，生佛一切毛，復更百倍增，方感佛一好。(3.4)

【光】生一切毛孔，所有諸福德，以彼之百倍，感一隨形好。(3.4)

tāva(14b4)tā tāvatā rājan③ puṇyenaikaikam apy alaṃ |
anuvyañjanam④ ity evam aśītir yāvad udgatā || 3.5
བསོད་ནམས་དེ་སྙེད་དེ་སྙེད་ཀྱིས། རྒྱལ་པོ་དཔེ་བྱད་བཟང་པོ་ནི།
གཅིག་མཐར་ཕྱིན་ཏེ་དེ་ལྟ་བུར། བརྒྱད་ཅུའི་བར་དུ་འབྱུང་བར་འགྱུར། ༥

【真】如是如是多，一一好得成，乃至滿八十，隨飾一大相。(3.5)

【光】所有福國王，成一隨形好，如是至八十，所生福亦爾。(3.5)

yo 'nuvya‹ñ›jananiṣpattyer⑤ aśītyāḥ puṇyasaṃbhavaḥ |

---

① X *bar*

② 此颂后半颂与梵本、藏译本不符。

③ Ms.A *rājana*

④ Ms.A *anuvyaṃjanam*

⑤ Ms.A °*niḥpattyer*，上头有删除痕迹

tasmāc cha(14b5)ta‹gu›ṇ{ḥ}ād① ekaṃ mahāpuruṣalakṣaṇa{ṃ}m || 3.6

དཔེ་བྱད་བཟང་པོ་བརྒྱད་ཅུ་དག གྲུབ་པའི་བསོད་ནམས་ཚོགས་གང་ཡིན།

དེ་དག་བརྒྱར་ནི་བསྒྱུར་བ་ཡིས། སྐྱེས་བུ་ཆེན་པོའི་མཚན་གཅིག་གོ ༦

【真】如是福德聚，能感八十好，合更百倍增，感佛一大相。(3.6)

【光】感八十隨好，所有福德聚，此等之百倍，成一大士相。(3.6)

triṃśallakṣaṇaniṣpatte‹r› hetur yaḥ puṇyavistaraḥ |

sahasraguṇitād asmād ūrṇā pūrṇendusannibhā② || 3.7

མཚན་ནི་སུམ་ཅུ་འགྲུབ་པའི་རྒྱུ། བསོད་ནམས་རྒྱ་ཆེན་གང་ཡིན་པ།

དེ་དག་སྟོང་དུ་བསྒྱུར་བ་ཡིས། ཟླ་བ་ཉ་འདྲའི་མཛོད་③སྤུའོ། ༧

【真】如是多福德，能感三十相，復更百倍增，感毫如滿月。(3.7)

【光】三十二相因，是大福德聚，以此等千倍，感毫如滿月。(3.7)

ūrṇāpuṇyasahasrāṇāṃ śa(15a1)taṃ piṇḍīkṛtaṃ punaḥ |

uṣṇīṣajananaṃ④ mūrdhno 'navalokasya⑤ tāyinaḥ || 3.8

མཛོད་སྤུ་ཡི་ནི་བསོད་ནམས་དག སྟོང་ཕྲག་བརྒྱར་⑥ནི་བསྡོམས་པ་ཡིས།

---

① Ms.A *chataṇaḥ dekam*

② Ms.A *ūrṇya pūrṇaindu°*

③ N *'dzod*

④ Ms.A *ūṣṇīṣa°*

⑤ anavalokasya = $RĀ_{Tib}$ *mi snang ba*, Pm. 難見？

⑥ X *brgya*

སྤྱི་གཙུག་བལྟར་①ནི་མི་སྣང་བ། སྐྱོབ་②པའི་གཙུག་ཏོར་③སྐྱེད་པར་བྱེད། ༨

【真】能感白毫福，復更千倍增，此福感難見，頂上欝尼沙。（3.8）

【光】白毫相福聚，億倍共合集，能感無見頂，救怙之頂相。（3.8）

uṣṇīṣajanakāt puṇyāc chatalakṣaguṇīkṛtāt |

jñeyo daśabalasyaiko dharmaśaṅkhasamudbha(15a2)vaḥ || 3.9④

གཙུག་ཏོར་བསོད་ནམས་བྱེ་བ་⑤ནི། འབུམ་ཕྲག་བརྒྱར་ནི་བསྒྱུར་བ་ལས།

སྟོབས་བཅུ་མངའ་བའི་⑥ཆོས་ཀྱི་དུང་⑦། གཅིག་འབྱུང་བར་ནི་ཤེས་པར་བྱ།⑧ ༩

【真】無漢譯

【光】如無見頂福，百億俱胝倍。當知能感得，具十力法螺。（3.9）

ity aprameyaṃ leśe(na)⑨ puṇyam uktaṃ prame{vata}yavat |

sarvadikṣu yathoccheda(ṃ) loko daśaguṇo (')khilaḥ || 3.10

---

① X *ltar*

② N *skyobs*

③ N *gtor*

④ X *gtsug tor bsod nams bye ba dag 'bum phrag brgya ni bsgres pa yis grangs med brgya chen bcu po dag sangs rgyas gsung gi sgra dbyangs ni yan lag drug cu bskyed pa'i mchog*（此颂保存于德格版《丹珠尔》藏译本中，在甲曹杰注释及真谛汉译本中不存。）

⑤ N *byed pa*

⑥ P *ba*

⑦ N *kyis gdung*

⑧ 此颂存于梵本和藏译本中，在汉译本及甲曹杰注释中不存。

⑨ 此句少了一个音节，此处改作 *leśena*

དེ་ལྟར་①བསོད་ནམས་ཚད་མེད་ཀྱང་། ཇི་ལྟར་འཇིག་རྟེན་ཕྱོགས་དེ་དག②
བཅུར་③བསྒྲེས་མ་ལུས་བརྗོད་པ་ལྟར། ཚད་དང་ལྡན་པར་བག་ཙམ་བརྗོད། ༡༠

【真】如此無量福，方便說有量。於一切十方，如說十倍世。（3.10）

【光】彼福雖無量，如說與十方，世界等無餘，略說為有量。（3.10）

hetur eva yadāmeyo rūpakāyasya lokavat |
(15a3)buddhānāṃ dharmakāyasya hetur meyas tathā katham || 3.11

གང་ཚེ་སངས་རྒྱས་གཟུགས་སྐུ་ཡི། རྒྱུ་ཡང་དེ་ལྟར་འཇིག་རྟེན་བཞིན།
གཞལ་མེད་དེ་ཚེ་④ཆོས་སྐུ་ཡི⑤། རྒྱུ་ལྟ་ཇི་⑥ལྟར་གཞལ་དུ་ཡོད། ༡༡

【真】諸佛色身因，尚如世無量，況佛法身因，而當有邊際。（3.11）

【光】由於色身因，如世界無量，所以法身因，云何成有量?（3.11）

hetur alpo ’pi sarvasya vistīrṇaṃ janayet phalaṃ |
bodhihetāv ameye tu meyacintā⑦ kutaḥ phale || 3.12

ཐམས་ཅད་ཀྱི་ནི་རྒྱུ་ཆུང་ལས⑧། འབྲས་བུ་རྒྱ་ཆེན་སྐྱེད་འགྱུར་ན⑨།

① X *dag*

② DC *kun tu*, NP *kun na*

③ N *bcu*, X *bcus*

④ NP *ltar*

⑤ X *kyi sku’i*

⑥ NP *de ltar*

⑦ Ms.A *meyacittāḥ*

⑧ X *chang yang*

⑨ P *bskyed ’gyur nas*

སངས་རྒྱས་རྒྱུ་ནི་དཔག་མེད་ལས①། འབྲས་བུ་དཔག་ཡོད་②བསམ་ཐག་ཆད། ༡༢

【真】世間因雖小，若果大難量，佛因既無量，果量云何思？（3.12）

【光】一切因雖小，能感廣大果，佛具無量因，果有量難思。（3.12）

(15a4) rūpakāyas tu buddhānāṃ puṇyasaṃbhārasaṃbhavaḥ |
jñānasaṃbhārajo rājan③ dharmakāyaḥ samāsataḥ || 3.13
སངས་རྒྱས་རྣམས་ཀྱི་གཟུགས་སྐུ་ནི④། བསོད་ནམས་ཚོགས་ལས་བྱུང་བ་སྟེ⑤།
ཆོས་ཀྱི་སྐུ་ནི་མདོར་⑥བསྡུ་ན། རྒྱལ་པོ་ཡེ་ཤེས་ཚོགས་ལས་འཁྲུངས⑦། ༡༣

【真】諸佛有色身，皆從福行起，大王佛法身，由智慧行成。（3.13）

【光】一切佛色身，從福資糧生，大王佛法身，由智資糧生。（3.13）

saṃbhāradvayam ity asmād bu‹ddha›tvaprāptikāraṇam |
pu(15a5)ṇyaṃ jñāna‹ṃ› ca saṃkṣepād ity ajasram idaṃ bhaja⑧ || 3.14
དེ་ལྟ་བས་ན་ཚོགས་འདི་གཉིས། སངས་རྒྱས་ཉིད་⑨ནི་ཐོབ་པའི་རྒྱུ།
དེ་ལྟར་མདོར་ན་བསོད་ནམས་དང་། ཡེ་ཤེས་འདི་ནི་རྟག་བསྟེན་⑩མཛོད། ༡༤

---

① X *la*

② X *bag yod*

③ Ms.A *rājana*

④ X *'dir*

⑤ X *'dir*

⑥ P *'dor*

⑦ X *byung*

⑧ Ms.A *bhajaḥ*

⑨ X *zhing*

⑩ DCNP *brten*

【真】故佛福慧行，是菩提正因，故願汝恒行，菩提福慧行。(3.14)

【光】因此二資糧，即是成佛因，如是應常依，此福德智慧。(3.14)

na cāvasādaḥ① kartavya{ṃ}ḥ② puṇye 'smin bodhisādhane③ |
yuktāgamadṛḍhād asmād hetor āśvāsakāriṇaḥ || 3.15
རིགས་པ་དང་ནི་ལུང་བརྟན་པའི④། དབུགས་འབྱིན་བྱེད་པའི་རྒྱུ་འདི་ཡིས།
བྱང་ཆུབ་བསྒྲུབ་⑤པའི་བསོད་ནམས་ནི། འདི་ལ་སྒྱིད་⑥ལུག་⑦མི་བྱའོ། ༡༥

【真】於成菩提福，汝莫墮沈憂，有理及阿含，能令心安信。(3.15)

【光】由說正理教，令得安慰因，于成菩提福，不應生懈怠。(3.15)

sarvadi(15b1)kṣu yathākāśabhūjalānilatejasā‹m› |
ānantyam evam eveṣṭaṃ sattvānām api duḥkhinām || 3.16
ཕྱོགས་རྣམས་ཀུན་ཏུ་ནམ་མཁའ་དང་། ས་དང་ཆུ་དང་མེ་དང་རླུང་།
ཇི་ལྟར་མཐའ་ཡས་དེ་བཞིན་དུ། སྡུག་བསྔལ་སེམས་ཅན་མཐའ་ཡས་འདོད། ༡༦

【真】如十方無邊，空及地水火，有苦諸眾生，彼無邊亦爾。(3.16)

【光】如十方空地，水火風無邊，如是許具苦，有情亦無邊。(3.16)

---

① Ms.A *cāvaśādaḥ*, Pm. 墮沈憂

② Ms.A *karttavyaṃḥ*

③ Ms.A *bodhiyāna*

④ DCNP *pa*

⑤ N *bsgrubs*

⑥ NP *bgyid*

⑦ P *lugs*

tāny anantāni sattvāni bodhisattvānukampayā |

duḥkhād uddhṛtya buddhatve niyojyā(15b2)nīti[①] niścayaḥ || 3.17

སེམས་ཅན་མཐའ་ཡས་དེ་དག་ནི། བྱང་ཆུབ་སེམས་དཔའི་[②]སྙིང་བརྩེ་བས།

སྡུག་བསྔལ་དག་ལས་དྲངས་བྱས་ཏེ།[③] སངས་རྒྱས་ཉིད་ལ་འགོད་པར་ངེས། ༡༧

【真】此無邊眾生，菩薩依大悲，從苦而拔濟，願彼般涅槃。（3.17）

【光】彼無邊有情，菩薩由大悲，從諸苦拔濟，令安住佛位。（3.17）

puṇyaṃ sthitasya tasyaivaṃ jāgrataḥ svapato (’)pi vā |

samādānāt prabhṛty eva pramattasyāpi dhīyate || 3.18

དེ་ལྟར་བརྟན་པར་གནས་དེ་ནི། མི་ཉལ་བའམ་ཉལ་ཡང་རུང་།

ཡང་དག་བླངས་པ་ནས་བཟུང་སྟེ། བག་མེད་གྱུར་ཀྱང་སེམས་ཅན་རྣམས། ༡༨

【真】從發此堅心，行住及臥覺，或時小放逸，無量福恒流。（3.18）

【光】彼心堅住者，未眠或眠時，從正誓受起，雖有時放逸，（3.18）

anantaṃ sattvavat[④] puṇyaṃ sattvāna(15b3)ntyā‹n› nirantaraṃ |

tenā‹na›ntena buddhatva{ṃ}m ananta‹ṃ› viddhy adurlabham || 3.19

མཐའ་ཡས་ཕྱིར་ན་སེམས་ཅན་བཞིན། བསོད་ནམས་མཐའ་ཡས་རྟག་སོགས་འགྱུར།

མཐའ་ཡས་དེས་ན་སངས་རྒྱས་ཉིད། མཐའ་ཡས་ཐོབ་མི་[⑤]དཀའ་ཞེས་བྱ། ༡༩

【真】福量如眾生，恒流無間隙，因果既相稱，故菩提不難。（3.19）

【光】有情無邊故，常積無邊福，由彼無邊因，證佛果不難。（3.19）

---

① Ms.A *niyojyā eti*

② X *dpa’*

③ NP *drang bya ste*, DC *drang byas te*

④ Ms.A satvavata

⑤ DCNP *min*

yo ’prameyaṃ sthitaḥ kālam ameyānāṃ śarīriṇām |
ameyāṃ bodhim ākāṅkṣann a(15b4)meyaṃ kurute śubham || 3.20
གང་ཞིག་དཔག་མེད་དུས་གནས་ཏེ། ལུས་ཅན་དཔག་ཏུ་མེད་དོན་དུ[1]།
བྱང་ཆུབ་དཔག་ཏུ་མེད་འདོད་ཅིང་། དགེ་བ་དཔག་ཏུ་མེད་བྱེད་[2]པ། ༢༠
【真】時節及眾生，菩提與福德。由此四無量，菩薩堅心行。(3.20)
【光】諸住無量時，為無量有情，求無量菩提，作無量善法。(3.20)

so ’prameyām api satīm aprameyaiś caturvidhaiḥ |
saṃbhārair acirā‹d›[3] bodhi‹ṃ› katham ebhir na lapsyate || 3.21
དེས་ཀོ་བྱང་ཆུབ་དཔག་མེད་ཀྱང་། དཔག་ཏུ་མེད་པ་རྣམ་བཞི་ཡི།
ཚོགས་ཀྱིས་རིང་པོ་མི་ཐོགས་པར། ཅི་ཡི་ཕྱིར་[4]ན་འཐོབ་མི་འགྱུར། ༢༡
【真】菩提雖無量，因前四無量，修福慧二行，云何難可得?(3.21)
【光】菩提雖無量，由四無量聚，無須經長時，如何不能得?(3.21)

anantaṃ puṇyam etena[5] jñānaṃ cā(15b5)nantam ity api |
śārīraṃ mānasaṃ caiva kṣipraṃ duḥkham apohati || 3.22
བསོད་ནམས་མཐའ་ཡས་ཞེས་པ་དང་། ཡེ་ཤེས་མཐའ་ཡས་ཞེས་པ་དེས།
ལུས་དང་སེམས་ཀྱི་སྡུག་བསྔལ་དག མྱུར་བ་ཉིད་དུ་སེལ་བར་བྱེད། ༢༢
【真】福慧二種行，如此無邊際，菩薩身心苦，故疾得消除。(3.22)

---

① NP *dpag med don du ni*

② DCNP *’dod*

③ = RĀ$_{\text{Tib}}$ *ring po mi thogs par*

④ NP *ji lta bur*

⑤ Ms.A *eta*，写本上有改错的痕迹，但是现已看不清，笔者根据藏汉译本和音节要求进行重构。

【光】由無邊福德，及無邊智慧，身心所有苦，迅速得消除。（3.22）

durgatau kṣutpipāsādyaṃ pāpād duḥkhaṃ śarīrajam |

tad asyākurvataḥ pāpaṃ puṇyān nātha bhava(16a1)ty[1] ataḥ || 3.23

སྡིག་པས་ངན་འགྲོར་ལུས་ཀྱི་[2]ནི། སྡུག་བསྔལ་བཀྲེས་སྐོམ་ལ་སོགས་འབྱུང་།

དེས་སྡིག་མ་བྱས་བསོད་ནམས་ཀྱིས། སྲིད་པ་གཞན་ན་དེ་མེད་དོ། ༢༣

【真】惡道饑渴等，身苦惡業生，菩薩永離惡，行善苦不生。（3.23）

【光】罪感惡趣身，生饑渴等苦，彼止惡修福，他生則無苦。（3.23）

rāgadveṣabhayecchādi[3] duḥkha‹ṃ› mohena mānasam |

tad asyāniśrayajñānāt kṣipram eva prahīyate || 3.24

རྨོངས་པས་ཡིད་ཀྱི་སྡུག་བསྔལ་ནི། ཆགས་སྡང་[4]འཇིགས་དང་འདོད་ལ་སོགས།

དེས་རྟེན་མེད་པའི་ཤེས་པ་ཡིས།[5] དེ་ནི་མྱུར་བ་ཉིད་དུ་སྤོང་། ༢༤

【真】欲瞋怖畏等，心苦從癡生，由依無二智，菩薩離心苦。（3.24）

【光】由癡生心苦，貪瞋怖欲等，彼因無依慧，速離諸心苦。（3.24）

śarīrair mānasair duḥkhair evam atyantam akṣataḥ |

ā bhavād a(16a2)mitaṃ loka{ṃ}m uddharan kiṃ viṣatsyati || 3.25

ལུས་དང་ཡིད་ཀྱི་སྡུག་བསྔལ་གྱིས། དེ་ལྟར་ཤིན་ཏུ་མ་སྨས་[6]ན།

---

[1] Ms.A *puṇyā śāthabhavaty*

[2] DCNP *kyis*

[3] Ms.A *rāgā°*

[4] X *dang*

[5] X *de ni de brten med par shes*

[6] X *smras*

གལ་ཏེ་འཇིག་རྟེན་མཐས་གཏུགས་པར། འཇིག་རྟེན་འདྲེན་ཀྱང་ཅིས་སྐྱེ་སྐྱོ། ༢༥

【真】無漢譯。

【光】所有身心苦，不能損惱故，直至世間盡，度生如何厭?（3.25）

alpo ’pi duḥkhinaḥ① kālo duḥsaho (’)tibahuḥ kimn

kālo (’)nanto (’)py aduḥkhasya sukhinaḥ kena bādhakaḥ || 3.26

སྡུག་བསྔལ་བ་ལ་ཡུན་ཐུང་ཡང་། བཟོད་དཀའ་ཡུན་རིང་སྨོས་ཅི་དགོས།

སྡུག་བསྔལ་མེད་ཅིང་བདེ་བ་ལ། མཐའ་ཡས་དུས་ཀྱང་ཇི་ཞིག་གནོད②། ༢༦

【真】有苦時若促，難忍何況多，無苦時長遠，有樂云何難?（3.26）

【光】有苦時雖短，難忍何況長，無苦而安樂，時無邊何妨?（3.26）

(16a3)śarīraduḥkhaṃ naivāsya duḥkhaṃ syāt③ kena mānasam |

lokaduḥkhaṃ karuṇayā tenaivāsya sthitiś ciraṃ ||④ 3.27

དེ་ལ་ལུས་ཀྱི་སྡུག་བསྔལ་མེད། ཡིད་ཀྱི་སྡུག་བསྔལ་ག་ལ་ཡོད།

དེ་ནི་སྙིང་རྗེས་འཇིག་རྟེན་སྡུག དེ་ཉིད་ཀྱིས་ནི་ཡུན་རིང་གནས། ༢༧

【真】身苦永不有，假說有心苦，悲世間二苦，故恒住生死。（3.27）

【光】彼既無身苦，心苦云何有?悲愍世間苦，由此長住世。（3.27）

tasmāc cireṇa buddhatvam iti sīde‹n› na buddhimān |

doṣakṣa(16a4)ye guṇārthe ca⑤ ghaṭetātra nirantaram || 3.28

---

① Ms.A *duḥkhenaḥ*

② X *nong*

③ Ms.A 抄手漏写，后有补写痕迹，现在已看不清楚，此处承袭 MABh 的读法。

④ 此颂引用于 MABh，参 Lasic 23

⑤ Ms.A *va*

དེ་བས་སངས་རྒྱས་རིང་ཐོགས་ཞེས①། བློ་དང་ལྡན་པ་སྒྱིད་②མི་ལུག③

ཉེས་ཟད་ཡོན་ཏན་དོན་དུ་ནི། འདི་ལ་རྟག་ཏུ་འབད་པར་བྱ། ༢༨

【真】故菩提長時，智人心不沈，為滅惡生善，是時無間修。（3.28）

【光】成佛時雖長，具慧不怯弱，為盡過德圓，此應常勵力。（3.28）

lobhadveṣaṃ ca mohaṃ ca doṣān jñātvā parityaja |

alobhadveṣamohāṃś④ ca guṇān jñātvā bhajādarāt || 3.29

ཆགས་དང་ཞེ་སྡང་གཏི་མུག་དག །ཉེས་པར་མཁྱེན་ནས་ཡོངས་སུ་སྤོངས།

མ་ཆགས་མི་སྡང་གཏི་མུག་མེད། ཡོན་ཏན་མཁྱེན་ནས་གུས་པས་⑤བསྟེན⑥། ༢༩

【真】貪瞋及無明，願汝識舍離，無貪等眾善，知應恭敬修。（3.29）

【光】貪瞋癡等過，知已應全斷，無貪瞋癡德，知已殷重依。（3.29）

lobhāt pre(16a5)tagatiṃ yāti dveṣā‹n› naraka‹ṃ› gacchati |

mohāt tiryaggatiṃ⑦ prāyo nṛdevatvaṃ⑧ viparyayāt || 3.30

ཆགས་པས་ཡི་དྭགས་འགྲོ་བར་འགྲོ། ཞེ་སྡང་གིས་⑨ནི་དམྱལ་བར་འཕེན།

---

① DCNP *shes*

② NP *bgyid*

③ D *lugs*

④ Ms.A *alobhādve°*

⑤ X *par*

⑥ DCNP *brten*

⑦ Ms.A *tiryargatiṃ*

⑧ Ms.A *mṛtevatvaṃ*

⑨ X *gi*

རྨོངས་པས་ཐལ་ཆེར་དུད་འགྲོར་འགྲོ། བསྙོག་པས་ལྷ་དང་མི་ཉིད་དོ། ༣༠

【真】由貪生鬼道，由瞋墮地獄，由癡入畜生，翻此感人天。（3.30）

【光】由貪墮餓鬼，瞋恚感地獄，癡多趣傍生，翻此生人天。（3.30）

doṣatyāgo guṇagrāhaś cety ābhyudayikaḥ paraḥ |

dharmas tu naiḥśreyasiko[①] (16b1)jñānād grāhaparikṣayaḥ || 3.31

སྐྱོན་སྤངས་ཡོན་ཏན་འཛིན་པ་ནི[②]། མངོན་པར་མཐོ་བ་པ་ཡི་ཆོས།

ཤེས་པས་འཛིན་པ་ཡོངས་[③]ཟད་པ། ངེས་པར་ལེགས་པ་པ་ཡི་ཆོས། ༣༡

【真】舍惡及修善，此法是樂因，若是解脫法，由智舍二執。（3.31）

【光】舍過取功德，是增上生法，由智盡諸執，是決定善法。（3.31）

bhagavatpratimāstūpavihārān paramādarāt ||

atyudārānnapānādiśayyāḍhyān[④] viniveśaya || 3.32

སངས་རྒྱས་སྐུ་གཟུགས་མཆོད་རྟེན་དང་[⑤]། གཙུག་ལག་ཁང་དག་གུས་ཚུལ་དུ།

ཤིན་ཏུ་རྒྱ་ཆེན་གནས་མལ་[⑥]སོགས། རྒྱ་ཆེན་ཕྱུག་པ་[⑦]བསྒྲུབ་པར་མཛོད། ༣༢

【真】佛像及支提，殿堂並寺廟，最勝多供具，汝應敬成立。（3.32）

【光】佛像及佛塔，殿堂應廣造，廣設諸臥具，殊勝應具備。（3.32）

---

① Ms.A *naiśreyamiko*, $RĀ_{Tib}$ *nges par legs pa pa yi chos*, Pm. 解脫法

② NP *yis*

③ DC *spangs*, NP *yang*

④ = Pm. 最勝多供具, Ms.A *atyudārānapānādiśayyāghān*

⑤ X *can*

⑥ NP *lam*, X *la*

⑦ X *po*

niṣaṇṇāḥ padmamadhyeṣu[1] surūpāḥ sā(16b2)dhucitritāḥ |
sarvaratnamayāś caivaṃ kāryantāṃ buddhavigrahāḥ || 3.33

རིན་ཆེན་ཀུན་ལས་[2]བགྱིས་པ་ཡི[3]། སངས་རྒྱས་སྐུ་གཟུགས་དབྱིབས་མཛེས་[4]ཤིང་།
ལེགས་པར་བྲིས་པ་པདྨ་ལ། བཞུགས་པ་དག་ཀྱང་བགྱིད་དུ་སྩོལ།[5] ༣༣

【真】坐寶蓮花上，好色微妙畫，一切金寶種，汝應造佛像。(3.33)
【光】眾寶之所造，佛像極莊嚴，又應善繪畫，坐寶蓮花上。(3.33)

saddharmaṃ bhikṣusaṃghaṃ[6] ca sarvaprāṇena pālaya |
kāñcanaṃ ratna{ṃ}jālaṃ ca caityeṣv āropaya svaya(16b3)m || 3.34

དམ་ཆོས་དགེ་སློང་དགེ་འདུན་དག ནན་ཏན་ཀུན་གྱིས་བསྐྱང་[7]བར་མཛོད།
གསེར་དང་རིན་ཆེན་དྲ་བ་དག ཉིད་ཀྱིས་མཆོད་རྟེན་རྣམས་ལ་ཐོགས། ༣༤

【真】正法及聖眾，以命色事護。金寶網傘蓋，奉獻覆支提，(3.34)
【光】正法比丘僧，應殷重護持。金及寶瓔珞，供佛塔等上，(3.34)

sauvarṇarājataiḥ puṣpair vajravidrumamuktikaiḥ[8] |
indranīlamahānīlavaiḍūryaiś caityam añcaya[9] || 3.35

---

① Ms.A *mumadyeṣu*

② NPX *la*

③ DCNP *yis*

④ NPX *legs*

⑤ NPX *bzhugs pa dag la rin po che kun gyis brgyan pa bgyid du gsol*

⑥ = $R\bar{A}_{Tib}$ *dam chos dge slong dge 'dun dag*, Ms.A *bhikṣusaṃhaṃ*

⑦ X *bskyed*

⑧ Ms.A *°moktikaiḥ*

⑨ Ms.A *accaya*

གསེར་དང་དངུལ་གྱི་མེ་ཏོག་དང་། རྡོ་རྗེ་བྱི་①རུ་མུ་ཏིག་དང་②།
ཨནྡྲནྱིལ་དང་བཻཌཱུརྱ③། མཐོན་ཀ་ཆེན་པོས་མཆོད་རྟེན་མཆོད། ༣༥

【真】金銀眾寶花，珊瑚琉璃珠，帝釋青大青，金剛貢支提。（3.35）

【光】金銀花金剛，珊瑚及珍珠，帝青吠琉璃，藍寶等供塔。（3.35）

saddharmavādināṃ pūjā lābhasatkārasaṃgatāḥ④ |
kā(16b4)ryā sarañjanīyāś⑤ ca sevyā dharmā ṣaḍ ādarāt⑥ || 3.36

དམ་ཆོས་སྨྲ་ལ་མཆོད་པ་ནི⑦། རྙེད་དང་བཀུར་སྟི་དང་ལྡན་པ།
དགའ་བར་འགྱུར་⑧བ་རྣམས་བགྱི་⑨ཞིང་། ཆོས་དྲུག་གུས་པར་བསྟེན་⑩པར་མཛོད། ༣༦

【真】能說正法人，以四事供養，六和敬等法，常應勤修行。（3.36）

【光】供養說法師，利養承事等，作諸喜悅事，六法敬依止。（3.36）

gurugauravaśuśruṣā paricaryā parikriyā⑪ |

---

① NPX *byu*

② X *dag*

③ 梵文中的 *indranīla* 在藏文中转写成：*andrar nyila* 或 *an da rnyila* 以及 *anadharnyila* 等

④ = $RĀ_{Tib}$ *rnyed dang bkur sti dang ldan pa*, Ms.A *°saṅgatāḥ*

⑤ = $RĀ_{Tib}$ *dga' bar 'gyur*? Ms.A *saraṃjanīyāś*

⑥ = $RĀ_{Tib}$ = Pm. Ms.A *sadādarāt*

⑦ X *dang*

⑧ NP *gyur*

⑨ X *kyi*

⑩ NP *rten*

⑪ = $RĀ_{Tib}$ *zham ring dang ni mdongs gsol dang*, Pm. 勤事而侍護 Ms.A *pariskriyā*

kartavyā bodhisattvānāṃ pūjā cāśramādarāt① || 3.37

བླ་མར་②རིམ་འགྲོ་གུས་ཉན་དང་། ཞམ་རིང་③དང་ནི་མདོངས་གསོལ་དང་།

བྱང་ཆུབ་སེམས་དཔའ་རྣམས་ལ་ཡང་། རྟག་ཏུ་གུས་པས་མཆོད་པར་མཛོད། ༣༧

【真】於尊恭敬聽，勤事而侍護，菩薩必應行，亡後亦供養。(3.37)

【光】事師及敬聽，服事和問訊，及諸菩薩前，常恭敬供養。(3.37)

(16b5)na kāryas te ’nyatīrthyeṣu bhaktipūjānamaskriyāḥ |

mā bhūt tatpratyayā bhaktiḥ sadoṣeṣv apy ajānatām || 3.38

མུ་སྟེགས་གཞན་ལ་གུས་པ་ཡིས། མཆོད་དང་ཕྱག་ཀྱང་མི་བགྱི་སྟེ།④

མི་ཤེས་པ་རྣམས་དེའི་རྐྱེན་གྱིས། སྐྱོན་དང་བཅས་ལ་⑤ཆགས་འགྱུར་གདའ། ༣༨

【真】於天外道眾，不應親事禮，因無知邪信，莫事惡知識。(3.38)

【光】汝莫於外道，恭敬供養禮，無知由彼緣，於有過生愛。(3.38)

munīndravacasas tajjagranthānāṃ⑥ caiva lekhanam |

(17a1)kuru pustakadānaṃ ca maṣītūlī‹ṃ› puraskṛtya⑦ || 3.39

ཐུབ་དབང་གསུང་དང་དེས་བྱུང་བའི། གཞུང་རྣམས་བྲི་དང་གླེགས་བམ་ནི།

སྣག་ཚ་དག་དང་སྨྱུ་⑧གུ་དག །སྔོན་དུ་འགྲོ་བ་སྦྱིན་པར་མཛོད། ༣༩

---

① Ms.A *cāsramā°*

② DCNP *ma*

③ X *zhabs ’bring*，*zham ring* 是 *zhabs ’bring* 的古文。

④ X *kyod kyis mu stegs can gzhan la gus dang mchod phyag mi bgyi ste*

⑤ DC *pa*

⑥ Ms.A *munidravacasastajja°*

⑦ Ms.A *masātulīpura°*

⑧ X *smyug*

【真】佛阿含及論，書寫讀誦施，亦惠紙筆墨，汝應修此福。（3.39）

【光】能仁經及論，書寫施經紙，諸筆及墨等，亦應先惠施。（3.39）

pureṣu lekhaśālānām upādhyāyabhṛtikriyāḥ |

kṣetradānena niyatāḥ kriyantāṃ jñānavṛddhaye || 3.40

ཡུལ་དུ་ཡི་གེའི་①གྲྭ་ཁང་དུ། སློབ་དཔོན་འཚོ་བའི་བྱ་བ་དག②

ཞིང་བསྐྱལ་③བ་ཡི་ངེས་པ་ནི། ཡེ་ཤེས་སྤེལ་བའི་སླད་དུ་④མཛོད། ༤༠

【真】于國起學堂，雇師供學士，興建永基業，汝行為長慧。（3.40）

【光】于國起學校，聘諸教授事，給田固基業，願增長智因。（3.40）

pureṣu kṣetrabhṛ(17a2)takāḥ kriyantāṃ vaidyanāpitāḥ |

vṛddhabālarujārtānāṃ sattvānāṃ duḥkhaśāntaye || 3.41

རྒན་དང་བྱིས་པ་ནད་པ་དང་⑤། སེམས་ཅན་སྡུག་བསྔལ་བསལ་སླད་དུ།

ཡུལ་དུ་སྨན་པ་འདྲེག་མཁན་དག ཞིང་གིས་བརྔན་⑥པ་འཛོག་ཏུ་སྩོལ⑦། ༤༡

【真】解醫巧歷數，皆為立田疇，潤老小病苦，於國有濟益。（3.41）

【光】為除老幼病，有情之苦惱，醫生剃髮師，給田令安居。（3.41）

sarvatīrthyāśramārāmasetuvāpīsabhāprapāḥ |

---

① DC *ge*

② X *dang*

③ DC *stsal*

④ NP *thabs su*

⑤ X *yi*

⑥ DC *zhing gi rngan pa*, NP *zhi zhing rngan pa*

⑦ NP *gsol*

yuktāḥ kāraya (17a3) suyuktaiś śayyānnavasanānvitāḥ① || 3.42

འགྲོན་②གནས་ཀུན་དགའ་ཆུ་ལོན་དང་། རྫིང་དང་འདུན་③ཁང་ཆུ་ར་དག །

མལ་ཟས་རྩྭ་དང་ཤིང་ལྡན་པ། ཤེས་རབ་བཟང་པོ་བཀྲིད་དུ་སྩོལ④། ༤༢

【真】起諸道伽藍，園塘湖亭屋，於中給生具，草蓐飲食薪。(3.42)

【光】造旅舍花園，橋池聚會廳，渠衣食草薪，令諸巧慧作。(3.42)

sabhāgrāmeṣu sarveṣu vīhārān nagareṣu⑤ ca |

mandatoyiṣu mārgeṣu prapāḥ⑥ sarveṣu kāraya || 3.43

གྲོང་དང་གཙུག་ལག་ཁང་དག་དང་། གྲོང་ཁྱེར་ཀུན་དུ་འདུན་⑦ཁང་དང་།

ཆུ་དཀོན་ལམ་རྣམས་ཐམས་ཅད་དུ། ཆུ་ར་དག་ནི་བཀྲིད་དུ་སྩོལ⑧། ༤༣

【真】於小大國土，應起寺亭館。遠路乏水漿，造井池施飲。(3.43)

【光】於村城伽藍，修建雅亭館。諸缺水道中，應為置水渠。(3.43)

vyādhitānāthaduḥkhārta (17a4) hīnadīnaparigraham |

satataṃ kuru kāruṇyāt svāthyaṃ⑨ caiṣāṃ bhajādarāt || 3.44

---

① Ms.A *śayyānnavaśanānvitāḥ*

② NPX *'dron*

③ DPNP *mdun*, X *bdun*

④ NP *gsol*

⑤ Ms.A *vīhān naga°*

⑥ Ms.A *pracoḥ*

⑦ NP *mdun*, X *bdun*

⑧ NP *gsol*

⑨ Ms.A *sthākṣyaṃ*

ནད་པ་མགོན་མེད་སྡུག་[1]བསྔལ་གྱིས། ཉམས་ཐག་དམན་དང་ངན་པ་དག
སྙིང་རྗེས་རྟག་ཏུ་ཡོངས་བཟུང་[2]ཞིང་། དེ་དག་གསོ་ཕྱིར་གུས་བསྟེན་[3]མཛོད། ༤༤

【真】病苦無依貧，下姓怖畏等，依慈悲攝受，勤心安立彼。（3.44）

【光】病無依苦逼，下姓或貧窮，常悲愍攝受，撫育敬彼等。（3.44）

ārtavāny[4] annapānāni bhakṣyasasyaphalāni ca |
bhikṣubhyo ’rthija(17a5)nebhyaś ca nādattvā bhoktum[5] arhasi || 3.45
དུས་སུ་འབྱུང་བའི་ཟས་སྐོམ་དང་། བཅའ་བ་འབྲུ་དང་ཤིང་ཏོག་[6]དག[7]
དགེ་སློང་[8]སློང་བའི་སྐྱེ་བོ་ལ། མ་སྩལ་བར་དུ་གསོལ་མི་རིགས། ༤༥

【真】隨時新飲食，果菜及新穀，大眾及須者，未施莫先用。（3.45）

【光】應時新飲食，啖食穀果等，乞求諸物人，未給不先用。（3.45）

upānacchatrakarakān[9] kaṇṭakoddharaṇāni[10] ca |

---

① N *bsdug*

② X *gzung*

③ N *brtan*, P *brten*

④ Ms.A *āvarttavāny*

⑤ Ms.A *nādatvā bhoktam*

⑥ P *rtog*

⑦ DCNP *dang*

⑧ DCNP *de dag*

⑨ Ms.A °*karakāṃ*

⑩ Ms.A *kaḍako*

sūcīsūtravyajanakān[1] prapāsthāneṣu nikṣipa || 3.46

ལྷམ་དང་གདུགས་དང་ཆུ་ཚགས་དང་། ཚེར་མ་དབྱུང་བའི་ཆ་སྣ་དང་།

ཁབ་དང་སྐུད་དང་བསིལ་[2]ཡབ་དག[3] ཆུ་ར་ཡི་ནི་གནས་སུ་གཞག[4] ༤༦

【真】屣傘瓶鉤鑷，針綖及扇等，荃提寢息具，應施寺亭館。（3.46）

【光】靴傘濾水囊，及拔刺器具，針線與扇等，安置涼亭中。（3.46）

triphālātrikaṭukṣaudra(17b1)ghṛtā(ni) guṭikāgadāḥ[5] |

prapāsu kāryā lekhyāś ca siddhamantrauṣadhikriyāḥ[6] || 3.47

འབྲས་བུ་གསུམ་དང་ཚ་བ་གསུམ། མར་དང་སྦྲང་རྩི་མིག་སྨན་དང་།

དུག་སེལ་ཆུ་རར་[7]གཞག་[8]བགྱི་ཞིང་། གྲུབ་པའི་སྔགས་དང་སྨན་[9]ཀྱང་བྲི། ༤༧

【真】三果及三辛，蜜糖酥眼藥，恒應安息省，書咒及藥方。（3.47）

【光】三果和三辛，酥蜂蜜眼藥，消毒置涼亭，書咒及藥方。（3.47）

gātrapādaśirobhyaṅgapādapīṭhakatarpaṇān |

---

① = RĀ$_{\text{Tib}}$ *khab dang skud dang bsil yang dag*, Pm. 針 綖 及 扇 等 Ms.A *sūcīsūtrasya vyajanakām* 音节上不符合 要求，且在内容上也不符合藏汉译本。

② P *bsel*

③ DCNP *dang*

④ DCNP *bzhag*

⑤ Ms.A °*ghṛtā guṭikā agadāḥ*

⑥ Ms.A °*siddhamastrauṣadhi*°

⑦ N *rang*, X *ras*

⑧ DCNP *bzhag*

⑨ = Ms. D *sman dang sngags*

ghaṭasthalī(paraśvādyān prapāsu ca)① (17b2)nidhāpaya || 3.48

ལུས་དང་རྐང་པ་མགོ་བསྐུ་དང་། བྱིས་པའི་②ཁྲིའུ་སྐྱོ་མ་དང་།

བུམ་པ་བཟངས་③དང་དགྲ་སྟ་སོགས། ཆུ་ར་དག་ཏུ་འཇོག་ཏུ་སྩོལ་④། ༤༨

【真】塗首身藥油，澡盤燈糗果，水器及刀斧，應給亭館中。（3.48）

【光】塗身足首油，嬰兒床及粥，妙瓶刀斧等，請置涼亭中。（3.48）

tilataṇḍuladhānyānnaguḍasnehapuraskṛtāḥ |

chāyāsu prapikāḥ kāryāḥ pūrṇāḥ kalpasya vāriṇaḥ || 3.49

ཏིལ་དང་འབྲས་དང་འབྲུ་དང་ཟས། བུ་རམ་སྣུམ་དང་ལྡན་པ་ཡི།

ཆུ་ར་ཆུང་ངུ་བསིལ་གྲིབ་ཏུ་⑤། ཙང་བའི་ཆུས་བཀང་⑥བསྐྱེད་དུ་སྩོལ་⑦། ༤༩

【真】米谷麻飲食，糖膏等相應，恒置陰涼處，及淨水滿器。（3.49）

【光】芝麻米及穀，飲食糖油汁，淨水灌滿缸，陰涼處佈施。（3.49）

pipīlikābiladvāre jala(17b3)dhānyaguḍāmbhasām⑧ |

---

① = $RĀ_{Tib}$ *bum pa zangs dang dgra sta sogs chu ra dag tu'jog tu stsol*，Pm. 水器及刀斧 Ms.A *ghaṭasthālikāviladvārejyanyadhānya*，应该是抄错，上头有改写痕迹，但现已完全分辨不出。此处是笔者根据藏译本进行重构。

② DCNP *bal dang khri'u dang skyo ma dang*

③ X *bzang*

④ NP *gsol*

⑤ X *dang*

⑥ P *kang*

⑦ NP *gsol*

⑧ Ms.A *jyanyaguḍāmbhasam°*

kāryantā‹ṃ› nikarāḥ śaśvat① puruṣaiḥ pratyayakṣamaiḥ || 3.50

གྲོག་སྦུར་②ཚང་གི་སྒོ་དག་ཏུ། ཟས་དང་ཆུ་③དང་བུ་རམ་④དང་།

འབྲུ་ཡི་ཕུང་པོ་རྟག་པར་ནི། ཐུགས་བརྟན་མི་རྣམས་བགྱིད་དུ་སྩོལ⑤། ༥༠

【真】於蟻鼠穴門，飲食穀糖等，願令可信人，日日分佈散。(3.50)

【光】螞蟻窩穴門，置食物水糖，及諸穀米堆，常令堪信施。(3.50)

yathāsukhānnaṃ pretebhyaḥ puraḥ paścāc ca bhojanāt |

dehi⑥ śvakīṭaśakuni(17b4)prabhṛtibhyaś⑦ ca sarvadā || 3.51

བཤོས་གསོལ་སྔོན་དང་འོག་དག་ཏུ། ཡི་དྭགས་ཁྱི་དང་⑧གྲོག་སྦུར་དང་།

བྱ་ལ་སོགས་པ་ཅི་བདེ་བར། རྟག་ཏུ་ཟས་དག་བསྩལ་བར་མཛོད། ༥༡

【真】如意前後食，恒施於餓鬼，狗鼠鳥蟻等，願汝恒施食。(3.51)

【光】食前與食後，亦常施惡鬼，犬螞蟻鳥等，隨宜施飲食。(3.51)

upadraveṣu du‹r›bhikṣeṣūpasargeṣu⑨ cetiṣu |

deśabhaṅgeṣu codāraṃ lokasyānugrahaṃ kuru || 3.52

---

① Ms.A sat，抄手漏前一个字，后在上方补写，看不清。此处改为 *śaśvat* = Tib. *rtag tu*

② N *bur*

③ N *chub*

④ N *bum ram*，X *'bru mar*

⑤ NPX *gsol*

⑥ Ms.A *dehī*

⑦ Ms.A *°pabhṛtibhyaś*

⑧ NP *dag*

⑨ Ms.A *dubhikṣeṣupa°*

གཙེས་①པ་དང་ནི་ལོ་ཉེས་དང་། གནོད་པ་དང་ནི་ཡམས་ནད་དང་།
ཕམ་གྱུར་ཡུལ་དུ་འཇིག་རྟེན་པ②། རྗེས་སུ་བཟུང་བ་རྒྱ་ཆེན་མཛོད། ༥༢

【真】災疫饑餓時，水旱及賊難，國敗須濟度，願汝恒拯恤。(3.52)

【光】侵害饑饉年，損害和瘟疫，被敵戰敗域，隨世廣攝受。(3.52)

kṛṣatāṃ kuru bhraṣṭānā‹ṃ›③ bīja(17b5)bhaktair anugraham④ |
karaviṣṭivisargāṃś ca bhāgānāṃ lāghavāni⑤ ca || 3.53

ཞིང་པ་ཉམ་ཐག་གྱུར་རྣམས་ལ། ས་བོན་ཟས་ཀྱིས་⑥རྗེས་སུ་གཟུང་⑦།
ནན་གྱིས་⑧དཔྱ་ཁྲལ་བཏང་བ་དང་། ཤས་རྣམས་ཀྱང་ནི་བསྐྱུང་བ་དང་། ༥༣

【真】田夫絕農業，願給糧種具，隨時蠲租稅，輕微受調斂。(3.53)

【光】農夫受苦惱，應給種飲食，殷重蠲賦稅，田糧亦減少。(3.53)

ṛṇikebhyaḥ⑨ paritrāṇa{ṃ}m ucchulkaṃ śulkalāghavam |
dvārasthānaparikleśān api caiṣāṃ nivarta(18a1)ya || 3.54

---

① NP *btses*

② X *la*

③ Ms.A *bhaśmānā*

④ Ms.A *anugrahaḥ*

⑤ Ms.A *lāyavāni*

⑥ NP *kyi*

⑦ DC *zung*, NP *bzung*

⑧ NP *gyi*

⑨ = $R\bar{A}_{Tib}$ = Pm. Ms.A *dhani*°

ཆགས་ཉེན་①པ་ལས་ཡོངས་བསྐྱབ་②དང་། ཤོ་གམ་བཏང་③དང་ཤོ་གམ་དབྲི།
དེ་དག་སྒོ་ན་སྡོད་པ་ཡི། ཉོན་མོངས་ལས་ཀྱང་བཟློག་པར་མཛོད། ༥༤

【真】施物濟貧債，出息不長輕，直防許休偃，以時接賓客。(3.54)

【光】救濟債累者，免稅及減稅，住諸門苦惱，亦應善解除。(3.54)

taskarāṃś copaśamaya④ svarāṣṭraparaāṣṭrajān |
hiraṇyamātrāṃ ca samām arghayuktāṃ ca kāraya⑤ || 3.55
རང་གི་ཡུལ་དང་ཡུལ་གཞན་གྱི། ཆོམ་རྐུན་རྣམས་ཀྱང་ཞི་བར་མཛོད།
དབྱིག་གི་སྤོགས་⑥ནི་མཉམ་པ་དང་། རིན་ཐང་རིགས་པར་བགྱིད་⑦དུ་སྩོལ་⑧། ༥༥

【真】境內外劫盜，方便斷令息。隨時遺商侶，平物價鈞調。(3.55)

【光】自境或他境，群賊須平息。貨潤須平衡，價值令合理。(3.55)

mantriṇaḥ kiṃ vadantīti svayaṃ jñātvā ca sarvataḥ |
yad ya‹l› lokahitaṃ sā(18a2)dhyaṃ⑨ tat tat sarvaṃ sadā kuru || 3.56

① NP *nyon*

② NP *skyabs*

③ X *gtang*

④ Ms.A *copasamaya*

⑤ Ms.A *kārayan*

⑥ NP *spobs*

⑦ X *mdzad*

⑧ NP *gsol*

⑨ Ms.A *sādho*

བློན་པོས་[1]ཅི་དང་ཅི་གསོལ་བ། ཉིད་ཀྱིས་ཀུན་དུ་མཁྱེན་མཛད་ནས[2]།

འཇིག་རྟེན་སྨན་པ་གང་དང་གང་། དེ་དང་དེ་ཀུན་རྟག་ཏུ་མཛོད། ༥༦

【真】八座等判事，自如理觀察，事能利萬姓，恒恭敬修行。(3.56)

【光】群臣所稟白，自當全了知，有益世人者，一切應常作。(3.56)

kiṃ kim ā‹tma›hitaṃ kuryām iti te ’sti yathādaraḥ |

kiṃ kiṃ lo‹ka›hitaṃ kuryām iti te ’stu tathādaraḥ || 3.57

བདག་ཕན་ཅི་དང་ཅི་བྱ་ཞེས། ཇི་ལྟར་ཁྱེད་ལ་གུས་ཡོད་པ།

གཞན་ཕན་ཅི་དང་ཅི་བྱ་ཞེས། དེ་བཞིན་ཁྱོད་ནི་གུས་པར་མཛོད། ༥༧

【真】應作何自利，如汝恒敬思，利他云何成，如此汝急思。(3.57)

【光】如有利己者，汝常殷重為，如是利他事，汝應殷重作。(3.57)

pṛthavītoyavāyvagnibhaiṣajyā(18a3)raṇyavṛkṣavat[3] |

muhūrtam api kartavyaṃ svair abhogyaṃ tvam ātmanaḥ || 3.58

ས་དང་ཆུ་དང་མེ་དང་རླུང་། སྨན་དང་ནགས་ཀྱི་ཤིང་བཞིན་དུ།

བདག་ཉིད་ཡུད་ཙམ་གཅིག་ཏུ་ཡང་། འདོད་དགུར་སྤྱོད་པ་ཉིད་དུ་མཛོད། ༥༨

【真】地水風火等，草藥及野樹，如此或暫時，受他無礙策。(3.58)

【光】如地水火風，藥草林木等，於一須臾間，可令他享受。(3.58)

padasaptakakālo[4] ’pi sarvasvatyāgacetasaḥ |

---

① X *blun po*

② = Ms.A DCNP *mdzod la*

③ Ms.A °*bhaiṣajyāṃ ra*°

④ Ms.A *sadasapta*°

kham ivāmeyapuṇyāḍhyo① bodhisattvasya (18a4)jāyate || 3.59

གོམ་པ་བདུན་པའི་དུས་སུ་ཡང་། བདོག་པ་ཀུན་གཏོང་སེམས་འཆང་བའི།

བྱང་ཆུབ་སེམས་དཔའ་རྣམས་ལ་ནི། བསོད་ནམས་མཁའ་འདྲ་དཔག་མེད་སྐྱེ། ༥༩

【真】七步頃起心，為舍內外財，菩薩福德成，難量如虛空。(3.59)

【光】若行七步頃，起心舍諸物，菩薩所生福，如虛空無量。(3.59)

deyāḥ kanyās tadarthibhyaḥ surūpāḥ svabhyalaṃkṛtāḥ |

saddharmadhāraṇe yasmād dhāraṇāṃ pratilapsyase || 3.60

བུ་མོ་གཟུགས་མཛེས་ལེགས་བརྒྱན་པ།② དེ་དོན་གཉེར་བ་རྣམས་བསྩལ་ན③།

དེས་ནི་དམ་ཆོས་ཡོངས་འཛིན་པའི། གཟུངས་ནི་སོ་སོར་ཐོབ་པར་འགྱུར། ༦༠

【真】童女好色嚴，惠施求得者，故獲陀羅尼，能持一切法。(3.60)

【光】童女身端嚴，賜與諸求者，由此得正法，總持陀羅尼。(3.60)

sarvālaṃkārayuktānāṃ sarvopakara(18a5)ṇaiḥ④ saha |

dadau kanyāsahasrāṇām⑤ aśītiṃ hi muniḥ purā⑥ || 3.61

རྒྱན་རྣམས་ཀུན་དང་ལྡན་པ་ཡི། བུ་མོ་སྟོང་ཕྲག་བརྒྱད་ཅུ་དག

ཡོ་བྱད་ཀུན་དང་ལྷན་ཅིག་ཏུ། ཐུབ་པ་ཡིས་ནི་སྔོན་བསྩལ་⑦ཏོ། ༦༡

【真】愛色具莊嚴，並一切生具，施八萬童女，釋迦佛昔時。(3.61)

---

① Ms.A °*puṇyogho*

② DCNP *gzugs bzang lus mdzes la*

③ NP *bsal nas*, DCX *stsal na*

④ Ms.A °*paraṇais*

⑤ Ms.A °*sahasrāṇam*

⑥ Ms.A *purāḥ*

⑦ NPX *stsal*

【光】釋迦佛往昔，施八萬童女，具一切莊嚴，及諸資生具。（3.61）

bhāsvarāṇi vicitrāṇi vāsāṃsy ābharaṇāni① ca |

gandhamālyopabhogāṃś ca dehi arthibhyo (’)nuka(18b1)mpayā② || 3.62

སྣ་ཚོགས་པ་དང་འོད་གསལ་བའི། བགོ་བ་དག་དང་རྒྱན་རྣམས་དང་།

དྲི་དང་ཕྲེང་བ་ལོངས་སྤྱོད་དག། སློང་བ་རྣམས་ལ་བརྩེ་བས་སྩོལ།③ ༦༢

【真】光明種種色，衣服莊嚴具，花香等應施，依悲惠求者。（3.62）

【光】種種色光華，衣服莊嚴具，香鬘受用物，愍施諸乞者。（3.62）

yasya yena vinārthena dharmeṇātibhṛśaṃ④ bhavet |

sa tasmai⑤ tatkṣaṇaṃ deyo nāsti dānam ataḥparam || 3.63

གང་ལ་ཆོས་དོན་གང་མེད་ན། ཤིན་ཏུ་ཉམ་ཐག་གྱུར་པ་དེ།

དེ་ཡི་མོད་ལ་བདེ་བསྩལ་⑥ན། དེ་ལས་སྦྱིན་མཆོག་མ་མཆིས་སོ། ༦༣

【真】若人離此緣，于法無安行，則應施與之，過此後莫惠。（3.63）

【光】諸缺乏法義，生極苦惱者，若立即惠與，無施能勝此。（3.63）

dātavyaṃ viṣam apy asmai hitaṃ yasya viṣaṃ bhavet |

varā(18b2)nnam apy adeyaṃ syād yasmai tad ahitaṃ bhavet || 3.64

---

① Ms.A *vāsānsyātaraṇāni* ≠ $\mathrm{R\bar{A}_{Tib}}$ *bgo ba dag dang rgyan rnams* ≠ Pm. 衣服莊嚴具

② = $\mathrm{R\bar{A}_{Tib}}$ = Pm. Ms.A *gandhamālyopaśāmabhobhogāṃś cadiśāthibhyo ’nukampayā*

③ DC *ci bder stsol*

④ Ms.A *dharmyairṇārttibhṛśaṃ*

⑤ Ms.A *tāsmai*

⑥ DCNP *stsal*

གང་ལ་དུག་ནི་ཕན་འགྱུར་[1]ན། དེ་ལ་དུག་ཀྱང་སྦྱིན་པར་བགྱི།
ཁ་ཟས་མཆོག་ཀྱང་མི་ཕན་ན། དེ་ལ་དེ་ནི་སྦྱིན་མི་བགྱི། ༦༤

【真】毒亦許施彼，若此能利他，甘露不許施，若此損害他。(3.64)

【光】若於何有益，毒亦可佈施，於他若有損，妙食不應施。(3.64)

sarpadaṣṭāṅgulīcchedo 'py uktaḥ pathyo[2] yathā tathā |
muninoktaṃ parahitaṃ kartavyam api pīḍayā[3] || 3.65
སྦྲུལ་གྱིས་ཟིན་ལ་ཇི་ལྟ་བུར། སོར་མོ་བཅད་ན་[4]ཕན་བཤད་པ[5]།
དེ་བཞིན་ཐུབ་པས་གཞན་ཕན་པ། མི་བདེ་བ་ཡང་བྱ་བར་གསུངས། ༦༥

【真】若蛇齧人指，佛亦聽則除，或佛教利他，逼惱亦可行。(3.65)

【光】如人被蛇咬，說斷指有益，佛說若利他，不樂亦應為。(3.65)

saddharme[6] gaura(18b3)vaṃ kārya‹ṃ› dharmavādiṣu cottamaṃ |
satkṛtya dharmaśravaṇaṃ dharmadānam api svayaṃ || 3.66
དམ་པའི་ཆོས་དང་ཆོས་སྨྲ་[7]ལ། ཉིད་ཀྱི་བཀུར་སྟི་མཆོག་དང་ནི།
གུས་པར་བྱས་ཏེ་ཆོས་ཉན་ཞིང་། ཆོས་ཀྱི་སྦྱིན་པ་དག་ཀྱང་མཛོད། ༦༦

【真】固謹持正法，及能說法人。恭敬聽受法。或以法施他。(3.66)

【光】于正法法師，汝應勝承事。恭敬聽聞法。亦恒行法施。(3.66)

---

① NP *gyur*

② Ms.A *ṣathyo*

③ = RĀ$_{Tib}$ *mi bde ba yang*, Pm. 逼惱, Ms.A *pāḍayā*

④ DC *gcad la*, NP *bcad pa*

⑤ NPX *na*

⑥ Ms.A *saddharma*

⑦ X *smars*

na ratir lokadharmeṣu rati‹r› lokottareṣu ca |
kāryā guṇāḥ samādheyā ya(18b4)thātmani tathā pare || 3.67
འཇིག་རྟེན་གཏམ་ལ་དགའ་མ་མཛོད། འཇིག་རྟེན་འདས་ལ་[1]དགྱེས་པར་མཛོད།
བདག་ལ་ཇི་ལྟར་དེ་བཞིན་དུ། གཞན་ལ་ཡོན་ཏན་བསྐྱེད་པར་མཛོད། ༦༧
【真】莫愛世讚歎。恒樂出俗法。如立自體德，於他亦如此。（3.67）
【光】莫愛世間語。應樂出世言。如自生功德，亦應令他生。（3.67）

asaṃtoṣaḥ śrute dharme dhāraṇe[2] 'rthavibhāvane |
gurubhyo dakṣiṇā dāne cādaraḥ kriyatāṃ sadā || 3.68
གསན་པའི་ཆོས་ཀྱིས་མ་ངོམས་ཤིང་། དོན་གཟུང་[3]རྣམ་པར་དབྱེ་བ་དང་།
བླ་མ་དག་ལ་ཡོན་དབུལ་[4]བ། རྟག་ཏུ་གུས་པར་མཛད་དུ་གསོལ། ༦༨
【真】於聞莫知足。及思修實義。于師報恩施，應敬行莫吝。（3.68）
【光】聞法無厭足。攝義應分析。于師修供養，常恭敬陳白。（3.68）

lokāyatādyapaṭhanaṃ vā(18b5)dā‹r›thaṃ mānavarjanaṃ |
na kāryā svaguṇaślāghā[5] guṇā vācyā ripor api || 3.69
འཇིག་རྟེན་རྒྱང་ཕན་སོགས་མི་གདོན། ང་རྒྱལ་དོན་དུ་རྩོད་པ་སྤང་།[6]
རང་གི་ཡོན་ཏན་མི་བསྔགས་ཤིང་། དགྲ་ལའང་ཡོན་ཏན་བརྗོད་པར་མཛོད། ༦༩
【真】莫讀外邪論。但起諍慢故。不應贊自德。怨德亦可贊。（3.69）

---

① C *pa*

② Ms.A *vāraṇe*

③ DC *bzung*

④ X '*bul*

⑤ Ms.A *kārya guṇaśmārghā* ≠ $R\bar{A}_{Tib}$ *bsngags*, Pm. 讚

⑥ DCNP *rtsod pa'i don gyi nga rgyal spang*，梵本文句更符合德格版等藏译本。

【光】莫讀順世論。遠離諍執慢。自德不讚歎。仇德應宣揚。（3.69）

na marmaghaṭṭanaṃ kāryaṃ na sūcā duṣṭacetasā[1] |

pareṣām ātmanaḥ kāryaṃ skhalitapratyavekṣa(19a1)ṇaṃ[2] || 3.70

གནད་[3]ལ་དབབ་པར་མི་བགྱི་ཞིང་། གཞན་རྣམས་ལ་ནི་ངན་སེམས་ཀྱིས།

གླིང་བར་མི་བགྱི་བདག་ཉིད་ཀྱི།[4] འཁྲུལ་བ་སོ་སོར་བརྟག་པར་བགྱི། ༧༠

【真】莫顯他密事，及噁心兩舌，自於他有過。如理觀悔露。（3.70）

【光】莫攻他要害，及不以噁心，舉發他過非。恒應觀己過。（3.70）

yenāpy avadyo[5] doṣeṇa paraḥ syāt paṇḍitaiḥ sadā |

sa svayaṃ parihartavyaḥ śaktyā[6] vāryaḥ paro ’pi ca || 3.71

ཉེས་པ་གང་གིས་[7]གཞན་དག་ལ། མཁས་པས་རྟག་ཏུ་ཁ་བྱེ་བ།

དེ་ནི་རང་གིས་ཡོངས་སྤང་ཞིང་། ནུས་པས་[8]གཞན་ཡང་བཟློག་པར་མཛོད། ༧༡

【真】若由此過失，智者訶責他，自須離此失，有能拔濟他。（3.71）

【光】他由何種過，常為智者責，自應斷彼盡，亦應遮止他。（3.71）

---

① Ms.A *duṣṭe°*

② Ms.A *spalita°* ≠ RĀ_{Tib} *’khrul ba so sor brtag par bya*

③ DC *gnod*，NP *gnas*

④ DCNP *ngan sems kyis ni gling mi bgyi gzhan rnams kyi dang bdag nyid kyi*

⑤ Ms.A *avādyo*

⑥ = RĀ_{Tib} *nus pas*，Ms.A *śantyā*，叶上似乎有改正，看不清。

⑦ NP *zhig*

⑧ NP *pa*

parāpakāreṣv① akrodhaḥ purākṛtanirīkṣaṇāt② |

sva(19a2)yaṃ cānaparādhī tvaṃ③ mā bhūd duḥkham ataḥ punaḥ || 3.72

གཞན་གྱིས་གནོད་པ་བགྱིས་པ་ལ། སྔོན་གྱི་ལས་དགོངས་ཁྲོ་མི་བགྱི།

སྡུག་བསྔལ་ཡང་འབྱུང་མི་འགྱུར་བར། རང་གི་ཉེས་པ་མེད་པར་བགྱི། ༧༢

【真】他辱己莫瞋，即觀宿惡業，莫報對他惡，為後不受苦。（3.72）

【光】他害莫瞋恚，應念宿業感，為後不受苦，自應離諸過。（3.72）

paropakāraḥ kartavyaḥ pratīkāra{ka}m akāṅkṣatā |

duḥkham ekena soḍhavyaṃ sukhabhogyaṃ sahārthibhiḥ || 3.73

ལན་ལ་རེ་བ་མ་མཆིས་པར། གཞན་དག་ལ་ནི་ཕན་པར་མཛོད།

སྡུག་བསྔལ་གཅིག་པུས་མནག་④བགྱི་ཞིང་། བདེ་བ་སློང་དང་ལྷན་ཅིག་སྤྱད། ༧༣

【真】于他應作恩，莫希彼報答。唯自應受苦，共求眾受樂。（3.73）

【光】不希望報酬，于他作饒益。有苦唯自受，樂與求者共。（3.73）

unnatir nai(19a3)va⑤ gantavyā saṃpattyā divyayāpi⑥ ca |

naivānatir vipattyāpi⑦ nirbhogapretatulyayā⑧ || 3.74

ལྷ་ཡི་ཕུན་སུམ་ཚོགས་པས་ཀྱང་། ཁེངས་པ་ཉིད་དུ་མི་བྱ་ཞིང་།

---

① Ms.A *parāparāveṣa* 上头改写痕迹，模糊不清。

② Ms.A *purākṛtaḥ nirīkṣaṇāt*

③ Ms.A *cānaparādhitvaṃ*

④ DCNP *gnag*

⑤ Ms.A *unā tatraiva*

⑥ = $RĀ_{Tib}$ *lha yi phun sum tshogs pas kyang*, Ms.A *saṃpattā°*

⑦ Ms.A *naivānati sapattyāpi*

⑧ Ms.A *°tulyāyā*

ཡི་དྭགས་བཞིན་དུ་དབུལ་བ་ཡི། རྒུད་པས་ཀྱང་ནི་ཞུམ་མི་བགྱི། ༧༤

【真】若得大富貴，自高不應作，遭枉如餓鬼，莫起下悲行。（3.74）

【光】雖具天圓滿，亦不應驕傲，窮困如餓鬼，亦不應怯弱。（3.74）

rājyabhaṅgo bhaved yasmāt satyān mṛtyur athāpi vā |

tathāpi vacanaṃ vā(19a4)dyaṃ[1] svārthe maunam ato ’nyathā || 3.75

བདེན་པ་གང་གིས་རང་དོན་ལ། འཆི་བའམ་ཡང་ན་རྒྱལ་པོའི་སྲིད།

ཉམས་འགྱུར་དེ་ནི་རྟག་བརྗོད་ཅིང་། དེ་ལས་གཞན་དུ་བརྗོད་མི་བགྱི།[2] ༧༥

【真】假設失王位，或死由實言，亦恒說此語，無實利默然。（3.75）

【光】由說真實語，自死失王位，亦應常說彼，不說其他語。（3.75）

yathā vādī[3] tathā kārī bhaviṣyasi[4] dṛḍhavrataḥ

bhaviṣyasi tataḥ khyātaḥ[5] pramāṇaṃ paramaṃ bhuvi || 3.76

ཇི་སྐད་གསུངས་པ་དེ་བཞིན་དུ། མཛད་པའི་རྟུལ་ཞུགས་རྟག་བསྟེན་[6]མཛོད།

དེས་ནི་[7]དཔལ་ལྡན་ས་སྟེང་དུ[8]། ཚད་མ་ཡི་ནི་དམ་པར་འགྱུར། ༧༦

【真】如言如此行，願汝堅行善，因此好名遍，自在成勝量。（3.76）

---

① = $RĀ_{Tib}$ *brjod* = Pm. 說，Ms.A *satyaṃ*

② DCNP *bden pa gang gis rang don la rgyal srid nyams par gyur na yang rang gi don la rtag brjod cing de las gzhan smra mi bgyi’o*

③ Ms.A 抄手漏写，后在贝叶下方补写。

④ Ms.A *bhavatyaṃ*，后在下方改写，现已看不清。

⑤ = Pm. 好名遍（因此好名遍，自在成胜量）

⑥ DCNP *brten*

⑦ NP *na*

⑧ DCNP *stengs su*

【光】如所說而行，誓願應堅持，由此具吉祥，地上成勝量。（3.76）

supavīkṣitakāritvaṃ[①] sarvatraiva{sa} (19a5)sadāstu te |
aparapratyayatvaṃ ca yathā bhūtā‹r›thadarśanāt || 3.77
ཁྱོད་ནི་རྟག་ཏུ་ཐམས་ཅད་ལ། ལེགས་པར་བརྟགས་ཏེ་མཛད་པ་དང་།
ཡང་དག་ཇི་བཞིན་དོན་གཟིགས་པས། གཞན་གྱི་དྲིང་མི་འཇོག་པར་མཛོད། ༧༧
【真】應作熟簡擇，後則依理行，莫由信他作，須自了實義。（3.77）
【光】汝恒于一切，應善觀察行，由見真實義，故不隨他轉。（3.77）

yaśo vitānaṃ vistīrṇaṃ dikṣu sarvāsu jāyate |
sāmantasaṃtatiś[②] cāpi dharmād rājyasukham api[③] || 3.78
ཆོས་ལས་རྒྱལ་སྲིད་བདེ་བ་དང་། ཕྱོགས་རྣམས་ཀུན་དུ་གྲགས་པ་ཡི།
བླ་རེ་རྒྱ་ཆེན་འབྱུང་འགྱུར་ཞིང་། བློན་པོ་རྣམས་ཀྱང་ཀུན་དུ་འདུད[④]། ༧༨
【真】若依理行善。好名遍十方，王侯續不斷。王富樂轉大。（3.78）
【光】法生王位樂。遍諸十方界，大名蓋當生。群臣盡敬服。（3.78）

bahavaḥ pratyayā (19b1)mṛtyoḥ katicij jīvatasya tu |
mṛtyor api ta eva syād dharmaḥ kāryas tataḥ sadā || 3.79
འཆི་བའི་རྐྱེན་ནི་མང་བ་སྟེ། གསོན་པ་ཡི་[⑤]ནི་ཉུང་ཟད་ཅིག

① Ms.A *suparikīta°*

② Ms.A *°sannatiś*

③ Ms.A *rājyasuni ca*，下方有改写痕迹，看不清。

④ DCNP *'dun*

⑤ X *pa'i rgyu*

དེ་དག་ཉིད་ནི་འཆི་བའི་ཡང་[1]། དེ་བས་རྟག་ཏུ་ཆོས་མཛོད་ཅིག ༧༩

【真】死緣百一種，壽命因不多，此因或死緣，故恒應修善。（3.79）

【光】死緣極眾多，活緣唯少許，此等亦死緣，故當常修法。（3.79）

satataṃ kurvato dharma(ṃ) ni‹r›vṛtir yaiva jāyate |

lokasya cātmanaś caiva {saiva}saiva tā(19b2)vad alaṃ hite || 3.80

འདི་ལྟར་རྟག་ཏུ་ཆོས་མཛད་ན། འཇིག་རྟེན་ཀུན་དང་བདག་ཉིད་ལ།

ཉམས་བདེར་འགྱུར་བ་གང་ལགས་པ[2]། དེ་ཉིད་རེ་ཞིག་ལྟོག་མོ་[3]ལགས། ༨༠

【真】若人恒行善，是所得安樂，於自他若等，此善樂圓足。（3.80）

【光】如此恒修法，自與諸世間，心得喜悅者，即以此為佳。（3.80）

sukhaṃ svapiti dharmātmā sukhaṃ ca pratibudhyate |

svapnān api sukhān paśyed aduṣṭenāntarātmanā || 3.81

ཆོས་ཀྱིས་[4]བདེ་བར་གཉིད་ལོག་ཅིང་། བདེ་བར་སད་པ་དག་ཏུ་འགྱུར།

ནང་གི་བདག་ཉིད་སྐྱོན་མེད་པས[5]། རྨི་ལམ་དག་ཀྱང་བདེ་བ་མཐོང་། ༨༡

【真】依法為性人，臥覺常安樂。夢中見善事，由內無過惡。（3.81）

【光】由法睡時樂，醒時亦安穩。由內無過咎，夢中亦見樂。（3.81）

mātāpitṛbharo jantuḥ kulajyeṣṭhāpacā(19b3)yakaḥ |

sat{a}saṃbhogī kṣamī tyāgī ślakṣṇāpiśunasatyavāk || 3.82

---

① DC *'chi ba yin*, NP *'chi ba'i yin*

② X *yin pa*

③ NP *rtog mod*

④ NP *kyi*

⑤ NP *par*

ཕ་མ་སྲི་[1]ཞུ་ལྷུར་ལེན་དང་། རིགས་ཀྱི་གཙོ་ལ་རིམ་གྲོ་དང་།
ལོངས་སྤྱོད་ལེགས་སྤྱོད་བཟོད་གཏོང་དང་། ཚིག་འཇམ་ཕྲ་མ་མེད་བདེན་པའི[2]། ༨༢

【真】若人養父母，恭奉自家尊，恭善人用財，忍辱有大度，軟語不兩舌。（3.82）

【光】虔誠孝父母，敬事族姓尊，善受用忍施，軟語無離間。（3.82）

vratād ā maraṇād asmād devendratvaṃ samāpnuyāt |
karoty adyāpi cendratvaṃ tasmād dharmāsa(19b4)na(ṃ)[3] bhaja || 3.83
བརྟུལ་ཞུགས་ཚེ་[4]གཅིག་བྱས་པ་དེས[5]། ལྷ་ཡི་དབང་པོ་ཉིད་ཐོབ་ནས།
ད་དུང་དུ་ཡང་ལྷ་དབང་བགྱིད། དེ་བས་དེ་འདྲའི་ཆོས་བསྟེན་[6]མཛོད། ༨༣

【真】實言同止樂，此九天帝因，盡壽應修行，由昔行九法。天主感帝位，時時處法堂，至今恒說此。（3.83）[7]

【光】實願盡壽行，感得天王已，後仍為天王，故應修彼法。（3.83）

{lolo}(trai)kālyadattād[8] ekāhe sthālapākaśatatrayāt[9] |

---

① NP *srid*

② X *pas*

③ Ms.A *tasmāni māsana*

④ DCNP *rtse*

⑤ NP *ste*

⑥ NP *mchod rten*

⑦ 真谛译本中把 3.83 的内容有所扩展，与梵本、藏译本都不同。

⑧ “lolo”一词没有相对应的藏汉译文，应该是多余的，然这句少了一个音节。根据藏汉文重构“trai”，叶 下似乎有改正，但看不清。

⑨ Ms.A *sthālāpākasata°*

puṇyaṃ mauhūrtikasyaiti① na maitrasya kalām api || 3.84

རྗེའུ་ཚོས་②སུམ་བརྒྱའི་ཁ་ཟས་དག③ ཉིན་རེ་དུས་གསུམ་སྦྱིན་པ་བས④།

བྱམས་པ་ཡུད་ཙམ་ཐང་ཅིག་གི⑤ བསོད་ནམས་དག་ལ་⑥ཆར་མི་ཕོད། ༨༤

【真】一日三時施，美食三百器，福不及刹那，行慈百分一。（3.84）

【光】每日三時施，三百罐飲食，不及須臾頃，修慈福一分。（3.84）

priyo devamanuṣyāṇāṃ bhavaty⑦ etaiś ca rakṣyate |

(19b5) saumanasyasukhī prāyo ‹’›viṣaśastrena bādhyate || 3.85

ལྷ་མི་བྱམས་པར་འགྱུར་བ་དང་། དེ་དག་ཀྱང་ནི་བསྲུང་བ་དང་།

ཡིད་བདེ་བ་དང་བདེ་མང་དང་། དུག་དང་མཚོན་གྱིས་⑧གནོད་མེད་དང་། ༨༥

【真】天人等愛護，日夜受喜樂，免怨火毒杖，是行慈現果。（3.85）

【光】人天等慈愛，彼等亦守護，意喜身多樂，無毒刀損害。（3.85）

a‹r›thān ayatnāl labhate brahmaloke ca jāyate |

maitrīdharmān⑨ imān aṣṭau⑩ bhu‹ṅ›kte yadi na mucyate || 3.86⑪

---

① Ms.A *mohurttikasyaiti*

② DC *rje'u chos*, X *rdze'u btsos*

③ C *dang*

④ X *pas kyang*

⑤ NP *gis*

⑥ NP *las*

⑦ Ms.A *bhavade taiś*，下方有改写痕迹，看不清。

⑧ NP *gyi*

⑨ Ms.A *metrīdharmān*

⑩ Ms.A *imāneṣṭau*

⑪ 与真谛译本差别较大

འབད་[1]པ་མེད་པར་དོན་འཐོབ་[2]དང་། ཚངས་པའི་འཇིག་རྟེན་སྐྱེ་འགྱུར་ཏེ།
གལ་ཏེ་གྲོལ་བར་མ་གྱུར་ཀྱང་། བྱམས་ཆོས་ཡོན་ཏན་བརྒྱད་འཐོབ་བོ། ༨༦

【真】無功用獲財，後生于色界，得慈十功德，若人未解脫。（3.86）

【光】無勞事得成，當生梵世間，設未能解脫，得慈法八德。（3.86）

cittāny[3] utpādya sattvānāṃ (20a1) bodhau kṛtvā sthirāṇi ca |
bodhicittam avāpnoti sthiraṃ śailendrarājavat[4] || 3.87
སེམས་ཅན་རྣམས་ནི་བྱང་ཆུབ་ཏུ། སེམས་བསྐྱེད་བཙུག་ཅིང་བརྟན་བྱས་ན་[5]།
རི་དབང་རྒྱལ་པོ་ལྟར་བརྟན་པའི་[6]། བྱང་ཆུབ་སེམས་ནི་རྟག་ཏུ་འཐོབ། ༨༧

【真】教一切眾生，堅發菩提心，菩薩德如山，菩提心牢固。（3.87）

【光】若令諸有情，發堅菩提心，常得如山王，堅固菩提心。（3.87）

akṣaṇān śraddhayā naiti[7] śīlād yāti śubhāṃ[8] gatiṃ |
labhate śūnyatābhyāsāt kuśaleṣv a(20a2)pramattatām || 3.88
དད་པས་མི་ཁོམ་འགྲོ་མི་འགྱུར། ཁྲིམས་ཀྱིས་[9]འགྲོ་བ་བཟང་པོར་འགྲོ།
སྟོང་པ་ཉིད་ལ་གོམས་པ་ཡིས། ཆོས་རྣམས་ཀུན་ལ་ཆགས་མེད་འཐོབ། ༨༨

---

① NP *'bab*

② D *thob*

③ Ms.A *cintāny*

④ Ms.A °*rājāvat*

⑤ NP *nas*

⑥ DC *zhing*, NP *cing*

⑦ Ms.A *naite*

⑧ Ms.A *subhāṃ*

⑨ NP *kyi*

【真】由信離八難。因戒生善道。數修真如空，得善無放逸。（3.88）

【光】由信離無暇。由戒生善趣。由修習空性，即得不放逸。（3.88）

aśaṭhaḥ[1] smṛtim āpnoti matim āpnoti cintakaḥ |
gauravād a‹r›thagatimān prājñaḥ syād dharmadhāraṇāt || 3.89
གཡོ་མེད་པས་ནི་དྲན་ལྡན་འཐོབ། སེམས་པར་བྱེད་པས་བློ་གྲོས་འཐོབ།
བཀུར་སྟི་བྱེད་པས་དོན་རྟོགས་ལྡན། ཆོས་སྲུང་ཤེས་རབ་ཅན་དུ་འགྱུར། ༨༩

【真】無諂得念根。恒思得慧根。恭敬得義理。護法感宿命。（3.89）

【光】無諂具正念。思惟增聰睿。恭敬證法義。護法具智慧。（3.89）

dharmaśravaṇadānānāṃ kṛtvā（20a3）nāvaraṇakriyām |
labhate kṣipram eveṣṭāṃ buddhaiḥ samavadhānatām || 3.90
ཆོས་མཉན་པ་དང་སྦྱིན་པ་དག །སྒྲིབ་པ་མེད་པར་བྱས་པ་ཡིས།
སངས་རྒྱས་རྣམས་དང་འགྲོགས་པ་ཉིད། འདོད་པ་མྱུར་དུ་འཐོབ་[2]པར་འགྱུར། ༩༠

【真】佈施聽聞法，或不障他聞，疾得如所愛，與佛相值遇。（3.90）

【光】由不障聞法，及行法施者，當與佛值遇，所求亦速得。（3.90）

arthasiddhir alobhena bhogasiddhir amatsarāt |
amānenottamatvaṃ syāt （20a4）dharmakṣāntyā tu dhāriṇī || 3.91
མ་ཆགས་པས་ནི་དོན་འགྲུབ་སྟེ། སེར་སྣ་མེད་པས་ལོངས་སྤྱོད་འཕེལ།
ང་རྒྱལ་མེད་པས་གཙོ་བོར་འགྱུར། ཆོས་ལ་བཟོད་པས་གཟུངས་འཐོབ་བོ། ༩༡

【真】無貪作事成。不慳財物長。離慢招上品。法忍得總持。（3.91）

【光】無貪成法事。無慳增受用。無慢感尊主。忍法獲總持。（3.91）

---

① = RĀ$_{Tib}$ *gyo med pas* = Pm. 無諂，Ms.A *aśataḥ*

② NP *thob*

pañcasārapradānena bhītebhyo ’py abhayasya ca |

sarvamārair anādhṛṣyo bhavaty agro mahābalaḥ || 3.92

སྙིང་པོ་ལྔ་རྣམས་བྱིན་པ་དང་། འཇིགས་ལ་མི་འཇིགས་བྱིན་པ་ཡིས།

བདུད་རྣམས་ཀུན་གྱིས་མི་ཚུགས་ཤིང་། སྟོབས་པོ་ཆེ་ཡི་མཆོག་ཏུ་འགྱུར། ༩༢

【真】由行五實施，及惠無怖畏，非諸罵能辱，故感大勝力。（3.92）

【光】由施五精華，及施無怖畏，諸魔不能侵，具殊勝大力。（3.92）

caityeṣu dīpamālā(20a5)nāṃ pradīpānāṃ tamassu ca |

dīp‹a›tailapradānāc[①] ca divyaṃ cakṣur avāpyate || 3.93

མཆོད་རྟེན་མར་མེ་ཕྲེང་བ་དང་། མུན་པ་[②]དག་ཏུ་སྒྲོན་མ་དང་།

མར་མེ་འབྲུ་མར་བྱིན་པ་ཡིས[③]། ལྷ་ཡི་མིག་ནི་འཐོབ་པར་འགྱུར། ༩༣

【真】支提列燈行，幽闇秉火燭，佈施續明油，故得淨天眼。（3.93）

【光】佛塔供燈鬘，暗處置火炬，燈中施油類，能獲淨天眼。（3.93）

caityapūjāsu vādyānāṃ ghaṇṭānāṃ ca pradānataḥ |

śaṅkhabherīpradānāc[④] ca divyaṃ śrotra‹m› (20b1)‹a›vāpyate[⑤] || 3.94

མཆོད་རྟེན་མཆོད་པར་[⑥]རོལ་མོ་དང་། དྲིལ་བུ་དག་ནི་ཕུལ་བ་དང་།

ངུང་དང་ཇ་ནི་རབ་ཕུལ་བས། ལྷ་ཡི་རྣ་བ་འཐོབ་པར་འགྱུར། ༩༤

---

① Ms.A *dīptaila°*

② X *khang*

③ NP yi

④ Ms.A *saṅkhabherīprānānāc*

⑤ Ms.A *śrotravāpyate*

⑥ DCNP *pa*

【真】供養支提時，即設鼓聲樂，蠡角等妙音，故獲淨天耳。(3.94)

【光】供養佛塔時，敬獻妙音樂，鐘及螺鼓等，能得淨天耳。(3.94)

para{li}skhalitamūkatvād① vyaṅgānāṃ② cāpy akīrtanāt |
cittānurakṣaṇāc③ caiva paracittajñam④ āpyate || 3.95
གཞན་གྱི་འཁྲུལ་པ་མི་སྒྲེང་ཞིང་། ཡན་ལག་ཉམས་པ་རྣམས་མི་བརྗོད།
སེམས་ནི་རྗེས་སུ་བསྲུངས་པས་ན། གཞན་གྱི་སེམས་ནི་ཤེས་པ་འཚོབ⑤། ༩༥

【真】于他失默然，不談人德闕，隨順護彼意，故得他心智。(3.95)

【光】不舉他過失，不說缺支等，常護惜他心，當感他心智。(3.95)

upānadyānadānena durbalodvahanena ca |
(20b2)vahanād gurumānyānāṃ⑥ viduṣām ṛddhir āpyate⑦ || 3.96
ལྷམ་དང་བཞོན་པ་བྱིན་པ་དང་། ཉམ་ཆུང་བཀུར་བ་བྱས་པ་དང་།
བཞོན་⑧པས་བླ་མ་བཀུར་བ་ཡིས། མཁས་པས་རྫུ་འཕྲུལ་ཐོབ་པར་འགྱུར། ༩༦

【真】由施徙舟乘，運致羸乏人，恭謹瞻尊長，故獲如意通。(3.96)

【光】施履及車騎，攙扶羸弱人，乘騎奉師長，智者得神變。(3.96)

---

① Ms.A *paraḥ liskhalita°*

② Ms.A *dhyaṅgānāñ*

③ Ms.A *cittānurakṣāṇāc*

④ Ms.A *paracittajñan*

⑤ X *thob*

⑥ Ms.A *gurumālyānāṃ*

⑦ Ms.A *avāpyate*，多了一个音节，改作：*āpyate*

⑧ NPX *gzhon*

smaraṇād dharmakāryāṇāṃ dharmagranthārthayos tathā |

jātismaratvaṃ prāpnoti dharmadānāc ca nirmalāt || 3.97

ཆོས་ཀྱི་ཆེད་དང་དེ་བཞིན་དུ། ཆོས་གཞུང་དོན་དག་དྲན་པ་དང་།

ཆོས་ཀྱི་སྦྱིན་པ་དྲི་མེད་པས། ཚེ་རབས་དྲན་པ་འཇོབ་①པར་འགྱུར། ༩༧

【真】令他憶法事，及正法句義，或淨心施法，故感宿命智。(3.97)

【光】為法建伽藍，憶念法文義，由淨心施法，故得宿命通。(3.97)

ya(20b3)thābhūtaparijñānād bhāvānām asvabhāvataḥ |

abhijñāṃ labhate śreṣṭhāṃ   ṣaṣṭhāṃ sarvāśravakṣayām② || 3.98

དངོས་རྣམས་ངོ་བོ་ཉིད་མེད་པར། ཡང་དག་ཇི་བཞིན་ཡོངས་ཤེས་པས།

མངོན་ཤེས་དྲུག་པ་ཟག་པ་ཀུན། ཟད་པ་མཆོག་ནི་འཇོབ་③པར་འགྱུར། ༩༨

【真】由知真實義，謂諸法無性，故得第六通，最勝是流盡。(3.98)

【光】諸法無自性，如實正了知，得第六神通，諸漏永斷盡。(3.98)

samasya karuṇā‹r›drasya tattvajñānasya bhāvanā(20b4)t |

sarvasattvavimokṣārthaṃ bhavaty aṅgīraso④ jitaḥ || 3.99

སེམས་ཅན་ཐམས་ཅད་སྒྲོལ་⑤བའི་ཕྱིར། དེ་བཞིན་ཉིད་ཤེས་མཉམ་ལྡན་པ།

སྙིང་རྗེས་བརླན་པ་བསྒོམས་པ་ཡིས། རྣམ་པའི་མཆོག་ལྡན་རྒྱལ་བར་འགྱུར། ༩༩

【真】平等悲相應，由修如實智，故自得成佛，恒解脱眾生。(3.99)

【光】為解脫有情，真如智等具，修悲以潤澤，成最勝勝者。(3.99)

① X *thob*

② Ms.A °*kṣayāt*

③ X *thob*

④ ≠ $RĀ_{Tib}$ *rnam pa'i mchog ldan*

⑤ DCNP *dgrol*

vicitraśuddhapraṇidher buddhakṣetraṃ viśudhyati |
ratnadānān munīndrebhyaḥ① prabhānantā prasarpa(20b5)ti② || 3.100
སྨོན་ལམ་སྣ་ཚོགས་དག་པ་ཡིས། སངས་རྒྱས་ཞིང་ནི་དག་པར་འགྱུར།
ཐུབ་དབང་རིན་ཆེན་ཕུལ་བ་ཡིས། མཐའ་ཡས་འོད་ནི་རྣམ་པར་འཕྲོ③། ༡༠༠
【真】由種種淨願，故佛土清淨。眾寶獻支提，故放無邊光。（3.100）
【光】由種種淨願，成佛淨刹土。以寶獻能王，得放無量光。（3.100）

ity evaṃ karmaphalayo‹r› jñātvā sārūpyam arthataḥ |
jagaddhitaṃ④ kuru sadā tad evātmahitaṃ hi te || 3.101
དེ་བས་དེ་ལྟར་ལས་འབྲས་དག མཐུན་པར་མཁྱེན་མཛད་དོན་དུ་ནི།
འགྲོ་ལ་ཕན་པ་རྟག་ཏུ་མཛོད། དེ་ཉིད་ཁྱོད་ལ་ཕན་པ་ལགས། ༡༠༡
【真】如此業及果，已知義相應，故應修利他，即菩薩自利。（3.101）
【光】由此知業果，相應義如是，常利益有情，即是汝自利。（3.101）

rājaratnāvalyāṃ bodhisaṃbhārasamāso(21a1)nāma tṛtīyaparicchedaḥ ||
རིན་པོ་ཆེའི་ཕྲེང་བ་ལས་བྱང་ཆུབ་ཀྱི་ཚོགས་བསྡུས་པ་ཞེས་བྱ་བ་སྟེ་ལེའུ་གསུམ་པའོ།།།།
寶行王正論菩提資糧品

---

① Ms.A *munāndrebhyaḥ*

② Ms.A *prabhāvanaṃ tāprasappati*

③ X *'gro*

④ Ms.A *jagatidvitaṃ* ≠ $RĀ_{Tib}$ *'gro la phan pa*

第四品

Rājavṛttopadeśo nāma caturthaḥ |

ལེའུ་བཞི་པ་རྒྱལ་པོའི་ཚུལ་བསྟན་པ།།

【真】正教王品第四

【光】國王規則品第四

adharmam anyāyyam api prāyo rājānujīvibhiḥ |
ācaraṃ stūyate[①] yasmāt[②] kṛcchrād vetti kṣamākṣamam || 4.1
གང་ཕྱིར་བཟོད་དམ་[③]མི་བཟོད་པ། ཤེས་པར་དཀའ་བས་[④]རྒྱལ་པོ་ནི།
ཆོས་མིན་རིགས་པ་[⑤]མིན་སྤྱོད་ཀྱང་། རྗེས་སུ་འཚོ་བ་ཕལ་ཆེར་བསྟོད། [⑥] ༡

【真】王若行非法，或作非道理，事王人亦贊，故好惡難知，（4.1）

【光】忍不忍難知，故王行非法，或作非理行，給養者于王，多加讚美故，益無益難覺。（4.1）

anyo ’pi tāvad yaḥ ka(21a2)ścid durvacaḥ kṣemam[⑦] apriyam[⑧] |
kim u[⑨] rājā mahābhaumas tvaṃ mayā[⑩] bhikṣuṇā satā || 4.2
དེ་ཞིག་གཞན་སུའང་རུང་བ་ལའང་[⑪]། མི་སྨན་ཕན་[⑫]པ་བརྗོད་དཀའ་ན།
ས་ཆེན་མངའ་བའི་རྒྱལ་ཁྱོད་ལ། དགེ་སློང་བདག་ལྟ་སྨོས་ཅི་དགོས[⑬]། ༢

---

① Ms.C *śrūyate*

② Hahn *tasmāt*

③ X *pa*

④ X *ba’i*

⑤ X *pas*

⑥ X *rjes su’tsho bas rgyal po la phal cher bstod pa de yi phyir sman dang mi sman mkhyen par dka’*，此句在梵本与其他藏译本以及注释本中都不存，应该是伪造的。

⑦ = Ms.B = Ms.C = RĀ_{Tib} *phan pa*，Tucci = Hahn *kṣamam*

⑧ Ms.C *apriya*

⑨ Ms.A *pu*

⑩ Ms.B = Ms.C *māyā*

⑪ X *rung ba la*

⑫ X *sman*

⑬ X *bdag ltas ci zhig smos*

【真】亦有世間人，非愛善難教。何況大國王，能受善人語，（4.2）

【光】若對任何人，逆耳益難說。況于大地王，我比丘何言，（4.2）

tvat{a}kṛtād eva tu[①] snehāj jagatām anukampayā |

aha(21a3)m eko vadāmi tvāṃ pathyam apy apriyaṃ bhṛśam || 4.3

ཁྱོད་ཀྱིས་[②]དགྱེས་པར་མཛད་སླད་དང་། འགྲོ་བ་ལ་ཡང་བརྩེ་[③]སླད་དུ།

ཁྱོད་ལ་མི་སྙན་ཡང་སྨན་པར་[④]། བདག་ལྷ་གཅིག་[⑤]པུས་[⑥]ཧེ་པོར་གསོལ། ༣

【真】我今滑念汝，及悲諸世間，故我善教汝，實益若非愛。（4.3）

【光】為令汝喜悅，及愍眾生故，逆耳若有益，我一定啟白。（4.3）

satya‹ṃ› ślakṣṇā‹r›thavat pathyaṃ śiṣyaḥ kāle ’nukampayā[⑦] |

vācya ity āha{ṃ} bhagavāṃs tad evam abhidhīyase || 4.4

བདེན་འཇམ་དོན་ལྡན་འཕྲོད་པ་ནི། བརྩེ་བས་དུས་སུ་སློབ་མ་ལ།

བརྗོད་པར་བྱ་ཞེས་བཅོམ་ལྡན་གསུང་། དེ་ལྟ་བས་ན་དེ་སྐད་བརྗོད། ༤

【真】真滑有義利，依時由慈悲，佛令教弟子，故我為汝說。（4.4）

【光】佛說對弟子，實柔具義合，悲愍應時言，故今說此語。（4.4）

---

① Ms.A *evadatva*

② X *kyi*

③ NP *rtse*

④ = Ms. D *pa*

⑤ NP *cig*

⑥ X *pu*

⑦ = Ms.B = Ms.C ’*nukampayā*，Tucci ’*anukampayā*

akrodhe(21a4)satyavākye① ca śrāvyamāṇo② ’pi tu③ sthitaḥ |

sevyaṃ④ saṃparigṛhṇīyāt⑤ sattoyaṃ snāpyamānavat || 4.5

བརྟན་པ་ཁྲོ་བ་མེད་པ་ཡི⑥། བདེན་པའི་ཚིག་ནི་བསྒྲགས་པ་ན།

ཁྲུས་བྱེད་བཟང་པོའི་ཆུ་བཞིན་དུ། མཉན་འོས་ཡོངས་སུ་⑦ལེན་པར་བགྱི⑧། ༥

【真】若聽聞實語，應住於無瞋，可取必須受，如浴受淨水。（4.5）

【光】堅定若宣說，無瞋諦實語，如滌垢妙水，可聽聞受持。（4.5）

tasya me⑨ vadato vākyaṃ tva{ṃ}m ihāmutra ca kṣamam |

jñātvā (21a5)kuru hitāyedam ātmano jagato ’pi ca || 4.6

ཁྱོད་ལ་བདག་གིས་འདི་དང་ནི། གཞན་དུ་ཕན་པ་བརྗོད་བགྱིད་པ།⑩

མཁྱེན་པར་མཛོད་དེ་བདག་ཉིད་དང་། གཞན་ལ་སྨན་པར་འགྱུར་དེ་མཛོད། ༦

【真】我今說善言，現來有利益，汝知應受行，為自及於世。（4.6）

【光】我為汝宣說，現後有益者，知已應修行，自他有益事。（4.6）

① Ms.A *satyavākyai*

② Ms.C *śrāvamāṇo*, Tucci *ślāghyamāṇo*

③ Hahn *yadi*

④ Ms.C *śrāvyaṃ*, Hahn *śravyaṃ*

⑤ Ms.A *saparigṛhṇīyāt*

⑥ DCNP *gyur pa*

⑦ DCNP *nyams su*

⑧ DCNPX *bgyid*, 根据梵本，应该是动词 *len par bgyi* 的意思。

⑨ Ms.C *tasyā ma*

⑩ X *gzhan du brtad pa brjod bgyis pa*

yācakebhyaḥ purā dānāt prāpyārthāṃś[1] cen na dāsyasi |

akṛtajñatvalobhābhyāṃ nārthān punar avāpsyasi || 4.7

སློང་ལ་[2]སྔོན་ཆད་སྦྱིན་བགྱིས་པས། དོན་བརྙེས་[3]གྱུར་ནས་[4]མི་སྦྱིན་ན།

བྱས་མི་གཟོ་[5]དང་ཆགས་པ་ཡིས། ཕྱི་ནས་དོན་རྣམས་འཐོབ་མི་འགྱུར། ༧

【真】由昔施貧苦，故今感富財，因貪不知恩，廢施無更得。（4.7）

【光】由昔施來求，事成若不施，忘恩起貪著，後難獲義利。（4.7）

iha pathyadanaṃ[6] (21b1)loke na vahaty abhṛto bhṛtaḥ |

yācakas tv abhṛto (’)mutra hīnaḥ śataguṇodvahaḥ[7] || 4.8

འཇིག་རྟེན་འདི་ན་[8]ལས་བྱེད་པ། སླ་[9]མེད་ལམ་བརྒྱགས་[10]ཁྱེར་མི་བཏུབ།

སློང་བ་དམན་པ་མ་བཛན་པར[11]། ཕྱི་མའི་ཚེ་ན་བརྒྱ་འགྱུར་ཁྱེར[12]། ༨

【真】世間唯路糧，不雇無人負，由施供下品，未來荷百倍。（4.8）

【光】如世間路糧，無資不能負，施乞雖不念，後世獲百倍。（4.8）

① Ms.A *prāpyārthaṃś*

② NP *ba*

③ X *brnyad*

④ DC *ni*

⑤ C *bzo*, NP *bzod*

⑥ Tucci *pathy adanaṃ*

⑦ Ms.A *sataguṇodvahaḥ*

⑧ DC *ni*

⑨ DCNP *bla*

⑩ NP *rgyags*

⑪ DC *mi dran par*

⑫ DC *te*

udāracittaḥ satataṃ bhavodārakriyārataḥ |

udārakarmaṇaḥ sarvam udāraṃ (21b2)jāyate phalam || 4.9

རྟག་ཏུ་ཐུགས་རྒྱ་[1]ཆེན་པོ་དང་། མཛད་པ་རྒྱ་ཆེན་ལ་[2]དགྱེས་[3]མཛོད།

རྒྱ་ཆེན་ལས་ལས་འབྲས་བུ་ནི། ཐམས་ཅད་རྒྱ་ཆེན་འབྱུང་བར་འགྱུར། ༩

【真】願汝發大心，恒興建大事，若行大心事，是人得大果。（4.9）

【光】願常發大心，歡悅作大事，由作廣大業，定感廣大果。（4.9）

manorathair api klībair[4] anālīḍhaṃ narādhipaiḥ |

kuru dharmāspadaṃ śrīmat[5] khyātaṃ ratnatrayāspadam || 4.10

རྒྱལ་པོ་དམན་པ་རྣམས་ཀྱིས་ནི། ཡིད་ལའང་བསམས་པར་[6]མ་བྱུར་པའི།

ཆོས་གཞི་[7]དཀོན་མཆོག་གསུམ་གྱི་རྟེན། གྲགས་པ་དཔལ་དང་ལྡན་པར་[8]མཛོད། ༡༠

【真】小意陜劣王，心願未曾觸，好名吉祥事，三寶依應作。（4.10）

【光】大王應當作，劣者難思事，法事三寶依，得名稱吉祥。（4.10）

sāmantarājaromāñcakaraṃ[9] dharmā(21b3)spa‹daṃ› na yat |

mṛtasyāpy apraśasyatvād rājaṃs[10] tad akṛtaṃ varam || 4.11

---

① DCNP *thugs rje*

② DCNP *las*

③ X *bgyis*

④ Ms.B = Ms.C *klibair*

⑤ Ms.A *śrīmāna*

⑥ X *bsam pa*

⑦ DC *bzhin*, NP *bzhi*, 雪版的 *chos gzhi* 符合梵本中的 *dharmāspadaṃ*

⑧ DCNP *pa'i*

⑨ Ms.A °*kavaṃ*

⑩ = Pm. 王不作最胜，Ms.A = Ms.B *rājñās*, Ms.C *rājñas*

ཆོས་གཞི་①གང་ཞིག་ཀུན་འབྱོར་བའི། རྒྱལ་པོ་བ་སྤུ་མི་ལྡང་བ།

ཤི་ནའང་སྙན་པར་མི་འགྱུར་བས། རྒྱལ་པོ་དེ་ནི་མ་བྱས་ན། ༡༡

【真】望王后等毛，若事非汝法，死亦起惡名，王不作最勝。(4.11)

【光】若作何法事，他身毛不豎，死後無善譽，王不作為上。(4.11)

atyaudāryād udārāṇāṃ vismayotsāhavardhanam |

utsāhaghnaṃ ca mandānāṃ sarvasvenāpi (21b4)kāraya || 4.12

རྒྱ་རབ་ཆེ་ཕྱིར་རྒྱ་ཆེན་རྣམས། སྙེམས་བྲལ་སྤྲོ་བ་སྐྱེད་བྱེད་ཅིང་།

དམན་རྣམས་སྤྲོ་བ་②འཛོམས་བྱེད་པ། བདོག་པ་ཐམས་ཅད་གཏུགས་དེ་མཛོད། ༡༢

【真】廣大事能起，大人稀有用，能障下人願，以命成此事。(4.12)

【光】作諸廣大事，全離驕生喜，諸劣者息慢，至一切財盡。(4.12)

utsṛjyāmutra gantavyaṃ sarvasvam avaśena③ te |

dharme niyuktaṃ yāty eva purastāt sarvam eva te④ || 4.13

ཁྱོད་ནི་བདོག་པ་ཀུན་བོར་ནས། དབང་མེད་ག་ཤེད་གཤེགས་འཚལ་བས⑤།

ཆོས་ཀྱི་སྣད་དུ་སྦྱད་པ་ཀུན། ཁྱོད་ཀྱི་མདུན་དུ་འོང་⑥བ་ཉིད། ༡༣

【真】無自在棄物，只身入未來，若于法安財，前至逆相待。(4.13)

【光】汝棄一切物，無主尋去處，唯有如法行，來至汝面前。(4.13)

① DC *bzhin*, NP *bzhi*

② NP *bar*

③ Ms.A *avasena*

④ = *khod kyi*, Tucci *eva tat*

⑤ X *na*

⑥ DC *'dor*, NP *mdor*, X *'ong ba* = *yāti*

sarvasvaṃ pūrvanṛpate‹r›① nṛpasya vaśam āgatam |

kiṃ (21b5)pūrvakasya dharmāya sukhāya yaśase② (')pi vā || 4.14

མི་དབང་སྔ་མའི་བདོག་པ་ཀུན། གསར་པ་ཡི་③ནི་དབང་འགྱུར་ན།།

སྔ་མའི་ཆོས་སེམས་བདེ་བ་འམ། གྲགས་པ་དག་ཏུ་འགྱུར་རམ་ཅི། ༧༨

【真】先帝諸產業，棄本屬新王，能為前王生，法樂好名不。（4.14）

【光】先王諸財富，雖屬新王有，然能得先王，法樂名稱否。（4.14）

bhuktād arthād iha sukhaṃ dattāt pāratrikaṃ sukham |

abhuktādattanaṣṭāt tu④ duḥkham eva kutaḥ sukham || 4.15

ནོར་སྤྱད་པ་ཡིས་འདི་ལ་བདེ། བྱིན་པས་གཞན་དུ་བདེ་བར་འགྱུར།

མ་སྤྱད་མ་⑤བྱིན་⑥ཆུད་ཟོས་པས། སྡུག་བསྔལ་འབའ་ཞིག་ག་ལ་བདེ། ༧༩

【真】用財受現喜，若施感來樂，非此二唐失，唯生苦無歡。（4.15）

【光】有財此世樂，施感他生樂，不用施損失，唯苦何有樂。（4.15）

vinaśyan⑦ sa(22a1)civai‹r› dātum asvātantryān ‹na› śakyasi |

āyaticchedani‹ḥ›snehair⑧ navarājapriyaiṣibhiḥ⑨ || 4.16

---

① Tucci *pateḥ*

② Ms.A *yase*

③ = Ms. DCNP *yis*

④ Ms.B °*naṣṭātva*, Ms.C °*naṣṭātu*, Hahn °*naṣṭatvād*

⑤ NP *mi*

⑥ DC *sbyin*

⑦ Ms.A *vinasyana*

⑧ Tucci *āpaticcheda*°

⑨ Ms.C °*priyairṣibhiḥ*

འཆི་ཁར་བློན་པོ་རྗེས་ངན་ཅན། གཅེས་པར་མི་འཛིན་[1]རྒྱལ་པོ་གསར།

བྱམས་པར་འདོད་པ་རྣམས་ཀྱིས་ནི[2]། དབང་མེད་བྱས་པས་སྦྱིན་མི་སྟོང[3]། ༡༦

【真】將終欲行施，臣礙失自在，祚絕故舍愛，隨新王樂欲。（4.16）

【光】臨終諸惡臣，輕汝重新王，諸欲慈愛者，無權不行施。（4.16）

sarvasvenāpy ataḥ svasthaḥ[4] śīghraṃ {va}dharmāspadaṃ kuru |

mṛtyupratyayamadhyasthaḥ pravā(22a2)tasthapradīpavat || 4.17

དེ་བས་རྣལ་གནས་[5]མྱུར་དུ་ནི། བདོག་པ་ཀུན་གྱིས་ཆོས་གཞི་[6]མཛོད།

འཆི་བདག་རྐྱེན་གྱི་[7]ནང་གནས་པ། རླུང་དམར་ནང་འདུག་མར་མེ་བཞིན། ༡༧

【真】若捨一切物，汝今安弘法，亦常在死緣，譬如風中燈。（4.17）

【光】故在有權時，速舍為法事，常住死緣中，猶如風中燈。（4.17）

dharmādhikārā ye[8] cānye pūrvarājapravartitāḥ[9] |

devadroṇyādayas[10] te ’pi pravartyantāṃ yathā sthitāḥ || 4.18

སྔོན་གྱི་རྒྱལ་པོས་ཆོས་ཀྱི་གཞི། ལྷ་ཁང་ལ་སོགས་གཞན་བགྱིས་པ།

---

① X *rtsi*

② DCNP *kyi kyang*

③ X *stong*

④ Ms.A *susthaḥ*

⑤ NP *nas*

⑥ NP *kun gyi chos bzhi*

⑦ NP *gyis*

⑧ Ms.A *tya*

⑨ Ms.B *pūrvarājapravarttatāḥ*, Ms.C *pūrvarājapravartatāḥ*

⑩ Ms.A *devā°*

གང་དག་ལགས་①པ་དེ་དག་ཀུང་། ལྷ་ལུགས་བཞིན་དུ་སྐྱོང་བར་མཛོད། ༡༨

【真】先諸王所起，平等功德處，謂天神廟堂，願如本修理。（4.18）

【光】諸先王所建，法事天廟等，一切善制度，應如昔保護。（4.18）

ahiṃsakaiḥ② śubhācārair③ vrata(22a3)sthair atithipriyaiḥ |

sarvakṣamair④ akalahai‹r› bhajyeraṃs⑤ taiḥ sadodyataiḥ⑥ || 4.19

དེ་དག་འཚེ་མེད་དགེ་སྤྱོད་ཅིང་། བརྟུལ་ཞུགས་ལ་གནས་གློ་⑦བུར་བྱམས།

བདེན་བཟོད་འཐབ་ཀྲོལ་⑧མ་མཆིས་པ། རྟག་ཏུ་བརྩོན་རྣམས་⑨སྤྱོད་དུ་གསོལ། ༡༩

【真】離殺常行善，持戒愛容舊，巧增財無諍，勤力恒修善。（4.19）

清淨無積聚，不捨於他事，安立為導首，受彼功德藏⑩。

【光】彼不害善行，住戒慈新來，實語忍無諍，常處精進行。（4.19）

andhavyādhita{ḥ}hīnāṅgadīnānāthavanīpakāḥ |

te 'py annapānaṃ⑪ sāmye‹na› labhera(22a4)nn avighaṭṭitāḥ || 4.20

---

① X *legs*

② Ms.A *ahi akaiḥ*，上头有修改痕迹，看不清。

③ Ms.A *subhācārair*

④ *sarvakṣama* ≠ RĀ_{Tib} *bden bzod* ≠ Pm. 巧增财

⑤ Ms.B = Ms.C *bhujyeraṃs*，Ms.A *bhujyaraṃs*

⑥ Tucci *sado*（*dya*）*taiḥ*

⑦ P *blo*

⑧ N *grol*

⑨ X *gnas*

⑩ 真谛译本中多了此颂，在梵本与藏译本中都不存。

⑪ Ms.A *annarpanaṃ*

ལོང་བ་ནད་པ་དམན་པ་དང་། མགོན་མེད་སྡུག་འཕོངས་ཡན་ལག་ཉམས།
དེ་དག་ཀྱང་ནི་ཟས་དང་སྐོམ། དགག་པ་མེད་པར་སྙོམས་ཐོབ་མཛོད། ༢༠

【真】盲病根不具，可悲丐無依，於廟不得遮，平等與彼食。(4.20)

【光】盲病劣無依，窮苦缺支節，切勿遮彼等，平等獲飲食。(4.20)

anarthinām① api satāṃ dhārmikāṇā{ṃ}m anugrahān |
apy anyarājyasaṃsthānām② anurūpān pravartaya || 4.21
ཆོས་ལྡན་དོན་དུ་མི་གཉེར་བ།། རྒྱལ་པོ་གཞན་ཡུལ་གནས་རྣམས་ལའང་།
རྗེས་སུ་བཟུང་③བར་བགྱིད་④བ་དག ཅི་རིགས་པ་⑤ནི་རབ་ཏུ་མཛོད། ༢༡

【真】道德無求人，或住余王界，供事亦相似，應作無此彼。(4.21)

【光】具法無希求，或住他王境，亦盡力攝受，隨宜善處理。(4.21)

sarvadharmādhikāreṣu dharmādhi(22a5)kṛtam utthitam |
alubdhaṃ⑥ paṇḍitaṃ dharmyaṃ kuru teṣām abādhakam || 4.22
ཆོས་ཀྱི་གཞི་ནི་ཐམས་ཅད་དུ། ཆོས་འཕོར་སྣ་པོ་མི་གཡེལ་བ⑦།
མི་གཟན་⑧མཁས་ཤིང་ཆོས་མཐུན་པ། དེ་དག་རྣམས་ལ་མི་གནོད་སྐོས། ༢༢

---

① Tucci *anarthīnām*

② Ms.A = Ms.C *anyarāja°*

③ = Ms. DCX *gzung*，为“bzung”的将来时

④ X *gzung ba bya ba dag*

⑤ X *par*

⑥ Ms.A *aluthaṃ*

⑦ = Ms.*dharmādhikṛtam*，DCNP *bos*，X *gna' bo mi gyal bar*

⑧ NP *zan*

【真】於一切法事，應立勤力人，無貪聰智善，不侵法畏罪。（4.22）
【光】一切法事主，應委精進人，不侵蝕聰智，如法不損傷。（4.22）

nītijñān① dhārmikān snigdhān śucīn bhaktān akātarān |
kulinān śīlasampannān kṛtajñān sacivān kuru || 4.23②
ལུགས་ཤེས་ཆོས་དང་ལྡན་ལ་འཇམ③། གཙང་ཞིང་སྙིང་ཉེ་མི་སྡར་④བ།
རིགས་བཟང་དང་ཚུལ་ཕུན་སུམ་ཚོགས⑤། བྱས་པ་གཟོ་བའི་བློན་པོ་⑥སྐོས། ༢༣

【真】了正論行善，親愛四觀淨，美語不怯弱，上姓能持戒。（4.23）
識恩知他苦，如理巧決斷，八人互相差，為國立八座⑦。
【光】明規具法親，淨貼心不瞋，上姓稟性賢，知恩委大臣。（4.23）

akṣudrāṃs tyāginaḥ śūrān snigdhān sambhoginaḥ sthirān |
kuru nityāpramattāṃs ca dhārmikān daṇḍanāyakān || 4.24
གཏོང་ཕོད་མ་ཆགས་དཔའ་བ་དང་། འཇམ་ཞིང་རན་སྤྱོད་བརྟན་པ་དང་།
རྟག་ཏུ་བག་ནི་ཡོད་པ་དང་། ཆོས་དང་ལྡན་པའི་དམག་དཔོན་⑧སྐོས⑨། ༢༤

【真】柔和有大度，膽勇甚愛王，堅實能用財，無放逸恒善。

---

① Ms.A *nītijñāna*

② Ms.A 4.23cd 至 4.24 颂部分遗漏，后在贝叶下边空白处补写，字迹模糊辨认不清楚，此处根据 Ms.B 和 Ms.C 本补充。

③ DCNP *'byar*，X *'jar*，梵本 *snigdha = 'jam*

④ DC *bsdar*

⑤ X *ldan*

⑥ NP *pos*

⑦ 真谛译本中多了此颂，在梵本与藏译本中都不存。

⑧ 梵本 *daṇḍanāyaka = dmag dpon* ?

⑨ NPX *bskos*

熟思所作事，能別十二輪，常行四方便，應立為大臣。①（4.24）

【光】能舍無貪勇，柔和適當用，堅常不放逸，具法委將軍。（4.24）

dharmaśīlān śucīn② dakṣā(22b1)n kāryajñān śāstrakovidān |

kṛtavṛttīn samān snigdhān③ vṛddhān adhikṛtān④ kuru || 4.25

ཆོས་ཀྱི་དང་ཚུལ་གཙང་ལ་བཟོ⑤། དོན་ཤེས་གཙུག་ལག་ལ་མཁས་པ།

ཚུལ་ལྡན་སྙོམས་ཤིང་དང་འཇམ་པ། རྒན་རབས་རྣམས་ནི་སྣ་བོར་སྐོས⑥། ༢༥

【真】持法戒清淨，了事有幹用，能生長護財，解義巧書算。

於他心事等，畏罪親愛王，富財多眷屬，宜立為職掌。⑦（4.25）

【光】法軌清淨作，識事了經義，如法平柔和，委老宿為首。（4.25）

pratimāsaṃ ca tebhyas tvaṃ sarvam āyavyayaṃ śṛṇu |

śrutvā dharmādhikārādyaṃ⑧ kā(22b2)ryaṃ sarvaṃ svayaṃ⑨ vada || 4.26

ཟླ་རེ་ཞིང་ནི་དེ་དག་ལས⑩། ཉིད་ཀྱིས་⑪འདུ་འགོད་ཀུན་གསོན་ཏེ།

---

① 真谛译本中多了一颂，在梵本与藏译本中都不存，内容亦不同。

② Ms.A *śucīna*

③ Ms.C *sigthān*

④ Tucci *adhikṛtan*

⑤ DC *gzo*

⑥ X *gna' bor bskos*

⑦ 真谛译本中多了一颂，在梵本与藏译本中都不存，内容亦不同。

⑧ Ms.C *dharmādhidhikārādyaṃ*

⑨ Ms.A *sarvasvayaṃ*

⑩ X *la*

⑪ DCNP *kyi*

གསན་ནས་ཆོས་ཀྱི་གཞི་སོགས་ཀྱི། དོན་ཀུན་ཉིད་ཀྱིས་བཀའ་སྩོལ་ཅིག ༢༦

【真】月月應問彼，一切財出入，問已法事等，喜心善教誨。（4.26）

【光】王每月於彼，聽一切收支，聽已即應於，法事作權衡。（4.26）

dharmārthaṃ yadi te rājyaṃ na kīrtyarthaṃ na kāmataḥ |

tataḥ saphala{ṃ}m atyartham anarthārtham ato (’)nyathā || 4.27

ཁྱོད་ཀྱི་①རྒྱལ་སྲིད་ཆོས་དོན་དུ། གྲགས་དོན་འདོད་སྣང་མ་ལགས་ན།

དེ་②ནི་ཤིན་ཏུ་འབྲས་བུར་བཅས། དེ་ལས་གཞན་འགྱུར་དོན་མིན་འབྲས། ③ ༢༧

【真】為法處王位，不求名欲塵，王位勝有利，異此則不如。（4.27）

【光】汝王位為法，不求名五欲，因此有勝果，反之果無義。（4.27）

parasparāmiṣībhūte loke ’smin (22b3)prāyaśo④ nṛpa{ḥ} |

yathā rājyaṃ ca dharmaś ca bhavet tava tathā śṛṇu || 4.28

མི་དབང་དུ་ལྟ་⑤འཇིག་རྟེན་ན⑥། ཕལ་ཆེར་ཕན་ཚུན་སྟོར་འཛུད་པས⑦།

ཇི་ལྟར་ཁྱོད་ཀྱི་⑧རྒྱལ་སྲིད་དང་། ཆོས་སུ་འགྱུར་⑨བ་དེ་བཞིན་གསོན། ༢༨

【真】大王即世間，多互相食噉，立法王位義，汝諦聽我說。（4.28）

---

① DC *kyis*

② X *des*

③ DCNP *de las gzhan du’gyur ma mchis*

④ Ms.A *prāyaso*

⑤ X *ltar*

⑥ 根据梵本应该是：*mi dbang ’jig rten ’di na ni*

⑦ X *stor ’jug pas*

⑧ DC *kyis*

⑨ X *’byung*

【光】人王現世間，多互相損害，如是汝應聽，政法不相違。（4.28）

jñānavṛddhāḥ[①] kule jātā[②] nyāyajñāḥ pāpabhīravaḥ |

sametā bahavo nityaṃ santu te kārya(22b4)darśinaḥ[③] || 4.29

ཤེས་པས་རྒན་ཞིང་རིགས་བཟང་བ། རིགས་[④]པ་ཤེས་ལ་སྡིག་ལ་འཛེམ།

ནང་གཞིན་[⑤]དགོས་པ་མཐོང་འགྱུར་བ། མང་པོ་རྟག་ཏུ་ཁྱོད་ཀྱིས་སོགས། ༢༩

【真】長老于王處，上族解是非，畏惡多相順，願彼看王事。（4.29）

【光】智耆宿上姓，知理能畏罪，善良見重要，汝應常招納。（4.29）

daṇḍabandhaprahārādīn{a} ku‹r›yus te nyāyato (’)pi cet |

kāruṇyārdraḥ[⑥] sadā bhūtvā tvam anugrahavān bhava || 4.30

ཆད་པ་གཟུང་དང་བརྡེག་[⑦]ལ་སོགས། རིགས་པའང་ཁྱོད་ཀྱིས་[⑧]མི་བགྱི་སྟེ།

སྙིང་རྗེས་བརླན་པར་བགྱིས་ནས་ནི།[⑨] རྟག་ཏུ་རྗེས་སུ་བཟུང་[⑩]བར་མཛོད། ༣༠

【真】罰系鞭杖等，若彼依理行，王恒潤大悲，於彼更施恩。（4.30）

【光】罰系打罵等，雖屬應執行，汝以悲心潤，恒常賜攝受。（4.30）

---

① Tucci °*vṛddhā*

② Ms.B *jātāḥ*

③ Ms.C *kāryadaśiniḥ*

④ DCNPX *rig*，注释和梵本：*nyāya* = *rigs pa*

⑤ X bzhin

⑥ Tucci *kārunyārdraḥ*

⑦ N *bsdeg*，P *bsdegs*

⑧ NP *kyi*

⑨ X *de dag chad pa gzung brdeg sbyo gal te rigs pas byed na’ang khod ni snying rjes brlan gyur nas*

⑩ DC *gzung*

hitāyaiva tvayā cittam u(22b5)nnāmya‹ṃ› sarvadehinām[1] |
kāruṇyāt satataṃ rāja‹ṃ›s tīvrapāpakṛtām api || 4.31
མི་བཟད་སྡིག་པ་བྱེད་པ་ཡི[2]། ལུས་ཅན་དག་ནི་ཐམས་ཅད་ལའང་།
རྒྱལ་པོ་ཁྱོད་ཀྱིས་[3]རྟག་པར་ཡང་། སྙིང་རྗེས་ཕན་སེམས་ཁོ་ན་བསྐྱེད[4]། ༣༡
【真】為利一切人，應恒起慈心，若彼最重惡，亦應生大悲。（4.31）
【光】於造極重罪，一切諸有情，王亦應常起，悲愍饒益心。（4.31）

tīvrapāpeṣu hiṃsreṣu[5] kṛpā[6] kāryā viśeṣataḥ |
tatreva hi[7] kṛpāpātraṃ[8] hatātmāno[9] mahātmanā(23a1)m || 4.32
མི་བཟད་སྡིག་ཅན་གནོད་བྱེད་ལ། ཁྱད་པར་དུ་ཡང་སྙིང་རྗེ་བགྱི།
བདག་ཉིད་ཉམས་པ་དེ་དག་[10]ཉིད། བདག་ཉིད་ཆེན་པོའི་སྙིང་རྗེའི་གནས[11]། ༣༢
【真】重惡極害心，必於彼行悲，彼即是悲器，正行人悲境。（4.32）
【光】於造極惡者，尤應起悲心，彼等自受損，大士悲愍處。（4.32）

---

① = RĀ$_{Tib}$ *lus can thams cad*，Pm. 一切人，Ms.A *sarvapihinām*
② NP *yis*
③ NP *kyi*
④ DCP *skyed*
⑤ Ms.A 抄手漏写，后在下边补写
⑥ Ms.A *kṛśa*
⑦ Ms.C *ta evāha*，Hahn *ta eva hi*
⑧ Tucci *kṛpāsthānaṃ* = RĀ$_{Tib}$ *snying rje'i gnas*，Ms.A = Ms.B =Ms.C *kṛpāpātraṃ* = Pm. 悲器
⑨ Tucci *hatāmāno*
⑩ DC *bdag nyid*
⑪ 梵本和汉译本意为 : *snying rje'i snod*

pratyahaṃ pañcarātraṃ vā baddhān (kṣīṇān)① vimocaya{ḥ} |

śeṣān api yathāyogaṃ mā kāṃścit naiva mocaya || 4.33

ཉིན་གཅིག་བཞིན་ནམ་ཞག་ལྔ་བར②། ཉམ་③ཆུང་བརྩོན་④རྣམས་གཏོང་⑤བར་མཛོད།

ལྷག་མ་⑥རྣམས་ཀྱང་ཅི་རིགས་པར⑦། འགའ་ཡང་མི་དགྲོལ་མིན་⑧པར་མཛོད། ༣༣

【真】貧人若被駐，五日須放散，餘人亦如理，隨一莫拘留。（4.33）

【光】一日或五日，放諸弱小囚，餘亦隨所應，勿全不釋放。（4.33）

yeṣv amokṣaṇacittaṃ te jāyate teṣv asaṃvaraḥ⑨ |

tasmād asaṃvarāt pāpa(23a2)m ajasram upacīyate || 4.34

ཁྱོད་ནི་གང་ལ་⑩གཏང་⑪སེམས་མེད། དེ་ལས་སྡོམ་པ་མིན་པ་སྐྱེ།

སྡོམ་པ་མ་ཡིན་དེ་ལས་ནི། རྒྱུན་མི་ཆད་པར་སྡིག་པ་སོགས⑫། ༣༤

【真】若於一人所，起長系駐心，隨人生不護，因此惡恒流。（4.34）

【光】汝思不放誰，即生非律儀，從彼非律儀，相續積罪惡。（4.34）

---

① Tucci *kṣīnān* 西藏梵本不存，根据 Ms.B 和 Ms.C 本重构。

② X *zhing*

③ N *nyams*

④ X *brtson*

⑤ X *btang*

⑥ NP *pa*

⑦ DCNP *mdzod*

⑧ X *med*

⑨ Tucci *'asaṃvaraḥ*

⑩ DCNP *'ga' la 'ang*

⑪ NP *btang*

⑫ X *sog*

yāvac ca na① vimucyeraṃs tāvat syuḥ② sukhabandhanāḥ |
nāpitasnānapānānnabhaiṣajyavasanānvitāḥ || 4.35
བཙོན་ནི་ཇི་སྲིད་མ་བཏང་བ། དེ་ཡི་བར་དུ་འདྲེག་མཁན་དང་།
ཁྲུས་དང་བཟའ་དང་བཏུང་བ་དང་། སྨན་དང་ལྡན་པས་བདེ་བར་བགྱི། ༣༥
【真】乃至彼未散，雖系亦安樂，莊飾浣飲食，藥扇等相應。(4.35)
【光】何時囚未放，爾時剃髮師，沐浴及飲食，醫藥令安樂。(4.35)

apātreṣv iva putreṣu pātrī(23a3)karaṇakāṅkṣayā |
kāruṇyāc chāsanaṃ kāryaṃ na dveṣān③ nārthalipsayā || 4.36
སྣོད་མིན་④པ་ཡི་བུ་དག་ལ⑤། སྣོད་དུ་རུང་བར་བྱ་འདོད་ལྟར⑥།
སྙིང་རྗེ་ཡིས་ནི་ཚར་གཅད་⑦བྱའི། སྡང་བས་མ་ཡིན་ནོར་ཕྱིར་མིན། ༣༦
【真】王欲他成器，依悲立善教，善惡人皆同，不由瞋及欲。(4.36)
【光】如欲不肖子，成為可造材，悲心行治罰，非瞋非為財。(4.36)

vimṛśya⑧ samyag vijñāya praduṣṭān ghātakān api |

---

① Ms.C "*na*" 字缺漏
② Ms.A *kṣaḥ*
③ Ms.B cd 两句墨汁晕染，看不清。Ms.C *kāruṇyāc chāsanaṃ kāryaṃ tat teṣām°*，Tucci *kāruṇy* [*āt tāḍanaṃ kāryaṃ na dveṣān*]
④ DCN *med*，P *snon mid*
⑤ Ms.A *putreṣu* ≠ Pm. 器
⑥ Ms.A *bya 'dod kyis*
⑦ NP *bcad*
⑧ = Pm. 熟思，Ms.A = Ms.B = Ms.C *vimṛṣya*

ahatvā{i}pīḍayitvā[1] ca (23a4)kuru nirviṣayān[2] narān || 4.37

རབ་སྡང་གསོད་པར་བྱེད་[3]པའི་མི། བརྟགས་ཏེ་ལེགས་པར་ཤེས་བགྱིས་ནས།

མི་བསད་གནོད་པར་མི་བགྱིས་པར།[4] ཡུལ་ནས་བསྐྲད་པ་དག་ཏུ་[5]མཛོད། ༣༧

【真】熟思實知已，人增起反逆，不殺不逼彼，願王擯他土。（4.37）

【光】極瞋行惡人，觀察善知已，不殺不損害，驅擯出境等。（4.37）

svatantraḥ paśya sarvaṃ ca viṣayaṃ cāracakṣuṣā[6] |

nityāpramattaḥ smṛtimān kuru kāryaṃ ca dhārmikam[7] || 4.38

རང་དབང་ཡོད་པར་ཡུལ་ཀུན་ཡང་། བྱ་མ་རྟ་ཡི་སྤྱན་གྱིས་གཟིགས།

རྟག་ཏུ་བག་ཡོད་དྲན་ལྡན་པས[8]། ཆོས་དང་མཐུན་པའི་དོན་མཛོད་ཅིག ༣༨

【真】看自家如怨，由參人淨眼，恒念無放逸，願作如法事。（4.38）

【光】所轄諸境內，派專使視察，恒念不放逸，願作順法事。（4.38）

pradānamānasa(23a5)tkārair[9] guṇasthān satataṃ bhaja |

udārair anurūpais tu śeṣān api yathāvidhi || 4.39

ཡོན་ཏན་གནས་ལ་བདག་ཉིད་ཀྱིས། རབ་སྦྱིན་བཀུར་སྟི་རིམ་གྲོ་དག

① Ms.B = Ms.C = Tucci *ahatvā'pīḍayitvā*

② Ms.B *nirviṣāyān*

③ X *bgyid*

④ DCNP *mi gsad*（NP *bsad*）*gnod par mi bgyi bar*

⑤ NP *gang du*

⑥ Ms.A *cāracakṣuyā*

⑦ = Pm. 如法，Ms.C *vāgmikam*

⑧ X *par*

⑨ Ms.A *pradānāmāna°*

རྒྱ་ཆེ་རྗེས་སུ་མཐུན་སྦྱར་ཞིང་།① ལྷག་མ་རྣམས་ལའང་ཅི་རིགས་བགྱི། ༣༩

【真】賞重加供養，有恩人令得，如思德勝負，報償亦如是。（4.39）

【光】自于功德處，善施敬承事，廣大隨順行，餘亦如理施。（4.39）

saṃmānasphītakusumaḥ saṃpradānamahāphalaḥ |

rājavṛkṣaḥ kṣamācchā(23b1)ya‹ḥ›② sevyate bhṛtyapakṣibhiḥ || 4.40

རྒྱལ་པོའི་ལྗོན་ཤིང་བཟོད་གྲིབ་ཅན། བཀུར་སྟིའི་མེ་ཏོག་རྒྱས་གྱུར་ཅིང་③།

རབ་སྦྱིན་འབྲས་བུ་ཆེ་ལྡན་ལ། དམངས་ཀྱི་བྱ་རྣམས་བསྟེན་④པར་འགྱུར། ༤༠

【真】將接為饒花，賞施為大果，王樹忍辱影，民鳥遍依事。（4.40）

【光】王樹忍陰涼，恭敬花繁盛，善施果廣大，民眾鳥來棲。（4.40）

tyāgaśīlamayo rājā tejasvī⑤ bhavati priyaḥ |

śarkarāmodako⑥ yadvad elāmaricakarkaśaḥ⑦ || 4.41

རྒྱལ་པོ་གཏོང་བའི་ངང་ཚུལ་ཅན། བརྗིད་དང་ལྡན་ན་དགའ་འགྱུར་ཏེ།

སུག་སྨེལ་ན་ལེ་ཤམ་རྒྱབ་པའི། ཤ་ཁ་ར་ཡི་ལ་དྡུ་བཞིན།⑧ ༤༡

【真】王持戒能施，有威得物心，譬如沙糖丸，香刺味相雜。（4.41）

【光】若王性好施，有威眾亦喜，如豆蔻胡椒，所包沙糖丸。（4.41）

---

① X *rgya chen rjes mthun sbyar bya zhing*

② = Ms.B = $RĀ_{Tib}$, Ms.C *kṣamāsthāyaḥ*

③ NP *cig*

④ NP *brten*

⑤ Ms.A *tejatesvī*

⑥ Ms.A *sarka°*

⑦ Ms.A *yadi lāmaricarkarkasaḥ*

⑧ 雪版在此处插入了半颂：*des na de ltar rigs pa bsten rigs pa yis ni rgyas srid 'gyur*

mātsyanyāyaś ca te naivaṃ nyāyā(23b2)d rājyaṃ bhaviṣyati |

na cānyāyo na vādharmo[1] dharmaś caivaṃ bhaviṣyati || 4.42

དེ་ལྟར་རིགས་པས་སྤྱད་[2]ན་ནི། ཁྱོད་ཀྱི་རྒྱལ་སྲིད་འགྲོངས་[3]མི་འགྱུར།

རིགས་པ་མ་ཡིན་མི་འགྱུར་ཞིང་། ཆོས་མིན་མ་ཡིན་ཆོས་སུ་འགྱུར། ༤༢

【真】若王依道理，愚法則不行，無難無非法，恒有法歡樂。（4.42）

【光】若依理觀察，汝王位不失，亦不成非理，離非法成法。（4.42）

paralokāt tvayā rājyaṃ nānītaṃ nāpi neṣyasi |

dharmāt prāptam ato (’)syārthe (23b3)nādharmaṃ kartum a‹r›hasi || 4.43

རྒྱལ་སྲིད་འཇིག་རྟེན་ཕ་རོལ་ནས། བསྣམས་ཏེ་མ་བྱོན་བསྣམས་མི་འགྱུར།

ཆོས་ཀྱིས་[4]རྙེད་[5]པས་དེའི་[6]སླད་དུ། ཆོས་མིན་ཁྱེད་ཀྱིས་བགྱི་མི་རིགས། ༤༣

【真】不從昔世引，不可將入來，王位從法得，為位莫壞法。（4.43）

【光】王位從正法，非前世帶來，攜至後世故，不應行非法。（4.43）

rājyena[7] bhāṇḍamūlyena duḥkhabhāṇḍaparaṃparām |

rājan yathā nā‹r›jayasi[8] prayatnaḥ kriyatā‹ṃ› tathā || 4.44

---

① Tucci *vā ’dharmo*

② DCX *dpyad*

③ DC. *’god*

④ NP *kyi*

⑤ DCNP *snyems*

⑥ X *de*

⑦ Ms.A *rājena*

⑧ Ms.C 在左边空白处改成 *nirviśasi*

འཚོག་ཆས་ཐོང་ནི་རྒྱལ་སྲིད་ཀྱིས། སྡུག་བསྔལ་འཚོག་ཆས་བརྒྱུད་པ་དག

ཅི་ནས་བསྒྲུབ་①པར་མི་འགྱུར་བར། རྒྱལ་པོ་དེ་ལྟར་ནན་ཏན་མཛོད། ༤༤

【真】王位如肆家，若傳如所價，為不更求得，此用汝應行。(4.44)

【光】王位如貨物，若苦價相傳，則將無成就，願王努力行。(4.44)

rājyena bhāṇḍamū(23b4)lyena rājyabhāṇḍaparaṃparām |

rājan yathā nirviśasi prayatnaḥ kriyatāṃ tathā② || 4.45

འཚོག་ཆས་ཐོང་ནི་རྒྱལ་སྲིད་ཀྱིས། རྒྱལ་སྲིད་འཚོག་ཆས་བརྒྱུད་པ་དག

རྒྱལ་པོ་ཅི་ནས་བརྗེས་③འགྱུར་བ། ད་ལྟ་བུར་ནི་ནན་ཏན་མཛོད། ༤༥

【真】王位如肆家，王傳如所價，為欲更求得，此用應修行。(4.45)

【光】王位如貨物，若王價相傳，則應當更換，願王努力行。(4.45)

catu‹r›dvīpām④ api prāpya pṛthivīṃ cakravartinaḥ |

śārīraṃ⑤ mā(23b5)nasaṃ caiva sukhadvayam idaṃ matam || 4.46

གླིང་བཞི་པ་ཡི་ས་ཐོབ་ཀྱང༌། འཁོར་ལོས་སྒྱུར་བའི་བདེ་བ་ནི།

ལུས་ཀྱི་དག་དང་སེམས་ཀྱི་སྟེ⑥། འདི་གཉིས་ཁོ་ནར་ཟད་པར་འདོད། ༤༦

【真】轉輪王得地，或具四天下，但身心二樂，余富貴皆虛。(4.46)

【光】雖得四洲地，轉輪王安樂，許身及與心，唯此二樂爾。(4.46)

---

① X *'grub*

② Ms.C 漏写此颂，后在上边空白处补写。

③ DCNP *mnyes*

④ Ms.B = Ms.C °*dvīpam*

⑤ Ms.A *śārāra*

⑥ X *ngang*

duḥkhapratikriyāmātraṃ śārīraṃ vedanāsukhaṃ① |

saṃjñāmayaṃ② mānasaṃ tu kevalaṃ kalpanākṛtam || 4.47

ལུས་ཀྱི་ཚོར་བ་བདེ་བ་ནི། སྡུག་བསྔལ་ཕྱིར་ནི་བཅོས་པ་③ཙམ།

སེམས་ཀྱི་འདུ་ཤེས་རང་བཞིན་ཏེ། རྟོག་པས་བྱས་པ་ཁོ་ནར་ཟད། ༤༧

【真】但對治眾苦，謂身喜樂受，心樂是想類，皆分別所作。（4.47）

【光】身所生樂受，僅苦逼變壞，心樂想自性，唯分別而已。（4.47）

duḥkhaprati(24a1)kriyāmātraṃ④ kalpanāmātram eva ca |

lokasya sukhasarvasvaṃ vyartham etad⑤ ato ’rthataḥ || 4.48

འཇིག་རྟེན་བདེ་བའི་⑥བདོག་པ་ཀུན། སྡུག་བསྔལ་ཕྱིར་ནི་བཅོས་⑦ཙམ་དང་།

རྟོག་པ་ཙམ་ཉིད་ཡིན་དེའི་ཕྱིར། དེ་ནི་དོན་དུ་དོན་མེད་དོ། ༤༨

【真】對治苦為體，及分別為類，世間一切樂，虛故無真實。（4.48）

【光】世間一切樂，唯苦逼變壞，及唯分別故，彼樂非真樂。（4.48）

dvīpadeśapurāvāsapradeśāsanavāsasām⑧ |

śayyānnapānahastyaśvastrīṇāṃ⑨ cai(24a2)kaikabhogyatā || 4.49

---

① Ms.A v*edānāṃ sukham*

② Ms.A °*masaṃ*

③ DC *ma*

④ Ms.B *duskhapratikriyāmātraṃ*, Ms.C *duḥkhe pratikriyā noktaṃ*

⑤ Ms.A 抄手抄错，后在上头改写：*vyartham evam*

⑥ DCNP *bas*

⑦ NP *bcom*

⑧ Tucci *pradeśasāna*°

⑨ Ms.B = Ms.C = Tucci *śayyā ’nna*°

གླིང་དང་ཡུལ་དང་གནས་དང་ཁྱིམ། ཁྲིགས་དང་སྟན་དང་གོས་རྣམས་དང་།

མལ་ཆ་བཟའ་བཏུང་གླང་པོ་རྟ། བུད་མེད་སྤྱོད་བྱ་རེ་རེར་ཟད། ༤༩

【真】洲處土居止，坐處及衣等，飲食臥具乘，妻象馬用一。（4.49）

【光】洲境處及家，乘椅衣臥具，飲食及象馬，女人等受用。（4.49）

yadā ca yatra cittaṃ syāt tadā tena[1] sukhaṃ kila |

śeṣāṇā{ṃ}m amanaskārāt teṣāṃ vya‹r›thatvam a‹r›thataḥ || 4.50

གང་ཚེ་གང་ལ་སེམས་འཇུག་པ[2]། དེ་ཚེ་དེ་ཡིས་བདེ་ཞེས་གྲག[3]

ལྷག་མ་ཡིད་ལ་མི་བྱེད་པས། དེ་ཚེ་དོན་དུ་དོན་མེད་ཉིད། ༥༠

【真】若心隨一緣，即由彼生樂，餘境非緣故，是時虛無用。（4.50）

【光】何時生樂心，爾時稱彼樂，餘由心不緣，爾時境非境。（4.50）

viṣayān[4] pañcabhiḥ pañca cakṣurā(24a3)dibhir indriyaiḥ |

na kalpayati yad[5] gṛhṇan nāsmāt[6] teṣu tadā sukham || 4.51

མིག་ལ་སོགས་པའི་དབང་པོ་ལྔས། ཡུལ་ལྔ་འཛིན་ཚེ་གང་གི་ཕྱིར།

རྟོག་པར་མི་བྱེད་དེ་ཡི་ཕྱིར། དེ་ཚེ་དེ་ལ་བདེ་བ་མེད། ༥༡

【真】五根緣五塵，若心不分別，雖復得成塵，不由此生樂。（4.51）

【光】眼等五種根，緣五種境時，若無分別執，不知何者樂。（4.51）

---

① Tucci *tadānena*

② X '*byung ba*

③ NP *grags*

④ Ms.C *viṣayāt*, Ms.A *viṣayāna*

⑤ Tucci *yed*

⑥ Ms.A *tasmāt*

jānīte viṣayaṃ yaṃ yaṃ {ye}yena yenendriyeṇa ca |

tadā na śeṣaiḥ śeṣāṇi vyarthāny e(24a4)va yatas tadā || 4.52

གང་ཚེ་ཡུལ་ནི་གང་དང་གང་། དབང་པོ་གང་གིས་ཤེས་གྱུར་པ།

དེ་ཚེ་ལྷག་མས་ལྷག་མ་མིན①། གང་ཕྱིར་དེ་ཚེ་②དོན་མེད་ཉིད། ༥༢

【真】此塵根所緣，餘則非能所，故所餘根塵，真實無有義。（4.52）

【光】何時色等境，為一根緣知，爾時不緣余，爾時無境故。（4.52）

indriyair upalabdhasya viṣayasyākṛtiṃ③ manaḥ④ |

upalabhya vyatītasya kalpayan manyate sukham || 4.53

དབང་པོ་ཡིས་ནི་དམིགས་⑤གྱུར་པ།⑥ འདས་པའི་ཡུལ་གྱི་རྣམ་པ་ལ།

ཡིད་ཀྱིས་དམིགས་ནས་རྟོག་⑦པ་ན།། བདེའོ་སྙམ་དུ་རློམ་པར་བྱེད། ༥༣

【真】此塵根所緣，心取過去相，分別起淨想，于彼生樂受。（4.53）

【光】諸根只能緣，過去境行相，意緣起分別，便執為樂想。（4.53）

ekam arthaṃ vijānāti yady apy ekam ihe(24a5)ndriyam⑧ |

tad apy arthaṃ vinā vyarthaṃ⑨ vyartho (')rtho (')pi ca tad vinā || 4.54

---

① P *yin*

② DCNP *gang tshe de pyir*

③ Ms.A °*kṛtir*

④ Ms.A *mānaḥ*

⑤ = Ms. DCNP *mig*

⑥ 雪版中插入了一句：*rnam par shes pa'byung bar bshad*，但在其藏译本及梵本中不存。

⑦ DCNP *rtogs*

⑧ Ms.A *ekasiṃhendriyam*

⑨ Ms.A *pyarthaṃ*

འདི་ན་[1]དབང་པོ་གཅིག་གིས་ནི། དོན་གཅིག་ཤེས་པ་གང་ཡིན་པ།

དེ་ཡང་དོན་མེད་པར་དོན་མེད། དོན་ཡང་དེ་མེད་པར་དོན་མེད། ༥༤

【真】一塵心所緣，心塵不同世，既離心非塵，離塵亦非心。（4.54）

【光】此由某一根，而緣某一境，境無根亦無，根無境亦無。（4.54）

pratītya mātāpitarau yathoktaḥ putrasaṃbhavaḥ |

cakṣūrūpe pratītyaivam[2] ukto[3] vijñānasaṃbhavah ||[4] 4.55

ཇི་ལྟར་ཕ་དང་མ་དག་ལ། བརྟེན་ནས་བུ་ནི་འབྱུང་བཤད་པ།

དེ་བཞིན་མིག་དང་གཟུགས་བརྟེན་ནས། རྣམ་པར་ཤེས་པ་འབྱུང་བར་བཤད། ༥༥

【真】以父母為因，汝說有子生，如此緣眼色，說有識等生。（4.55）

【光】如說依父母，後乃有子生，如是依眼色，後乃說識生。（4.55）

atītānāga(24b1)tā vyarthā[5] viṣayāḥ[6] sārdham indriyaiḥ |

taddvayānatiriktatvād[7] vyarthā ye (’)pi ca sāmpratāḥ || 4.56

ཡུལ་ནི་འདས་དང་མ་འོངས་རྣམས། དབང་པོ་དང་བཅས་དོན་མེད་ལ།

---

① DCNP *ni*, Rāṭ. *’di na*

② Ms.B = Ms.C *pratityaivam*

③ Ms.A *uktai*

④ 此颂引用于 PsP 中，参 La Vallée Poussin 118.8–9

⑤ Tucci *vyarthāḥ*

⑥ Ms.B *viṣayās*

⑦ Ms.A *tadva°*

དེ་གཉིས་[1]ལས་ཐ་དད་མེད་ཕྱིར། གང་དག་ད་ལྟར་ཡང་དོན་མེད། [2] ༥༦

【真】去來世根塵，不成由無義，不出二世故，現塵根無義。(4.56)

【光】境唯過及未，不越此二故，彼有根無境，則現亦無境。(4.56)

alātacakraṃ[3] gṛhṇāti yathā cakṣur viparyayāt |

tathendriyāṇi gṛhṇanti viṣa(24b2)yān sāṃpratān iva || 4.57

ཇི་ལྟར་མིག་ནི་འཁྲུལ་བ་ཡིས། མགལ་མེའི་འཁོར་ལོ་འཛིན་[4]བྱེད་པ།

དེ་བཞིན་དབང་པོ་རྣམས་ཀྱིས་ནི། ད་[5]ལྟའི་ཡུལ་དག་འཛིན་པར་བྱེད། ༥༧

【真】如眼見火輪，由根到亂故，於現在塵中，根緣塵亦爾。(4.57)

【光】如由眼錯亂，妄見旋火輪，如是由諸根，緣現境亦爾。(4.57)

indriyāṇīndriyā‹r›thāś ca pañcabhūtamayā matāḥ |

pratisvaṃ bhūtavaiya‹r›thyād eṣāṃ vya‹r›thatva{ṃ}m[6] a‹r›thataḥ || 4.58

དབང་པོ་རྣམས་དང་དབང་དོན་རྣམས། འབྱུང་བ་རྣམས་ཀྱི་རང་བཞིན་འདོད།[7]

འབྱུང་བ་སོ་སོར་དོན་མེད་པས། འདི་དག་དོན་དུ་དོན་མེད་དོ། ༥༨

【真】五根及境界，是四大塵類，一一大虛故，塵根非不有。(4.58)

【光】諸根及諸境，許是大種性，大種別無境，此等無實境。(4.58)

---

① NP *nyid*

② X *yul ni 'das dang ma 'ongs rnams de gnyis las ni ma 'das phyir dbang por bcas don med la gang da lta'i yang ni don med do*

③ Ms.A *mralāta°*

④ DC *'jig*

⑤ DC *de*

⑥ Ms.A *vyathātvaṃm*

⑦ = MABh$_{\text{Tib}}$ *dbang po dang ni dbang don rnams 'byung ba lnga yi rang bzhin 'dod*

nirindhano (')gni‹r›[1] bhūtānāṃ vinirbhā(24b3)ge prasajyate[2] |
saṃparke[3] lakṣaṇābhāvaḥ śeṣeṣv apy eṣa nirṇayaḥ[4] || 4.59

འབྱུང་རྣམས་སོ་སོར་ཐ་དད་ན། བུད་ཤིང་མེད་པའི་མེར་ཐལ་འགྱུར།
འདུས་ན་མཚན་ཉིད་མེད་འགྱུར་ཏེ[5]། ལྷག་མ་ལ་ཡང་དེ་ལྟར་ངེས། ༥༩

【真】若大各離成，離薪火應然，若離無別體，塵亦同此判。（4.59）
【光】若大種各異，無薪應有火，和合當無相，其餘如是知。（4.59）

evaṃ dvidhāpi bhūtānāṃ vyarthatvāt saṅgatir vṛthā |
vya‹r›thatvāt saṅgateś caiva[6] rūpaṃ vya‹r›tha(24b4)m ato 'rthataḥ || 4.60

དེ་ལྟར་འབྱུང་རྣམས་རྣམ་གཉིས་སུའང་། དོན་མེད་པས་ན་འདུས་དོན་མེད།
འདུས་པ་དོན་མེད་ཉིད་ཀྱི་ཕྱིར། གཟུགས་ཀྱང་དོན་དུ་དོན་མེད་དོ། ༦༠

【真】四大二義虛，故不成和同，既實無和同，故色塵不成。（4.60）
【光】大種二相中，無境合無境，和合境無故，色亦無實境。（4.60）

vijñānavedanāsaṃjñāsaṃskārāṇāṃ ca sarvaśaḥ |
pratyekam ātmavaiyarthyād vaiyarthyaṃ[7] paramārthataḥ || 4.61

རྣམ་ཤེས་ཚོར་དང་འདུ་ཤེས་དང་། འདུ་བྱེད་རྣམས་ཀྱང་ཐམས་ཅད་དུ།

---

① Ms.C *gni*

② Ms.C *vinirbhāgeṣu sajyate*

③ Ms.C *saṃparka*

④ MABh *nirścayaḥ*

⑤ N *to*

⑥ Ms.B = Ms.C = MABh = Tucci = Hahn *caivaṃ*

⑦ Ms.A *viyarthya*

སོ་སོར་བདག་ཉིད་དོན་མེད་ཕྱིར། དམ་པའི་དོན་དུ་དོན་མེད་དོ། ༦༧

【真】識受想及行，一一體不成，不合乘緣生，非有故無合。（4.61）

【光】識受想及行，一切亦如是，別體無境故，勝義中境無。（4.61）

sukhābhimāno duḥkhasya pratīkāre (24b5) yathā‹r›thataḥ |

tathā duḥkhābhimāno (')pi sukhasya pratighātajaḥ || 4.62

ཇི་[1]ལྟར་སྡུག་བསྔལ་ཕྱིར་བཅོས་ལ། དོན་དུ་བདེ་བར་ང་རྒྱལ་བྱེད།

དེ་བཞིན་བདེ་འཇོམས་འབྱུང་བ་ལ། སྡུག་བསྔལ་དུ་ཡང་ང་རྒྱལ་བྱེད། ༦༨

【真】如分別喜樂，緣苦對治成，如此所計苦，因樂壞故成。（4.62）

【光】於苦變壞位，起真樂我慢，如是樂變壞，起真苦我慢。（4.62）

sukhe saṃyogatṛṣṇaivaṃ naiḥsvābhāvyāt prahīyate |

duḥkhe viyogatṛṣṇā ca paśyatāṃ[2] muktir ity a(25a1)taḥ || 4.63

དེ་[3]ལྟར་ངོ་བོ་ཉིད་མེད་ཕྱིར། བདེ་དང་ཕྲད་པའི་སྲེད་པ་དང་།

སྡུག་བསྔལ་བྲལ་བའི་སྲེད་པ་སྤོང་། དེ་ཕྱིར་དེ་ལྟར་མཐོང་བ་གྲོལ། ༦༩

【真】於樂和合愛，緣無相則滅，於苦遠離貪，由此觀不生。（4.63）

【光】由於無自性，斷除樂受愛，以及離苦愛，是故見解脫。（4.63）

kaḥ[4] paśyatīti cec cittaṃ vyavahāreṇa kathyate |

---

① X *'di*

② Ms.A = MABh *paśyato*, Ms.C *paśyatā*

③ DCNP *da*

④ Ms.A *kā*

na hi caittaṃ vinā cittaṃ vyarthatvān ‹na›[1] saheṣyate[2] || 4.64

གང་གིས་[3]སེམས་མཐོང་འགྱུར་ཞེ་ན། ཐ་སྙད་དུ་ནི་སེམས་བརྗོད་དེ།[4]

སེམས་བྱུང་[5]མེད་པར་སེམས་མི་འབྱུང་།། དོན་མེད་ལྷན་ཅིག་མི་འདོད་དོ།[6] ༦༤

【真】若依世言說，心為能見者，不然離所見，能見不成故。（4.64）

【光】由何心能見，依名言中說，無心所無心，無境不許俱。（4.64）

vyartham evaṃ jagan matvā yāthābhūtā nirāspadā[7] |

nirvāti nirupādā(25a2)no nirupādānavahnivat ||[8] 4.65

དེ་ལྟར་ཡང་དག་ཇི་བཞིན་དུ། འགྲོ་བ་དོན་མེད་ཤེས་ནས་ནི།

རྒྱུ་མེད་པ་ཡི་མེ་བཞིན་དུ། གནས་མེད་ལེན་མེད་མྱ་ངན་འདའ[9]། ༦༥

【真】觀行睹世間，如幻實不有，無取無分別，般涅槃如火。（4.65）

【光】如彼真實性，知眾生無實，如無因之火，無住得涅槃。（4.65）

bodhisattvo (’)pi dṛṣṭvaiva‹ṃ› saṃbodhau niyato mataḥ |

---

① 根据 Ms.B 和 Ms.C 以及藏汉译本重构。

② Ms.A *sadeṣyate*，MABh *bhaviśyati*

③ NP *gi*

④ X *tha snyad du ni brjod pa ste*

⑤ X *’byung*

⑥ MABh$_{Tib}$ *gang gis mthong bar ’gyur zhe na tha snyad du ni sems la brjod sems ’byung med par sems med na don med phyir na yod mi ’dod*

⑦ Ms.C °*bhūtyā nirāspadam*，Ms.B = MABh = Tucci = Hahn °*bhūtyān nirāspadaḥ*，

⑧ 57–65 颂引用于 MABh，参 Lasic 15–16

⑨ X *’das*

kevalaṃ tv asya[①] kāruṇyād ā bodher[②] bhavasaṃtatiḥ ||[③] 4.66

དེ་ལྟར་བྱང་ཆུབ་སེམས་དཔས་ཀྱང་། མཐོང་ནས་བྱང་ཆུབ་ངེས་པར་འདོད།[④]

དེ་ནི་སྙིང་རྗེ་འབའ་ཞིག་གིས། བྱང་ཆུབ་བར་དུ་སྲིད་མཚམས་སྦྱོར། ༦༦

【真】菩薩見如此，於菩提不退，由大悲引故，後相續至佛。(4.66)

【光】菩薩亦如此，求圓滿菩提，彼唯由大悲，受生至菩提。(4.66)

bodhisattvasya saṃ(25a3)bhāro mahāyāne tathāgataiḥ |

nirdiṣṭaḥ sa tu saṃmūḍhaiḥ pradviṣṭaiś caiva nindyate{ḥ} || 4.67

དེ་བཞིན་གཤེགས་པས་ཐེག་ཆེན་ལས། བྱང་ཆུབ་སེམས་པའི་ཚོགས་བསྟན་ན།

དེ་ལ་ཀུན་དུ་རྨོངས་པ་དང་[⑤]། རབ་ཏུ་སྡང་བས་[⑥]སྨོད་པར་བྱེད། ༦༧

【真】諸菩薩修道，佛說於大乘，無智憎嫉人，自害撥不受。(4.67)

【光】如來從大乘，示菩薩資糧，於彼愚癡者，極瞋興譭謗。(4.67)

guṇadoṣānabhijño[⑦] vā doṣasaṃjñī[⑧] guṇeṣu vā |

athavāpi guṇa(25a4)dveṣī mahāyānasya nindakaḥ || 4.68

ཡོན་ཏན་སྐྱོན་དག་མི་ཤེས་པའམ།[⑨] ཡོན་ཏན་སྐྱོན་དུ་འདུ་ཤེས་པའམ།

---

① = Ms.B = Ms.C = Tucci = Hahn, Ms.A *kevalan tasya*, MABh *kevalaṃ tasya*

② Ms.A *ā bodhir*, Tucci *ābodher*

③ 此颂引用于 MABh，参 Lasic 16

④ X *byang chub sems dpa'ang de ltar na rdzogs pa'i byang chub nges par 'dod*

⑤ X *rnams*

⑥ X *pos*

⑦ Ms.B = Ms.C *°jñā*

⑧ Ms.C *doṣaṃsaṃjñī*

⑨ NP 此句不见

ཡང་ན་ཡོན་ཏན་སྡང་བ་ཞིག ཐེག་པ་ཆེ་ལ་སྨོད་བྱེད་གྲང་①། ༤༨

【真】不識功德失，於德起失想，或憎嫉勝利，故人謗大乘。（4.68）

【光】不知德與失，或想德為失，或於德起瞋，而誹謗大乘。（4.68）

paropaghātino② doṣān parānugrāhiṇo③ guṇān |

jñātvocyate④ guṇadveṣī mahāyānasya nindakaḥ || 4.69

གཞན་ལ་གནོད་པ་སྐྱོན་དང་ནི། གཞན་ལ་ཕན་པ་ཡོན་ཏན་དུ།

ཤེས་ནས་⑤ཐེག་པ་ཆེན་པོ་ལ། སྨོད་བྱེད་ཡོན་ཏན་སྡང་ཞེས་བརྗོད། ༤༩

【真】若知罪損他，功德能利益，故說誹謗人，不識憎嫉善。（4.69）

【光】知損他是過，利他為功德，仍誹謗大乘，說於德起瞋。（4.69）

yat svārtha(25a5)nirapekṣatvāt parārthaikarasapriyam⑥ |

guṇākaraṃ mahāyānaṃ tad⑦ dveṣī⑧ tena dahyate || 4.70

རང་གི་དོན་ལ་མི་ལྟ་ཞིང་⑨། གཞན་དོན་རོ་གཅིག་དགའ་བ་གང་།

---

① NP *grangs*

② Ms.A *parāpaghātinā*

③ Ms.A = Ms.B = Ms.C，Tucci = Hahn *parānugrahiṇo*

④ Ms.A *jñātvācyate*

⑤ DCNP *na*

⑥ Ms.A *parārthikairasa*°，有修改痕迹，看不清。Tucci *parāthaikarasapriyam*

⑦ Ms.A *tata*

⑧ Ms.B 字头看不清，看着像 *dveṣā*，Ms.C *dveṣā*

⑨ X *phyir*

ཡོན་ཏན་འབྱུང་གནས་ཐེག་ཆེན་ཏེ། དེས་ན་དེས་སྡང་བསྲེགས་①པར་འགྱུར།② ༧༠

【真】由不觀自利，一味利益他，大乘眾德器，故謗人灰粉。（4.70）

【光】不顧自利故，一味喜利他，大乘德根源，瞋彼遭焚燒。（4.70）

śrāddho (')pi durgṛhītena dviṣyāt③ kruddho④ (')thavetaraḥ⑤ |
śrāddho (')pi dagdha i(25b1)ty uktaḥ kā cintā⑥ dveṣabandhure || 4.71
དད་པ་ཅན་ནི་བཟུང་⑦ཉེས་པས། ཅིག་ཤོས་སྡང་ཞིང་⑧ཁྲོས་པ་ཡིས།
དད་པ་ཅན་ཡང་བསྲེགས་⑨བཤད་ན། སྡང་བས་ཕྱིར་ཕྱོགས་སྨོས་ཅི་དགོས། ༧༡

【真】信人由僻執，不信由嫉憎，信人謗尚燒，何況瞋妒者。（4.71）

【光】具信由惡取，另方由瞋恚，具信尚說焚，況餘瞋背者。（4.71）

viṣeṇāpi⑩ viṣaṃ hanyād⑪ yathaivoktaṃ cikitsakaiḥ |
duḥkhenāpy⑫ ahitaṃ hanyād⑬ ity ukte⑭ kiṃ virudhyate || 4.72

---

① DC *bsreg*

② X *de la sdang ba de bsreg 'gyur*

③ Ms.A *duṣyāt*, Ms.C *dveṣyāt*

④ Ms.A *krūddho*

⑤ Ms.B = Ms.C *rthacetaraḥ*

⑥ Ms.A *citvā*

⑦ X *gzung*

⑧ X *phyir*

⑨ DCX *bsreg*

⑩ Ms.A *ciṣeṇāpi*

⑪ Ms.A *hanyāt*

⑫ Ms.B *duskhenāpy*, Ms.C *duṣṭenāpy*

⑬ Ms.A *hanyāt*

⑭ Ms.A *ukto*

དུག་གིས་དུག་ནི་བསལ་བྱ་བར།① ཇི་ལྟར་སྨན་དཔྱད་ལས་བཤད་བཞིན།
སྡུག་བསྔལ་གྱིས་ཀྱང་མི་ཕན་པ། བསལ་བར་བྱ་བ་②ཅི་ཞིག་འགལ། ༧༢

【真】合毒為治毒，如醫方所說，苦滅惡亦爾，此言何相違。（4.72）

【光】醫方中所說，以毒能攻毒，如是以小苦，除大苦何妨。（4.72）

manaḥpūrva(25b2)ṃgamā dharmā manaḥśreṣṭhā iti śruteḥ③ |
hitaṃ hitamanāḥ kurvan duḥkhenāpy④ ahitaṃ katham || 4.73

ཆོས་རྣམས་སྔོན་དུ་ཡིད་འགྲོ་ཞིང་། ཡིད་ནི་གཙོ་བོ་ཞེས་གྲགས་པས།
སྡུག་བསྔལ་གྱིས་ཀྱང་ཕན་ཡིད་ཀྱིས⑤། ཕན་པར་བྱེད་པ་ཅིས་མི་ཕན། ༧༣

【真】諸法心先行，以心為上首，以苦滅他惡，善心人何過。（4.73）

【光】諸法意前導，說意為上首，饒益心利他，雖苦豈無益。（4.73）

duḥkham apy āyatīpathyaṃ kāryaṃ kim u sukhaṃ hi(25b3)tam |
ātmanaś ca pareṣāṃ ca dharma eṣa sanātanaḥ || 4.74

མི་བདེའང་⑥ཕྱིས་⑦རྗེས་ཕན་འགྱུར་བ། བྱ་ན་བདག་དང་གཞན་དག་ལ།
བདེ་ཕན་ལྟ་ཞིག་ཅི་སྨོས་ཏེ། ཆོས་འདི་གནའ་ཡི་ལུགས་ཡིན་ནོ། ༧༤

【真】苦來若能利，應取何況樂，或於自及他，此是本首法。（4.74）

【光】作現苦後利，何況為自他，引廣大利樂，此法是常規。（4.74）

---

① DC *dug gi dug ni gsal bya bar*

② NP *gsal bar byed pa*

③ = $\mathrm{R\bar{A}_{Tib}}$ *grags pas*, Ms.A *smṛteḥ*, Ms.B *śrateḥ*

④ Ms.A *dukhenāpy*, Ms.B *duskhenāpy*, Ms.C *duṣṭenāpy*

⑤ NP *kyang*, X *can*

⑥ NP *mi bde ba ’ang*

⑦ X *phi*

mātrāsukhaparityāgāt paścāc ced vipulaṃ sukham |

tyajen mātrāsukhaṃ dhīraḥ saṃpaśyan(25b4)vipulaṃ sukham || 4.75

གལ་ཏེ་བདེ་ཆུང་ཡོངས་བཏང་[1]བས། བདེ་བ་རྒྱ་ཆེན་མཐོང་འགྱུར་ན།

བརྟན་པས་བདེ་ཆེན་[2]ཡང་[3]གཟིགས་ལ། བདེ་བ་ཆུང་ངུ་བཏང་བར་མཛོད། ༧༥

【真】由能棄小樂，後若見大樂，智人捨小樂，觀于後大樂。(4.75)

【光】若捨小安樂，能見大安樂，願王見大樂，而捨小安樂。(4.75)

na mṛṣyate ca yady etat kaṭubhaiṣajyadāyinaḥ |

tataś cikitsakādyāś ca hatā naivaṃ ca yujyate || 4.76

གལ་ཏེ་དེ་ཡང་མི་བཟོད་ན། དེས་ན་སྨན་པ་ལ་སོགས་པ།

མི་ཞིམ་[4]སྨན་ནི་སྦྱིན་བྱེད་པ། བཙོམ་འགྱུར་འདི་ནི་རྟུད་མ་ཡིན།[5] ༧༦

【真】若不忍此言，醫師施苦樂，犯罪不可恕，故汝義不然。(4.76)

【光】設若不捨彼，醫師為病癒，而給諸苦藥，病減不應瞋。(4.76)

apathyam api yad dṛṣṭaṃ tat pathya‹ṃ› (25b5)paṇḍitaiḥ kvacit |

utsargaś cāpavādaś[6] ca sarvaśāstre(ṣu)[7] śasyate[8] || 4.77

---

① NP *gtang*

② X *ba*

③ DC *yangs*, X *yongs*

④ DCNP *gzhig*

⑤ X *gal te de yang mi bzod na des na sman pa dag gis ni mi zhim sman ni sbyin byed pa gtugs 'gyur de ni gtang ma yin*

⑥ =Ms.B = Ms.C = Tucci, Ms.A *cāpavādapaś*, Hahn *cāpavadaś*

⑦ Ms.A *sarvaśāstraipra*

⑧ Tucci *śaṃsyate*

གནོད་པར་འགྱུར་①བ་གང་ཡིན་དེ། ལ་ལར་མཁས་པས་ཕན་པར་མཐོང་།
སྤྱིར་བཏང་དམིགས་ཀྱིས་བསལ་②བ་དག③ བསྟན་བཅོས་ཀུན་ལ་རབ་ཏུ་བསྔགས④། ༧༧

【真】或見事不宜，智者由義行，或制或開許，此義處處有。（4.77）
【光】見為損害者，智者見有益，了知總別者，諸論極稱讚。（4.77）

karuṇāpūrvakāḥ sarve niṣyandā⑤ jñānanirmalāḥ⑥ |
uktā yatra mahāyāne kas tan⑦ ni(26a1)ndet sacetanaḥ ||⑧ 4.78
ཐེག་⑨པ་ཆེན་པོ་གང་ཞིག་ལས། སྙིང་རྗེ་སྔོན་བཏང་སྤྱོད་པ་དང་⑩།
ཡེ་ཤེས་དྲི་མ་མེད་བཤད་པ། སེམས་ཡོད་སུ་ཞིག་དེ་ལ་སྨོད། ༧༨

【真】諸菩薩威儀，悲為先智成，大乘說如此，何因可誹謗。（4.78）
【光】大乘經中說，先具大悲行，及無垢淨慧，有心誰謗彼。（4.78）

atyaudāryātigāmbhīryād⑪ viṣaṇṇair akṛtātmabhiḥ |
nindyate (')dya mahāyānaṃ mohāt svaparavairibhiḥ || 4.79

① X *mthong*
② NP *gsal*
③ X *ni*
④ DCNP *bstan bcos dag ni kun la bsngags*
⑤ Ms.C *viṣyāndāndā*, MABh *viṣpandā*
⑥ Ms.A °*nirphalaḥ?*
⑦ Ms.A *kas ta*, Ms.B = Ms.C *kas taṃ*
⑧ 颂引用于 MABh，参 Lasic 4
⑨ P *thegs*
⑩ DNP *spyid yul dang*, C *spyid yul dag*
⑪ Ms.A °*yātigīmbhīryād*

ཤིན་ཏུ་རྒྱ་ཆེ་རབ་ཟབ་ལ། སྙིད་ལུག་①བདག་ཉིད་མ་སྦྱངས་པས②།

བདག་གཞན་དགྲ་རྣམས་སྡོངས་པ་ཡིས། འདི་ན་③ཐེག་པ་ཆེ་ལ་སྨོད། ༧༩

【真】無知故沉沒，上乘廣深義，故誹謗大乘，成自他怨家。（4.79）

【光】于廣大甚深，懶惰己未修，由癡謗大乘，實為自他怨。（4.79）

dānaśīlakṣamāvīryadhyānaprajñākṛpātmakam④ |

(26a2)mahāyānam atas⑤ tasmin kasmād⑥ durbhāṣitaṃ vacaḥ || 4.80

སྦྱིན་དང་ཚུལ་ཁྲིམས་བཟོད་བརྩོན་འགྲུས། བསམ་གཏན་ཤེས་རབ་སྙིང་རྗེའི་བདག

ཐེག་ཆེན་ཡིན་ན་དེ་ཡི་ཕྱིར། འདི་ལ་⑦ཉེས་བཤད་ཅི་ཞིག་ཡོད། ༨༠

【真】施戒忍精進，定智悲為體，佛說大乘爾，有何邪說漏。（4.80）

【光】施戒忍進禪，智慧悲為體，此即是大乘，有何錯誤語。（4.80）

parārtho dānaśīlābhyāṃ kṣāntyā⑧ vīryeṇa cātmanaḥ |

dhyānaṃ prajñā ca mokṣāya mahāyānārthasaṃgraha(26a3)ḥ || 4.81

ཚུལ་ཁྲིམས་སྦྱིན་པས་གཞན་གྱི་དོན། བརྩོན་འགྲུས་བཟོད་པས་བདག་ཉིད་ཀྱི⑨།

བསམ་གཏན་ཤེས་རབ་ཐར་པའི་རྒྱུ། ཐེག་ཆེན་དོན་ནི་བསྡུས་པ་ཡིན། ༨༡

---

① C *lugs*

② X *pa*

③ DCX *ni*

④ Ms.C °*kripā*°

⑤ = Ms.B = Tucci，Ms.C = Hahn *mahāyānamataṃ*

⑥ Ms.A *kasmā*

⑦ N *las*

⑧ Ms.C *kṣāntā*

⑨ NP *kyis*

【真】由施戒利他，忍進為自利，定慧脫自他，略攝大乘義。（4.81）

【光】由戒施利他，進忍行自利，定慧解脫因，總攝大乘義。（4.81）

parātmahitamokṣārthā(ḥ)① saṃkṣepād buddhaśāsanam |

te ṣaṭpāramitāgarbhās② tasmād bauddham idaṃ vaca(ḥ) || 4.82

བདག་དང་གཞན་ཕན་ཐར་པའི་དོན། མདོར་ན་སངས་རྒྱས་བསྟན་དེ་དག③

ཕ་རོལ་ཕྱིན་དྲུག་ཁོངས་ན་ཡོད④། དེ་བས་འདི་ནི་སངས་རྒྱས་བཀའ། ༨༢

【真】略說佛正教，謂解脫自他，此六度為藏，何人能撥此。（4.82）

【光】自他利解脫，總則佛聖教，六度中全有，因此是佛語。（4.82）

puṇyajñānamayo yatra buddhair⑤ bodhimahāpathaḥ⑥ |

(26a4)deśitas tan mahāyānam ajñānāndhe na mṛṣyate⑦ || 4.83

བྱང་ཆུབ་ལམ་ཆེན་བསོད་ནམས་དང་། ཡེ་ཤེས་རང་བཞིན་སངས་རྒྱས་ཀྱིས།

གང་ལས་བསྟན་པའི་ཐེག་ཆེན་དེ། མི་ཤེས་ལྡོངས་རྣམས་མི་བཟོད་དོ། ༨༣

【真】福慧為種類，佛說菩提道，立此名大乘，癡盲不能忍。（4.83）

【光】佛說菩提道，福智資糧體，此即是大乘，諸癡盲不忍。（4.83）

---

① Ms.B 第一句前五个音节有擦除痕迹，无法辨认。Ms.C *parā--- mokṣārthāḥ*，Tucci = Hahn *parā[tmahita]mokṣārthāḥ*

② Tucci *saṭ°*

③ DC *mdor sangs rgyas bstan de dag ni*

④ = Rāṭ *khongs*，DCNP *kho na yin*，X *khong na yod*

⑤ Ms.A *buddha*

⑥ Ms.B = Ms.C = Tucci = Hahn *bodher mahāpathaḥ*

⑦ = Pm. 痴盲不能忍，$RĀ_{Tib}$ *mi shes ldongs rnams mi bzod do*，Ms.B *ajñānārthair na dṛśyate*，Ms.C *ajñānārthe na sūcyate*，Hahn *ajñānārthair na sahyate*，Tucci *ajñānād vai na dṛśyate*

kham ivācintyapuṇyatvād① ukto② (')cintyaguṇo jinaḥ |
mahāyāne yato buddhamāhātmyaṃ kṣamyatām idam || 4.84
ཡོན་ཏན་མཁའ་ལྟར་བསམ་ཡས་པས། རྒྱལ་བའི་③ཡོན་ཏན་བསམ་ཡས་གསུངས།
གང་ཕྱིར་སངས་རྒྱས་བདག་ཉིད་ཆེ། ཐེག་ཆེན་ལས་བཤད་འདིར་བཟོད་ཀྱིས④། ༨༤
【真】如空難思量，福慧行成故，諸佛德難思，於大乘願忍。（4.84）
【光】德如虛空量，說佛德無量，因此於佛陀，大乘說當忍。（4.84）

(26a5)āryaśāradvatasyāpi⑤ śīla{ṃ}mātre (')py agocaraḥ⑥ |
yasmāt tad⑦ buddhamāhātmyam⑧ acintyaṃ kiṃ na⑨ mṛṣyate || 4.85
འཕགས་པ་ཤཱ་ར་དྭ་ཏིའི་⑩བུས། ཚུལ་ཁྲིམས་ཙམ་ཡང་མ་ཤེས་པས།
དེས་ན་སངས་རྒྱས་བདག་ཉིད་ཆེ། དེ་བསམ་ཡས་པར་ཅིས་⑪མ་བཟོད། ༨༥
【真】大德舍利弗，佛戒非其境，故佛德難思，云何不可忍。（4.85）
【光】聖者舍利弗，猶不知戒蘊，故佛大功德，無量何不忍。（4.85）

---

① = Ms.B = Ms.C = $RĀ_{Tib}$ *mkha' ltar*, Pm. 如空,
Tucci °*guṇatvād*, Hahn *kham acintya*°,

② Ms.A *uktai*

③ DCNP *po'i*, X Rāṭ *rgyal ba'i* = Ms.A *jinaḥ*

④ DC *kyi*, NP *kyis*

⑤ Ms.A *āryasāradva*°

⑥ Ms.A *egocaraḥ*

⑦ Ms.A *tu*

⑧ Ms.A *buddhamāhātmyem*, Ms.B = Ms.C *buddhamahātmyam*

⑨ Ms.A *nu*

⑩ NPX *shā ra dwā ti'i*, DC *sha ra dwa ti'i*

⑪ DCNP *ci*

anutpādo mahāyāne pareṣāṃ śūnyatā kṣayaḥ |

kṣayānutpā(26b1)dayoś[①] caikyam arthataḥ kṣamyatāṃ yataḥ[②] ||[③] 4.86

ཐེག་པ་ཆེ་ལས་སྐྱེ་མེད་བསྟན། གཞན་གྱི་[④]ཟད་པ་སྟོང་པ་ཉིད།

ཟད་དང་མི་སྐྱེ་དོན་དུ་ནི། གཅིག་པས་དེ་ཕྱིར་བཟོད་པར་གྱིས། ༨༦

【真】於大乘無生，小乘說空滅，無生滅一體，自義莫違反。（4.86）

【光】大乘說無生，餘說盡空性，盡無生義同，是故應忍許。（4.86）

śūnyatā{ṃ}buddhamāhātmyam[⑤] evaṃ yuktyānupaśyatām |

mahāyānetaroktāni na sameyuḥ kathaṃ satām || 4.87

སྟོང་ཉིད་སངས་རྒྱས་ཆེ་བདག་ཉིད། དེ་ལྟར་[⑥]རིགས་པས་རྗེས་བལྟས་[⑦]ན།

ཐེག་ཆེན་ཅིག་ཤོས་ལས་གསུངས་པ། མཁས་པ་རྣམས་ལ་ཅིས་མི་མཉམ། ༨༧

【真】真空及佛德，若如法簡擇，大小兩乘教，于智人何諍。（4.87）

【光】空性法身體，若如理觀察，二乘于智者，如何不相等。（4.87）

tathāgatābhisaṃdhyoktā(26b2)ny asukhaṃ jñātum ity ataḥ |

ekayānatriyānoktād ātmā rakṣya[⑧] upekṣayā || 4.88

---

① Tucci °*pādāyoś*

② MABh *idam*

③ 此颂引用于 MABh，参 Lasic 17

④ X *khod kyis*

⑤ Ms.A °*māhātmyeny evaṃ*, Ms.C °*mahātmyam*°

⑥ NP *ltas*

⑦ NP *ltas*, X *bstan*

⑧ Ms.C *raṃjya*

དེ་བཞིན་གཤེགས་དགོངས་གསུངས་པ་རྣམས། ཤེས་པར་སླ་[1]མིན་དེ་ཡི་ཕྱིར།

ཐེག་གཅིག་ཐེག་པ་གསུམ་གསུངས་པས། བཏང་སྙོམས་ཀྱིས་ནི་བདག་བསྲུང་བྱ། ༨༨

【真】佛不了義說，非下人易解，一三乘說中，護自體莫傷。（4.88）

【光】如來密意說，非易了知故，說一乘三乘，存置護自身。（4.88）

upekṣayā hi nāpuṇyam dveṣāt pāpaṃ kutaḥ śubham |

mahāyāne yato (26b3)dveṣo nātmakāmaiḥ kṛto (’)rhati || 4.89

བཏང་སྙོམས་ཀྱིས་ནི་སྡིག་མི་འགྱུར། སྡང་བས་སྡིག་འགྱུར་དགེར་མི་འགྱུར།

དེ་བས་ཐེག་ཆེན་ཞེ་སྡང་བ། བདག་ལེགས་འདོད་པས་བྱར་མི་རིགས། ༨༩

【真】若捨無非福，若憎惡無善，若欲愛自身，大乘不應謗。（4.89）

【光】由置不造惡，瞋毀集非善，故欲愛自者，不應瞋大乘。（4.89）

na bodhisattvapraṇidhi‹r› na[2] caryāpariṇāmanā[3] |

uktā‹ḥ› śrāvakayāne (’)smād bodhisattvas tataḥ kutaḥ[4] ||[5] 4.90

ཉན་ཐོས་ཐེག་པ་དེ་ལས་ནི། བྱང་ཆུབ་སེམས་པའི་སྨོན་ལམ་དང་།

སྤྱོད་པ་ཡོངས་བསྔོ་མ་བཤད་དེས[6]། བྱང་ཆུབ་སེམས་དཔར་ག་ལ་འགྱུར། ༩༠

【真】菩薩願及行，回向等彼無，若依小乘修，云何成菩薩。（4.90）

【光】彼小乘經中，未說菩薩願，諸行及回向，豈能成菩薩。（4.90）

---

① DC *bla*

② Ms.A *nā*

③ Ms.C *ṇāmatā*

④ Ms.B = Ms.C = MABh = Tucci = Hahn *bodhisattvaḥ kutas tataḥ*

⑤ 此颂引用于 MABh，参 Lasic 18

⑥ $MABh_{Tib}$ *de*

adhiṣṭhānā(26b4)ni noktāni bodhisattvasya bodhaye |

buddhair anyat[①] pramāṇaṃ ca ko (’)sminn[②] arthe jinādhikaḥ || 4.91

བྱང་ཆུབ་སེམས་དཔའི་[③]བྱང་ཆུབ་ཕྱིར། རྟེན་རྣམས་[④]སངས་རྒྱས་ཀྱིས་མ་བཤད།

དོན་འདི་ལ་ནི་རྒྱལ་བ་ལས། ལྷག་པའི་ཚད་མ་གཞན་སུ་ཡོད། ༩༡

【真】菩薩道四依，於小乘不說，何法佛所修，而說能勝彼。(4.91)

【光】加持成菩提，故佛未曾說，此義較佛勝，定量更有誰。(4.91)

adhiṣṭhānāryasatyārthabodhipakṣopasaṃhitāt |

mārgāc[⑤] chrāvaka(26b5)sāmānyād bauddha‹ṃ› kenādhikaṃ[⑥] phalam || 4.92

རྟེན་དང་[⑦]འཕགས་པའི་བདེན་དོན་དང་། བྱང་ཆུབ་ཕྱོགས་མཐུན་ལྡན་པ་ཡི།

ལམ་ནི་ཉན་ཐོས་ཐུན་མོང་ལས། སངས་རྒྱས་འབྲས་བུ་གང་གིས་ལྷག ༩༢

【真】約依諦助道，佛與彼若同，修因既不異，云何果殊越。(4.92)

【光】加持四聖諦，及順菩提道，共諸聲聞行，佛果由何勝。(4.92)

bodhicaryāpratiṣṭhārthaṃ na sūtre bhāṣitaṃ vacaḥ |

---

① Ms.A 写错成 *budhaibhyo*，后在下边改写。

② Tucci *’smin*

③ DCNP *dpas*

④ DCNP *byin rlabs*

⑤ Ms.A *māргac*, Ms.B *mārjāc*

⑥ Ms.A *kiṃnādhikaṃ*

⑦ DCNP *byin rlabs dang*

bhāṣitaṃ ca① mahāyāne grāhyam② asmād vicakṣaṇaiḥ③ ||④ 4.93

བྱང་ཆུབ་སྤྱོད་ལ་གནས་པའི་དོན། མདོ་སྡེ་ལས་ནི་བཀའ་མ་སྩལ།

ཐེག་པ་ཆེ་ལས་བཀའ་སྩལ་པས⑤། དེ་ཕྱིར་མཁས་པ་རྣམས་ཀྱིས་བཟུང་⑥། ༼༣

【真】菩提行總別，小乘中不說，於大乘具辯，故智應信受。（4.93）

【光】安住菩提行，彼經未曾說，大乘中說故，智者應受持。（4.93）

yathaiva vaiyākaraṇo (27a1)mātṛkām api pāṭhayet |

buddho ’vadat tathā dharmaṃ vineyānāṃ yathākṣamam || 4.94

བརྡ་སྤྲོད་པ་དག་ཇི་ལྟ་བུར། ཡི་གེའི་⑦ཕྱི་མོའང་ཀློག་འཇུག་ལྟར།

དེ་བཞིན་སངས་རྒྱས་གདུལ་བྱ་ལ། ཇི་ཙམ་བཟོད་པའི་ཆོས་སྟོན་ཏོ། ༼༤

【真】如毘伽羅論，先教學字母，佛立教如此，約受化根性。（4.94）

【光】如諸聲明師，先教學字母，如是佛為他，先說堪忍法。（4.94）

keṣāṃcid avadad dharmaṃ pāpebhyo vinivṛttaye⑧ |

keṣāṃcit puṇyasiddhyarthaṃ keṣāṃcid dvayaniśri(27a2)tam⑨ || 4.95

---

① MABh *tu*

② Ms.A *śrāhyam*，下边有修改，无法辨认。

③ Ms.A *vicakṣaṇoḥ*

④ 此颂引用于 MABh，参 Lasic 18

⑤ X *pa*，MABh_{Tib} *ba*

⑥ DCNP *bzung*

⑦ X *ge*

⑧ Ms.A *vinivarttayo*

⑨ = PsP °*niśritam*，Ms.B = Ms.C = Tucci °*nihśritam*

ཁ་ཅིག་ལ་[1]ནི་སྡིག་པའི་ལས། རྣམ་པར་བཟློག་ཕྱིར་ཆོས་སྟོན་ཏེ།

ཁ་ཅིག་བསོད་ནམས་འགྲུབ་བྱའི་ཕྱིར། ཁ་ཅིག་ལ་ནི་གཉིས་བརྟེན་པ། ༩༥

【真】有處或說法，令彼離眾惡，或為成福德，或具依前二。（4.95）

【光】或者為遮止，眾罪而說法，或為成福德，或者依二法。（4.95）

dvayāniśritam ekeṣāṃ[2] gambhīraṃ[3] bhīrubhīṣaṇam[4] |

śūnyatākaruṇāgarbham ekeṣāṃ[5] bodhisādhanam ||[6] 4.96

ཁ་ཅིག་ལ་ནི་གཉིས་མི་བརྟེན། ཟབ་མོའི་ཁུ་འཕྲིག་[7]ཅན་འཇིགས་པ།

སྟོང་ཉིད་སྙིང་རྗེའི་སྙིང་པོ་ཅན། བྱང་ཆུབ་སྒྲུབ་[8]པ་ཁ་ཅིག་ལ[9]། ༩༦

【真】或為遣此二，甚深怖劣人，或深悲為上，為他成菩提。（4.96）

【光】或二俱不依，分別怖深法，為修菩提者，說空悲心要。（4.96）

iti sadbhi{ḥ}r mahāyāne[10] kartavya{ṃ}ḥ pratigha(27a3)kṣayaḥ[11] |

---

[1] DCNP *las*

[2] Ms.C *ekeṣā*

[3] Tucci *gāmbhīraṃ*

[4] Ms.C °*bhīṣaṇāṃ*

[5] Ms.A *ekeṣā*, PsP *keṣāṃ*

[6] 94–96 颂引用于 PsP 中，参 La Vallée Poussin 359.11–360.2

[7] DC '*phrigs*, NP '*khrig*

[8] NPX Gt *bsgrub*

[9] X *la'o*

[10] Ms.B *māhāyāne*

[11] Ms.A *pratipaḥ kṣayaḥ*

prasādaś[1] cā{pi}dhikaḥ kāryaḥ samyaksaṃbodhisiddhaye || 4.97

དེ་ལྟར་[2]མཁས་པས་ཐེག་ཆེན་ལ། ཁོང་ཁྲོ་བ་ནི་ཟད་བྱ་ཞིང་།

རྫོགས་པའི་བྱང་ཆུབ་འགྲུབ་[3]བྱའི་ཕྱིར། ལྷག་པར་རབ་ཏུ་དང་[4]བར་བྱ། ༩༧

【真】是故聰明人，應捨憎大乘，當起勝信受，為得無等覺。(4.97)

【光】是故諸智者，應捨憎大乘，為成辦菩提，尤應起淨信。(4.97)

mahāyānaprasādena (ta)duktācaraṇena ca |

prāpyate (’)nuttarā bodhiḥ sarvasaukhyā(27a4)ni[5] cāntarā || 4.98

ཐེག་པ་ཆེ་ལ་རབ་དང་ཞིང་། དེ་ལས་བཤད་པ་སྤྱོད་པ་ཡིས།

བླ་མེད་བྱང་ཆུབ་ཐོབ་འགྱུར་ཞིང་། བདེ་བ་ཀུན་ཀྱང་ཞར་ལ་[6]འགྲུབ། ༩༨

【真】由信受大乘，及行大乘教，故成無上道，中間種種樂。(4.98)

【光】由信解大乘，及依彼說行，成無上菩提，兼得一切樂。(4.98)

dānaśīlakṣamāsatyaṃ[7] gṛhasthasya viśeṣataḥ |

dharma uktaḥ kṛpāgarbhaḥ[8] sa sātmīkriyatāṃ[9] dṛḍham || 4.99

དེར་ནི་སྦྱིན་དང་ཚུལ་ཁྲིམས་དང་། བཟོད་པའི་ཆོས་ནི་ཁྱད་པར་དུ།

---

① Ms.A *praśādaś*

② X *ltas*

③ X *bsgrub*

④ X Gt *dad*

⑤ Ms.A °*sauṣyāni*

⑥ X *zhing las*

⑦ Ms.A °*kṣamās tatra*

⑧ Ms.C *kripāgarbhaḥ*

⑨ Ms.A *sātmīkṛyatāṃ*

ཁྱིམ་པ་ལ་བཤད་སྙིང་རྗེ་ཡི། སྙིང་པོ་ཅན་དེ་བརྟན་[1]གོམས་མཛོད། ༩༩

【真】施戒及忍辱，多為在家說，此法悲為上，願汝修成性。(4.99)

【光】施戒忍辱法，特為在家說，大悲心要法，願依教修習。(4.99)

atha[2] lokasya vaidharmyād rājyaṃ[3] dharmeṇa[4] duṣ(27a5)karam[5]

tato dharmayaśo (')rthaṃ te pravrajyādhigamaḥ[6] kṣamaḥ || 4.100

འོན་ཏེ་འཇིག་རྟེན་མི་བསྲུན་[7]ཕྱིར། ཆོས་ཀྱི་རྒྱལ་སྲིད་བསྐྱིད་[8]དཀའ་ན།

དེས་ན་ཆོས་དང་གྲགས་དོན་དུ། ཁྱོད་ཀྱིས་[9]རབ་བྱུང་ཐོབ་མཛད་རིགས། ༡༠༠

【真】由世不平等，王位若乖法，為好名及法，事及出家勝。(4.100)

【光】由世不馴服，王位若乖法，為法及名稱，汝即應出家。(4.100)

rājaratnāvalyāṃ[10] rājavṛttopadeśo[11] nāma caturthaḥ paricchedaḥ |

རིན་པོ་ཆེའི་ཕྲེང་བ་ལས་རྒྱལ་པོའི་ཚུལ་བསྟན་པ་སྟེ་ལེའུ་བཞི་པའོ།།།།

寶行王正論正教王品第四

---

① DC *bstan*

② Ms.A *ava*

③ Ms.C *rājya*

④ Ms.A *dharme*

⑤ Ms.A *duḥkaram*

⑥ Ms.C *pravu-dhigamaḥ*, Tucci *prayujyādhigamaḥ*

⑦ DC *srun*

⑧ X *bgyi*

⑨ NP *kyi*

⑩ Ms.B =Ms.C = Tucci = Hahn *ratnāvalyāṃ*

⑪ Tucci °*padeśe*

第五品

Pañcamaḥ paricchedaḥ

ལེའུ་ལྔ་པ་བྱང་ཆུབ་སེམས་དཔའི་སྤྱོད་པ་བསྟན་པ།།

【真】出家正行品第五

【光】菩薩共學品第五

tataḥ pravra(27b1)jitenādau kāryaḥ (śi)kṣādaraḥ[1] paraḥ |
pratimokṣe savinaye[2] bāhuśrutye (')rthanirṇaye[3] || 5.1
དེ་ནས་རབ་ཏུ་བྱུང་བ་ཡིས། དང་པོར་བསླབ་ལ་རབ་གུས་བྱ།
སོ་སོར་ཐར་པ་འདུལ་བཅས་དང་། མང་ཐོས་དོན་གཏན་[4]དབབ་ལ་བསྒྲིམ། ༡
【真】初學出家人，敬心修禁戒，於木叉毘尼，多學破立義。（5.1）
【光】復次出家者，初應敬學處，于別解律儀，多聞善抉擇。（5.1）

tato doṣāḥ prahātavyāḥ kṣudravastukasaṃjñitāḥ[5] |
yatnena saptapañcā(27b2)śat kīrtyamānān[6] nibodha[7] tān || 5.2
དེ་ནས་ཉེས་པ་ཕྲན་ཚེགས་ཤེས། བྱ་བའི་[8]གཞི་རྣམས་སྤང་བར་བྱ།
ལྔ་བཅུ་རྩ་བདུན་བསྒྲགས་པ་རྣམས། འབད་དེ་ངེས་པར་རྟོགས་[9]པར་བྱ། ༢
【真】次起正勤心，捨離麤類惑，數有五十七，諦聽我當說。（5.2）
【光】次知微細罪，諸事應斷除，所說五十七，應精進了知。（5.2）

---

① = $RĀ_{Tib}$, Pm. 初学, Ms.A *kṣādaraḥ*
② Ms.B 这句中间四个音节被擦去，无法辨认。Ms.C *prati---vinaye*, Hahn *prati [mokṣe sa]vinaye*
③ Ms.A *nirttaye*
④ NP *bstan*
⑤ Ms.A °*sajñitāḥ*
⑥ Ms.A °*mānām*
⑦ Ms.A *nirodha*
⑧ DCNP *nyes pa'i*
⑨ DCNP *brtag*

krodhaś cittaprakopo (’)sminn upanāho (’)nubandhakṛt[①] |

pāpapracchādanaṃ mrakṣaḥ pradāśaḥ pāpasaṅgitā[②] || 5.3

ཁྲོ་བ་སེམས་ཀྱི་འཁྲུག་[③]པ་སྟེ། དེ་དང་རྗེས་འབྲེལ་ཁོན་དུ་འཛིན།

འཆབ་པ་སྡིག་པ་འཆབ་པ་སྟེ། འཚིག་པ་སྡིག་ལ་ཞེན་པ་འོ། ༣

【真】怪謂心相違，恨是結他失，覆惡罪名祕，及著惡顯善。（5.3）

【光】忿令心擾亂，隨彼行名恨，覆謂覆諸惡，惱於惡堅執。（5.3）

māye(27b3)ti[④] vañcanā śāṭhya‹ṃ› cittasaṃtānajihmatā[⑤] |

īrṣyā paraguṇais tāpo mātsaryaṃ tyāgabhīrutā || 5.4

གཡོ་ནི་ཤིན་ཏུ་སླུ་[⑥]བ་སྟེ། སྒྱུ་[⑦]ནི་སེམས་རྒྱུད་གྱུ་གྱུ་ལ་[⑧]།

ཕྲག་དོག་གཞན་གྱི་ཡོན་ཏན་གདུང་། སེར་སྣ་གཏོང་བས་འཇིགས་པ་ཉིད། ༤

【真】張他名欺誑，諂謂曲心續，嫉於他德憂，悋心怖畏捨。（5.4）

【光】誑謂極虛妄，諂心曲為性，嫉憂苦他德，慳於舍怖畏。（5.4）

ahrīkatānapatrāpye svapareṣā{ṃ}m alajjane[⑨] |

---

① = $RĀ_{Tib}$ *de dang rjes ’brel khon du ’dzin*, Pm. 恨是结他失，符合汉藏译本。Ms.A °*nubandham*, Ms.B 后三个音节无法辨认，Ms.C ’du–––，Hahn ’*nu*[*bandhakṛt*]

② = $RĀ_{Tib}$ *sdig la zhen pa*, Ms.A *pāpasaṃjñitā*, Ms.B *pāpasaṃṅgitā*

③ DC ’*khrugs*

④ Ms.A *mātyati*, 后在右边处改正。

⑤ Ms.A *cittasantānajisbhatāḥ*

⑥ NPX *bslu*

⑦ X *rgyu*

⑧ X *ba*

⑨ = Ms.C = Hahn = $RĀ_{Tib}$ *ngo tsha med pa*, Ms.B *alajjanā*, Ms.A *alajjinā*

(27b4)asaṃnatikṛta(ḥ) stambhaḥ sa‹ṃ›rambhaḥ kopavibhramaḥ① || 5.5

ངོ་ཚ་མེད་དང་ཁྲེལ་མེད་པ། རང་དང་གཞན་ལ་མི་འཛེམ་པའོ།

ཁེངས་པ་འདུད་པར་མི་བྱེད་པ②། ཉེས་རྩོམ་ཁྲོས་པས་③བསླད་④པའོ། ༥

【真】無羞及無慚，於自他為恥，不下不敬他，動亂瞋方便。(5.5)

【光】無慚及無愧，於自他不羞，傲謂不恭敬，怒為瞋所損。(5.5)

mado darpaḥ pramādas tu kuśaleṣv a(pra)yogitā⑤ |

mānaḥ punaḥ saptavidhas taṃ vakṣyāmi (27b5)prabhedataḥ || 5.6

རྒྱགས་པ་དྲེགས་པ་བག་མེད་པ། དགེ་བ་རྣམས་ལ་མི་སྦྱོར་བའོ།

ང་རྒྱལ་རྣམ་པ་བདུན་ཡིན་ཏེ། དེ་ནི་རབ་ཏུ་ཕྱེ་སྟེ་⑥བཤད། ༦

【真】醉謂不計他，放逸不修善。慢類有七種，我今當略說。(5.6)

【光】憍高舉放逸，不能修諸善。慢相有七種，當分辨解說。(5.6)

(28a1)tatrābhimanyamānasya⑦ hīnād dhīnaṃ⑧ samāt samaṃ |

hīnād vā{a}dhikam ātmānaṃ samam⑨ vā māna ucyate || 5.7

① = Ms.B, Ms.C = Hahn *kopi°*

② X *pa'o*

③ X *khro bas*

④ NP *slad*

⑤ = Ms.B = Ms.C = RĀ$_{Tib}$ *dge ba rnams la mi sbyor ba'o*, Pm. 不修善, Ms.A *yogitā*

⑥ NP *de*

⑦ Ms.A *tatramanya°*

⑧ Ms.A *dhīnāṃ*

⑨ = Ms.B = Ms.C Hahn *samād*

དེ་ལ་མངོན་པར་རློམ་བྱེད་པ[1]། དམན་པས་དམན་ཞིང་མཉམ་དང་མཉམ།
དམན་པ་བས་ནི་ལྷག་པའམ་མཉམ།[2] བདག་ཉིད་ང་རྒྱལ་ཞེས་པ་འོ།[3] ༧

【真】若人起分別，從下下等等，從下及等勝，說此惑為慢。（5.7）

【光】此中慢相者，劣己劣等等，劣計勝或等，是故名為慢。（5.7）

yo (')dhamas tulyam ātmānaṃ viśiṣṭād abhimanyate[4] |
so (')bhimāno[5] viśiṣṭebhyo viśiṣṭa‹ṃ› yo 'bhi(28a2)manyate[6] || 5.8

དམན་[7]གང་བདག་ཉིད་ཁྱད་འཕགས་དང་། མཉམ་པར་རློམ་པ་གང་ཡིན་དེ།
ལྷག་པའི་ང་རྒྱལ་ཁྱད་འཕགས་པས།[8] ཁྱད་པར་འཕགས་པར་རློམ་པ་གང་། ༨

【真】下人計自身，不如於等人，說此名下慢，由自下等類[9]。
下人高自身，與勝人平等，此惑名高慢，由自高等勝。（5.8）

【光】于劣計己勝，是名為過慢[10]。（5.8）

---

① X *bdag*

② = Ms. DCNP *dman pa dman zhing mnyam dang mnyam mnyam pas lhag pa mnyam snyam pa*

③ X *mnyam pa'i nga rgyal zhes bya'o*

④ Ms.B = Ms.C atimanyate

⑤ Ms.B = Ms.C = Hahn *'timāno*

⑥ Ms.B = Ms.C *atimanyate*, Ms.A *yas tu manyate*

⑦ Ms.A *adhamaḥ* = Tib *dman*, DCNP *chos*

⑧ 雪版中缺少此颂第二、三两句。

⑨ 真谛译本多余此颂。

⑩ 仁光译本缺少前两偈。

mānātimāno yo① (’)tyarthaṃ samucchraye② samucchrayaḥ |

piṭako vātisaṃrabdho③ gaṇḍopari④ samutthitaḥ || 5.9

ཤིན་ཏུ་མཐོ་བས་མཐོ་སྙམ་པ། ང་རྒྱལ་ལས་ཀྱང་ང་རྒྱལ་ཏེ།

འབྲས་ཀྱི་སྟེང་དུ་ཕོལ་མིག་དག། བྱུང་བ་བཞིན་དུ་ཐུ་བ་⑤ཡིན། ༩

【真】下人計自己，勝於勝類人，說此名過慢，如癰上起泡。(5.9)

【光】于勝而計勝，名為慢過慢，猶如瘡上皰，有極大過患。(5.9)

yad upādānasaṃjñeṣu skandheṣv eteṣu⑥ pañcasu |

mohād aham i(28a3)ti grāhaḥ so ’smimāna⑦ udāhṛtaḥ || 5.10

ཉེ་བར་ལེན་པ་ཞེས་བྱ་བ། ཕུང་པོ་སྟོང་པ་⑧དེ་དག་ལ།

རྨོངས་པས་ང་སྙམ་⑨འཛིན་པ་གང་། དེ་ནི་ངའོ་སྙམ་པར་བཤད། ༡༠

【真】於五種取陰，自性空無人，由癡故計我，說此名我慢。(5.10)

【光】五取蘊本空，於彼等愚昧，計我起執著，故名為我慢。(5.10)

abhimāno yad aprāpte phale⑩ prāptābhimānitā |

---

① Ms.A *so*

② Ms.A *samucchrayo*

③ Ms.B *vati°*

④ Ms.A *gaṇḍaupari*, Ms.C *gāṇḍāpari*

⑤ NP *thub pa*

⑥ Ms.A *etaṣu*, Ms.C *ateṣu*

⑦ Ms.A *sopi 'smimāna*（多了个音节）

⑧ Ms.A *skandha = stong pa* ?

⑨ NP *mnyam*

⑩ Ms.C *phala*

pāpakarmakriyā ślāghyā[1] mithyāmānaṃ vindur[2] budhāḥ || 5.11

འབྲས་མ་ཐོབ་པར་[3]ཐོབ་སྙམ་[4]པ། གང་ཡིན་མངོན་པའི་ང་རྒྱལ་ཏེ།

སྡིག་ལས་བྱེད་ལ་བསྟོད་པ་ནི། མཁས་པས་ལོག་པའི་ང་རྒྱལ་རྟོགས། ༡༡

【真】實未得聖道，計自身已得，由修偏道故，說名增上慢。

若人由作惡，而計自身勝。兼復撥他德，說此名邪慢。（5.11）[5]

【光】未得果計得，故名增上慢。稱讚造惡業，智者知邪慢。（5.11）

niṣprayojana e(28a4)vāham iti yātmāvasādanā[6] |

so (’)dhamo māna ity ete saptāpy uktā(ḥ) samāsataḥ || 5.12

བདག་དགོས་མེད་པ་ཉིད་དོ་[7]ཞེས། བདག་ཉིད་སྨོད་པ་གང་ཡིན་དེ[8]།

དམན་པའི་ང་རྒྱལ་ཞེས་བྱ་སྟེ། དེ་དག་མདོར་བསྡུས་བཤད་པ་འོ[9]། ༡༢

【真】我今無復用，或能下自體，此亦名下慢，但緣自體起。（5.12）

【光】謂我無作為，輕毀自己者，名為卑劣慢，是略說彼等。（5.12）

---

① Ms.A *ślāṃghya*

② Ms.B = Ms.C = Hahn *vidur*

③ D *pas*

④ NP *mnyam*

⑤ 真谛译本中一颂内容被扩展成两颂。

⑥ Ms.B 第三句中间部分擦去，无法辨认。Ms.C *iti yā--- danā*，Hahn *iti yā[tv ātmanin]danā*

⑦ NP *du*

⑧ DCNP *des*，X *te*

⑨ X *mdor sdus bshad pa yin* ≠ Ms.A

kuhanā① lābhasatkārahetor indriyasaṃvaraḥ |
lapanā lābhasatkāraheto(28a5)ś cāṭupuraskriyā② || 5.13
ཚུལ་འཆོས་③ཉིད་དང་བཀུར་སྟིའི་ཕྱིར། དབང་པོ་སྡོམ་④པར་བྱེད་པ་སྟེ།
ཁ་གསག་ཉིད་དང་བཀུར་སྟིའི་ཕྱིར⑤། ཚིག་འཇམ་སྔར་ནི་སྨྲ་བ་འོ། ༡༣

【真】為求利養贊，故守攝六根，能隱貪欲意，此惑名貢高，為得利供養，於他起愛語，此惑緣世法，說此名謝言。⑥（5.13）

【光】矯為利敬故，偽現根防護，媚為利敬故，先說柔軟語。（5.13）

naimittikatvaṃ tatprāptyai⑦ paradravyapraśa‹ṃ›sanam |
naiṣpeṣikatvaṃ⑧ lābhārthaṃ samakṣaṃ parapaṃsanam⑨ || 5.14
གཞོགས་སློང་དེ་ནི་ཐོབ་བྱའི་ཕྱིར། གཞན་གྱི་རྫས་ལ་བསྔགས་བྱེད་པའོ།
ཐོབ་ཀྱིས་⑩འཇལ་བ་ཉིད་པའི་ཕྱིར། མངོན་སུམ་གཞན་ལ་སྨོད་བྱེད་པ། ༡༤

【真】為欲得彼物，若讚美此財，說名為現相，能示自心故，為欲得所求，現前非撥他，說名為訶責，能伏彼令順。⑪（5.14）

【光】側面求所得，稱讚他財物，方便求利故，當面譏謗他。（5.14）

---

① Ms.A *ṅgahanā*

② Ms.B = Ms.C °*puraṣkriyā*

③ NP *chos*

④ N *sdoms*

⑤ NP *chos*

⑥ 真谛译本多余一颂。

⑦ = Ms.B = RĀ$_{\text{Tib}}$ *de thob pai phyir*, Ms.A *tu proptyau*, Ms.C °*prāptyaiḥ*

⑧ Ms.A *neṣpesikatvaṃ*, Ms.C *naiṣpesikatvam*

⑨ Ms.A *parapatsanaṃ*

⑩ NP *kyi*

⑪ 真谛译本多余一颂。

lābhena lipsā lābhānāṃ pūrvalabdhapraśaṃsanaṃ[1] |

(28a6)śiṅguḥ prakopitasyānyai(s) tat tad[2] yad anuśiñjanam || 5.15

རྙེད་པས་རྙེད་པ་རྣམས་འདོད་པ། སྔར་ཐོབ་པ་ལ་བསྔགས་བྱེད་པའོ།

སྐྱོན་ཟློས་གཞན་གྱི་[3]འཁྲུལ་[4]གྱུར་པ། དེ་དང་དེ་ནི་གང་ཟློས་པའོ། ༧༥

【真】由施欲求利，或贊彼先德。說名利求利，此五邪命攝，

若人緣他失，心數種種誦，說名為憎隘，此或習恨心。[5]（5.15）

【光】欲以利求利，讚歎先所得。說過即一一，說他人過失。（5.15）

staimityaṃ[6] viklavībhāvo 'pratisaṃkhyānarogajaḥ[7] |

ātmopakaraṇe hīne nidrāsaṅgo 'lasasya vā[8] || 5.16

སྤྱངས་མེད་སོ་སོར་མ་བརྟགས་པར། ནད་ལས་གྱུར་པའི་སློང་བ་འམ[9]།

བདག་གི་ཡོ་བྱད་ངན་པ་ལ།[10] ཆགས་ངན་[11]ལེ་ལོ་ཅན་གྱི་ཡིན། ༧༦

【真】驚怖不能安，由無知及病。於下麤自具，毀呰及懈著。（5.16）

【光】無勤不觀察，由病緣意昧。遍貪自資具，由貪生懈怠。（5.16）

---

① Ms.A °*lābha*°

② Ms.A *yatta*

③ Rāṭ *gyis*

④ 根据梵本应该是：*khros gyur pa* 或 *'khrug gyur pa*

⑤ 真谛译本多余一颂。

⑥ Ms.A *taitilya*

⑦ Ms.A *apratimakhyāparo*°

⑧ = Ms.B = Ms.C = Hahn，Ms.A *ca*

⑨ X *slong ba'o*

⑩ X *kun chags bdag gi yo byad ngan*

⑪ X *pa*

nānātvasaṃjñā (28b1)yā saṃjñā① rāgadveṣatamovṛtā |
amanaskāram āhus taṃ yac cittasyānavekṣaṇam || 5.17
ཐ་དད་འདུ་ཤེས་འདུ་ཤེས་གང་②། ཆགས་སྡང་མུན་གྱིས་བསྒྲིབས་③པ་འོ།
ཡིད་ལ་མི་བྱེད་གང་ཡིན་དེ། སེམས་ལ་ལྟ་བ་མེད་པར་བཤད། ༡༧
【真】欲瞋癡汙想，說名種種相。不如現觀察，說名非思惟。(5.17)
【光】自與他異想，由三毒遮障。若不起作意，於心不觀察。(5.17)

pratirūpakriyāsv ālasyād yā④ gauravahīnatā |
guruṣv abhagavadvṛttir eṣā durjanasa‹ṃ›matā || 5.18
མཐུན་པར་བྱ་བ་རྣམས་ལ་ནི། ལེ་ལོས་བཀུར་སྟི་ཉམས་པ་གང་།
བླ་མར་བཅོམ་⑤ལྡན་ཚུལ་མིན་དེ⑥། སྐྱེ་བོ་ངན་པ་ཡིན་པར་འདོད།⑦ ༡༨
【真】於正事懈怠，說名不恭敬。于師無尊心，說名不尊重。(5.18)
【光】於隨順法者，懈怠不恭敬。于師非佛想，許是惡異生。(5.18)

gardho (28b2)(')lpaparyavasthānaṃ kāmarāgasamudbhavaṃ⑧ |

---

① Hahn *saṃjñā yā*
② X *kyi*
③ P *bsgrigs*
④ Ms.A= Ms.B = Ms.C *vā*
⑤ DNPX *bcos*
⑥ DCNPX *te*
⑦ NP *skye ba ngan par yod par 'dod*
⑧ Ms.C °*kāmarāma*°

parigardho① (')rtha{pari}kāmotthaṃ② paryutthānaṃ③ mahattaram || 5.19

ཞེན་པ་④ཀུན་ནས་དཀྲིས་པ་ཆུང་། འདོད་པའི་འདོད་ཆགས་ལས་བྱུང་⑤བའོ།

ཡོངས་ཞེན་འདོད་པ་ལས་བྱུང་བའི། ཀུན་ནས་དཀྲིས་པ་ཆེ་རབ་ཡིན། ༡༩

【真】上心欲所起，於外名堅著。上心堅欲生，最重名遍著。（5.19）

【光】耽著小纏縛，從欲貪而生。遍著謂從欲，生起大纏縛。（5.19）

lobhaḥ svadravyasaṃgṛddhirāgāvyavasitamanaḥ⑥ |

paradravye(28b3)ṣv abhiṣvaṅgo⑦ viṣamo lobha ucyate || 5.20

ཆགས་པ་རང་གི་རྫས་ལ་ནི། ཆགས་པའི་⑧འདོད་ཆགས་ལྡན་པའི་ཡིད།

གཞན་གྱི་རྫས་ལ་ཞེན་པ་ནི། མི་རིགས་ཆགས་པ་ཞེས་བྱ་འོ། ༢༠

【真】自財生長欲，無足心名貪。愛著於他物，是名不等欲。（5.20）

【光】貪謂於己物，具貪欲之意。耽著他財物，名為非理貪。（5.20）

adharmarāgo va‹r›jyāsu⑨ strīṣv abhiṣvaṅgasādhutā |

pāpecchatā nirguṇasya guṇavatprakriyāvidhiḥ⑩ || 5.21

---

① Ms.A *parigarbho*

② Ms.A = Ms.B = Ms.C °*kāmārthaṃ*

③ Ms.A *paryutthonaṃ*, Ms.C *paryu- naṃ*, Hahn *paryu*[*tthā*]*naṃ*

④ DCNP *pas*

⑤ NP *'byung*

⑥ Ms.A °*rāgau vyavasitamanaḥ*, Ms.B = Ms.C = Hahn °*rāgāvyavasitaṃ manaḥ*

⑦ Ms.A *abhiṣaṅgo*

⑧ DCNP *pas*

⑨ Ms.C *vajyāstu*

⑩ Ms.A *guṇavata*°

སྤང་བྱ་བུད་མེད་ཆགས་སྟོན་[1]པ། ཆོས་མ་ཡིན་པ་[2]འདོད་ཆགས་སོ།

སྡིག་འདོད་ཡོན་ཏན་མེད་བཞིན་དུ། ཡོན་ཏན་ལྡན་པར་ཚུལ་འཆོས་པའོ། ༢༡

【真】於非境女人，求得非法欲。自無德顯德，說名為惡欲。（5.21）

【光】貪所斷女色，讚頌非法貪。惡欲無功德，現德相矯詐。（5.21）

mahecchatātipra(28b4)ṇayaḥ[3] saṃtoṣaśrīvilaṅghanaṃ[4] |

icchepsutā kathaṃ vidyuḥ sadbhūtai‹r› mā‹ṃ› guṇair iti || 5.22

འདོད་ཆེན་ཤིན་ཏུ་བཀམ་[5]པ་སྟེ། ཆོག་ཤེས་དཔལ་ལས་འདའ་བ་འོ།

ཐོབ་འདོད་བདག་ཉིད་ཅི་ནས་ཀྱང་། ཡོན་ཏན་ཡང་དག་ལྡན་ཤེས་འདོད། ༢༢

【真】離知足恒求，說此名大欲。願他知我德，說名為識欲。（5.22）

【光】大欲謂極貪，違少欲知足。得欲謂欲他，知己具功德。（5.22）

akṣāntir aparādhānāṃ duḥkhānām[6] cāsahiṣṇutā[7] |

anācāro ya ā(28b5)cāryagurukāryeṣv anādaraḥ || 5.23

མི་བཟོད་གནོད་པ་བྱེད་པ་དང་། སྡུག་བསྔལ་དག་ཀྱང་མི་བཟོད་པའོ།

ཚུལ་མེད་སློབ་དཔོན་བླ་མ་ཡི། བྱ་བ་རྣམས་ལ་མ་གུས་པའོ། ༢༣

【真】不能安苦受，說名為不忍。於師尊正事，邪行名不貴。（5.23）

【光】不忍於損害，及苦等不忍。無規于闍黎，師長事不敬。（5.23）

---

[1] X *bstod*

[2] = X Rāṭ *chos ma yin*, DCNP *chags pa ma yin*

[3] Ms.B = Ms.C *mahecchatā 'ti°*

[4] Ms.A= Ms.B =Ms.C *°vilaghanam*

[5] X *bskam*

[6] Ms.B 看不清，Ms.C– *khānāṃ*, Hahn [*duḥ*]*khānāṃ*

[7] = RĀ$_{Tib}$ *dag kyang mi bzod pa'o*, Ms.A *vā asahiṣṇutā*

daurvacasya‹ṃ› yad uktaṃ① saddharmaṃ nādriyate② vaca(ḥ) |
vitarko jñātisaṃbandho jñātiṣu snehasaṅgitā || 5.24
བཀའ་③སློ་བདེ་བ་མ་ཡིན་གང་། ཆོས་མཐུན་ཚིག་སྨྲས་④མ་གུས་པའོ།
ཉེ་དུ་དང་འབྲེལ་⑤རྣམ་རྟོག་ནི། ཉེ་དུ་ལ་བྱམས་ཆགས་པ་འོ། ༢༤
【真】如法善言教，輕慢名難語。于親人愛著，思惟名親覺。（5.24）
【光】教誨心不樂，不敬順法語。親眷尋思者，於親起慈貪。（5.24）

tathā jālapadas⑥ ta[d ya]d⑦ a（28b6）tyarthaṃ tadguṇoktitā |
tathā ’maravitarko⑧ yan⑨ na mṛtyubhayaśaṅkitā || 5.25
དེ་བཞིན་ཡུལ་སྲེད་དེ་དོན་དུ། དེ་ཡི་ཡོན་ཏན་བརྗོད་པ་འོ།
དེ་བཞིན་མི་འཆི་⑩རྟོག་⑪པ་གང་⑫། འཆི་བའི་འཇིགས་པས་མི་དོགས་⑬པའོ། ༢༥
【真】由欲於方處，思得名土覺。不慮死怖畏，說名不死覺。（5.25）
【光】如是於方處，生愛贊其德。不死尋思者，於死怖不慮。（5.25）

---

① Ms.A *uktāṃ*

② Ms.A *nāḍiyate*

③ P *dka’*

④ X *smra*

⑤ X *’bral*

⑥ Hahn *jānapadas* = $RĀ_{Tib}$ *yul sred*, Pm. 由欲于方处，思德名土觉。

⑦ Ms.A = Ms.B *tat sād atyarthaṃ*, Ms.C *ta- d atyarthaṃ*, Hahn *ta[d ya]d*

⑧ Ms.A = Ms.B *tathā ’maravitarko*, Ms.C = Hahn *tathāmaravitarko*

⑨ Ms.A v*a*, Ms.B = Ms.C *yaṃ*

⑩ X *’chir*

⑪ DC *rtogs*

⑫ DCNP *dang*

⑬ NP *dgongs*

anuvijñaptisaṃyukto vitarka(ḥ) katham eva mā‹ṃ› |

sataiva guṇajātena guruṃ kuryuḥ[1] parā[2] i(29a1)ti || 5.26

རྗེས་རྣམ་རིག་དང་ལྡན་རྟོག་ནི།[3] བདག་ཉིད་ཅི་ནས་གཞན་དག་གིས[4]།

ཡོན་ཏན་བརྟོག་[5]པའི་རྣམ་པ་ཡིས། བླ་མར་བྱེད་པར་འགྱུར་སྙམ་པའོ། ༢༦

【真】由真實功德，願他尊重我，此思緣他識，說名順覺覺。（5.26）

【光】順了別尋思，欲令他了知，自有何德相，為他作師長。（5.26）

parānudayatāyukto[6] vitarko yat{a}[7] parān prati |

snehavyāpādasaṃsparśād dhitāhitavicintanaṃ || 5.27

གཞན་རྗེས་ཆགས་དང་ལྡན་པ་ཡི། རྣམ་རྟོག་གང་ཡིན་གཞན་དག་ལ།

ཆགས་དང་གནོད་སེམས་རིག་པ་ཡིས། ཕན་དང་མི་ཕན་རྣམ་སེམས་[8]པའོ། ༢༧

【真】由愛及憎心，思自益損他。緣自及餘人，說名害他覺。（5.27）

【光】貪愛他尋思，於他起貪愛。由彼損害心，思利己損他。（5.27）

aratil luptadhairyasya[9] samutkaṇṭhāvilamanaḥ[10] |

---

① Ms.A *puryuḥ*

② = RĀ$_{\text{Tib}}$ *zhan dag gis*, Pm. 愿他尊重我。Ms.A *pare*, Ms.B =Ms.C *para*

③ NP *rjes rnams rigs dang ldan rtag ni*

④ DCNP *gi*

⑤ X *dogs*

⑥ Ms.C °*yuto*, Hahn °*yu*[*k*]*to*

⑦ Ms.B *yaṃ*

⑧ DC *mi phan rnams sems*, NP *mi phan sems*, X *phan dang mi phan sems pa'o*

⑨ Ms.A *lapta*°

⑩ Ms.A *samutakaṇṭhāvila*°, Ms.B samutkaṇṭhā *'vila*°, Ms.C samutkaṇṭho *'vilaṃ*°

tandrī gātrāva(29a2)sādottham① ālasyam atarasvinaḥ || 5.28

མི་དགའ་བརྟན་པ་མེད་པ་ཡི②། ཕྲད་འདོད་③བརྙོགས་④པའི་ཡིད་ཡིན་ནོ།

སྙོམས་⑤པ་བརྩོན་པ་མེད་པའི་ལུས། སྒྱིད་ལུག་དོན་གྱི་ལེ་ལོ་ཡིན།⑥ ༢༨

【真】憂憶染污心。無依名不安。身沈說名極，遲緩名懈怠。（5.28）

【光】不喜無堅固。欲合渾濁意。懶惰無精進，身遲緩懈怠。（5.28）

vijṛmbhikā⑦ kleśavaśāt⑧ kāyavaktravijṛmbhaṇam |

bhaktasa‹ṃ›madam⑨ atyāśād⑩ āhuḥ⑪ kāyasya mūrcchana(m) || 5.29

འགྱུར་བ་ཉོན་མོངས་དབང་གིས་ནི། ལུས་དང་ཁ་དག་འགྱུར་བ་འོ།⑫

ཟས་⑬མི་འདོད་པ་བཟའ་དྲགས་པས⑭། ལུས་མི་བདེ་བ་ཡིན་པར་བཤད། ༢༩

【真】由隨上心惑，曲發身名頻。身亂不節食，說名為食醉。（5.29）

【光】變由煩惱緣，令身語變化。不思食過量，令身不安樂。（5.29）

---

① Ms.B = Ms.C °*sādautyam*

② X *pa'o*

③ DCNP *phrag dog*

④ DC *rnyogs*, NP *bsnyogs*

⑤ = Ms. DC *snyam*

⑥ DCNP *sgyid lug don ni nyes pa yin*

⑦ Ms.A *vijṛstikā*

⑧ Ms.A *kleśavasāta*

⑨ = Ms.B = Ms.C = Pm. 食醉 ≠ RĀ_{Tib} *zas mi 'dod pa* Ms.A *bhaktasamadam*

⑩ Ms.A *atyaśād*

⑪ Ms.A *ahu*

⑫ DCNP *lus dang kha dog 'gyur ba'o*, X *kha ni 'khyur ba'o*

⑬ NP *zad*

⑭ NP *grags pas*

cetolīnatvam uddiṣṭaṃ (29a3) cittasyātyarthadīnatā |

kāmacchando vibhāvo yaḥ kāmikāguṇapañcake[①] || 5.30

སེམས་ནི་ཤིན་ཏུ་དམའ་བ་ཉིད། སེམས་ཞུམ་ཡིན་པ་ཉིད་དུ་བསྟན[②]།[③]

འདོད་འདུན་ཡོན་ཏན་ལྔ་དག་ལ[④]། འདོད་པ་དོན་དུ་གཉེར་བ་ཉིད། ༣༠

【真】身心極疲羸，說名為下劣。貪愛於五塵，說名為欲欲。（5.30）

【光】心最下劣性，是說心怯弱。欲貪於五欲，起貪欲希望。（5.30）

vyāpādo navahetūtthā[⑤] parasyānarthacetanā |

ātmamitravipakṣeṣu[⑥] traikālyā(29a4)narthaśaṅkinaḥ || 5.31

གནོད་སེམས་བདག་[⑦]དང་གྲོགས་དང་དགྲའི། ཕྱོགས་ལ་དུས་གསུམ་དོན་མེད་པ[⑧]།[⑨]

དོགས་པའི་[⑩]གཞན་ལ་གནོད་པའི་སེམས། རྒྱུ་དགུ་ལས་ནི་བྱུང་བ་ཡིན། ༣༡

【真】於他損害意，從九因緣生。三時疑災横，說名為瞋恚。（5.31）

【光】害心我伴仇，三時非理疑，損害他人心，皆從九因起。（5.31）

---

① Ms.B = Ms.C = Hahn *kāmānāṃ°*

② NP *brtan*

③ X *sems zhum 'jigs pa yin par bstan*

④ DC *pa*

⑤ Ms.A *°hetūtthaḥ*

⑥ = RĀ$_{Tib}$ *grogs dang dgra'i*, Ms.B *°mitrāripakṣeṣu*, Ms.C *°mitrāpakṣeṣu*, Hahn *°mitrā[ri]pakṣeṣu*

⑦ DC *dag*

⑧ X *pa'i*

⑨ Gt 在第二、三句中间插入了一句 : *gnod byas gnod pa gnod dogs*（NP *dog*）*phyogs*

⑩ X *pa*

styānaṃ yat kāyamanasor gurutvād apakarmatā |

middhaṃ nidrāndhyam① auddhatyaṃ② kāyacittāpraśāntatā || 5.32

ལུས་སེམས་ལྗི་ཕྱིར་ལས་བྲལ་བ། གང་ཡིན་པ་ནི་རྨུགས་པའོ③།

གཉིད་ནི་གཉིད་ཉིད་④རྒོད་པ་ནི། ལུས་སེམས་རབ་ཏུ་མ་ཞི་བའོ། ༣༢

【真】由身心重故，事無能名弱。心晦說名睡，身心掉名動。（5.32）

【光】身心沉重故，離作業惛沉。睡眠掉舉者，身心不寂靜。（5.32）

kaukṛtyaṃ kukṛte śokaḥ paścā(29a5)ttā‹pa›samudbhavaḥ |

vicikitsā matidvaidhaṃ satyaratnatrayādiṣu || 5.33

འགྱོད་པ་ངན་པར་བྱས་ལ་འགྱོད། ཕྱིས་གདུང་བ་ལས་བྱུང་བ་འོ།

བདེན་དང་⑤དཀོན་མཆོག་⑥གསུམ་སོགས་⑦ལ། བློ་རྣམ་⑧གཉིས་ནི་ཐེ་ཚོམ་མོ། ༣༣

【真】由惡事生悔，憂後燋然名。於三寶四諦，猶豫說名疑。（5.33）

【光】悔於惡作悔，後生諸憂苦。於諦三寶等，懷二心曰疑。（5.33）

etāni bodhisattvena tyājyāni yatinādhikaṃ |

doṣair etair vinirmukto⑨ guṇānā‹ṃ› sevate su(29a6)khaṃ || 5.34

---

① Ms.C *nidrārdhyam*

② Ms.A *auddhatyaḥ*

③ DCNP *rmi ba'o*, X Rāṭ *rmugs pa'o*

④ X *do*

⑤ X *par*

⑥ X *cog*

⑦ DC *stsogs*

⑧ NP *rnams*

⑨ Ms.B = Ms.C = Hahn *vimukto hi*

དེ་དག་བྱང་ཆུབ་སེམས་དཔས་སྤང་། སྡོམ་བརྩོན་ཅན་གྱིས་①ལྷག་པར་སྤང་།

ཉེས་པ་དེ་རྣམས་དང་བྲལ་བ②། ཡོན་ཏན་རྣམས་ལ་བདེ་བླག་བརྟེན③། ༣༤

【真】若出家菩薩，須離此麤類。若能免此惡，對治德易生，（5.34）

【光】菩薩應斷除，勤戒尤應斷。已離彼等過，功德等易依，（5.34）

āsevyā bodhisattvena guṇās tatra samāsataḥ |

dānaśīlakṣamāvīryadhyānaprajñākṛpādayaḥ || 5.35

དེ་ལ་བྱང་ཆུབ་སེམས་དཔའ་ཡི④། ཡོན་ཏན་མདོར་བསྟེན་⑤བྱ་བ་ནི།

སྦྱིན་དང་ཚུལ་ཁྲིམས་བཟོད་བརྩོན་འགྲུས། བསམ་གཏན་ཤེས་རབ་སྙིང་བརྩེ་⑥སོགས། ༣༥

【真】此中諸功德，菩薩應修治，謂施戒及忍，勤定慧悲等。（5.35）

【光】略說菩薩德，謂佈施持戒，忍辱與精進，靜慮智悲等。（5.35）

dānaṃ svārthaparityāgaḥ śīlaṃ parahitakriyā⑦ |

kṣāntiḥ (29b1)krodhavinirmuktir vīryaṃ⑧ śubhaparigraha‹ḥ› || 5.36

སྦྱིན་པ་རང་ནོར་ཡོངས་གཏོང་བ། ཚུལ་ཁྲིམས་གཞན་ཕན་བྱ་བ་འོ⑨།

---

① DC *gyi*, X *gyis ni*

② NP *na*, X *nas*

③ NPX *brtan*

④ P *yis*

⑤ DCX *bstan*, NP *brten*

⑥ X *rje*

⑦ = RĀ_{Tib} *gzhan phan*, Pm. 利他，Ms.A *parihita*°

⑧ Ms.C *kāryaṃ*

⑨ X *gzhan la phan byed pa'o*

བཟོད་པ་ཁྲོ་བ་སྤངས་པ་སྟེ། བརྩོན་འགྲུས་དགེ་བ་ཡོངས་འཛིན་པའོ①། ༣༦

【真】捨自物名施，起利他名戒，解脫瞋名忍，攝善名精進。（5.36）

【光】施謂捨自財，尸羅為益他，忍辱遠離瞋，精進總持善。（5.36）

dhyānam aikāgryam② akliṣṭaṃ prajñā tatvārthaniścayaḥ③ |

{sa}kṛpā sarveṣu sattveṣu④ karuṇaikarasā matiḥ || 5.37

བསམ་གཏན་རྩེ་གཅིག་ཉོན་མོངས་མེད། ཤེས་རབ་བདེན་དོན་གཏན་ལ་འབེབས།

སྙིང་བརྗེ་⑤སེམས་ཅན་ཐམས་ཅད་ལ། སྙིང་རྗེ་རོ་གཅིག་བློ་གྲོས་སོ། ༣༧

【真】心寂靜名定，通真義名智，於一切眾生，一味利名悲。（5.37）

【光】禪一境無惑，慧抉擇諦理，悲于諸有情，悲愍一味慧。（5.37）

dānād bhogaḥ sukhaṃ (29b2)śīlāt kṣāntyāḥ⑥ kānti‹ḥ› śramād⑦ dyutiḥ |

dhyānāc chāntir⑧ mater muktiḥ kṛpā sarvārthasādhanī || 5.38

སྦྱིན་པས་ལོངས་སྤྱོད་ཁྲིམས་ཀྱིས་⑨བདེ། བཟོད་པས་མདངས་ལྡན་བརྩོན་པས་⑩བརྗིད།

བསམ་གཏན་གྱིས་ཞི་བློ་ཡིས་གྲོལ། སྙིང་བརྗེ་བས་ནི་དོན་ཀུན་འགྲུབ། ༣༨

---

① DCNP *brtson 'grus dge la spro ba nyid*

② Ms.A *ekāgram*

③ Hahn *satyārtha*°, Ms.A °*nillayaḥ*

④ = RĀ_{Tib} *sems can*, Ms.A *sarveṣu*

⑤ DC *brtses*

⑥ Ms.A *kṣānti*, RĀ_{Tib} *bzod pas mdangs ldan*, 根据藏译本，此处应该是从格形式

⑦ Ms.C *śramā*

⑧ Ms.A *chantir*

⑨ NP *kyi*

⑩ X *dge bas*

【真】施生富戒樂，忍愛勤焰熾。定靜智解脫，悲生一切利。(5.38)

【光】施受用戒樂，忍光澤進威。禪寂慧解脫，悲成一切義。(5.38)

saptabhiḥ sakalais tv ebhir yugapat pāram āgataiḥ |
acintya(29b3)jñānaviṣayaṃ lokanāthatvam āpyate || 5.39
བདུན་པོ་འདི་དག་མ་ལུས་པར①། ཅིག་ཅར་②ཕ་རོལ་ཕྱིན་པ་ཡིས།
ཡེ་ཤེས་བསམ་གྱིས་མི་ཁྱབ་ཡུལ། འཇིག་རྟེན་མགོན་པོ་ཉིད་ཐོབ་འགྱུར། ༣༩

【真】此七法若成，俱得至究竟，難思智境界，今到世尊位。(5.39)

【光】此七等無餘，由波羅蜜多，得不思議境，為世間依怙。(5.39)

yathā śrāvakayāne 'ṣṭāv③ uktāḥ śrāvakabhūmayaḥ |
mahāyāne daśa tathā{gata} bodhisattvasya bhūmayaḥ || 5.40
ཇི་ལྟར་ཉན་ཐོས་ཐེག་པ་ལ། ཉན་ཐོས་ས་ནི་བརྒྱད་བཤད་པ།
དེ་བཞིན་ཐེག་པ་ཆེན་པོ་ལ། བྱང་ཆུབ་སེམས་པའི་ས་བཅུ་འོ། ༤༠

【真】如於小乘中，說諸聲聞地；於大乘亦爾，說菩薩十地。(5.40)

【光】如聲聞乘中，說聲聞八地，如是大乘中，說菩薩十地。(5.40)

tāsāṃ pū(29b4)rvaṃ pramuditā bodhisattvapramodanāt |
saṃyojanatrayahānes④ tathāgatakulodbhavāt⑤ || 5.41

---

① X *pas*

② P *par*

③ Ms.A *'ṣṭā*

④ Ms.A °*janatayakṣānes*, Ms.B = Ms.C °*trayajñānes*

⑤ Ms.A °*kulodbhāvāte*

དེ་དག་དང་པོར་རབ་དགའ་བ། བྱང་ཆུབ་སེམས་དཔའ་དགའ་བྱེད་ཕྱིར།
ཀུན་དུ་སྦྱོར་བ་གསུམ་སྤངས་ཤིང་། དེ་བཞིན་གཤེགས་པའི་རིགས་སྐྱེས་ཕྱིར། ༤༡

【真】初地名歡喜，於中喜稀有，由三結滅盡，及生在佛家。（5.41）

【光】彼等初歡喜，菩薩歡喜故，三結永斷除，生如來種姓。（5.41）

jāyate (')syā vipākena dānapāramitāparaḥ ǀ
lokadhā(29b5)tuśatākampī[1] jambūdvīpamaheśvaraḥ ǁ 5.42
དེ་ཡི་རྣམ་པར་སྨིན་པས་ནི[2]། སྦྱིན་པའི་ཕ་རོལ་ཕྱིན་མཆོག་འགྱུར།
འཇིག་རྟེན་ཁམས་ནི་བརྒྱ་གཡོ་ཞིང་། འཛམ་གླིང་དབང་ཕྱུག་ཆེན་པོར་འགྱུར། ༤༢

【真】因此地果報，現前修施度，於百佛世界，不動得自在。（5.42）

【光】彼所感異熟，施度極殊勝，能動百世界，作閻浮提王。（5.42）

dvitīyā vimalā nāma kāyavākcittakarmaṇām ǀ
daśānām[3] api vaimalyāt prakṛtyā teṣv avasthiteḥ[4] ǁ 5.43
གཉིས་པ་དྲི་མ་མེད་ཅེས་བྱ། ལུས་དང་ངག་དང་སེམས་ཀྱི་ལས།
བཅུ་ཆར་དྲི་མ་མེད་པའི་ཕྱིར། ངང་གིས་དེ་དག་ལ་གནས་ཕྱིར། ༤༣

【真】第二名無垢，身口意等業，十種皆清淨，自性得自在。（5.43）

【光】第二名離垢，身語意十業，清淨無垢故，任運住彼等。（5.43）

jāya(29b6)te (')syā vipākena śīlapāramitāparaḥ ǀ

---

① = Pm. 于百佛世界，不动得自在，Ms.C *satīkampī*

② DCNP *na*

③ = Ms.B = Ms.C = Hahn = $RĀ_{Tib}$ *bcu char* = Pm. 十种，Ms.A *trayanāṃ*

④ = $RĀ_{Tib}$ *gnas phyir*，Ms.A = Ms.B = Ms.C *avasthitaḥ*

saptaratnaprabhuḥ śrīmāṃś[1] cakravartī jagaddhitaḥ || 5.44

དེ་ཡི་རྣམ་པར་སྨིན་པས་ནི[2]། ཚུལ་ཁྲིམས་ཕ་རོལ་ཕྱིན་མཆོག་འགྱུར།

དཔལ་ལྡན་རིན་ཆེན་[3]བདུན་གྱི་བདག འགྲོ་ཕན་འཁོར་ལོས་སྒྱུར་བར་འགྱུར། ༤༤

【真】因此地果報，現前修戒度，於千佛世界，不動得自在。

於剡浮等洲，為大轉輪王，於世間恒轉，寶輪及法輪。(5.44)[4]

【光】此所感異熟，戒度極殊勝，作吉祥七寶，利生轉輪王。(5.44)

caturdvīpeśvaro rājā jāyate (')syā vipākataḥ |

kuśa(30a1)laḥ sarvasatvānāṃ dauśīlyavinivartane[5] || 5.45[6]

དེ་ཡི་རྣམ་པར་སྨིན་པས་ནི། གླིང་བཞིའི་དབང་ཕྱུག་རྒྱལ་པོར་འགྱུར།[7]

སེམས་ཅན་རྣམས་ཀྱི་འཆལ་བའི་ཁྲིམས། སྤོང་བར་བྱེད་ལ་མཁས་པར་འགྱུར། ༤༥

【真】無漢譯

【光】無漢譯

prabhākarī[8] tṛtīyā bhū[9] śāntajñānaprabhodbhavāt |

---

① Ms.A *śrīmāna*, Ms.C *śrīmāñ*

② DCNPX *na*

③ X *cen*

④ 真谛译本中把一颂扩展成两颂内容。

⑤ Ms.B = Ms.C *dauḥ°*

⑥ 此颂存于 Ms.A，Ms.B 和 Ms.C 中亦存，但在雪版中不见，在德格、卓尼、北京、纳塘版藏译本中有下半颂，上半颂不见，汉译本亦无此颂。

⑦ DCNP 中只有后半颂。此处根据梵本的内容添加了前半颂藏文，以完整的偈颂放在此处。

⑧ Ms.A *gubhākarī*

⑨ Ms.A *bhūmiḥ*，Ms.B 被擦去，Ms.C = Hahn *tu*

dhyānābhijñāsamutpādād rāgadveṣaparikṣayāt || 5.46

ས་གསུམ་པ་ནི་འོད་བྱེད་པ། ཡེ་ཤེས་ཞི་བའི་འོད་འབྱུང་ཕྱིར།

བསམ་གཏན་མངོན་ཤེས་སྐྱེ་[1]བ་དང་། འདོད་ཆགས་ཞེ་སྡང་ཡོངས་ཟད་ཕྱིར། ༤༦

【真】第三名明焰，寂慧光明生，由定及神通，欲瞋惑滅故。（5.46）

【光】三地名發光，智放寂靜焰，起靜慮神通，永盡貪瞋故。（5.46）

jāyate (’)syā vi(30a2)pākena kṣāntipāramitādhikaḥ[2] |

kṛtī mahendro[3] devānāṃ kāmarāganivartakaḥ || 5.47

དེ་ཡི་རྣམ་པར་སྨིན་པས་ནི། བཟོད་དང་བརྩོན་འགྲུས་[4]ལྷག་པར་སྤྱོད།

ལྷ་ཡི་དབང་ཆེན་མཁས་པ་སྟེ། འདོད་པའི་འདོད་ཆགས་ཟློག་[5]པ་ཡིན། ༤༧

【真】因此地果報，現前修忍辱，于萬佛世界，不動得自在。

因此地果報，精進度現前。仙人天帝釋，能除天愛欲。

天魔及外道，皆所不能動。（5.47）[6]

【光】此所感異熟，忍辱行殊勝，作帝釋天王，能遣諸欲貪。（5.47）

caturthy arciṣmatī[7] nāma samyagjñānārcirudbhavāt[8] |

---

① X *bskyed*

② = Ms.B = Ms.C = Hahn *kṣāntivīryādhikakriyaḥ* = $RĀ_{Tib}$ *bzod dang brtshon ’grus lhag par sprod*，Pm. 现前修忍辱

③ Ms.B = Ms.C *mahendrau*

④ X *bzod pa’i spyod pa*

⑤ X *bzlog*

⑥ 真谛译本多余一些内容，与梵本、藏译本并不一致。

⑦ Ms.C *arcīsmatī*

⑧ Ms.A *samyaga°*

bhāvanād bodhipakṣāṇāṃ sakalā(30a3)nāṃ viśeṣataḥ || 5.48

བཞི་པ་འོད་འཕྲོ་ཅན་ཞེས་བྱ། ཡང་དག་ཡེ་ཤེས་འོད་འབྱུང་ཕྱིར།

བྱང་ཆུབ་ཕྱོགས་མཐུན་མ་ལུས་པ། ཁྱད་པར་དུ་ནི་བསྒོམས་པའི་ཕྱིར①། ༤༨

【真】第四名燒然，智火光焰生，多修習道品，為滅惑生道。(5.48)

【光】第四名焰慧，發正智焰故，一切菩提分，增上修習故。(5.48)

jāyate (')syā vipākena suyāmālayadevarāṭ② |

satkāyadṛṣṭisaṃparkasamudghātakaraḥ③ kṛ(30a4)tī || 5.49

དེ་ཡི་རྣམ་པར་སྨིན་པས་ནི། རབ་འཐབ་བྲལ་གནས་④ལྷ་རྒྱལ་འགྱུར།

འཇིག་⑤ཚོགས་ལྟ་བ་རབ་འབྱུང་བ། ཀུན་ནས་འཇོམས་བྱེད་མཁས་པ་ཡིན། ༤༩

【真】作夜摩天帝，滅身見習氣，一切邪師執，能破能正教。(5.49)

【光】此所感異熟，作夜摩天王，善能破一切，薩迦耶見等。(5.49)

sudurjayā⑥ pañcamī tu sarvamāraiḥ sudurjayāt |

āryasatyādisūkṣmārthajñānakauśalasaṃbhavāt⑦ || 5.50

ལྔ་པ་ཤིན་ཏུ་སྦྱང་དཀའ་བདུད། ཀུན་གྱིས་⑧ཤིན་ཏུ་ཐུབ་དཀའི་ཕྱིར།

---

① DCNP *bsgoms pa yis*, X *bsgom pa'i phyir*

② Ms.A *vipākena* 与 *suyāmā°* 中间插入了 *vīryapāramitāmahān jñānapradīpo lokānāṃ*, Ms.B 与 Ms.C 同样如此，但在藏译本和汉译本中都不存。

③ Ms.C *satkārya°*

④ NP *nas*

⑤ NP *'jigs*

⑥ Ms.A *sudurjayā* 前面多写了 *ślokāḥ ṣadyādaḥ*

⑦ Ms.C *°saṃbhavān*

⑧ NP *gyi*

འཕགས་པའི་[①]བདེན་སོགས་ཕྲ་མོའི་དོན། །ཤེས་ལ་མཁས་པ་འབྱུང་བའི་ཕྱིར། ༥༠

【真】第五名難勝，魔二乘不及，聖諦微細義，證見所生故。（5.50）

【光】第五極難勝，諸魔難勝故，善知聖諦等，微細深義故。（5.50）

jāyate (')syā vipākena tuṣitāla(30a5)yadevarāṭ ।

sarvatīrthyakarakleśadṛṣṭisthānanivartakaḥ[②] || 5.51

དེ་ཡི་རྣམ་པར་སྨིན་པས་ནི། །དགའ་ལྡན་གནས་ཀྱི་ལྷ་རྒྱལ་འགྱུར། །

མུ་སྟེགས་བྱེད་པ་ཐམས་ཅད་ཀྱི། །ཉོན་མོངས་ལྟ་གནས་ཟློག་བྱེད་པའོ[③]། ༥༡

【真】兜率陀天主，除外道見戒。由得生自在，於十方佛土，
　　往還無障礙，餘義如前地。（5.51）[④]

【光】此所感異熟，作睹史天王，能破諸外道，煩惱惡見處。（5.51）

ṣaṣṭhī tv abhimukhī nāma buddhadharmābhimukhyataḥ ।

vipaśyanāśamābhyāsān nirodhāvāptipuṣka(30a6)lā[⑤] || 5.52

དྲུག་པ་[⑥]མངོན་ཕྱོགས་ཞེས་[⑦]བྱ་སྟེ། །སངས་རྒྱས་ཆོས་ལ་མངོན་ཕྱོགས་ཕྱིར། །

ཞི་གནས་[⑧]ལྷག་མཐོང་གོམས་[⑨]པ་ཡིས། །འགོག་པ་ཐོབ་པས་རྒྱས་པའི་ཕྱིར། ༥༢

---

① P *pa*

② Ms.B = Ms.C = Hahn *sarvatīrtha°*

③ X *pa*

④ 真谛译本多余内容。

⑤ Ms.A = Ms.B =Ms.C *puskalā*

⑥ = Ms. = P，D *drug la*

⑦ DC *shes*

⑧ NP *nas*

⑨ NP *gom*

【真】第六名現前，正向佛法故，由數習定慧，證得滅圓滿。（5.52）

【光】第六名現前，佛法現前故，由修止觀力，得滅及增廣。（5.52）

jāyate (’)syā vipākena devarājaḥ sunirmitaḥ |
śrāvakāṇām① asaṃhārya② ādhimānikaśaṃkaraḥ③ || 5.53
དེ་ཡི་རྣམ་པར་སྨིན་པས་ནི། ལྷ་ཡི་རྒྱལ་པོ་རབ་འཕྲུལ་འགྱུར།
ཉན་ཐོས་རྣམས་ཀྱིས་མི་འཕྲོགས་④པ། ལྷག་པའི་ང་རྒྱལ་ཅན་ཞི་བྱེད། ༥༣

【真】因此地果報，定度得現前，為化樂天主，回二乘向大。（5.53）

【光】此所感異熟，作化樂天王，聲聞不能奪，能滅諸我慢。（5.53）

dūraṃgamā saptamī tu⑤ saṃkhyādūraṃgamānvayāt⑥ |
āpadyate (30b1)nirodhaṃ ca yasmād asyāṃ⑦ kṣaṇe kṣaṇe || 5.54
བདུན་པ་རིང་དུ་སོང་བ་སྟེ། གྲངས་ནི་རིང་དུ་སོང་ལྡན་ཕྱིར།
གང་ཕྱིར་སྐད་ཅིག་སྐད་ཅིག་ལ། དེར་ནི་འགོག་ལ་སྙོམས་པར་འཇུག ༥༤

【真】第七名遠行，遠行數相續，於中念念得，無生及無滅。（5.54）

【光】第七名遠行，由數遠行故，剎那剎那中，能趣入滅定。（5.54）

---

① Hahn *śrāvakānām*

② Ms.C *asahārya*

③ Ms.A °*śaṅkāraḥ*

④ X *’khrog*

⑤ Ms.A *bhūḥ*

⑥ Ms.A °*dūraṅgamānuyāt*, Ms.C °*dūraṅgamāndhayāt*

⑦ Ms.A = Ms.C *asyā*

jāyate (’)syā vipākena vaśavarty amarādhipaḥ[1] |
āryasatyābhisamayajñānācāryamahānṛpaḥ[2] || 5.55
དེ་ཡི་རྣམ་པར་སྨིན་པས་ནི། དབང་སྒྱུར་[3]ལྷ་ཡི་བདག་པོར་འགྱུར།
འཕགས་པའི་བདེན་མངོན་རྟོགས་ཤེས་པའི[4]། སློབ་དཔོན་ཁྱུ་མཆོག་ཆེན་པོར་འགྱུར། ༥༥
【真】因此地果報，般若度現前，他化自在天，能教真俗諦。（5.55）
【光】此所感異熟，作自在天王，現證聖諦故，為勝阿闍黎。（5.55）

kumārabhūmir acalā niścalatvā(30b2)t tathāṣṭamī |
nirvikalpā tathācintyakāyavākcittagocarā[5] || 5.56[6]
དེ་བཞིན་བརྒྱད་པ་གཞོན་ནུའི་ས། མི་གཡོ་བ་སྟེ་[7]མི་རྟོག་ཕྱིར།
མི་གཡོ་དེ་བཞིན་ལུས་དང་ནི། ངག་སེམས་སྤྱོད་ཡུལ་བསམ་མི་ཁྱབ། ༥༦
【真】童子地不動，由不出真觀，無分別難思，非身口意境。（5.56）
【光】第八童真地，不動無分別，不動身語意，行境不思議。（5.56）

sahasrādhipati‹r› brahmā jāyate (’)syā vipākataḥ |
arhatpratyekabuddhādyair asaṃhāryo (’)rthanirṇa(30b3)ye || 5.57
དེ་ཡི་རྣམ་པར་སྨིན་པས་ནི། སྟོང་གི་བདག་པོའི་ཚངས་པར་འགྱུར།

---

① Ms.A *āmarādhipaḥ*
② Ms.A °*nṛṣaḥ*
③ X *bsgyur*
④ NP *rtogs zhes pa’i*, X *rtogs pa’i phyir*
⑤ Ms.A °*vākkilagocarāḥ*
⑥ Ms.B 中第三句模糊不清，第四句至 5.79 梵本不存，Ms.C 中第三句开始至 5.79 梵本不存。
⑦ DCNP *de*

དགྲ་བཅོམ་རང་སངས་རྒྱས་སོགས་ཀྱིས། དོན་གཏན་འབེབས་ལ་①འཕྲོགས་②པ་མེད། ༥༧

【真】因此地果報，方便智現前，得為大梵王，能通第一義。

證方便勝智，六度生無間，於三乘世俗，為最第一師。③（5.57）

【光】此所感異熟，千主大梵王，抉擇諸法義，聲緣不能奪。（5.57）

bhūmisādhumatī nāma navamī yauvarājyavat |

asyāṃ sādhvī matir yasmāt saṃprāpya pratisaṃvidā‹m› || 5.58

ས་དགུ་པ་ནི་ལེགས་པ་ཡི། བློ་གྲོས་ཞེས་བྱ་རྒྱལ་ཚབ་བཞིན།

གང་ཕྱིར་སོ་སོར་④ཡང་དག་རིག ཐོབ་པས་འདི་ལ་བློ་གྲོས་བཟང་། ༥༨

【真】第九名善慧，法王太子位，此中智最勝，由通達四辯。（5.58）

【光】九地名善慧，如王太子位，得無礙智解，故此名善慧。（5.58）

dvisāhasrādhipo⑤ brahmā jāyate (')syā vipākataḥ |

(30b4)sattvāśayaparipraśneṣv asaṃhāryo (')rhadā‹di›bhi‹ḥ›⑥ || 5.59

དེ་ཡི་རྣམ་པར་སྨིན་པས་ནི། སྟོང་གཉིས་བདག་པོ་ཚངས་པར་འགྱུར།

སེམས་ཅན་བསམ་པ་དྲིས་པ་ལ། དགྲ་བཅོམ་སོགས་ཀྱིས་འཕྲོགས་⑦པ་མེད། ༥༩

【真】因此地果報，願度常現前，勝遍光梵主，淨土等自在，

---

① NP *las*

② X *'khrog*

③ 真谛译本与梵、藏内容不符，且多了一颂内容。

④ DC *so*

⑤ Ms.A *dvisāṃhasrādhipo*

⑥ Ms.A °*rhadābhi* 此句根据藏译本（*sogs kyis*）和音节要求重构。

⑦ X *'khrog*

二乘等不及，於真俗一義，俱修動靜故，行二利無間。(5.59) [1]

【光】此所感異熟，二千主梵王，有情心所問，羅漢等無奪。(5.59)

daśamī dharmameghā[2] tu saddharmāmbhobhivarṣaṇāt |

bodhisattvābhiṣekāc ca buddharaśmyabhiṣecanāt[3] || 5.60

བཅུ་པ་ཆོས་ཀྱི་སྤྲིན་ཡིན་ཏེ། དམ་པའི་[4]ཆོས་ཀྱི་ཆར་འབེབས་ཕྱིར།

བྱང་ཆུབ་སེམས་དཔའ་སངས་རྒྱས་ཀྱིས། འོད་ཟེར་དག་[5]གིས་དབང་བསྐུར་ཕྱིར། ༦༠

【真】第十名法雲，能雨正法雨，佛光水灌身，受佛灌頂位。(5.60)

【光】第十名法雲，降正法雨故，菩薩得諸佛，光明灌頂故。(5.60)

jāyate (')syā(30b5)vipākena śuddhāvāso (')marādhipaḥ |

acintyajñānaviṣayo[6] vibhur agryo maheśvaraḥ || 5.61

དེ་ཡི་རྣམ་པར་སྨིན་པས་ནི། གནས་གཙང་ལྷ་ཡི་བདག་པོར་འགྱུར།

བསམ་ཡས་ཡེ་ཤེས་ཡུལ་གྱི་བདག དབང་ཕྱུག་ཆེན་པོ་མཆོག་ཡིན་ནོ། ༦༡

【真】因此地果報，智度常現前，為淨居梵王，大自在天王。(5.61)

智慧境難思，諸佛秘密藏，得具足自在，後生補處位。[7]

【光】此所感異熟，為淨居天王，無量智境主，殊勝大自在。(5.61)

---

[1] 真谛译本与梵、藏内容不一致，且多了一颂。

[2] Ms.A *dharmā meghā*

[3] Ms.A *buddhairaśmyābhi°*

[4] DCNP *pa*

[5] X *dbang*

[6] Ms.A *°viṣaṣayo*

[7] 真谛译本多了一颂。

ity etā bodhisattvānāṃ bhūmayo daśa kīrtitāḥ |

buddhānāṃ bhū(30b6)mir anyā tu sarvathāmeyavistarā[①] || 5.62

དེ་ལྟར་བཅུ་པོ་དེ་དག་ནི། བྱང་ཆུབ་སེམས་པའི་ས་བཅུར་བསྒྲགས།

སངས་རྒྱས་རྣམས་ཀྱི་ས་གཞན་ཏེ། རྣམ་པ་ཀུན་དུ་གཞལ་ཡས་པར། ༦༢

【真】如此菩薩地，十種我已說。佛地與彼異，具勝德難量，（5.62）

【光】如是彼等十，菩薩十地說。佛地與彼異，廣大不可量，（5.62）

kathyate kevalam asau[②] bandhitā daśabhibaleḥ |

balam ekaikam[③] asyāś ca jagat sarvam ivāmitam || 5.63

རྒྱ་ཆེ་དེ་ནི་སྟོབས་བཅུ་དང་། ལྡན་པ་ཡིན་པ་[④]ཙམ་ཞིག་བརྗོད།

དེ་ཡི་སྟོབས་ནི་རེ་རེ་ཡང་། འགྲོ་བ་ཀུན་བཞིན་དཔག་ཏུ་མེད། ༦༣

【真】此地但略說，十力等相應。隨此一一力，難量如虛空，（5.63）

【光】此處但略說，與十力相應。彼力又一一，如眾生無量，（5.63）

etāvatī tu vācyā syād buddhā(31a1)nām aprameyatā[⑤] |

sarvadikṣu yathākāśabhūjalānilatejasām || 5.64

སངས་རྒྱས་རྣམས་ཀྱི་ཚད་མེད་ཉིད། ཕྱོགས་རྣམས་[⑥]ཀུན་གྱི་ནམ་མཁའ་དང་།

ས་ཆུ་མེ་རླུང་ཇི་ལྟ་བ། དེ་ཙམ་ཞིག་ཏུ་བརྗོད་པར་བས། ༦༤

【真】如此等可言，諸佛無量德，如十方虛空，及地水火風。（5.64）

---

① Ms.A *sarvathāmeṣavi°*

② Ms.A *kevalamasā*

③ Ms.A *balakaikam*

④ NP *lta ba yin na*

⑤ Ms.A *aprayatā*

⑥ X *mtshams*

【光】諸佛德無量，如方隅虛空，及地水火風，僅略說彼相。(5.64)

buddhānā{ṃ}m aprameyatvam aśraddheyam idaṃ bhavet |
yadi hetor na[①] dṛśyeta tāvaty evāprameyatā || 5.65
གལ་ཏེ་རྒྱུ་ནི་དེ་ཙམ་དུ། ཚད་མེད་ཉིད་དུ་མ་མཐོང་ན།
སངས་རྒྱས་རྣམས་ཀྱི་ཚད་མེད་པ། དེ་ལ་ཡིད་ཆེས་མི་འགྱུར་བས། ༦༥
【真】諸佛無量德，於餘人難信，若不見此因，難量如此果。(5.65)
【光】若佛因僅此，則不見無量，於佛德無量，難生決定信。(5.65)

tadarthaṃ pratimā(31a2)stūpapurastād anyathāpi vā |
trai{vā}kālye divasasyedaṃ vyāhāryaṃ ślokaviṃśakam[②] || 5.66
དེ་ཕྱིར་སྐུ་གཟུགས་མཆོད་རྟེན་གྱི། སྤྱན་སྔའམ་ཡང་ན་གཞན་དུའང་རུང་།[③]
ཚིགས་སུ་བཅད་པ་ཉི་ཤུ་འདི། ཉིན་ཅིག་བཞིན་[④]ཡང་དུས་གསུམ་བརྗོད། ༦༦
【真】為此因及果，現前佛支提，日夜各三遍，願誦二十偈。(5.66)
【光】在佛像塔前，或餘處亦可，於此二十頌，一日三時誦。(5.66)

buddhā{nā}ṃs taddharmasaṃghāṃś ca bodhisattvāṃś ca[⑤] sarvaśaḥ |
praṇamya śaranaṃ ga(31a3)tvā vande vandyāṃs tathādarāt || 5.67
སངས་རྒྱས་ཆོས་དང་དགེ་འདུན་དང་། བྱང་ཆུབ་སེམས་དཔའ་རྣམས་ལ་ཡང་།

---

① Ms.A hetomu

② Ms.A *ślokā°*

③ DCNP *spyan snga 'am yang na gzhan yang rung*, X *spyan snga 'am yang na gzhan du 'ang rung*

④ X *nyin gcig cing*

⑤ Ms.A *cā*

རྣམ་ཀུན་བདུད་དེ་སྐྱབས་མཆིས་ནས། མཆོད་འོད་རྣམས་ལ་ཕྱག་འཚལ་ལོ། ༦༧

【真】諸佛法及僧，一切諸菩薩，我頂禮歸依，餘可尊亦敬。（5.67）

【光】于諸佛正法，僧眾及菩薩，恭敬皈依已，頂禮堪供者。（5.67）

karomi virati‹ṃ› pāpāt sarvapuṇyaparigrahaṃ |
sarvapuṇyāni sarveṣā{ṃ}m anumode śarīriṇām || 5.68
སྡིག་པ་རྣམས་ལས་ལྡོག་བགྱི་ཞིང་།① བསོད་ནམས་ཐམས་ཅད་ཡོངས་སུ་གཟུང་②།
ལུས་ཅན་ཀུན་གྱི་བསོད་ནམས་དག ཀུན་ལ་རྗེས་སུ་ཡི་རང་ངོ་། ༦༨

【真】我離一切惡，攝持一切善，眾生諸善行，隨喜及順行。（5.68）

【光】消滅諸罪業，廣修眾福德，諸有情福善，一切皆隨喜。（5.68）

mūrdhnāpraṇamya③ saṃbuddhān adhye(31a4)ṣyāmi kṛtāñjaliḥ④ |
dharmacakrapravṛttyarthaṃ sthitaye ca jagatsthiteḥ⑤ || 5.69
བདག་ནི་སྤྱི་⑥བཏུད་ཐལ་སྦྱར་ཏེ། ཆོས་ཀྱི་འཁོར་ལོ་བསྐོར་སླད་དང་།
འགྲོ་གནས་བར་དུ་⑦བཞུགས་སླད་དུ། རྫོགས་པའི་སངས་རྒྱས་རྣམས་ལ་གསོལ། ༦༩

【真】頭面禮諸佛，合掌勸請住，願為轉法輪，窮生死後際。（5.69）

【光】我頂禮合掌，請轉妙法輪，直至有眾生，諸佛久住世。（5.69）

---

① DCNP *sdig pa las ni ldog bgyid cing*

② DCNP *bzung*

③ Ms.A *mūrddhāpra°*

④ Ms.A *kṛtāṃjaliḥ*

⑤ Ms.A *gajagatasthiteḥ*

⑥ X *spyis*

⑦ P *rab tu*

yad evaṃ kurvataḥ puṇya‹ ṃ› yac ca me ’nya{ta}kṛtākṛta‹m› |
tenāstu sarvasattvānāṃ bodhici(31a5)ttam anuttaraṃ || 5.70
དེ་ལྟར་བགྱིས་པའི་བསོད་ནམས་དང་། བདག་གིས་བགྱིས་དང་མ་མགྱིས་དང་།
དེས་ནི་སེམས་ཅན་ཐམས་ཅད་ཀྱང་། བླ་མེད་བྱང་ཆུབ་སེམས་ལྡན་ཤོག ༧༠

【真】從此行我德，已作及未作，因此願眾生，皆發菩提心。（5.70）

【光】我以所作福，已作及未作，願一切有情，皆發菩提心。（5.70）

sarve sarvākṣaṇātītāḥ paripūrṇāmalendriyāḥ |
santu svājīvasampannāḥ sattvāḥ svāyatavṛttayaḥ || 5.71
སེམས་ཅན་ཐམས་ཅད་དྲི་མེད་དབང་། ཡོངས་རྫོགས་མི་ཁོམ་ཀུན་འདས་ཤིང་།
སྤྱོད་པ་རང་དབང་ཡོད་པ་དང་། འཚོ་བ་བཟང་དང་ལྡན་པར་ཤོག ༧༡

【真】度一切障難，圓滿無垢根，具淨命相應，願彼自在事。（5.71）

【光】願有情無垢，根圓離無暇，正行得自在，正命悉具足。（5.71）

sarvopakaraṇānantyaratnapāṇi(31a6)tvasaṃhita‹m› |
āsaṃsārād[1] anucchinna‹ṃ› sarveṣām astu dehinā‹m› || 5.72
ལུས་ཅན་དག་ནི་ཐམས་ཅད་ཀྱང་། ལག་ན་རིན་ཆེན་[2]ཉིད་ལྡན་ཞིང་།
ཡོ་བྱད་ཐམས་ཅད་མཐའ་ཡས་པ། འཁོར་བ་སྲིད་དུ་མི་ཟད་ཤོག ༧༢

【真】一切具無邊，與寶手相應，窮後際無盡，願眾生如此。（5.72）

【光】願諸有情等，手中具財寶，諸資具無量，盡生死無竭。（5.72）

---

① Ms.A *āsāṃsārād*

② X *cen*

puruṣottamatā strīṇāṃ sarvāsām astu sarvadā① |
vidyācaraṇasampac ca sarveṣām eva dehinā‹m› || 5.73
བུད་②མེད་ཐམས་ཅད་དུས་ཀུན་དུ། སྐྱེས་མཆོག་ཉིད་དུ་འགྱུར་བར་ཤོག
ལུས་ཅན་ཐམས་ཅད་རིག་པ་དང་། རྐང་པར་ལྡན་པ་ཉིད་དུ་ཤོག ༧༣
【真】願一切女人，皆成勝丈夫，恒于一切時，明足得圓滿。（5.73）
【光】願一切女人，恒為勝丈夫，一切有情明，戒足願成就。（5.73）

varṇavanto③ mahau(31b1)jaskāḥ surūpāḥ④ priyadarśanāḥ |
arogā⑤ balavantaḥ syur āyuṣmantaś ca dehinaḥ || 5.74
ལུས་ཅན་ཁ་དོག་ལྡན་པ་དང་། གཟུགས་བཟང་གཟི་བརྗིད་ཆེ་བ་དང་།
བལྟ་ན་སྡུག་ཅིང་ནད་མེད་དང་། སྟོབས་ཅན་⑥ཚེ་དང་ལྡན་པར་ཤོག ༧༤
【真】勝形貌威德，好色他愛見，無病力辦具，長壽願彼然。（5.74）
【光】願有情妙顏，端形大威光，見者悅無病，得大力長壽。（5.74）

sarvadu‹ḥ›khabhayair muktā ratnatrayaparāyaṇāḥ |
upāyakuśalāḥ sarve buddhadha(31b2)rmamahādhanāḥ || 5.75
ཐམས་ཅད་ཐབས་ལ་མཁས་གྱུར་ཏེ། སྡུག་བསྔལ་ཀུན་ལས་ཐར་པ་⑦དང་།

---

① Ms.A *sarvādā*
② X *dri*
③ Ms.A *varṇavantau*
④ Ms.A *surūṣāḥ*
⑤ Ms.A *ārogā*
⑥ X *chen*
⑦ = Ms. *muktā*, D *thar pa*

དཀོན་མཆོག་གསུམ་ལ་གཞོལ་བ་དང་། སངས་རྒྱས་ཆོས་ནོར་ཆེ་ལྡན་ཤོག ༧༥

【真】解脱諸苦畏，一向歸三寶，於方便善巧，佛法為大財。（5.75）

【光】成方便善巧，願諸苦解脱，安住三寶中，佛法財具足。（5.75）

maitrīkaruṇāmuditākleśopekṣavihāriṇaḥ |
dānaśīlakṣamāvīryadhyānaprajñāvibhūṣitāḥ || 5.76

བྱམས་དང་སྙིང་རྗེ་དགའ་བ་དང་། ཉོན་མོངས་བཏང་སྙོམས་གནས་པ་དང་།
སྦྱིན་དང་ཚུལ་ཁྲིམས་བཟོད་བརྩོན་འགྲུས། བསམ་གཏན་ཤེས་རབ་ཀྱིས་བརྒྱན་ཅིང་། ༧༦

【真】慈悲喜淨舍，恒居四梵住，施戒忍精進，定智所莊嚴。（5.76）

【光】修慈悲歡喜，離惑住等舍，施戒忍精進，靜慮慧莊嚴。（5.76）

sarvasaṃbhārasaṃpūrṇāḥ lakṣaṇavyañja(31b3)nojjvalāḥ |
bhavantu tu daśācintyavaśitābhūmilābhinaḥ[1] || 5.77

ཚོགས་རྣམས་ཐམས་ཅད་ཡོངས་རྫོགས་ཏེ། མཚན་དང་དཔེ་བྱད་གསལ་བ་དང་།
བསམ་གྱིས་མི་ཁྱབ་ས་བཅུ་དག རྒྱུན་མི་འཆད་[2]པར་བགྲོད་པར་ཤོག ༧༧

【真】圓滿福慧行，相好光明照，願彼難思量，行十地無礙。（5.77）

【光】諸資糧圓滿，相好極顯明，不思議十地，願不斷進行。（5.77）

ahaṃ caibhi‹r› guṇai‹r› yuktaḥ[3] sarvaiś[4] cānyair alaṃkṛtaḥ |
syāṃ sarvadoṣamuktaś ca sarvasattvāgrava(31b4)tsalaḥ[5] || 5.78

---

① Ms.A °*vaśitā*° ≠ RĀ_{Tib} *rgyun mi 'chad pa*

② NP *chad*

③ Ms.A *muktaḥ*

④ Ms.A *sarveś*

⑤ Ms.A °*vatsarvaḥ*

བདག་ཀྱང་ཡོན་ཏན་དེ་དག་དང་། གཞན་ཀུན་གྱིས་ཀྱང་རྣམ་བརྒྱན་①ཏེ།

ཉེས་པ་ཀུན་ལས་གྲོལ་བ་དང་། སེམས་ཅན་ཀུན་མཆོག་བྱམས་པ་དང་། ༧༨

【真】與此德相應，餘德所莊嚴，解脫一切過，願我愛眾生。（5.78）

【光】我亦以彼德，及余而莊嚴，遠離一切過，於有情勝慈。（5.78）

pūrayeyaṃ śubhān sarvān sarvasattvamanorathān② |

sarvadu‹ḥ›khaharaś ca syā‹ṃ› sarvadā sarvadehinām③ ||5.79

སེམས་ཅན་ཀུན་ཡིད་རེ་བ་ཡི། དགེ་བ་ཐམས་ཅད་རྫོགས་བགྱིད་ཅིང་།

རྟག་ཏུ་ལུས་ཅན་ཐམས་ཅད་ཀྱི། སྡུག་བསྔལ་སེལ་བར་བགྱིད་པར་ཤོག ༧༩

【真】圓滿一切善，及眾生所樂，能除他眾苦，願我恒如此。（5.79）

【光】有情意所求，諸善修圓滿，願恒常斷除，諸眾生苦惱。（5.79）

ye ca kecid bhayodvignāḥ sarvalokeṣu jantava(31b5)ḥ |

atyantanirbhayās te syur mannāmaśravaṇād④ api || 5.80

འཇིག་རྟེན་ཀུན་ན་⑤སྐྱེ་བོ་གང་། སུ་དག་འཇིགས་⑥པས་སྐྱོ་བ་རྣམས་⑦།

བདག་གི་མིང་ཙམ་ཐོས་པས་ཀྱང་། ཤིན་ཏུ་འཇིགས་པ་མེད་པར་ཤོག ༨༠

【真】若他有怖畏，一切時及處，由唯憶我名，得脫一切苦。（5.80）

【光】諸世間異生，為怖所懊惱，願但聞我名，遠離大恐懼。（5.80）

---

① DCNP *rgyan ldan*

② Ms.A *sarvasattvāma°*

③ = RĀ_{Tib} *lus can thams cad kyi*, Ms.A *sarvadehinā*

④ Ms.A *mannāmasmavaṇād*

⑤ X *la*

⑥ X *'jig*

⑦ DC *skye bo kun*, X *skye ba de*

prasannāḥ kupitāḥ svasthā da‹r›śanasparśanāc① ca me |
nāmamātraśravāc ca syuḥ saṃbodhiniyatā② janāḥ③ || 5.81
བདག་གི་མཐོང་དང་དྲན་པ་དང་། མིང་ཙམ་ཐོས་པས་སྐྱེ་བོ་རྣམས།
རབ་དང་འཁྲུལ་མེད་རྣལ་མ་དང་④། རྫོགས་པའི་བྱང་ཆུབ་ངེས་པ་དང་། ༨༡
【真】敬信我及瞋，若見及憶持，乃至聞我名，願彼定菩提。（5.81）
【光】見念聞我名，諸異生淨信，離錯住真實，定圓滿菩提。（5.81）

a(31b6)bhijñāḥ prāpnuyā‹t›⑤ pañca sarvajanmānugāminī(ḥ) |
sarvaśaḥ sarvasattvānāṃ kuryāt⑥ hitasukhe sadā || 5.82
ཚེ་རབས་ཀུན་དུ་རྗེས་འབྲང་བའི། མངོན་ཤེས་ལྔ་པོ་ཐོབ་པར་ཤོག
སེམས་ཅན་ཀུན་ལ་⑦རྣམ་ཀུན་དུ། རྟག་ཏུ་ཕན་བདེ་བགྱིད་པར་ཤོག ༨༢
【真】願我得五通，恒隨一切生，願我恒能生，眾生善及樂。（5.82）
【光】願一切生中，五神通隨行，願于諸有情，恒常作利樂。（5.82）

ye pāpāni cikīrṣanti sarvalokeṣu jantavaḥ⑧ |

---

① Ms.B = Hahn *darśanāt sparśanāc*, Ms.C *dambhannāt sparśanāc*

② Ms.A *saṃbodhau°*

③ Ms.B cd 句前十一个音节字迹模糊，无法辨认。Ms.C *nāgamā-------- niyatā janāḥ*, Hahn *nāmaśra*［*vaṇamātreṇa saṃbodhi*］*niyatā janāḥ*

④ NP *snal ma rnams*, X *rab dga' 'khrul med rnal mar dang*

⑤ Ms.B = Ms.C *abhijñāṃ prāpnuyān*

⑥ Ms.A *kuryāṃ*, Hahn *kuryād dhitasukhe*

⑦ DC *du*

⑧ Ms.C *vartate*, Hahn *vartataḥ*

vārayeyam nirāpī(32a1)ḍāṃ[1] tān sarvān yugapat sadā || 5.83

འཇིག་རྟེན་ཀུན་ན་[2]སྐྱེ་བོ་གང་། སྡིག་པ་བྱེད་པར་འདོད་གྱུར་པ།

དེ་དག་ཐམས་ཅད་གནོད་མེད་པར། རྟག་ཏུ་ཅིག་ཅར་ཟློག་[3]གྱུར་ཅིག ༨༣

【真】若他欲作惡，於一切世界，願遍斷彼惡，如理令修善。(5.83)

【光】諸世間異生，欲作眾罪業，願彼等無損，恒時頓遮止。(5.83)

pṛthivītoyavāyvagnibhaiṣajyāraṇyavṛkṣavat |

svair anāvṛtabhogyaḥ[4] syāṃ[5] sarvaprāṇabhṛtāṃ sadā || 5.84

ས་དང་ཆུ་དང་མེ་དང་རླུང་། སྨན་དང་དགོན་པའི་ཤིང་བཞིན་དུ།

རྟག་ཏུ་སེམས་ཅན་[6]ཐམས་ཅད་ཀྱིས། རང་དགར་དགག་མེད་སྤྱོད་པར་ཤོག ༨༤

【真】如地水火風，野藥及林樹，如他欲受用，願我自忍受。(5.84)

【光】如地水火風，藥及曠野樹，願眾生恒常，隨意而受用。(5.84)

prāṇapriyaḥ syāṃ sattvānāṃ te syuḥ pri(32a2)yatamāś ca me |

teṣāṃ[7] pāpaṃ mayi pacyet[8] macchubhaṃ teṣu cākhilaṃ || 5.85

---

① Ms.B bc 两句后十一个音节模糊不清，Ms.C *vārayeya---- tān°*，Hahn *vārayeya[m nirābādhaṃ]*，Ms.A *nināpīḍāṃ*

② DC *la*

③ X *bzlog*

④ Ms.A *svairānāvṛta°*，Ms.B = Ms.C *svairaṇovṛta°*，Hahn *svaireṇāvṛta°*

⑤ Ms.C *syāt*

⑥ DC *sangs rgyas*

⑦ Ms.A *tat*

⑧ Ms.B bc 两句前十三个音节字迹无法辨认，Ms.C 用短线表示缺少这些音节。Hahn [*te matpriyatarāś ca me* | *teṣāṃ pāpaṃ ma*]*yi pacye*[*n*]

སེམས་ཅན་རྣམས་ལ་སྲོག་བཞིན་ཕངས། བདག་ལས་①དེ་དག་ཆེས་ཕངས་②ཤོག།
བདག་ལ་དེ་དག་སྡིག་སྨིན་ཅིང་། བདག་དགེ་མ་ལུས་དེར་སྨིན་ཤོག ༨༥

【真】願我他所愛，如念自壽命，願我念眾生，萬倍勝自愛。
願彼所作惡，於我果報熟，是我所行善，於彼果報熟。(5.85)③

【光】於生如愛命，隨彼極愛我，眾罪鹹歸我，我善施眾生。(5.85)

yāvad eko④ ’py amuktaḥ⑤ syāt sattvaḥ kaścid iha kvacit⑥ |
tāvat tadarthaṃ tiṣṭheyaṃ bodhiṃ prāpyāpy a(32a3)nuttarām || 5.86
ཇི་སྲིད་སེམས་ཅན་འགའ་ཞིག་ཀྱང་། གང་དུ་མ་གྲོལ་དེ་སྲིད་དུ།
དེ་ཕྱིར་བླ་ན་མེད་པ་ཡི། བྱང་ཆུབ་ཐོབ་ཀྱང་གནས་གྱུར་ཅིག ༨༦

【真】一人未解脫，於有隨生道，願我為彼住，不先取菩提。(5.86)

【光】何時有有情，未得解脫者，我雖得菩提，誓願住三有。(5.86)

yad evaṃ vadataḥ puṇyaṃ yadi tan mūrtimad bhavet |
gaṅgāyāḥ sikatākhyeṣu na māyāl lokadhātuṣu || 5.87
དེ་ལྟར་⑦བརྗོད་པའི་བསོད་ནམས་གང་། གལ་ཏེ་དེ་ནི་གཟུགས་ཅན་གྱུར།
གང་གཱའི་བྱེ་མ་སྙེད་ཀྱི་ནི། འཇིག་རྟེན་ཁམས་སུ་ཤོང་མི་འགྱུར། ༨༧

【真】能如此修行，福德若有體，於恒沙世界，其功不可量。(5.87)

① X *la*

② NP *’phangs*

③ 真谛译本多一颂。

④ Ms.B = Ms.C = Hahn *yāvac caiko*

⑤ = RĀ$_{\text{Tib}}$ *ma grol*, Ms.A *ayuktaḥ*

⑥ Hahn *kaś cid iha kva cid*

⑦ X *skad*

【光】上所說福德，設彼有形體，恒河沙世界，亦不能容受。(5.87)

uktam etad bhagavatā[1] hetur apy atra dṛśyate |

sattvadhā(32a4)tor ameyasya hitā śaṃseyam[2] īdṛśī || 5.88

དེ་ནི་བཅོམ་ལྡན་འདས་ཀྱིས་གསུངས། གཏན་ཚིགས་ཀྱང་ནི་འདི་ལ་སྣང་།

སེམས་ཅན་ཁམས་ནི་ཚད་མེད་ལ། ཕན་འདོད་དེ་ནི་དེ་འདྲ་འོ[3]། ༨༨

【真】佛世尊自說，如此因難量，眾生界無量，利益願亦爾。(5.88)

【光】彼是世尊說，此中亦有因，饒益眾生界，無量者同彼。(5.88)

iti dharmaḥ samākhyātaḥ saṃkṣepāt tava yo mayā[4] |

priyaḥ sa te (')stu[5] satataṃ yathātmā satataṃ priyaḥ || 5.89

དེ་ལྟར་བདག་གིས་ཁྱོད་ལ་ནི། མདོར་བསྡུས་ཆོས་བཤད་གང་ཡིན་དེ[6]།

ཁྱོད་ལ་ཇི་ལྟར་རྟག་ཏུ་སྐུ། ཕངས་པ་བཞིན་དུ་ཕངས་པར་[7]མཛོད། ༨༩

【真】此法我略說，能生自他利，願汝愛此法，如愛念自身。(5.89)

【光】如是我為汝，總攝說是法，汝如愛護身，恒常作愛護。(5.89)

priyaś ca yasya dharmaḥ (32a5)syāt tasyaivātmā priyo (')rthataḥ[8] |

---

① Ms.A *bhavavatā*

② Ms.A *hitā śanseyam*, Ms.B = Ms.C *hitāṃ saśeyam*

③ NP *'dra'i*

④ Ms.C *yogayā*

⑤ Ms.C *sta*

⑥ NP *te*

⑦ NP *'phangs*

⑧ Ms.B *priyā 'rthataḥ*, Ms.C *priyārthataḥ*

priyasya ca[1] hitaṃ kāryaṃ dharmād bhavati tat kṛtaṃ[2] || 5.90

གང་ལ་ཆོས་དེ་ཕངས་[3]གྱུར་པ། དེ་ལ་དོན་དུ་བདག་ལུས་ཕངས[4]།
ཕངས་[5]ལ་ཕན་པ་བྱ་དགོས་ན། དེ་ནི་ཆོས་ཀྱིས་[6]བྱེད་པར་འགྱུར། ༩༠

【真】若人愛此法，是實愛自身，是所愛應憎，此憎由法成。（5.90）

【光】為愛彼法義，即是愛己身，若欲益所愛，彼由法能成。（5.90）

bhajātmavad ato dharmaṃ[7] pratipattiṃ ca[8] dharmavat |
pratipattim iva[9] prajñāṃ prajñām i(32a6)va ca paṇḍitān || 5.91

དེ་བས་ཆོས་ནི་བདག་བཞིན་བསྟེན[10]། ཆོས་བཞིན་དུ་ནི་སྒྲུབ་[11]པ་དང་།
སྒྲུབ་[12]པ་བཞིན་དུ་ཤེས་རབ་དང་།[13] ཤེས་རབ་བཞིན་དུ་མཁས་པ་བསྟེན[14]། ༩༡

【真】故事法如身，事行如事法，如行事慧然，如慧事智者。（5.91）

---

① Ms.B = Ms.C = Hahn *hi*

② Ms.B = Ms.C = Hahn *kṛte*

③ NP *'phangs pa bzhin du 'phangs par*

④ NP *'phangs*

⑤ NP *'phangs*

⑥ DCNP *kyi*

⑦ Ms.C *dharma*

⑧ Ms.C *pratipatti- dharmavat*, Hahn *pratipatti*[*ṃ ca*] *dharmavat*

⑨ Ms.A *iva ca*

⑩ NP *brten*

⑪ NP *bsgrubs*, DCX *bsgrub*

⑫ NPX *bsgrub*

⑬ 纳唐版中不见此句

⑭ NP *brten*

【光】如我依止法，依如法修行，如修行依慧，如慧依智者。（5.91）

śucisnigdha‹ṃ› buddhimantaṃ[①] (ni)gṛhyahitavādinam |
śaṃketa yaḥ svadaurātmyāt sa svakāryaṃ[②] vināśayet || 5.92
གཙང་ཞིང་བྱམས་ལ་བློ་ལྡན་པ། ཕེབས་པས་ཕན་པར་སྨྲ་བ་ལ།
གང་ཞིག་བདག་ངན་[③]དོགས་བྱེད་པ། དེ་ནི་རང་དོན་ཆུད་ཀྱང་གསོན[④]། ༩༢

【真】淨順有智慧，伏他說正理，由自惡疑他，此入損自事。（5.92）

【光】清淨慈具慧，由辯說饒益，誰懷疑衰損，彼必失自利。（5.92）

śucisnigdhasya viduṣo[⑤] nigṛhyahitavādinaḥ |
sanā(32b1)tho ’smīti nṛpate‹r› niryātyātmānam āśvasa || 5.93[⑥]
གཙང་ཞིང་བྱམས་ལ་བློ་ལྡན་པ། སྤོབས་ལ[⑦]་ཕན་པར་སྨྲ་བ་ལ།
བདག་ནི་མགོན་དང་བཅས་འགྱུར་ཞེས། མི་དབང་བདག་ཕྱུལ་ཕྱུགས་དམ་མཛོད།[⑧] ༩༣

【真】無漢譯

【光】無漢譯

---

① Ms.A *śuciṃ snigdha buddhiṃ mantaṃ*

② = $RĀ_{Tib}$ *rang don*, Ms.C = Hahn *svakāyaṃ*

③ X *don*

④ NP *son*

⑤ Ms.B 字迹模糊，Ms.C---- sya°

⑥ 此颂存于 Ms.A、Ms.B 以及 Ms.C 中，德格、卓尼、纳塘、北京版藏译本亦存，雪版不存，真谛译本亦无。

⑦ NP *phebs pa*

⑧ 此颂在 X 和 Rāṭ 中不存，但存于其他藏译本和梵本中。

eṣāṃ kalyāṇamitrāṇā‹ ṃ› viddhi saṃkṣepalakṣaṇām[1] |

saṃtoṣaḥ karuṇā śīla‹ṃ› prajñā ca kleśaśātanī[2] || 5.94

དགེ་བའི་བཤེས་གཉེན་དེ་དག་གི མཚན་ཉིད་མདོར་བསྡུས་མཁྱེན་པར་མཛོད།

ཆོག་ཤེས་སྙིང་རྗེ་ཚུལ་ཁྲིམས་ལྡན། ཉོན་མོངས་སེལ་བའི་ཤེས་རབ་ཅན། ༩༤

【真】是諸善知識，汝應知略相，知足慈悲戒，智慧能滅惡。(5.94)

【光】善知識德相，略攝應了知，知足具悲戒，有斷煩惱慧。(5.94)

ebhis tavopadeṣṭavya‹ ṃ›[3] jñātvā kā(32b2)ryaṃ tvayādarāt[4] |

anayā nayasaṃpattyā[5] parāṃ siddhim avāpsyasi[6] || 5.95

དེ་དག་གིས་ནི་ཁྱོད་བསྟན་[7]ན། ཁྱོད་ཀྱིས་[8]མཁྱེན་གྱིས་[9]གུས་པར་མཛོད།

ལུགས་ནི་ཕུན་སུམ་ཚོགས་པ་འདིས། གྲུབ་པ་ཡི་[10]ནི་མཆོག་ཐོབ་འགྱུར། ༩༥

【真】善友應教汝，汝知敬順行。由內外勝德，汝必至勝處。(5.95)

【光】彼若教誨汝，汝應知恭敬。法規圓滿修，當得殊勝果。(5.95)

sarvasattvapriyābhāṣī[11] sukhaśīlo durāsadaḥ |

---

① Ms.B = Ms.C = Hahn °*lakṣaṇam*

② Ms.B 无法辨认，Ms.C--- *tanī*，Hahn［*kleśaśā*］*tanī*

③ Ms.C = Hahn *tavopadiṣṭavyaṃ*

④ Ms.B = Ms.C *tvayā 'darāt*

⑤ = $RĀ_{Tib}$ *phun sum tshogs pa 'dis*，Ms.A *nasaṃpattyā*

⑥ 参 Pm. 汝必至勝處，$RĀ_{Tib}$ *mchog thob 'gyur*，Ms.A *avāpsapati*

⑦ DCX *bsten*，NP *brtan*

⑧ NP *kyi*

⑨ DC *gyi*，X *kyi*

⑩ NP *yis*

⑪ Ms.B = Ms.C = Hahn *satya*° = $RĀ_{Tib}$ *bden dang*

nītimān nikṛtidveṣī svatantraḥ svavacā① bhava(32b3){ḥ} || 5.96

བདེན་དང་སེམས་ཅན་འཇམ་སྨྲ་ཞིང་། བདེ་བའི་ངང་ཚུལ་བསྙེན་དཀའ་བ།

ཚུལ་ལྡན་ཁྱད་དུ་གསོད་②མི་འདོད། རང་དབང་ལེགས་པར་སྨྲ་བར་མཛོད། ༩༦

【真】實誓說愛言，樂性不可動。正事增諂曲，願汝自易教。(5.96)

【光】眾生諦軟語，安祥嚴可畏，有理不輕毀，自在應善說。(5.96)

sudānto ’nuśayatyāgī③ tejasvī śāntamānasaḥ |

adīrghasūtro ’capalo niḥsādhyo④ bhava dakṣiṇaḥ || 5.97

ལེགས་བཏུལ་⑤བག་ལ་ཉལ་གཏོང་⑥དང་། བརྗིད་བག་ལྡན་ཞིང་སེམས་ཞི་བ།

རྒོད་པ་མེད་ཅིང་མཐའ་མི་རིང་། གཡོ་བ་མེད་⑦དང་དེས་པར་⑧མཛོད། ༩༧

【真】已舍無有悔，有焰熾心寂，無懈緩掉動，不貢高和同。(5.97)

【光】調伏離隨眠，威嚴心寂靜，無掉亦無怠，無諂決定作。(5.97)

bhava pūrṇenduvat⑨ saumyas⑩ tejasvī śaradarkava(32b4)t |

samudra iva gambhīraḥ sthiradharmaḥ⑪ sumeruvat || 5.98

---

① Ms.B = Ms.C = Hahn *suvacā* = RĀ$_{Tib}$ *legs par smra ba*

② NP *bsod*

③ Ms.B =Ms.C = Hahn *sudāntānuśayas tyāgī*

④ Ms.A *niḥśādhyo*

⑤ X *dul*

⑥ X *stong*

⑦ X *gyo med pa*

⑧ DC *nges pa*

⑨ Ms.A *pūrṇainduvata*

⑩ Ms.A *saumyat*

⑪ Ms.A °*dharmā*, Ms.B = Ms.C °*dharma*

ཟླ་བ་ཉ་བཞིན་ངེས་①པ་དང་། སྟོན་པ་ཉི་②བཞིན་གཟི་ལྡན་དང་།

རྒྱ་མཚོ་བཞིན་དུ་ཟབ་པ་དང་། རི་རབ་བཞིན་དུ་ཆོས་③བརྟན་④མཛོད། ༩༨

【真】願清涼如月，有熾盛如日，甚深如大海，堅住如山王。(5.98)

【光】決定如滿月，光輝如秋日，淵深如大海，堅固如山行。(5.98)

sarvadoṣavini‹r›mukto⑤ guṇaiḥ sarvair alaṃkṛtāḥ⑥ |

sarvasattvopajīvyaś ca bhava sarvajña eva ca || 5.99

ཉེས་པ་ཀུན་ལས་རྣམ་གྲོལ་ཞིང་། ཡོན་ཏན་ཀུན་གྱིས་⑦བརྒྱན་གྱུར་ཏེ།

སེམས་ཅན་ཀུན་གྱི་ཉེར་འཚོ་དང་། ཐམས་ཅད་མཁྱེན་པ་ཉིད་དུ་མཛོད། ༩༩

【真】一切果所離，眾德所莊嚴，眾生所受用，願汝一切智。(5.99)

【光】解脫諸過患，以眾德莊嚴，諸有情受用，一切智願修。(5.99)

na ke(32b5)valam ayaṃ⑧ dharmo rājña evopadiśyate |

anyebhyo (’)pi yathāyogaṃ sattvebhyo hitakāmyayā || 5.100

ཆོས་འདི་རྒྱལ་པོ་འབའ་ཞིག་ལ། བསྟན་པ་ཕོ་ནར་མ་བས་ཀྱི⑨།

---

① DC *nges pa*

② DC *nya*

③ DC *ches*

④ N *bstan*

⑤ Ms.B *sarvadoṣir*°, Ms.C = Hahn *sarvadoṣair*°

⑥ Ms.B = Ms.C = Hahn *alaṃkṛtaḥ*

⑦ NP *gyi*

⑧ Ms.A *tvayā*

⑨ NP *kyis*, X *te*

སེམས་ཅན་གཞན་ཡང་ཅི་རིགས་པར། ཕན་པར་འདོད་པས་བསྟན་པ་ལགས། ༡༠༠

【真】我不但為王，說如此善法，如理為餘人，由欲利一切。（5.100）

【光】此法不唯獨，專為國王說，亦為余眾生，隨應饒益說。（5.100）

imāṃ parikathāṃ rājan pratyahaṃ śrotum arhasi |

ātmanaś ca (32b6) pareṣāṃ ca samyaksaṃbodhisiddhaye || 5.101

བདག་དང་གཞན་རྣམས་ཡང་དག་པར། རྫོགས་པའི་སངས་རྒྱས་འགྲུབ་①བགྱི་②སླད།

རྒྱལ་པོ་གཏམ་དུ་བགྱི་བ་ནི③། གདུགས་རེ་ཞིང་ཡང་བསམ་པའི་རིགས། ༡༠༡

【真】大王此正論，汝日日諦聽，為令自及他，得無上菩提。（5.101）

【光】令自及他等，成正等菩提，國王對此論，應日日思惟。（5.101）

śīle gauravam uttamaṃ gurujane kṣāntiṃ tathānī‹r›ṣyatāṃ④

mātsaryāpagamaṃ parārthadhanitāṃ kṛtvā nirāśatsatāṃ⑤ |

kṛcchrāpannahi (33a1) tā krayā sadasato saṃpragrahāpagrahau

saddharmasya parigrahaś ca satataṃ kāryo ’rthibhir⑥ bodhaye || 5.102⑦

ཚུལ་ཁྲིམས་སྐྱེ་བོ་བླ་མ་མཆོག་བཀུར་བཟོད་དང་དེ་བཞིན་ཕྲག་དོག་མེད།⑧

སེར་སྣ་དང་བྲལ་རེ་བ་མེད་པར་ཕྱས་ནས་གཞན་དོན་ནོར་ཅན་དང་།

---

① X *bsgrub*

② NP *bgyi'i*

③ X *bya ba 'di*

④ Ms.A *tathā aniṣyatāṃ*

⑤ Ms.B 与 Ms.C *kṛtvā ni* 之后不存，Hahn *kṛtvā ni* [*rākāṅkṣyā*]

⑥ Ms.A °*rthitir*

⑦ 此颂在 Hahn 本只有上半颂，下半颂不存。

⑧ NP *tshul khrims skye bo bla ma mchog bkur bzod de bzhin phrag dog med*

ཕོངས་པར་གྱུར་ལ་ཕན་བྱེད་མཆོག་དང་མཆོག་མིན་ཡོངས་གཟུང་①དོར་བ་དང་།
དམ་②ཆོས་ཡོངས་བཟུང་བྱང་ཆུབ་ཕྱིར་དོན་③གཉེར་བ་རྣམས་ཀྱིས་རྟག་ཏུ་བྱ། ༡༠༢

【真】勝戒敬尊長，忍辱無嫉妒，不吝財知足，救濟墮難事。
能行善惡人，攝持及制伏，弘護佛正法，求菩提應行。（5.102）

【光】具戒敬上師，忍辱無嫉妒，離慳不希求，利他財具足。
饒益貧乏者，勝非勝持舍，正法常住持，求無上菩提。（5.102）

རིན་པོ་ཆེའི་ཕྲེང་བ་ལས་བྱང་ཆུབ་སེམས་དཔའི་སྤྱོད་པ་བསྟན་པའི་ལེའུ་སྟེ་ལྔ་པའོ།།།།

寶行王正論出家正行品第五

题记：

puṇyajñānam{a} hetu saugatakathā garbhāṃ priyāṃ dhāmatāṃ sambodhaiḥ parāmārtha saṃvṛ(33a2)tiguṇāṃ saddharmaratnāvalī yat puṇyaṃ vipulaṃ mayā jitam imāṃ tatyā vicintyāt na mānenedaṃ nikhilaṃ jagaccham{a} sukhabauddhaṃ padaṃ prāpnuyāt

āryaratnāvalī nāma parikathā samāptāḥ || kṛtir iyam āryanāgājunapādānām iti || ye dharmā hetuprabhavā hetun || || teṣān tathāgato hy avadat tesāñ ca yo nirodha e || || va‹ṃ›vādī mahāśramaṇaḥ || deyadharmo (')yaṃ prava || || ramahāyānayāyina

① DC *bzung*

② DC *don*

③ DCNP *don phyir*

词 汇 表

apiśuna ཕྲ་མ་མེད་པ།

abhakṣa ཟོ་ཉེས།

abhijñā མངོན་ཤེས།

abhimāna མངོན་པའི་ང་རྒྱལ།

abhimukhī མངོན་མཆོག

abhiṣaṅga ཆགས་པ།

abhyāsa གོམས་པ།

abhyudaya མངོན་པར་མཐོ་བ་

abhyudayadharma མངོན་མཐོའི་ཆོས།

abhyudārānnapāna ཤིན་ཏུ་རྒྱ་ཆེན་གནས་མལ།

amadyapāna ཆང་མི་འཐུང་བ།

amatsara སེར་སྣ་མེད་པ།

amarādhipa ལྷ་ཡི་བདག་པོ།

amedhyapuñja མི་གཙང་ཕུང་པོ།

amedhyamaya མི་གཙང་།

ayatna འབད་པ་མེད་པ།

arthagatimat དོན་རྟོགས་ལྡན།

arthasiddhi དོན་འགྲུབ་པ།

arthin དོན་གཉེར་བ།

alaṃkṛtadeha སྐུ་བརྒྱན།

alubdha མི་གཟན།

alpaujaska གཟི་ཆུང་།

avasāda སྒྲིད་ལུག་

avimāna གུས།

asaṃvara སྡོམ་པ་མེད་པ།

asvātantrya དབང་མེད།

aśaṭha གཡོ་མེད་པ།

aśīti བརྒྱད་ཅུ

ahaṃkāra ངར་འཛིན་པ།

ahiṃsaka འཚེ་མེད།

āgatigati འགྲོ་དང་འོང་།

ādimadhya ཐོག་མ་དང་དབུས།

ādimadhyāvasānā ཐོག་མ་དབུས་དང་ཐ་མ།

āyuralpa ཚེ་ཐུང་།

āyuṣmatta ཚེ་དང་ལྡན་པ།

ārti ཉམ་ཐག

āraṇya དགོན་པ།

āśvāsakāriṇa དབུགས་འབྱིན་བྱེད་པ།

indranīla ཨནྡྲནིལ།

īdṛśa དེ་འདྲ།

īrṣya ཕྲག་དོག

ucchaṅkhacaraṇa ཞབས་ཀྱི་ལོང་བུ་མི་མངོན།

uttamatva གཙོ་བོ།

udgata འབྱུང་བར་འགྱུར།

udāhṛta བཤད་པ།

upadrava གནོད་པ།

upajīvya ཉེར་འཚོ།

upanāha ཁོན་དུ་འཛིན།

upadrava གནོད་པ།

upasarga གནོད་པ།

upādāna ཉེ་བར་ལེན་པ།

upekṣa བཏང་སྙོམས།

uṣṇīṣaśirā དབུ་གཙུག་ཏོར།

ūrdhvaroma བ་སྤུ་གྱེན་དུ་སླངས་པ།

ṛju དྲང་།

ṛddhi རྫུ་འཕྲུལ།

ekaroma བ་སྤུ་གཅིག

ekāgra རྩེ་གཅིག

auṣadha སྨན།

kaṇḍu གཡན་པ།

kaṭubhaiṣajya མི་ཞིམ་སྨན།

karuṇa སྙིང་རྗེ།

karmapatha ལས་ཀྱི་ལམ།

karmaphala ལས་འབྲས།

kalpakoṭiśata བསྐལ་བ་བྱེ་བ་རྒྱ་ཕྲག

kāñcana གསེར།

kāmacchanda འདོད་འདུན།

kāmārtha འདོད་པའི་དོན།

kāryahāni དོན་ཡལ།

kāraṇa རྒྱུ།

kīṭa སྲོག་སྦུར།

kudṛṣṭi ལྟ་ངན།

kupita འཁྲུག་པ།

kumārabhūmi གཞོན་ནུའི་ས།

kulajyeṣṭha རིགས་ཀྱི་གཙོ།

kuhanā ཚུལ་འཆོས།

kṛtsna མ་ལུས་ཀུན།

kṛpā སྙིང་བརྩེ།

kevala འབའ་ཞིག

kevala ཁོ་ན།

kruddha ཁྲོས་པ།

kledārdra བརླན་པའི་པགས་པ།

kleśadṛṣṭisthāna ཉོན་མོངས་ལྟ་གནས།

kṣutpipāsā བཀྲེས་སྐོམ།

kṣetra ཞིང་།

kṣema ཕན་པ།

gaṇḍa འབྲས།

gaurava བཀུར་སྟི།

gaurava བརྗིད།

gopakṣman རྫི་མ་བ་ཡི་ལྟ་བུ།

grantha གཞུང་།

guḍa བུ་རམ།

ghaṇṭa དྲིལ་བུ།

ghṛta མར།

gṛhastha ཁྱིམ་པ།

cakravarttina འཁོར་ལོས་སྒྱུར་བ།

calapratighasaṃghāta གཡོ་དང་ཐོགས་དང་སྡུད་པ།

caturdvīpa གླིང་བཞི་པ།

cikitsaka སྨན་དཔྱད།

cittamoha སེམས་རྨོངས།

caurya རྐུ་བ།

chanda འདུན།

chāyā བསིལ་གྲིབ།

jagaddharma འགྲོ་ཆོས།

janmasahasra ཚེ་རབས་སྟོང་ཕྲག

janmānta སྐྱེ་དང་འཇིག་པ།

jñānasaṃbhāra ཡེ་ཤེས་ཚོགས།

jñānavṛddhaya ཡེ་ཤེས་སྤེལ་བ།

jātismara ཚེ་རབས་དྲན་པ།

jālānaddhāṅguli ཕྱག་སོར་དྲ་བ།

tattvajñāna དེ་བཞིན་ཉིད་ཤེས།

taṇḍula འབྲས།

tamasa མུན་པ།

tarpaṇ སྐྱོ་མ།

taskara ཆོམ་རྐུན།

tāvatā tāvatā དེ་སྙེད་དེ་སྙེད།

tāyī སྐྱོབ་པ།

tiryaggati དུད་འགྲོ།

tila ཏིལ།

tīvra མི་བཟད།

tejasvin གཟི་ལྡན།

traikālyavyativṛttātmā

དུས་གསུམ་འདས་པའི་བདག

trāsakara སྐྲག་པར་བྱེད་པ།

trikaṭu ཚ་བ་གསུམ།

dagdha བསྲེགས་པ།

darpa དྲེགས་པ།

dānaśīlakṣamādharma སྦྱིན་དང་ཚུལ་

ཁྲིམས་དང་བཟོད་པའི་ཆོས།

dāridrya དབུལ་བ།

digantaniṣṭā ཕྱོགས་མཐས་གཏུགས་པ།

dīna ངན་པ།

dīpataila མར་མེ་འབྲུ་མ།

dīpti མཛེས།

dīrghakāla ཡུན་རིང་།

dīrghāyur ཚེ་རིང་།

durādharṣa ཐུབ་པ་དཀའ་བ།

durgataya ངན་འགྲོ།

durgatipaddhati ངན་འགྲོའི་ལམ།

durgandha དྲི་ང་བ།

durvarṇa ཁ་དོག་ངན་པ།

durādharṣa ཐུབ་པ་དཀའ་བ།

durāsada བསྙེན་དཀའ་བ།

duṣkara བགྱིད་དཀའ།

duṣkulīna རིགས་ངན།

duṣṭacetas ངན་སེམས།

duṣprajña ཤེས་རབ་འཆལ་བ།

dūraṃgamā རིང་དུ་སོང་བ།

dūrībhūta རིང་བ།

dṛḍha བརྟན་པོ།

dṛḍhavrata རྟག་བརྟེན།

devendratva ལྷ་ཡི་དབང་པོ་ཉིད།

doṣa ཉེས་པ་

doṣakṣaya ཉེད་ཟད།

dvayaniśrita གཉིས་ལ་མི་བརྟེན།

dvātriṃśat མཚན་ནི་སུམ་ཅུ་རྩ་གཉིས།

dvividha རྣམ་པ་གཉིས།

dveṣa ཞེ་སྡང་།

dhanakṣaya ནོར་ཟད།

dhanika ཆགས་ཉེན་པ།

dharmakāya ཆོས་སྐུ།

dharmakṣānti ཆོས་ལ་བཟོད་པ།

dharmagāmbhīrya ཟབ་པོའི་ཆོས།

dharmagrantha ཆོས་གཞུང་།

dharmadāna ཆོས་ཀྱི་སྦྱིན་པ།

dharmadhāraṇa ཆོས་སྲུང་།

dharmaśaṅkha ཆོས་ཀྱི་དུང་།

dharmaśīla ཆོས་ཀྱི་ངང་ཚུལ།

dharmaśravaṇa ཆོས་ཉན།

dharmāspada ཆོས་གཞི།

dharmya ཆོས་མཐུན་པ།

dhānyānna འབྲུ་དང་ཟས།

dhātuṣaṭka ཁམས་དྲུག

dhyāna བསམ་གཏན།

narādhipa མི་ཡི་དབང་པོ།

navavraṇa རྨ་དགུ།

nāpita འདྲེག་མཁན།

nāpradeśa ཕྱོགས་མེད་པ།

nāmamātraka མིང་ཙམ་མོ།

nārakakāraṇā དམྱལ་བའི་རྒྱུ།

nirapekṣa མི་ལྟ་བ།

nirupādāna ལེན་མེད།

nirṇīta གཏན་ལ་ཕབ།

nirmala དྲི་མེད་པ།

nirvikalpa མི་རྟོག་པ།

niścala མི་གཡོ་བ།

niṣaṇṇa བཞུགས་པ།

niṣpatte འགྲུབ་པ།

niṣprayojana དགོས་པ་མེད་པ།

naiḥśreyasa ངེས་པར་ལེགས་འབྱུང་བ།

nṛpa མི་དབང་།

nyagrodha ཉུ་གྲོ་དྷ།

nyāya རིགས་པ།

nyāyānuvartana བཀུར་སྟི།

pañcasāra སྙིང་པོ་ལྔ།

pathyavaktāra ཕན་པར་སྨྲ་བ།

paradroha གཞན་ལ་གནོད་པ།

paramārthata དམ་པའི་དོན།

parigardha ཞེན་པ།

paricarya ཞམ་རིང་།

parijñāna ཡོངས་སུ་ཤེས་པ།

paribhava ཁྲེལ།

paryavasthāna ཀུན་ནས་དཀྲིས་པ།

pātrī སྣོད།

pāpa སྡིག་པ།

pāpakarma སྡིག་ལས།

piṭaka ཐོལ་མིག

piṇḍākṛta བསྡོམས་པ།

pipīlikā གྲོག་སྦུར།

pipīlikābila གྲོག་སྦུར་ཚང་།

pīṭhaka ཁྲིའུ།

pīḍā མི་བདེ་བ།

puñja ཕུང་པོ།

puṇya བསོད་ནམས།

puṇyavistara བསོད་ནམས་རྒྱ་ཆེན།

puṇyasaṃbhāra བསོད་ནམས་ཚོགས།

purāṇatā རྙིང་པ།

puruṣottama སྐྱེས་མཆོག

pustaka གླེགས་བམ།

pūjyapūjā མཆོད་འོས་མཆོད།

pūrṇacandra ཟླ་བ་ཉ།

pūrṇenduvat ཟླ་བ་ཉ་བཞིན།

pūrvaṃgama སྔོན་འགྲོ།

pṛthagjana སོ་སོའི་སྐྱེ་བོ།

pṛthivī ས།

paiśunya ཕྲ་མ།

prajñākāruṇya ཤེས་རབ་སྙིང་རྗེ།

pratikṣepa སྤོང་བ།

pratipakṣa ཕྱོགས་ལས་མི་མཐུན།

pratipatti སྒྲུབ་པ།

pratimokṣa སོ་སོར་ཐར་པ།

pratisaṃvidā ཀློ་གྲོས་བཟང་།

pratyakṣagocarā མངོན་སུམ་སྤྱོད་ཡུལ།

pratyavekṣaṇa སོ་སོར་བརྟག་པ།

pratyayamṛtyu འཆི་བའི་རྐྱེན།

pratyākhyāna སྐུར་བ།

pradāna རབ་ཕུལ་བ།

pradīpa སྒྲོན་མ།

praṇidhi སྨོན་ལམ།

prapāsthāna ཆུ་ར་ཡི་ནི་གནས།

praduṣṭ གནོད་པ།

pradhāna གཙོ་བོ།

pramatta བག་མེད།

pramāda བག་མེད་པ།

pramuditā རབ་དགའ་བ།

prayatna ནན་ཏན།

pravrajita རབ་ཏུ་བྱུང་བ།

pravrajya རབ་བྱུང་།

praśaṃsana བསྔགས་པ།

prahātavya སྤང་བར་བྱ།

prāgjāta སྔར་སྐྱེས་པ།

prāṇapriya སྲོག་བཞིན་ཕངས།

prapa ཆུ་ར།

priyadarśana བལྟ་ན་སྡུག་པ།

preta ཡི་དྭགས།

balavatta སྟོབས་ཅན།

bādhaka གནོད།

bāhuśrutya མང་ཐོས།

bīja ས་བོན།

buddhakṣetra སངས་རྒྱས་ཞིང་།

buddharomakūpa སངས་རྒྱས་པ་སྤུ་ཉག་གཅིག།

bṛhajjana སྐྱུ་ཆེ་བ།

bodhisaṃbhāra བྱང་ཆུབ་ཀྱི་ཚོགས།

bhadra དགའ་བ།

bhayakṣaya སྐྲག་པ་ཟད།

bhāṇḍamūlya འཚོག་ཆས་ཟོང་།

bhāvābhāva དངོས་དང་དངོས་མེད།

bhāṣita བཀའ་སྩལ་བ།

bhikṣusaṃgha དགེ་སློང་དགེ་འདུན།

bhīrubhīṣaṇa འཇིགས་པ།

bhūyiṣṭha ཕལ་ཆེར།

bhṛtaka བཛན་པ།

bhṛśa ཤིན་ཏུ།

bhogasiddhi ལོངས་སྤྱོད་འཕེལ།

bhaiṣajya སྨན།

mada རྒྱགས་པ།

mandarāga འདོད་ཆགས་བསྲབས་པ།

manuṣya མི།

manojñātva ཡིད་དུ་འོང་བ་ཉིད།

mamakāra ང་ཡིར་འཛིན།

mahattara ཆེ་རབ།

mahāgama ལུང་ཆེན།

mahājihva ལྗགས་ཡངས།

mahānīla མཐོན་ཀ་ཆེན་པོ།

mahāprājña ཤེས་རབ་ཆེན་པོ།

mahāpuruṣa སྐྱེས་ཆེན།

raṇyavṛkṣa ནགས་ཀྱི་ཤིང་།

rājavṛkṣa རྒྱལ་པོའི་ལྗོན་ཤིང་།

vimṛṣaṭ བརྟགས།

vivṛttā བཀྲོལ་བ།

viṣa དུག

viṣaṇṇa སྐྱིད་ལུག

viṣaya ཡུལ།

viśeṣatas ཁྱད་པར་དུ།

vistara རྒྱ་ཆེན།

vihāra གཙུག་ལག་ཁང་།

vīrya བརྩོན་འགྲུས།

vṛddhihetu འཕེལ་བའི་རྒྱུ།

vaiḍūrya བཻཌཱུརྱ།

vaidya སྨན་པ།

vaidharmy མི་བསྲུན།

vairāgya འདོད་ཆགས་བྲལ་བ།

vairāgyahetu ཆགས་བྲལ་རྒྱུ།

vyajanaka བསིལ་ཡབ།

vyāpāda གནོད་སེམས།

vyartha དོན་མེད།

vyavahāra ཐ་སྙད།

lokahitaའཇིག་རྟེན་སྨན་པ།

lobhavyāpāda ཆགས་དང་གནོད་སེམས་

śakuni བྱ།

śakti ནུས་པ།

śaṅkhabherī དུང་དང་རྔ།

śayyānnapāna མལ་ཆ་བཟའ་བཏུང་།

śāsanāmṛta བསྟན་པ་འཆི་མེད།

śīghra མྱུར་དུ།

śīlasampanna ཚུལ་ཕུན་སུམ་ཚོགས།

śucisnigdha གཙང་ཞིང་བྱམས།

śuddhāvāsa གནས་གཙང་།

śuddhi དག

śubhaparigraha བརྩོན་འགྲུས་དགེ་བ་ཡོངས་
འཛིན་པ།

śubhācāra དགེ་སྤྱོད།

śubhāśubha བཟང་དང་ངན།

śulka ཁོ་གམ།

śulkalāghava ཁོ་གམ་དབྲི།

śūnyatā སྟོང་པ་ཉིད།

śṛṅgārakavitā སྙིག་ཆོས་སྙན་དངགས།

śraddhāprajña དད་དང་ཤེས་རབ་

śrāvakayāna ཉན་ཐོས་ཐེག་པ།

śrīcakrāṅgahastapāda དཔལ་ལྡན་ཕྱག་
ཞབས་འཁོར་ལོ།

śaikṣāśaikṣa སློབ་དང་མི་སློབ།

śailendrarāja རི་དབང་རྒྱལ་པོ།

śrotāra ཉན་པར་བྱེད་པ།

śreyasa ལེགས་པ།

śreṣṭhā མཆོག

ślakṣṇa འཇམ་པ།

ślāghya བསྟོད་པ།

sākṣāt མངོན་སུམ།

satpuruṣa ཐུགས་བརྟན་མི།

satyavākya བདེན་པའི་ཚིག

sadasaptakakāla གོམ་པ་བདུན་པའི་དུས།

saddharmamahāpatha དམ་ཆོས་ལམ་པོ་ཆེ།

sanātana གནའ་ཡི་ལུགས།

saptotsadamahātanu སྐུ་ཆེ་བདུན་དག་མཐོ་བ།

saphala ཤིན་ཏུ་འབྲས་བུ།

samadanta མཉམ་པའི་ཚེམས།

samāsa མདོར་ན།

samucchraya མཐོ་བ།

samutthita བྱུང་བ།

sampradāna རབ་སྦྱིན།

samyakparīkṣya ཡོངས་བརྟགས་

samyagdṛṣṭi ཡང་དག་ལྟ་བ།

saṃkṣepa མདོར་བསྡུ་ན།

saṃtoṣa ཆོག་ཤེས།

saṃpūrṇa གང་བ།

saṃbhāra ཚོགས།

saṃmūḍha རྨོངས་པ།

saṃrambha ཉེས་རྩོམ།

saṃskārāṇa འདུ་བྱེད།

saṃsāramaṇḍala འཁོར་བའི་དཀྱིལ་འཁོར།

saṃsparśa རེག་པ།

saṃhitā མཐུན་པ།

sarvajanma སྐྱེ་བ་ཀུན།

sarvaduḥkha སྡུག་བསྔལ་ཀུན།

sarvaduḥkhakṣaya སྡུག་བསྔལ་ཐམས་ཅད་
ཟད་པ།

sarvasaukhyā བདེ་བ་ཀུན།

savinaya འདུལ་བཅས།

sahajāta ལྷན་ཅིག་སྐྱེས་པ།

sāmānya ཐུན་མོང་།

siṃhapūrvārdhakāya རོ་སྟོད་སེང་གེའི་
འདྲ་བ།

sīda སྦྱིད་མི་ལུག

sukhabhogya བདེ་བ་སྤྱོང་།

sukhaśīla བདེ་བའི་ངང་ཚུལ།

sugaya བདེ་འགྲོ།

sudīpamālā མར་མེ་ཕྲེང་བ།

sudīrgha ཤིན་ཏུ་ཡུན་རིང་།

sunirmita རབ་འཕྲུལ་བ།

suparikīrtakāritva ལེགས་པར་བརྟགས་རྗེ་
མཛད་པ།

subhukta བཟའ་ལེགས།

suśukladanta ཤིན་ཏུ་དཀར་བའི་ཚེམས།

suślakṣṇa ཤིན་ཏུ་འཇམ་པ།

susaṃsthita དབྱིབས་ལེགས།

sūcī ཁབ།

sūtra སྐུད་པ།

soḍhavya མནག་བགྱི།

sauvarṇarājata གསེར་དང་དངུལ།

skandha ཕུང་པོ།

skandhagrāha ཕུང་པོར་འཛིན་པ།

skhalita འཁྲུལ་བ།

stambha ཁེངས་པ།

stūpa མཆོད་རྟེན།

sneha སྣུམ།

smṛti དྲན་པ།

svatantra རང་དབང་།

svājīva འཚོ་བ་བཟང་།

hastyaśva གླང་པོ་རྟ།

hiraṇyamātra དབྱིག་གི་སྤྲོགས།

hīna དམན་པ།

hetuphalotpāda རྒྱུ་འབྲས་སྐྱེ་བ།

参考书目

中文

段晴　2001　《波你尼语法入门》，北京大学出版社。

郭和卿　1986　郭和卿译，布顿著《佛教史大宝藏论》，民族出版社。

　1985　郭和卿译，廓诺·迅鲁伯著《青史》，西藏人民出版社，1985 年，2003 年第 2 版。

黄明信、谢淑婧　1996　《藏族历史人物年代手册》（藏文），民族出版社。

季羡林　2000　季羡林等校注《大唐西域记》（下），中西书局。

蔣忠新　1991　《梵文〈思擇焰經〉抄本影印版》，李錚、蔣忠新编《季羡林教授八十華誕紀念論文集》，江西人民出版社，第 111–118 页。

喇拉曲智仁波切著，索达吉堪布译

　2018　《中观宝鬘论广释》，西藏藏文古籍出版社，2018 年。

欧珠次仁　2020　《〈亲友书〉梵藏汉校勘译注》，藏文古籍出版社，2020 年 8 月。

普仓　2016　《〈宝鬘论颂〉梵文写本初步报告》，《西藏贝叶经研究》（汉文版）2016 年，26—36 页。

蒲文成	2007	蒲文成译,《布顿佛教史》,甘肃民族出版社,2007年9月。
任杰	1997	《〈中观宝鬘论释〉与〈四百论释〉合刊》(1997年,内部流通本)
李学竹、叶少勇	2014	《六十如理颂:梵藏汉合校·导读·译注》,中西书局。
罗炤	2009	《西藏梵文贝叶经的编目情况及二十余年的曲折经过》,Ernst Steinkellner, Duan Qing, Helmut Krasser, ed. Sanskrit manu scripts in China. Proceedings of a panel at the 2008 Beijing Seminar on Tibetan Studies, Oc tober 13 to 17, 309–337. Beijing: China Tibet ology Publishing House。
萬金川	1997	《中觀學知見書目舉隅》,《香光莊嚴》(臺灣),1997年第52期,第78–92页。收入:萬金川:《中觀思想講錄》,臺灣香光書鄉出版社,1998年。
叶少勇	2010	《新发现的梵文贝叶写本〈中论颂〉与〈佛护释〉》,《北京大学学报(哲学社会科学版)》第47卷第1期,第99–107页。
	2011	《〈中论颂〉——梵藏汉合校·导读·译注》,中西书局。
张建木	1988	张建木译,多罗那它著《印度佛教史》,四川民族出版社。

西文

Bugess	1882	J. Bugess, *Notes on the Amravati Stupa*, Bharatiya Kala Prakashan
Chatterji	1977	Heramba Chatterji, *The philosophy of Nāgārjuna as Contained in the Ratnāvalī*. Calcutta.
Dietz	1980	Siglinde Dietz. "The Fifth Chapter of Nāgārjuna's

		Ratnāvalī." *Journal of the Nepal Research Centre*, 4 [Humanities] : 189–220.
Dutt	1931	Nalinaksha Dutt. "Notes on the Nāgārjunakoṇḍa Inscriptions." *Indian Historical Quarterly* 7: 636–653.
Frauwallner	1969	Erich Frauwallner. *Die Philosophie des Buddhismus*. 3 rev. ed., Philosophische Studientexte. Texte der indischen Philosophie 2. Berlin.
Gokhale	1955	Vasudev V Gokhale. "Der Sanskrit-Text von Nāgārjuna's Pratītyasamutpādahṛdayakārikā." In: *Studia Indologica: Festschrift für Willibald Kirfel zur Vollendung seines 70*. Lebensjahres, Bonner Orientalistische Studien 3, edited by Otto Spies, Bonn, 101–106.
	1958	"The Vedānta-Philosophy Described by Bhavya in his Madhyamaka-hṛdaya." IIJ 2, no. 3: 165–180.
Hahn	1982	Michael Hahn, ed. *Nāgārjuna's Ratnāvalī: Vol. 1. The basic texts (Sankrit, Tibetan, Chinese)*. Bonn: Indica et Tibetica Verlag.
	1982	"On Numerical Problem in Nāgārjuna's Ratnāvalī", in: *Indological and Buddhist Studies*, Volume in Honour of Professor J.W. de Jong on his Sixtieth Birthday, Canberra 1982, pp.161–185.
Hopkins	1975	Jeffery Hopkins, *Nāgārjuna and the Seventh Dalai Lama: The Precious Garland and The Song of the Four Mindfulnesses*. London.
Kano Kazuo	2012	加 納 和 雄 "Atiśa ni yuraisuru retin ji kyūzō no bonbun shahon: 1934 nen no chibettoni okeru bonpon chōsa o kiten to shite" アティシャに由来

するレティン寺旧蔵の梵文写本：1934 年のチベットにおける梵本調査を起点として . Indo ronrigaku kenkyū インド論理学研究 4: 123–161.

2015 "The Transmission of Sanskrit Manuscripts from India to Tibet: The Case of a Manuscript Collection in the Possession of Atiśa Dīpaṃkaraśrījñān（980–1054）." In Transfer ofBuddhism Across Central Asian Networks（7th to 13th Centuries）, ed. Carmen Meinert, 82–117.Leiden: Brill.

Lasic, Horst, Li Xuezhu, Anne MacDonald, and Helmut Krasser

2022 *Candrakīrti's Madhyamakāvatārabhāṣya Chapter 1 to 5*. Beijing–Vienna: China Tibetology Publishing House and AustrianAcademy of Sciences Press.

La Vallée Poussin

1901–1914 Louis de La Vallée Poussin, ed. *Bodhicaryāvatārapañjikā:Prajñākaramati's Commentray on the Bodhicaryāvatāra of Cāntideva*, Biblitheca India 150. Calcutta.

1903–1913 ed. *Madhyamakavṛttiḥ:Mūlamadhyamakakārikās（Mādhyamakasūtras）de Nāgārjuna avec la Prasannapadā Commentaire de Candrakīrti*, Bibliotheca Buddhica 4. St. Petersbourg: Commissionnaires de l'Académie Impériale des Sciences.

Lindtner 1980 Christian Lindtner, *Nāgārjuna*, *Juvelkaeden ogandreskifter*, Kobenhavn

1981 "Buddhapālita on Emptiness: Buddhapālita–mūla–madhyamakavṛtti XVIII." IIJ 23: 187–217.

1982a "Adversaria Buddhica." Wiener Zeitschrift für die

		Kunde des Morgenlandes 26: 167–194.
	1982b	*Nāgārjunas Filosofiske Vaerker*, Indiske Studier 2. Copenhagen: Akademisk Forlag.
	1982c	N*agarjuniana: Studies in the Writings and Philosophy of Nāgārjuna*. Copenhagen: Institute for indisk filologi. Reprint, Delhi: Motilal Banarsidass, 1987.
	1985	"A Treatise on Buddhist Idealism: Kambala's Ālokamālā." In *Miscellanea Buddhica*, Indiske Studier 5, edited by Christian Lindtner, Copenhagen: Akademisk Forlag, 109–221.
Mabbett	1998	Ian Mabbett, "The prblem of the Historical Nāgārjuna Revisited." *Journal of the American Oriental Society* 118, no. 3:332–346.
Müllar	1979	Max Müllar, *The life of Nagajurna from Tibetan and Chinese source*, M.walleser. Asia Major hearth Aniversari volume, Nag publish series XXV
Nakamura	1965	Hajime Nagamura, *Butten II*, *Sekai Koten Bungaku Zenshu*, Vol.7, Tokyo, Chikuma Shobō, 1965, pp. 349–372.
Samten	1990	Ngawang Samten, *Ratnāvalī of Nāgārjuna with the Commentary Ajitamitra*, vol. XXI. Bibliotheca Indo-Tibetica Series, Varanasi.
Tucci	1934	Giuseppe Tucci, "The Ratnāvalī of Nāgārjuna." *Journal of the Royal Asiatic Society* (JRAS): 307–325.
	1936	"The Ratnāvali of Nāgārjuna." *Journal of the Royal Asiatic Society*: 237–252, 423–435.
vander Kuijp	1985	Leonard W.J. van der Kuijp, "Notes on the

		Transmission of Nagarjuna's Ratnavali in Tibet", in: *The Tibet Journal*, 1985, vol. X, No.2, 4
Wada	1942	Hideo Wada, *Homanron no Naiyo Gaikan* (*An analysis of the content of the Ratnāvalī*), Otani Gakuho, Vol. 23, No. 5 (1942), pp. 20–57.
Wogihara	1932–1935	Unrai Wogihara, ed. *Abhisamayālaṃkār'ālokā Prajñāpāramitāvyākhyā: The Work of Haribhadra.* Tokyo: The Toyo Bunko.
Ye	2023	Ye Shaoyong "The prophecy about Nāgārjuna in the Mahāmeghasūtra: A Perspective Baced on the Sanskrit Manuscript Preserved in the Potala Palace." *Jounal of Indian and Buddhist Studies* Vol.71. No.3, March

附录：德格版大藏经《丹珠尔》所记载的有关龙树著作

བསྟོད་ཚོགས། 礼赞部

༡ ཆོས་ཀྱི་དབྱིངས་སུ་བསྟོད་པ།

༢ དཔེ་མེད་པར་བསྟོད་པ།

༣ འཇིག་རྟེན་ལས་འདས་པར་བསྟོད་པ།

༤ སེམས་ཀྱི་རྡོ་རྗེའི་བསྟོད་པ།

༥ དོན་དམ་པར་བསྟོད་པ།

༦ སྐུ་གསུམ་ལ་བསྟོད་པ།

༧ སྐུ་གསུམ་ལ་བསྟོད་པ་ཞེས་བྱ་བའི་རྣམ་པར་འགྲེལ་བ།

༨ སེམས་མགུ་བར་བྱ་བའི་བསྟོད་པ།

༩ ཤེས་རབ་ཀྱི་ཕ་རོལ་ཏུ་ཕྱིན་པའི་བསྟོད་པ།

༡༠ བསམ་གྱིས་མི་ཁྱབ་པར་བསྟོད་པ།

༡༡ བསྟོད་པ་ལས་འདས་པར་བསྟོད་པ།

༡༢ བླ་ན་མེད་པའི་བསྟོད་པ།

༡༣ འཕགས་པ་རྗེ་བཙུན་འཇམ་དཔལ་གྱི་དོན་དམ་པའི་བསྟོད་པ།

༡༤ རྗེ་བཙུན་འཕགས་པ་འཇམ་དཔལ་གྱི་སྙིང་རྗེ་ལ་བསྟོད་པ།

༡༥ གནས་ཆེན་པོ་བརྒྱད་ཀྱི་མཆོད་རྟེན་ལ་བསྟོད་པ།

༡༦ གནས་ཆེན་པོ་བརྒྱད་ཀྱི་མཆོད་རྟེན་ལ་བསྟོད་པ།

༡༧ མཛད་པ་བཅུ་གཉིས་ཀྱི་ཚུལ་ལ་བསྟོད་པ།

༡༨ ཕྱག་འཚལ་བའི་བསྟོད་པ།

༡༩ དམྱལ་བ་ལས་འདོན་པ།

རྒྱུད། 续部

༢༠ དགོངས་པའི་སྐད་ཀྱི་འགྲེལ་བ།

༢༡ མཚན་ཁྱུང་གི་སྦྱོར་བ།

༢༢ སྒྲོལ་མའི་སྒྲུབ་ཐབས།

༢༣ ཐུགས་རྗེ་ཆེན་པོ་འཕགས་མ་སྒྲོལ་མའི་སྒྲུབ་ཐབས།

༢༤ དཔལ་མགོན་པོ་ནག་པོ་ཆེན་པོའི་སྒྲུབ་ཐབས་ཀྱི་རིམ་པ།

༢༥ དཔལ་ནག་པོ་ཆེན་པོ་ཡུལ་ཅན་གྱི་སྒྲུབ་ཐབས།

༢༦ དཔལ་ནག་པོ་ཆེན་པོའི་སྒྲུབ་ཐབས།

༢༧ དཔལ་ནག་པོ་ཆེན་པོའི་སྒྲུབ་ཐབས།

༢༨ ནག་པོ་ཆེན་པོའི་སྒྲུབ་ཐབས།

༢༩ དཔལ་ནག་པོ་ཆེན་པོའི་བསྟོད་པ་རྐང་པ་བརྒྱད་པ།

༣༠ དཔལ་ནག་པོ་ཆེན་པོའི་བསྟོད་པ་རྐང་པ་བརྒྱད་པ།

༣༡ དཔལ་ནག་པོ་ཆེན་པོའི་བསྟོད་པ་རྐང་པ་བརྒྱད་པ།

༣༢ རྡོ་རྗེ་ནག་པོ་ཆེན་པོའི་བསྟོད་པ་བརྒྱད་པ།

༣༣ དཔལ་གསང་བ་འདུས་པའི་རྒྱུད་ཀྱི་འགྲེལ་བ།

༣༤ སྒྲུབ་པའི་ཐབས་མདོར་བྱས་པ།

༣༥རྣལ་འབྱོར་ཆེན་པོའི་རྒྱུད་དཔལ་གསང་བ་འདུས་པའི་བསྐྱེད་པའི་རིམ་པ་བསྒོམ་པའི་ཐབས་མདོ་དང་བསྲེས་པ།

༣༦ དཔལ་གསང་བ་འདུས་པའི་དཀྱིལ་འཁོར་གྱི་ཆོ་ག

༣༧ དབང་བཞིའི་རབ་ཏུ་བྱེད་པ།

༣༨ བྱང་ཆུབ་སེམས་ཀྱི་འགྲེལ་པ།

༣༩ བྱང་ཆུབ་སེམས་ཀྱི་འགྲེལ་པ།

༤༠ རིམ་པ་ལྔ་པ།

༤༡ རྡོ་རྗེ་ཁྲོ་བོ་གཏུམ་པོ་ལྔ་ལྔ་པ་ཞེས་བྱ་བའི་དཀྱིལ་འཁོར་གྱི་ཆོ་ག

༤༢ ཕྱག་ན་རྡོ་རྗེའི་ལམ་ཡན་ལག་བརྒྱད་པ།

༤༣ དེ་ཁོ་ན་ཉིད་སྒྲོན་མ་ཞེས་བྱ་བ་ཕྱག་ན་རྡོ་རྗེའི་སྒྲུབ་ཐབས་ཐམས་ཅད་རྫོགས་པའི་རྒྱན།

༤༤ རབ་ཏུ་གནས་པའི་རྒྱན།

༤༥ ཐུགས་ཀྱི་རྒྱན་གྱི་སྒྲུབ་ཐབས།

༤༦ འཕགས་པ་ཕྱག་ན་རྡོ་རྗེ་གོས་སྔོན་པོ་ཅན་གྱི་དཀྱིལ་འཁོར་གྱི་ཆོ་ག་ཐམས་ཅད་རྫོགས་པ།

༤༧ དངོས་པོ་སྒྲུབ་པ།

༤༨ རང་བཞིན་སྒྲུབ་པ་མེད་པའི་གཞིའི་མན་ངག

༤༩ དབང་གི་རིམ་པ་བསྟན་པ།

༥༠ རྡོ་རྗེ་ཐེག་པའི་སྡོམ་པོའི་ལྟུང་བ།

༥༡ འཕགས་པ་ལག་ན་རྡོ་རྗེ་གོས་སྔོན་པོ་ཅན་གྱི་ཆོ་ག་ཞེས་བྱ་བའི་གཟུངས་ཀྱི་འགྲེལ་པ།

༥༢ འཇམ་དཔལ་རྡོ་རྗེའི་བློ་གྲོས་འཕེལ་བ།

༥༣ འཕགས་པ་སྤྱན་རས་གཟིགས་དབང་ཕྱུག་སྟོང་མཆོད་པའི་སྒྲུབ་ཐབས།

༥༤ འཇིག་རྟེན་དབང་ཕྱུག་གི་སྒྲུབ་ཐབས།

༥༥ གོས་སྔོན་པོ་ཅན་གྱི་དངོས་གྲུབ་ཉེ་བ།

༥༦ གནོད་པ་སེལ་བའི་བདུད་རྩི།

༥༧ རྡོ་རྗེ་བྱ་བའི་ལས་ཚོགས།

༥༨ ཡན་ལག་བདུན་པའི་སྒྲུབ་ཐབས།

༥༩ ཕྱག་ན་རྡོ་རྗེའི་དཀྱིལ་འཁོར་གྱི་ཆོ་ག

༦༠ ཧ་མགྲིན་གྱི་སྒྲུབ་ཐབས།

༦༡ དགེ་བའི་འདོད་འཇོ།

༦༢ འཕགས་མ་རིག་པ་ཆེན་མོ་སོ་སོར་འབྲང་མའི་འཁོར་ལོ།

༦༣ རྟོག་པ་ལས་གསུངས་པའི་ལྷ་མོ་རིགས་བྱེད་མའི་སྒྲུབ་ཐབས།

༦༤ རྡོ་རྗེ་སྒྲོལ་མའི་སྒྲུབ་ཐབས།

༦༥ སྒྲོལ་མའི་རྟོག་པ་ལས་བྱུང་བའི་ཚིག་ལྷུག་པའི་རིགས་བྱེད་མའི་སྒྲུབ་ཐབས།

༦༦ གླུའི་དབང་ཕྱུག་རྒྱལ་པོའི་སྒྲུབ་ཐབས།

༦༧ སེང་ལྡེང་ནགས་ཀྱི་སྒྲོལ་མའི་སྒྲུབ་ཐབས།

༦༨ ཞེན་ལོག་སྒྲོན་མ།

༦༩ རྒྱུད་སྡེ་ཚོགས་ལས་བཏུས་པའི་གཏོར་མའི་ཆོ་ག

དབུ་མ། 中观

༧༠ དབུ་མ་རྩ་བ་ཤེས་རབ་ཀྱི་ཚིག་ལེའུར་བྱས་པ།

༧༡ རིགས་པ་དྲུག་ཅུ་པའི་ཚིག་ལེའུར་བྱས་པ།

༧༢ ཞིབ་མོ་རྣམ་པར་འཐག་པའི་མདོ།

༧༣ སྟོང་ཉིད་བདུན་ཅུ་པའི་ཚིག་ལེའུར་བྱས་པ།

༧༤ རྩོད་པ་བཟློག་པའི་ཚིག་ལེའུར་བྱས་པ།

༧༥ དབུ་མ་རྩ་བའི་འགྲེལ་པ་ག་ལས་འཇིགས་མེད།

༧༦ ཞིབ་མོ་རྣམ་པར་འཐག་པའི་རབ་ཏུ་བྱེད་པ།

༧༧ སྟོང་ཉིད་བདུན་ཅུ་པའི་འགྲེལ་པ།

༧༨ རྩོད་པ་བཟློག་པའི་འགྲེལ་པ།

༧༩ ཐེག་པ་ཆེན་པོ་ཉི་ཤུ་པ།

༨༠ ཡི་གེ་བརྒྱ་པ།

༨༡ ཡི་གེ་བརྒྱ་པའི་འགྲེལ་པ།

༨༢ རྟེན་ཅིང་འབྲེལ་བར་འབྱུང་བའི་སྙིང་པོའི་ཚིག་ལེའུར་བྱས་པ།

༨༣ རྟེན་ཅིང་འབྲེལ་བར་འབྱུང་བའི་སྙིང་པོའི་རྣམ་པར་བཤད་པ།

༨༤ མ་རྟོགས་པ་རྟོགས་པར་བྱེད་པ་ཞེས་བྱ་བའི་རབ་ཏུ་བྱེད་པ།

༨༥ སྲིད་པ་འཕོ་བ།

༨༦ རང་བཞིན་གསུམ་ལ་འཇུག་པའི་སྒྲུབ་པ།

༨༧ སྒོམ་པའི་རིམ་པ།

༨༨ མདོ་ཀུན་ལས་བཏུས་པ།

༨༩ བྱང་ཆུབ་ཏུ་སེམས་བསྐྱེད་པའི་ཆོ་ག

མདོ་འགྲེལ། 经疏

༩༠ འཕགས་པ་ས་ལུ་ལྗང་པའི་ཚིག་ལེའུར་བྱས་པ།

༩༡ འཕགས་པ་ས་ལུ་ལྗང་པ་ཞེས་བྱ་བ་ཐེག་པ་ཆེན་པོའི་མདོའི་རྒྱ་ཆེར་འགྲེལ་པ།

༩༢ བྱང་ཆུབ་ཀྱི་ལྷུང་བ་བཤགས་པའི་འགྲེལ་བ།

༩༣ འཕགས་པ་བཟང་པོ་སྤྱོད་པའི་སྨོན་ལམ་གྱི་རྒྱལ་པོ་ཆེན་པོའི་བཤད་སྦྱར།

མངོན་པ། 阿毗达摩

༩༤ འཕགས་པ་ཆོས་ཀྱི་དབྱིངས་ཀྱི་སྙིང་པོའི་རྣམ་པར་འགྲེལ་བ།

འདུལ་བ། 律经

༩༥ འཕགས་པ་གཞི་ཐམས་ཅད་ཡོད་པར་སྨྲ་བའི་དགེ་ཚུལ་གྱི་ཚིག་ལེའུར་བྱས་པ།

༩༦ བསླབ་པ་བཅུའི་ཆོ་ག

སྤྲིང་ཡིག། 书翰

༩༧ རྒྱལ་པོ་ལ་གདམས་བྱ་བ་རིན་པོ་ཆེའི་ཕྲེང་བ།

༩༨ རྨི་ལམ་ཡིད་བཞིན་ནོར་བུའི་གཏམ།

༩༩ སྦྱིན་པའི་གཏམ།

༡༠༠ སྲིད་པ་ལས་འདས་པའི་གཏམ།

༡༠༡ བཤེས་པའི་སྤྲིང་ཡིག

གསོ་བ་རིག་པ། 医学

༡༠༢ སྦྱོར་བ་བརྒྱ་པ།

༡༠༣ སློབ་དཔོན་ཀླུ་སྒྲུབ་ཀྱིས་བཤད་པ་སྨན་ཨ་བའི་ཚོ་ག

༡༠༤ སྤོས་ཀྱི་སྦྱོར་བ་རིའུ་ཚར་བྱས་པ།

༡༠༥ ཤེས་རབ་བརྒྱ་པ་ཞེས་བྱ་བའི་རབ་ཏུ་བྱེད་པ།

༡༠༦ ཞུགས་ཀྱི་བསྟན་བཅོས་ཤེས་རབ་སྡོང་བུ།

༡༠༧ ལུགས་ཀྱི་བསྟན་བཅོས་སྐྱེ་བོ་གསོ་བའི་ཐིགས་པ།

སྣ་ཚོགས། 杂部

༡༠༨ རྡོ་རྗེའི་སྨོན་ལམ།

༡༠༩ བྱང་ཆུབ་འབྱུང་བའི་སྨོན་ལམ།

༡༡༠ འཕགས་པ་ཀླུ་སྒྲུབ་ཀྱི་སྨོན་ལམ།

༡༡༡ རྒྱལ་པོ་ལ་གཏམ་བྱ་བའི་རིན་པོ་ཆེའི་ཕྲེང་བ་ལས་བྱུང་བའི་སྨོན་ལམ་ཚིགས་སུ་བཅད་པ་ཉི་ཤུ་པ།

༡༡༢ སྨོན་ལམ་རིན་པོ་ཆེའི་རྒྱལ་པོ།

༡༡༣ བཀྲ་ཤིས་ཀྱི་ཚིགས་སུ་བཅད་པ།

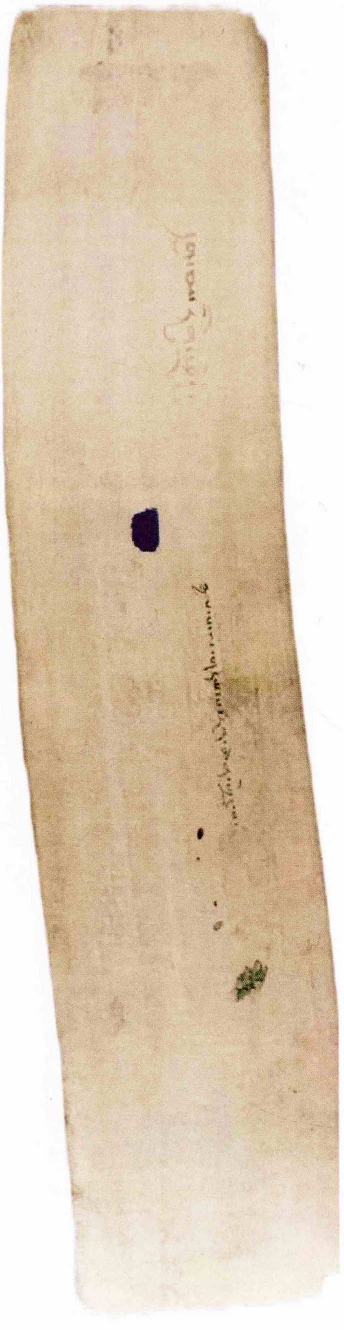
༡༡༤ བཀྲ་ཤིས་ཀྱི་ཚིགས་སུ་བཅད་པ།

༡༡༥ འཕགས་པ་རྒྱལ་བ་ཞེས་བྱ་བའི་རིལ་བུ།

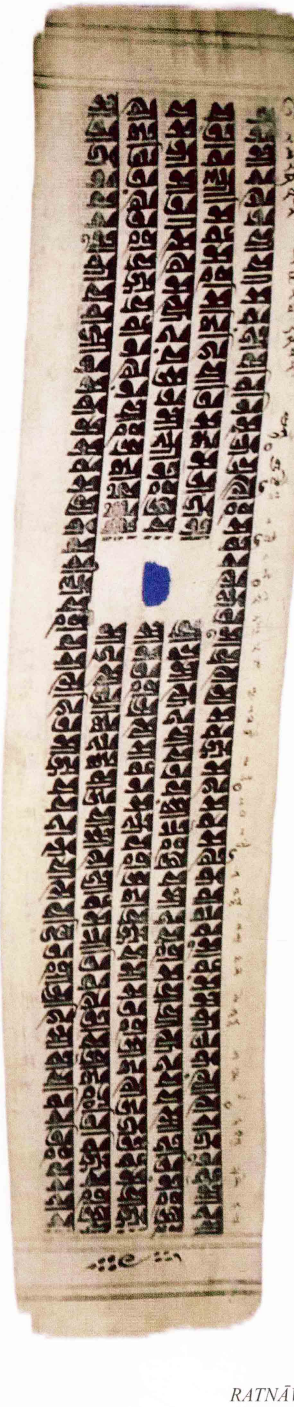
༡༡༦ འཕགས་པ་རྩ་བའི་མཛོད་སྨན་ཆེན་པོའི་རིམ་པ།

༡༡༧ དབང་ཕྱུག་བྱེད་པ་པོ་ཉིད་སེལ་བ་དང་། ཁྱབ་འཇུག་བྱེད་པ་པོ་གཅིག་ཉིད་སེལ་བར་བྱེད་པ།

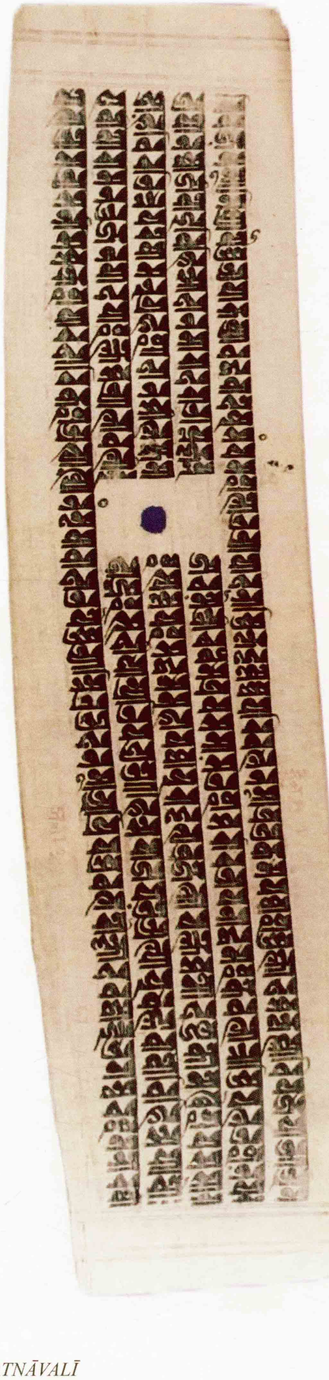
1a

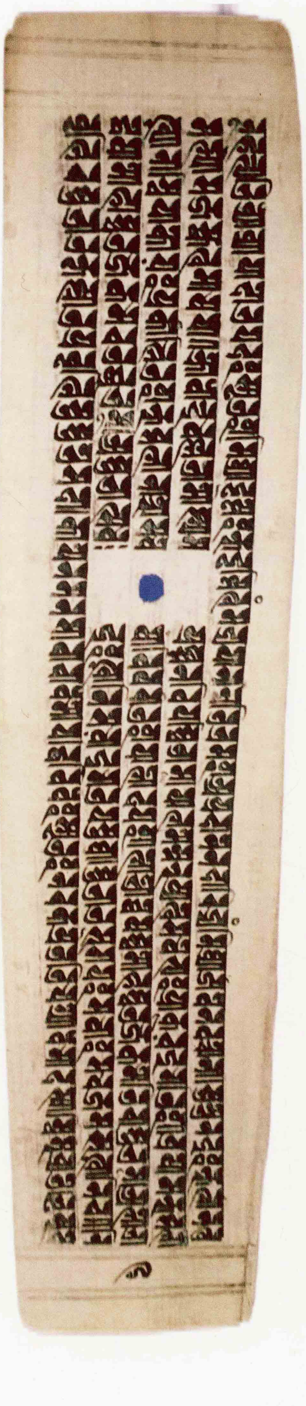
1b

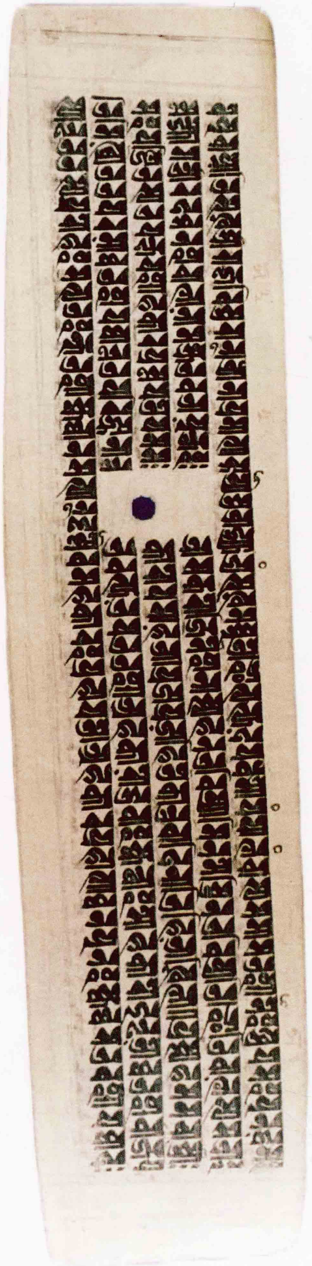
2a

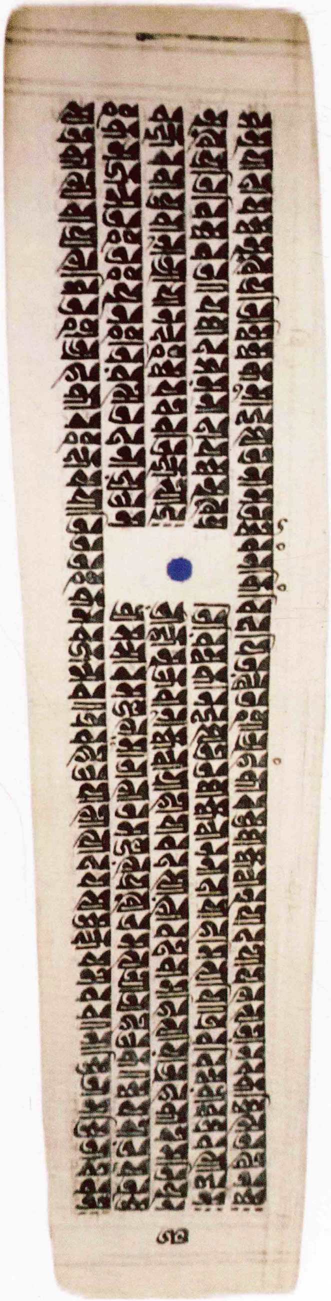
2b

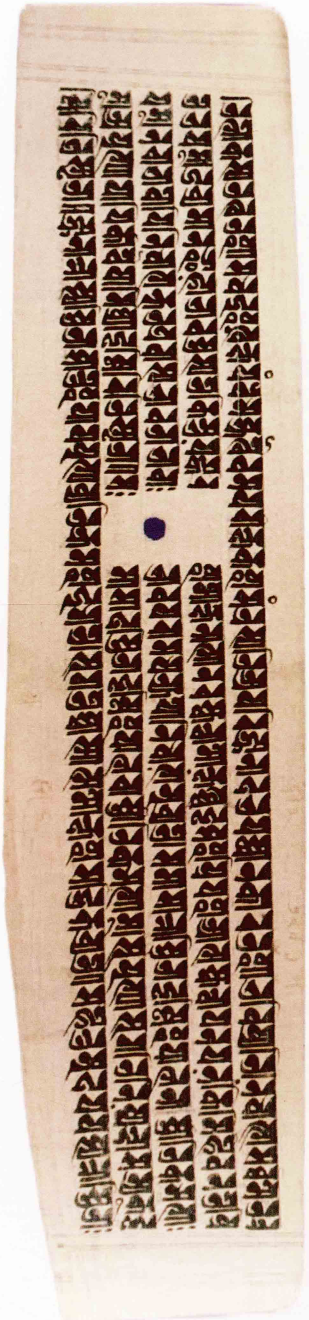
3a

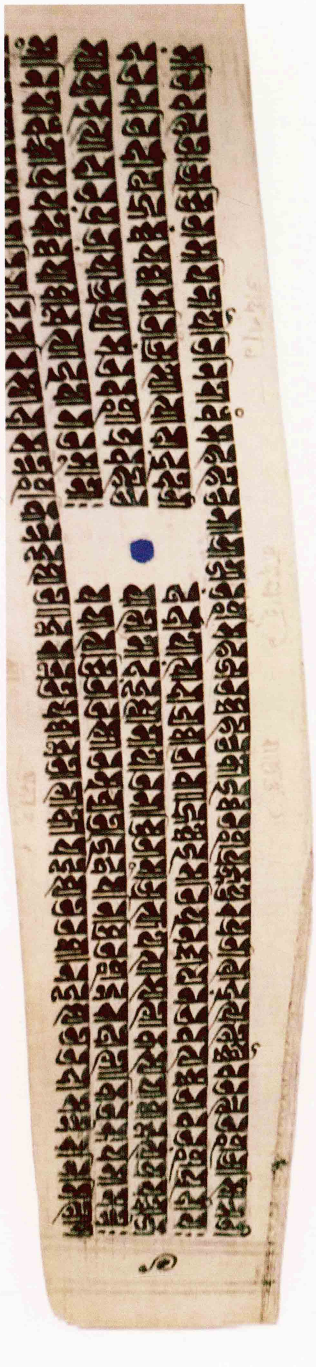
3b

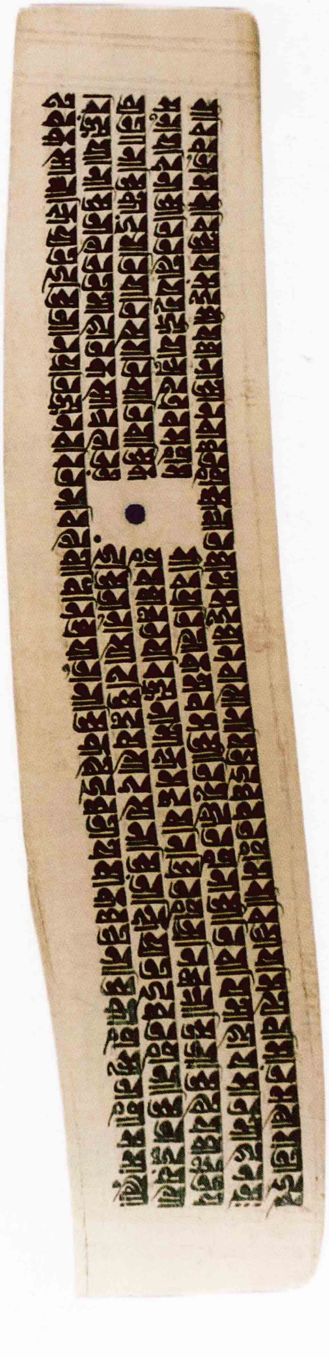
4a

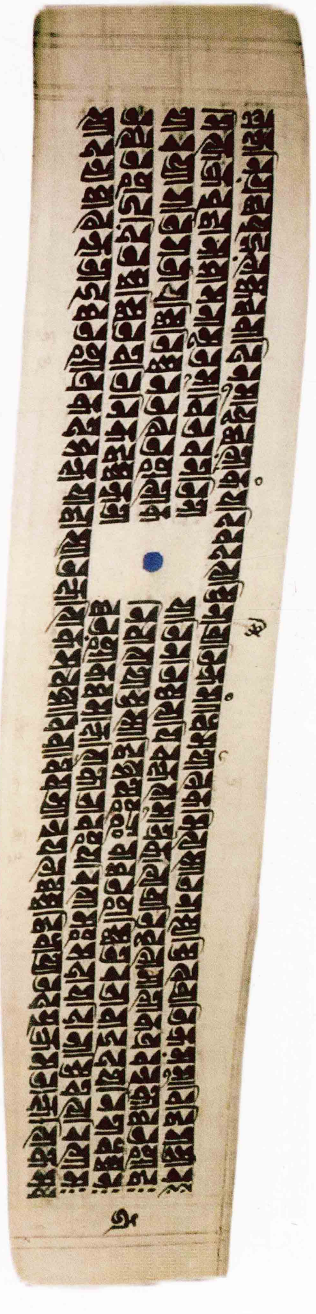
4b

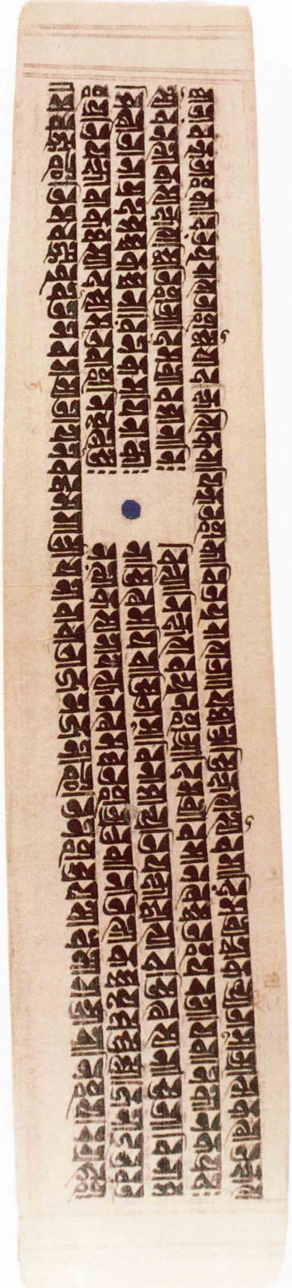
5a

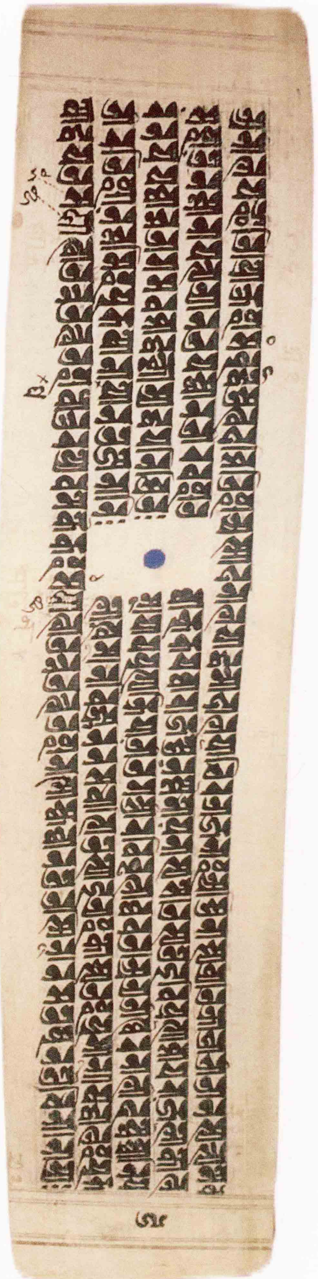
5b

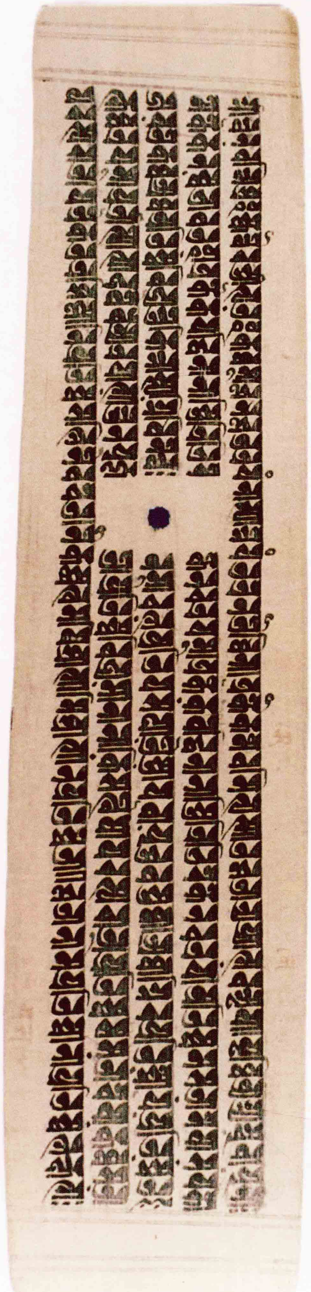
6a

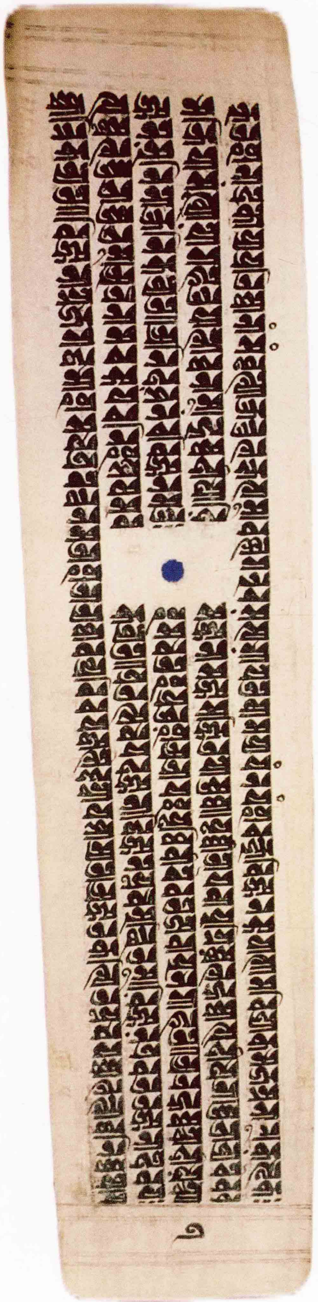
6b

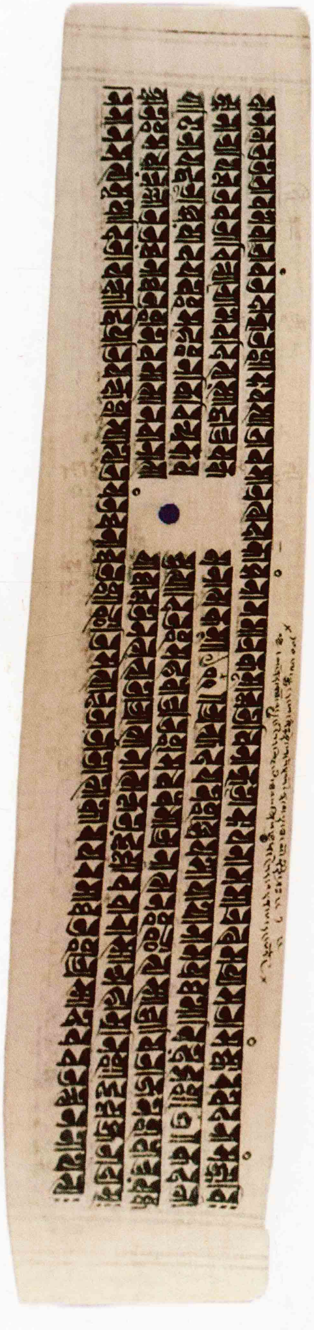
7a

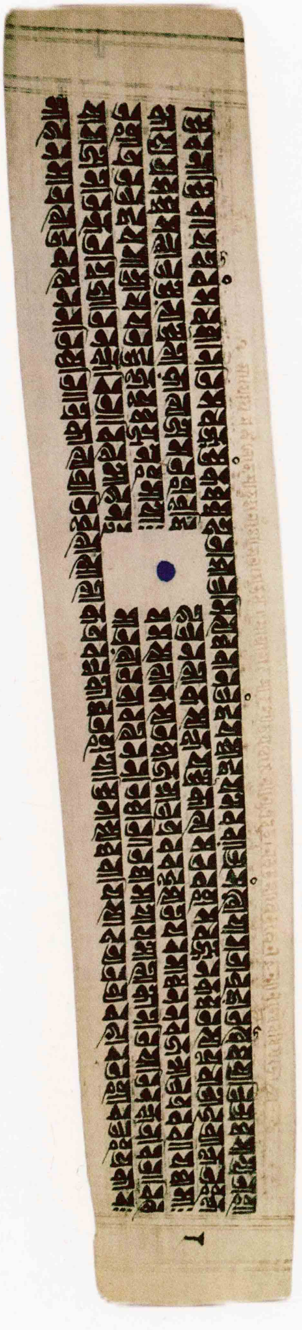
7b

8a

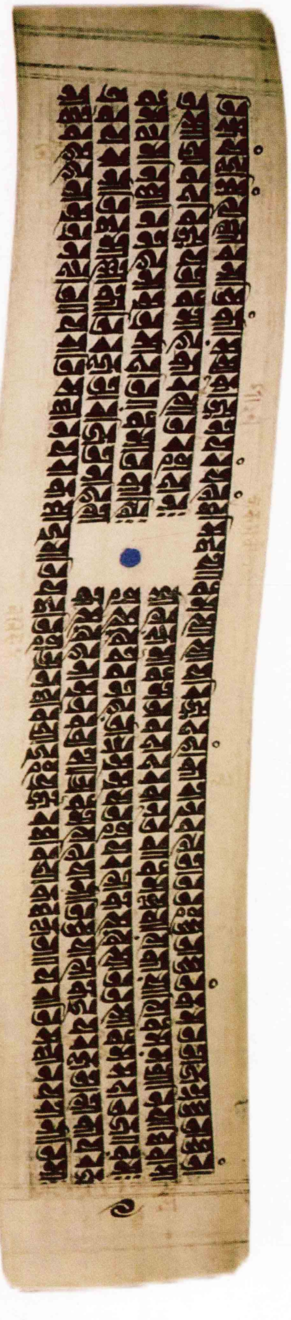
8b

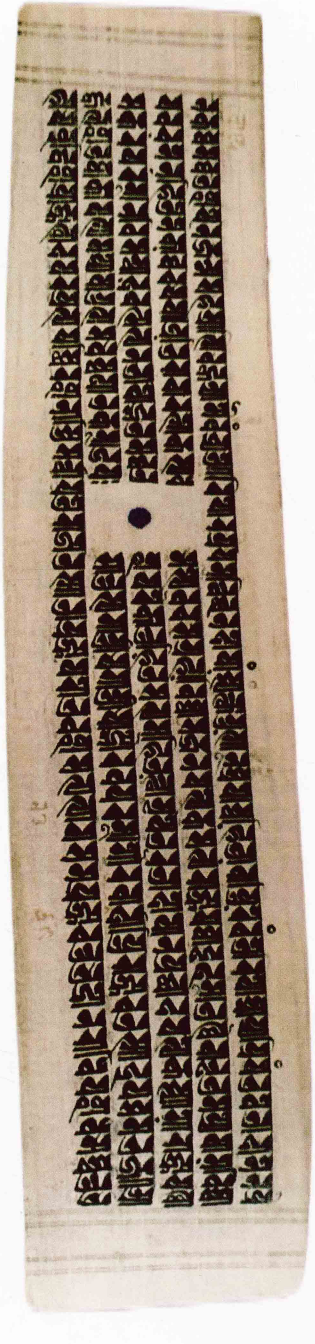
9a

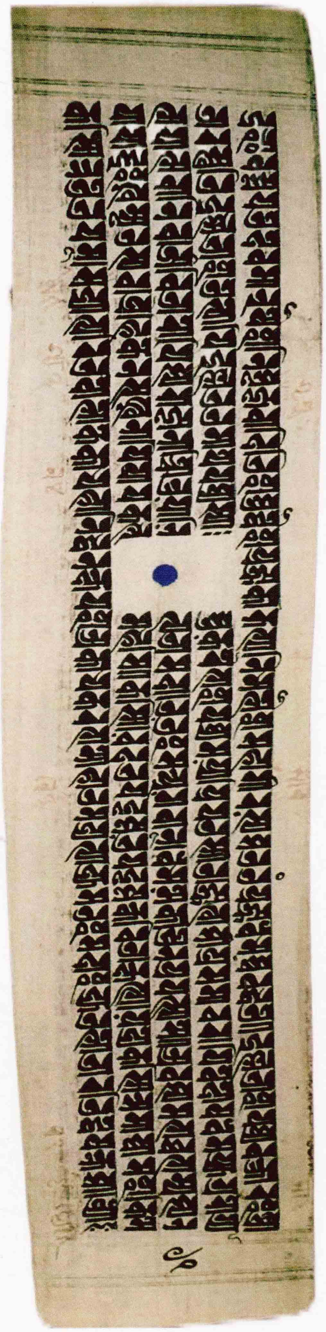
9b

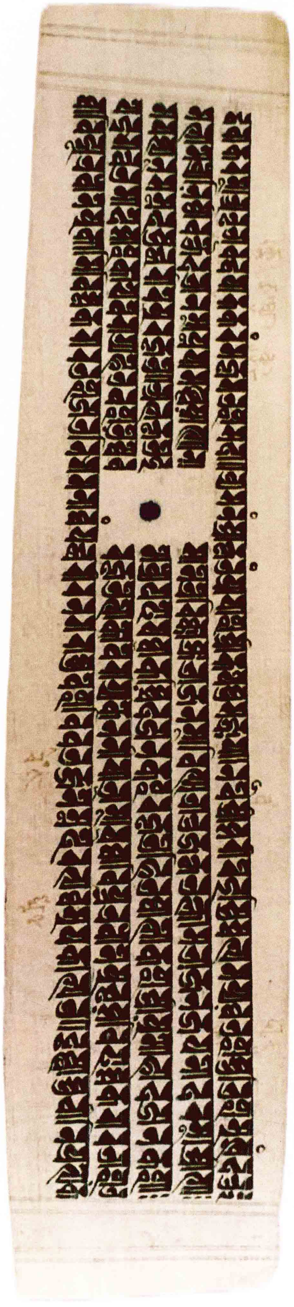
10a

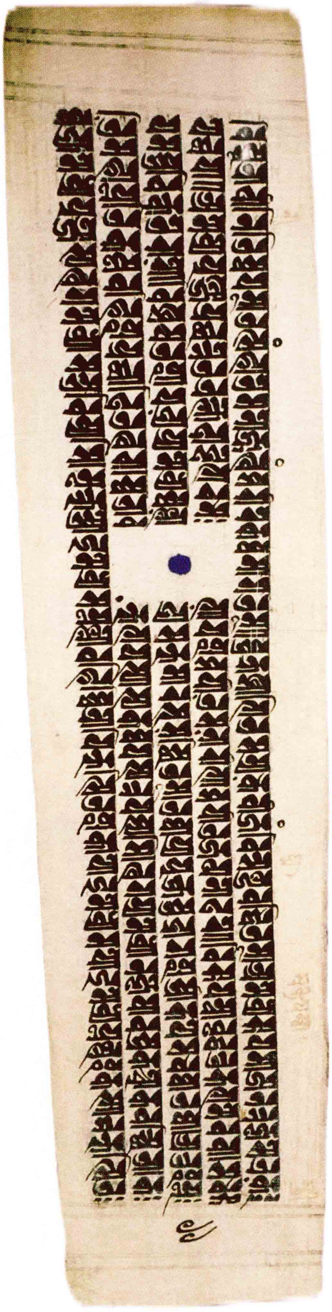
10b

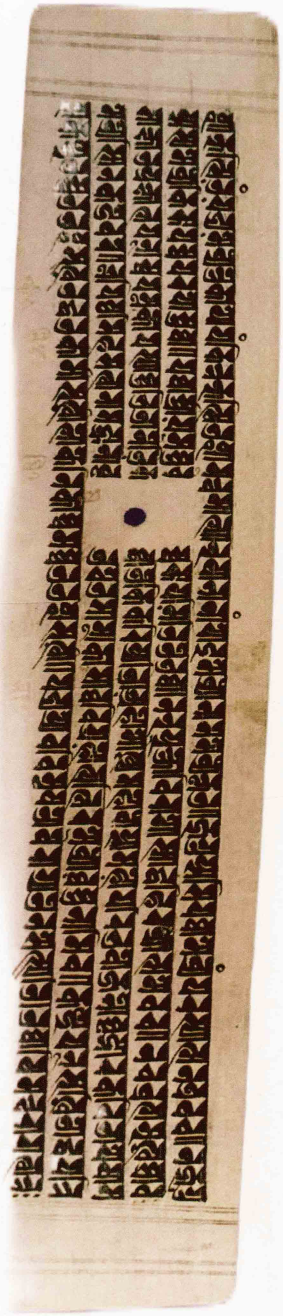
11a

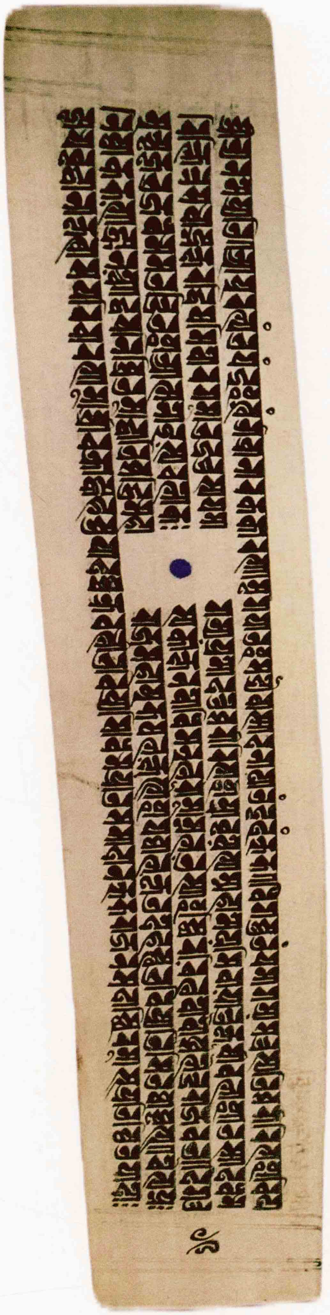
11b

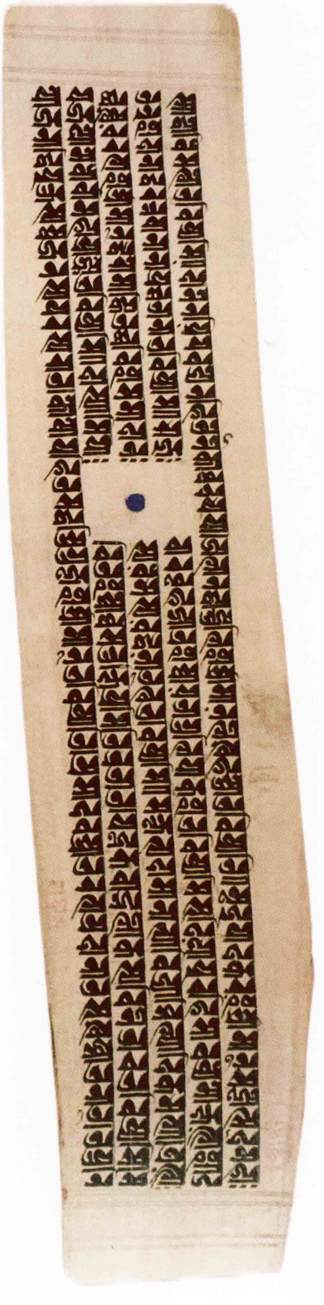
12a

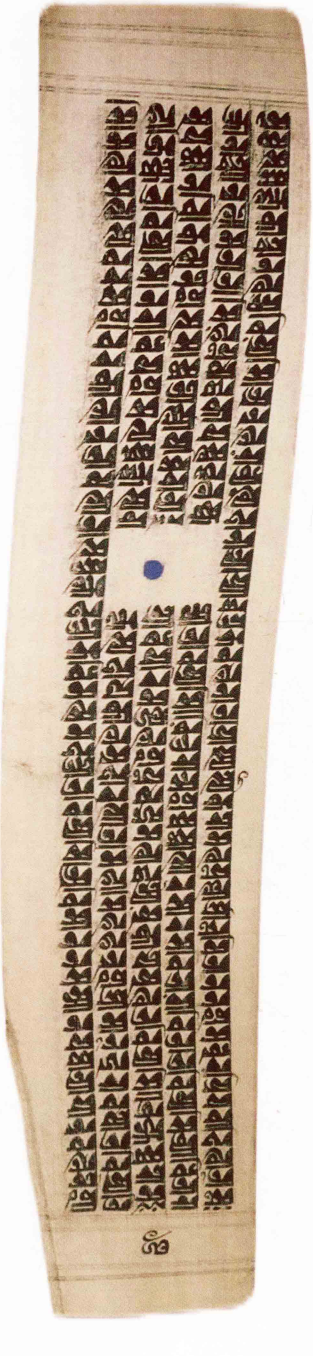
12b

13a

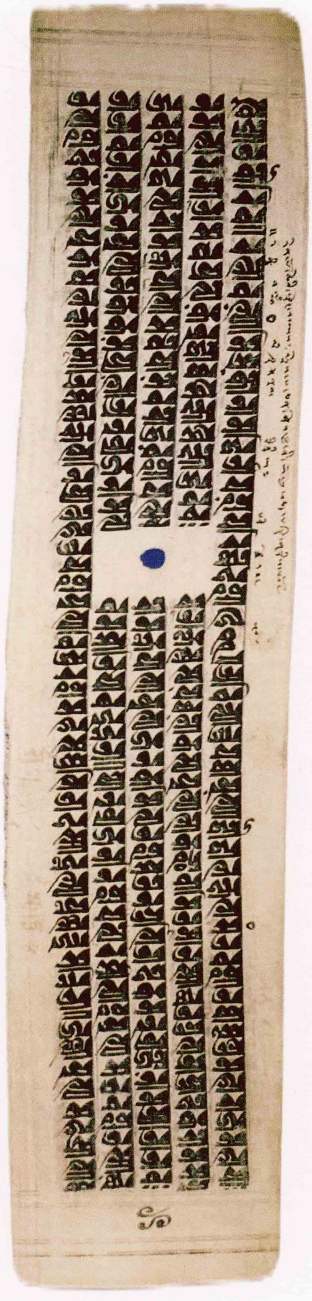
13b

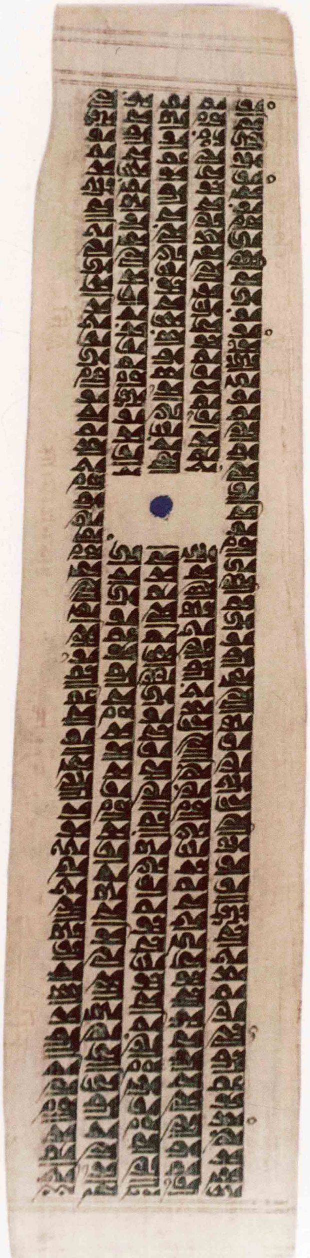
14a

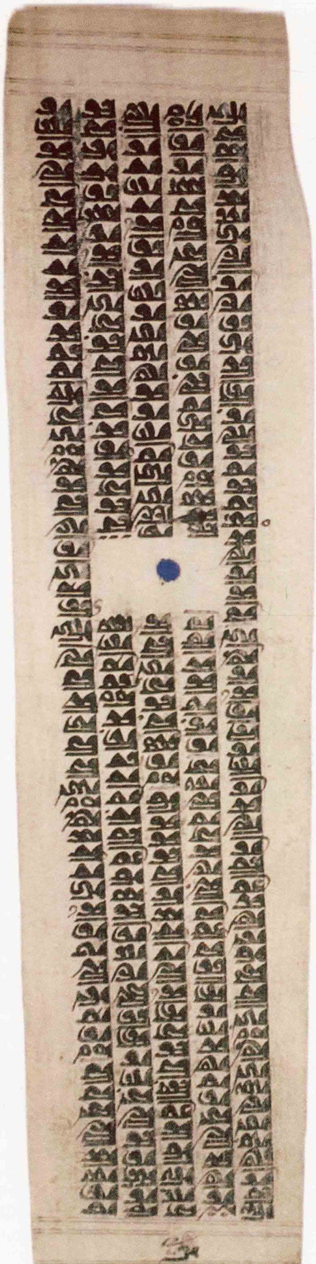
14b

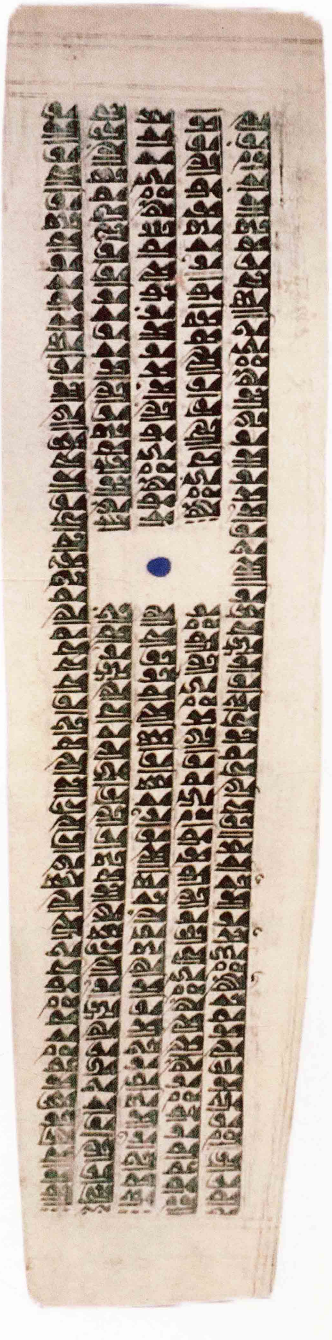
15a

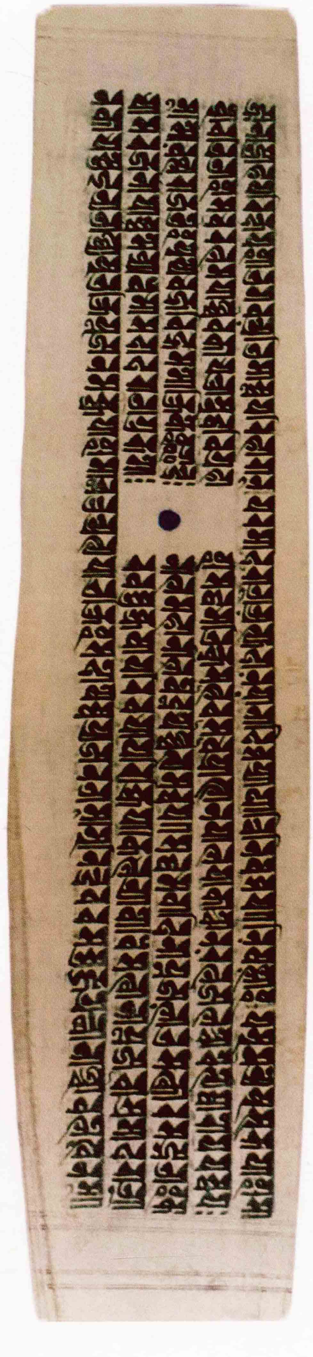
15b

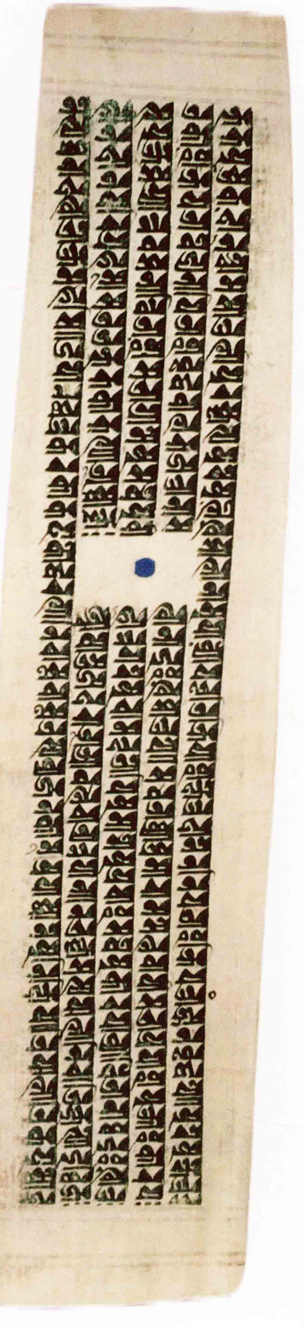
16a

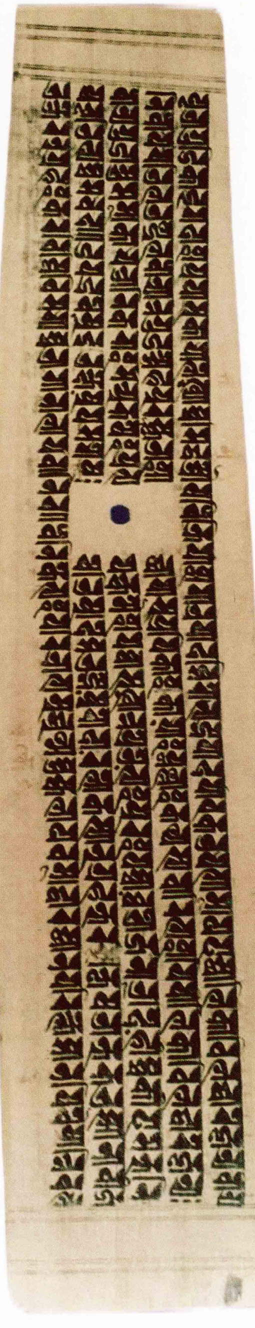
16b

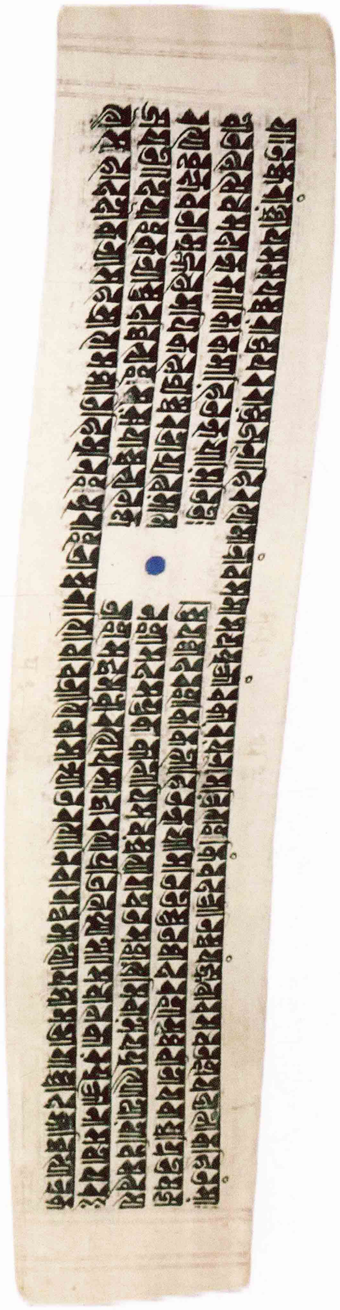
17a

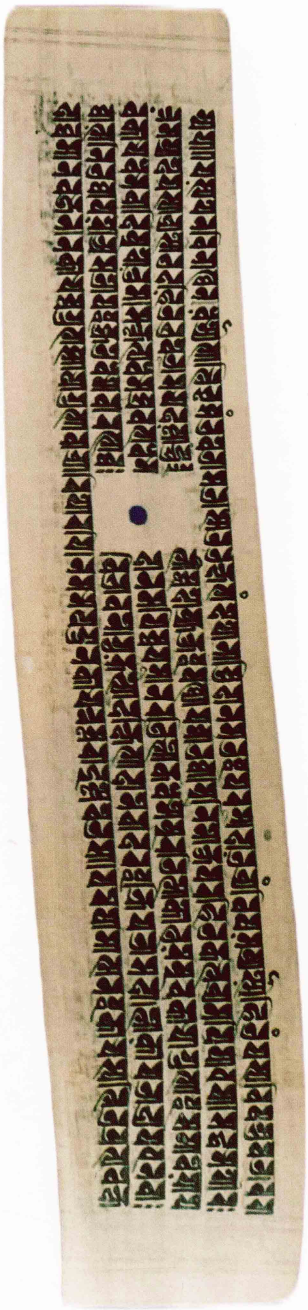
17b

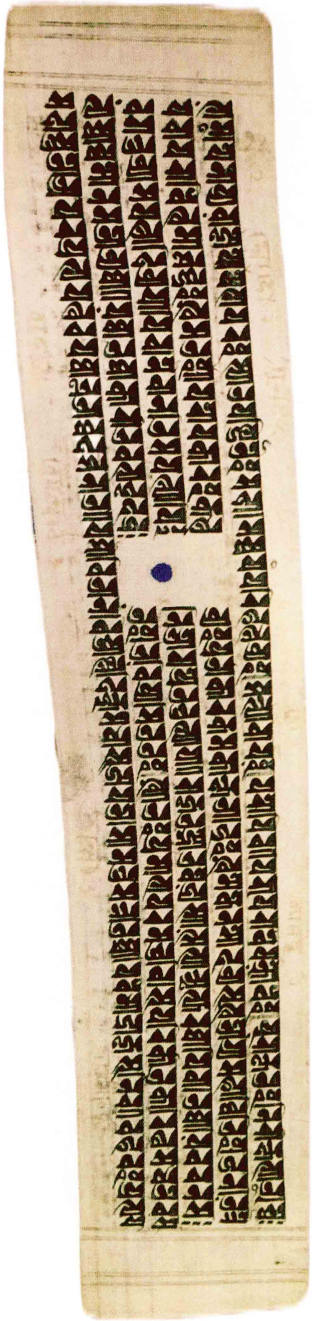
18a

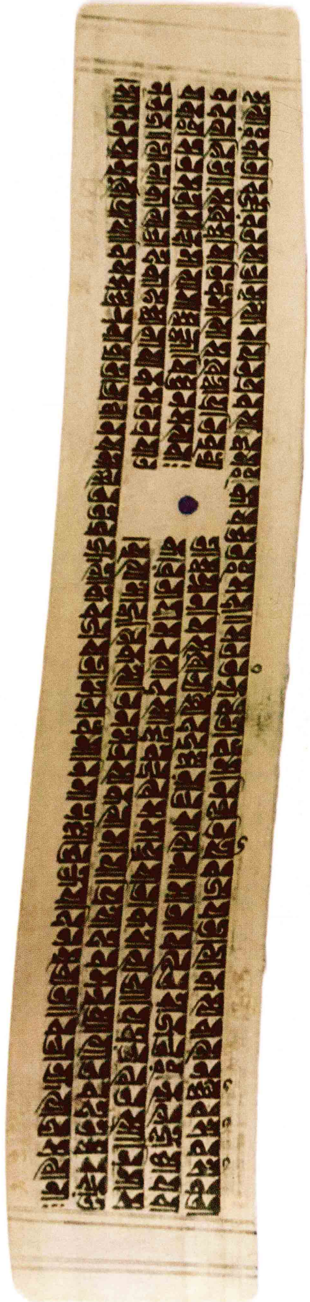
18b

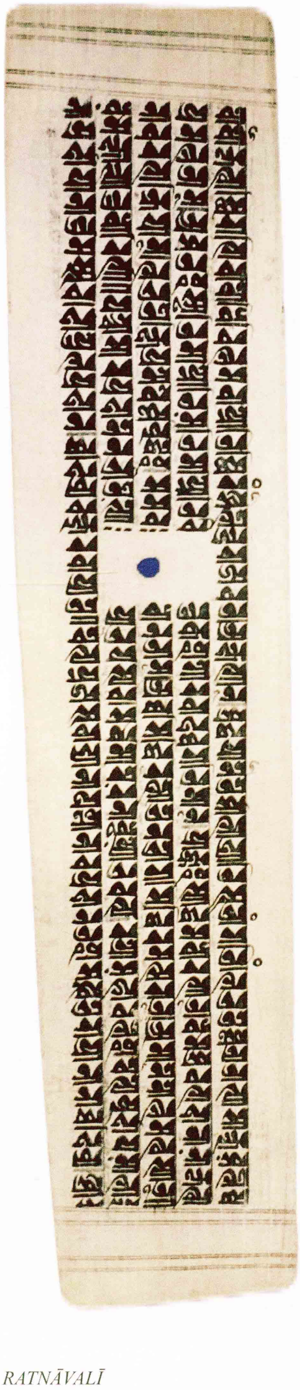
19a

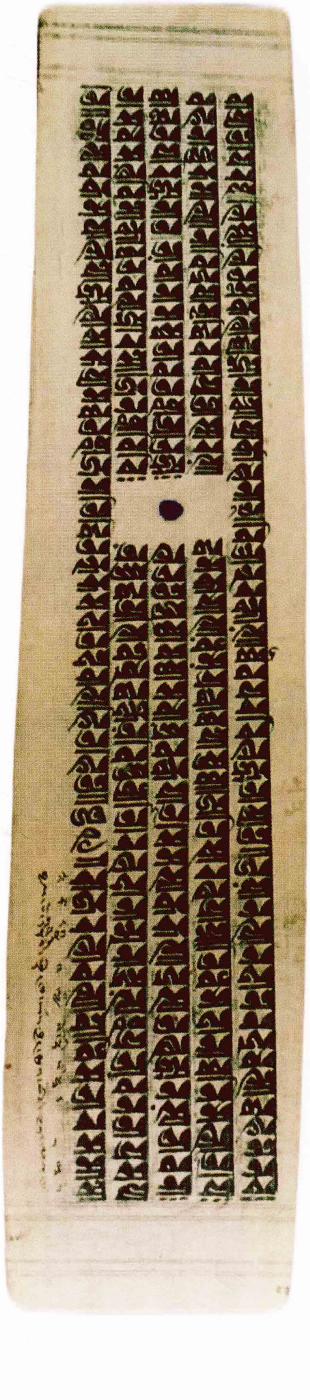
19b

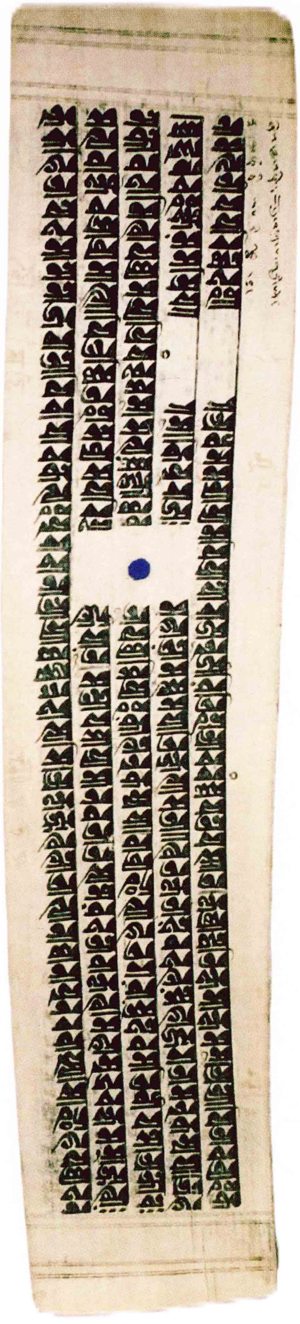
20a

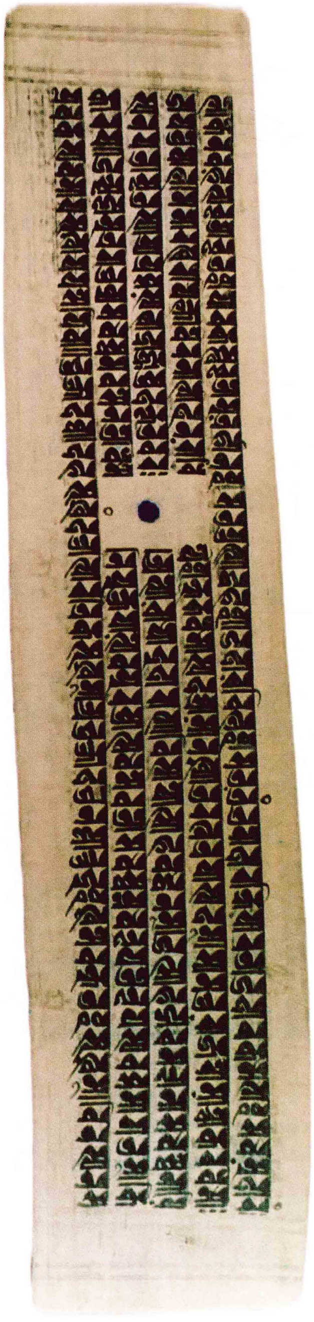
20b

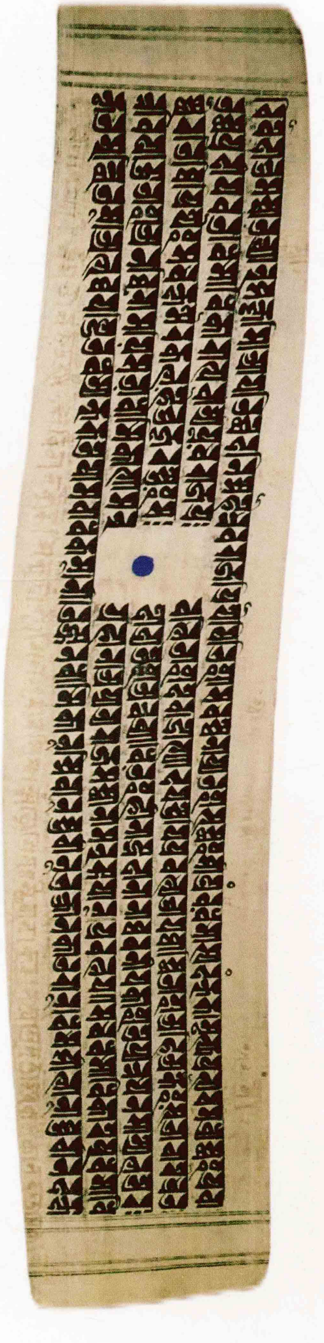
21a

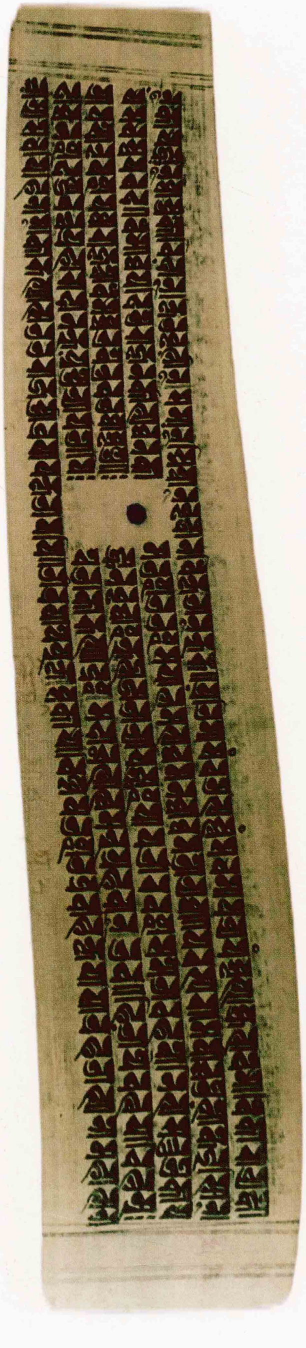
21b

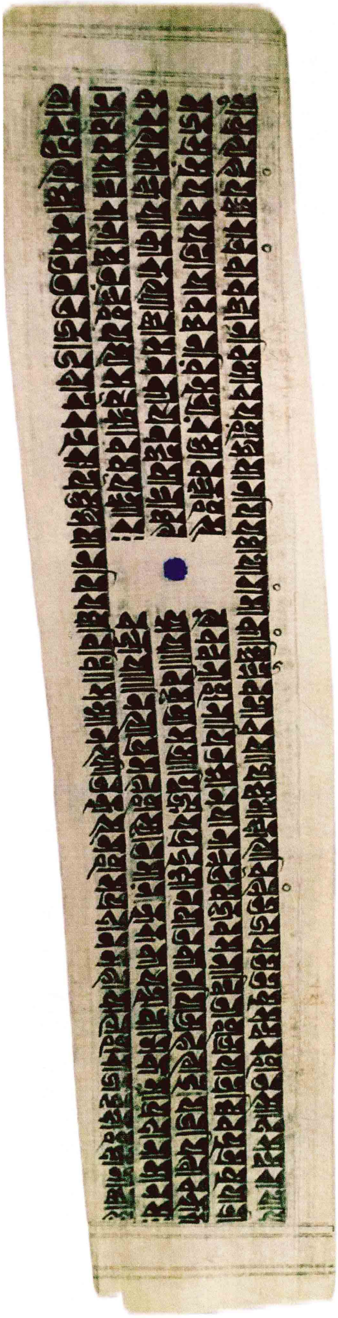
22a

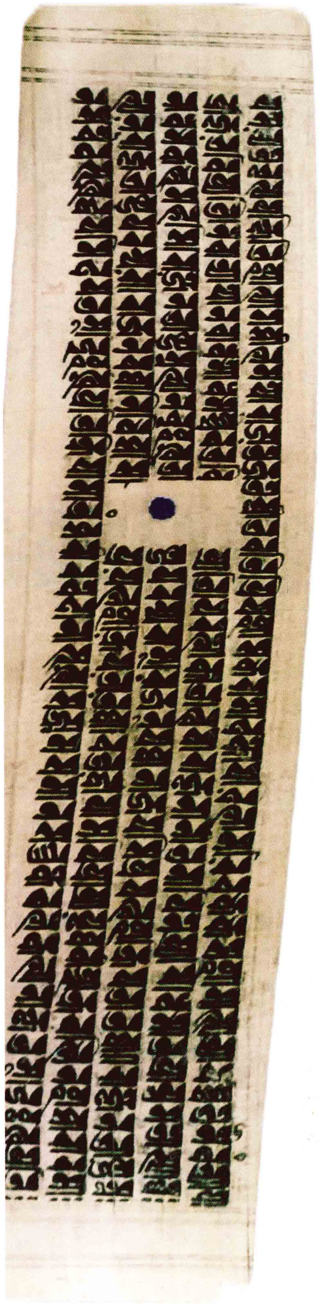
22b

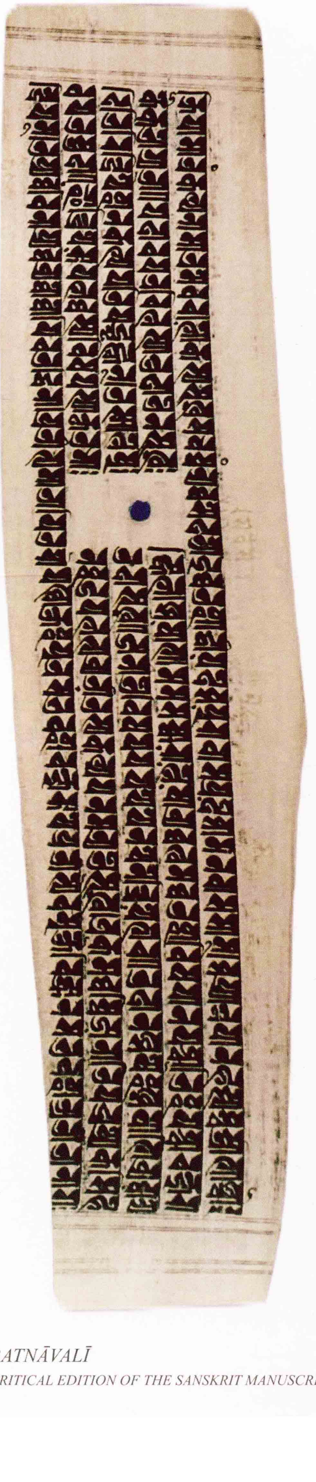
23a

23b

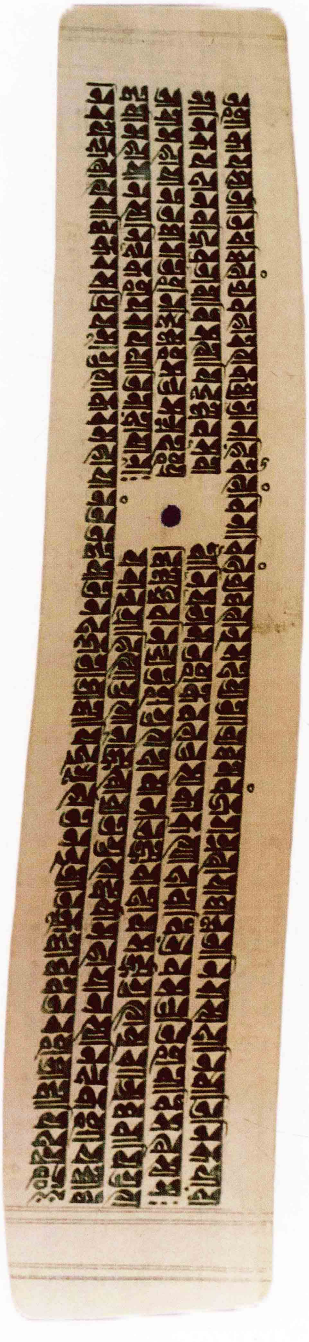
24a

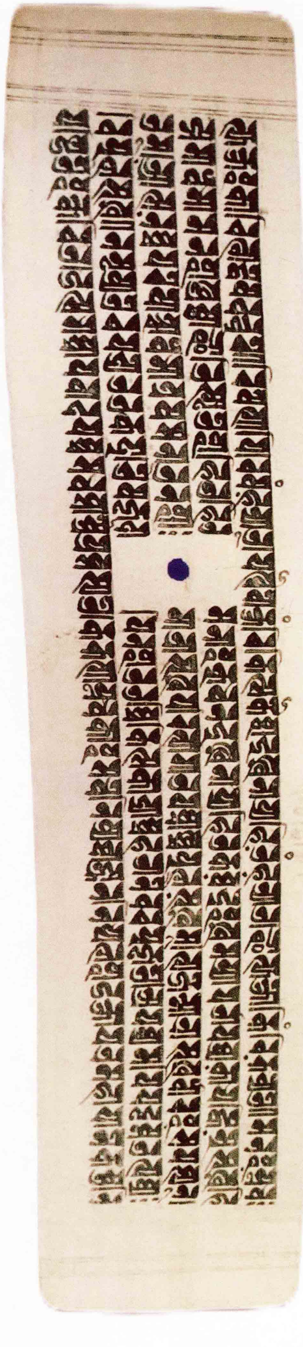
24b

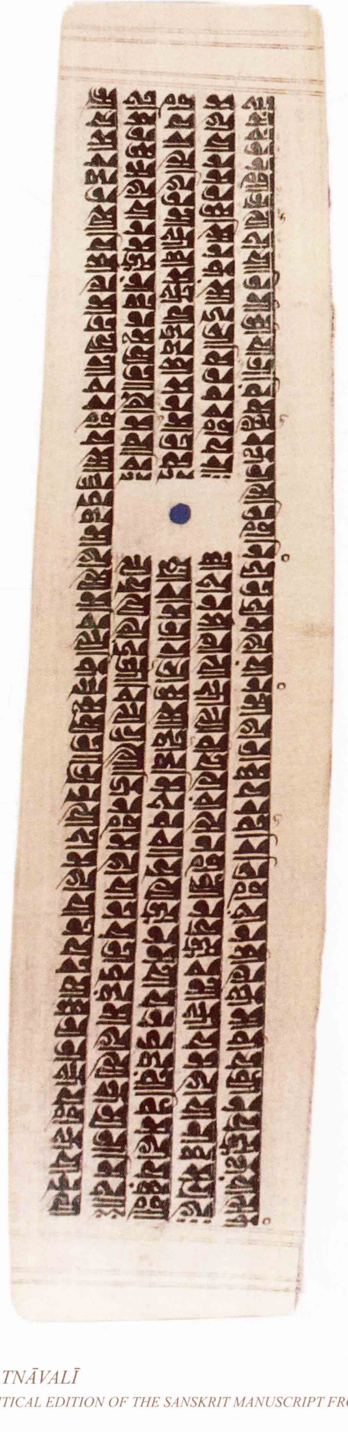
25a

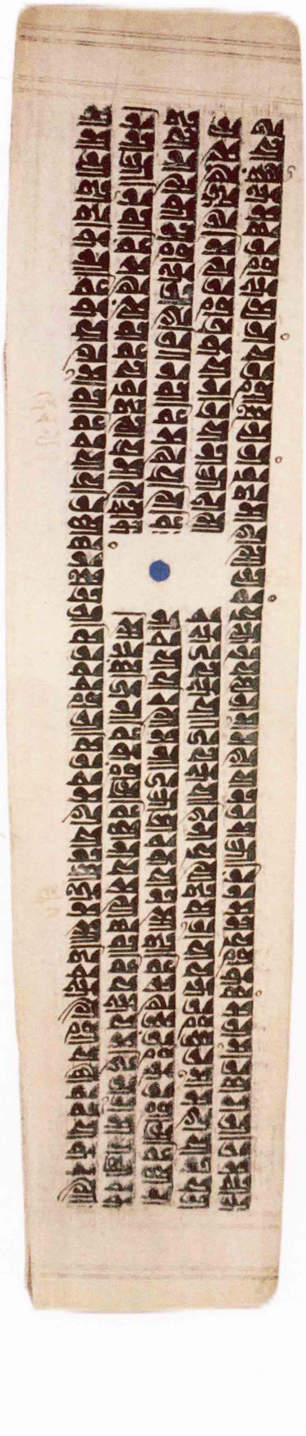
25b

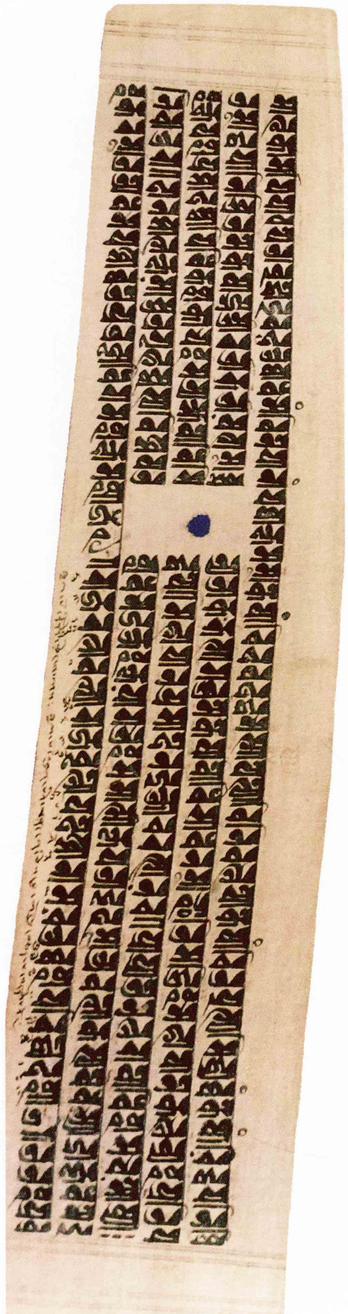
26a

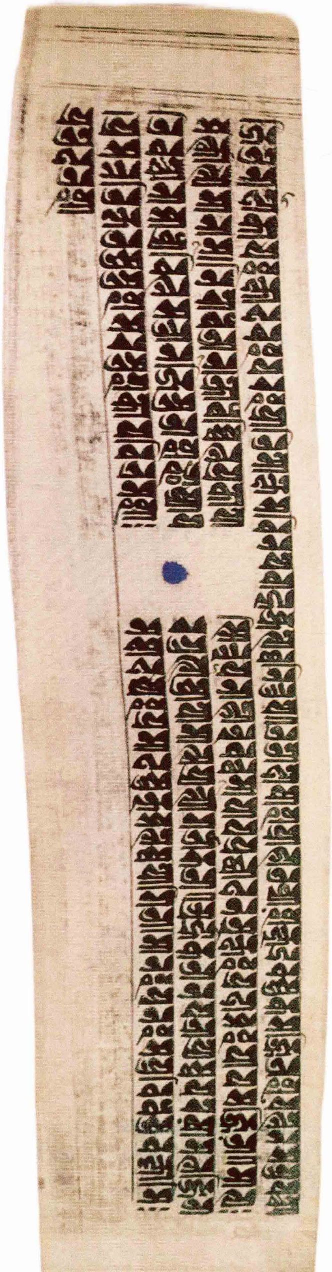
26b

27a

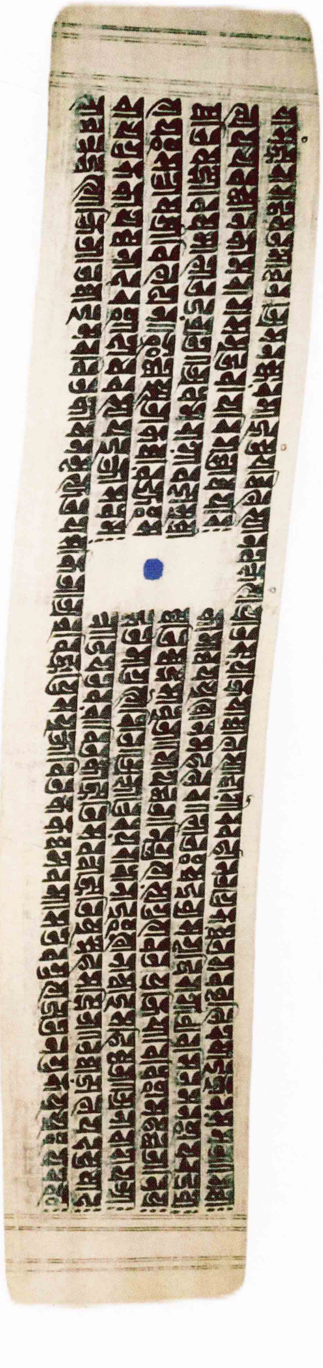
27b

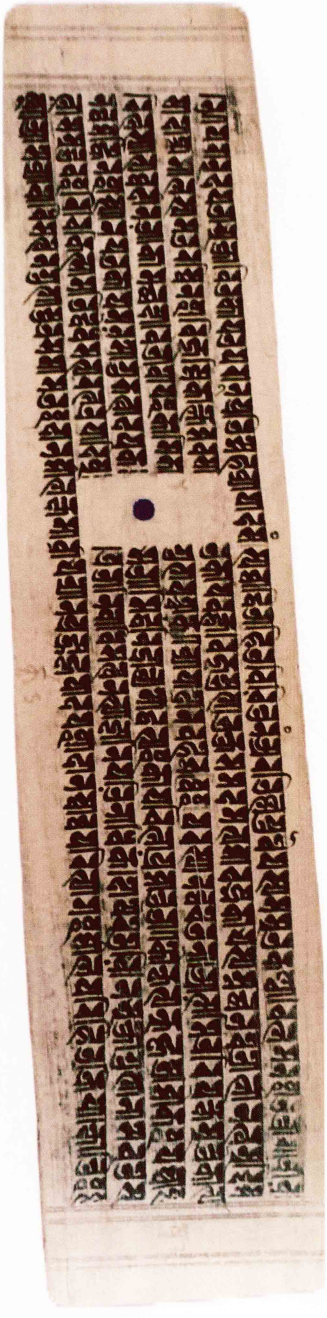
28a

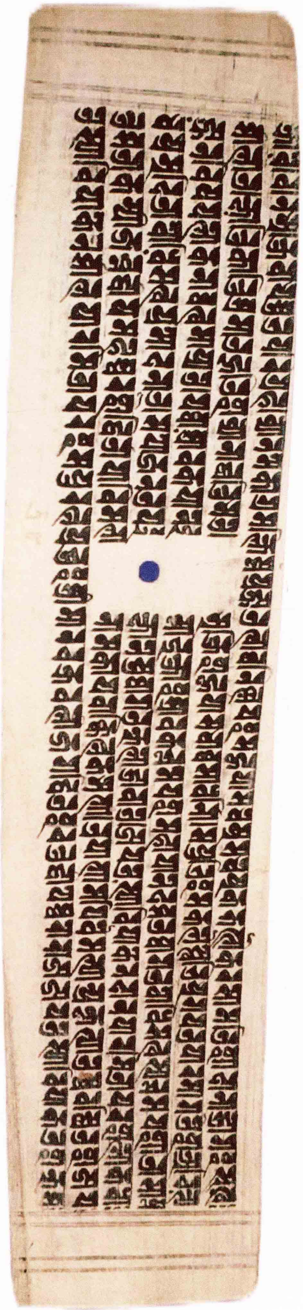
28b

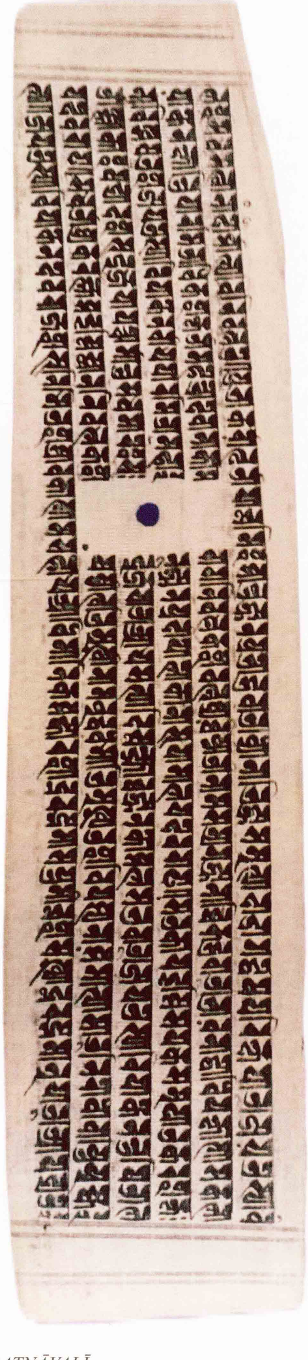
29a

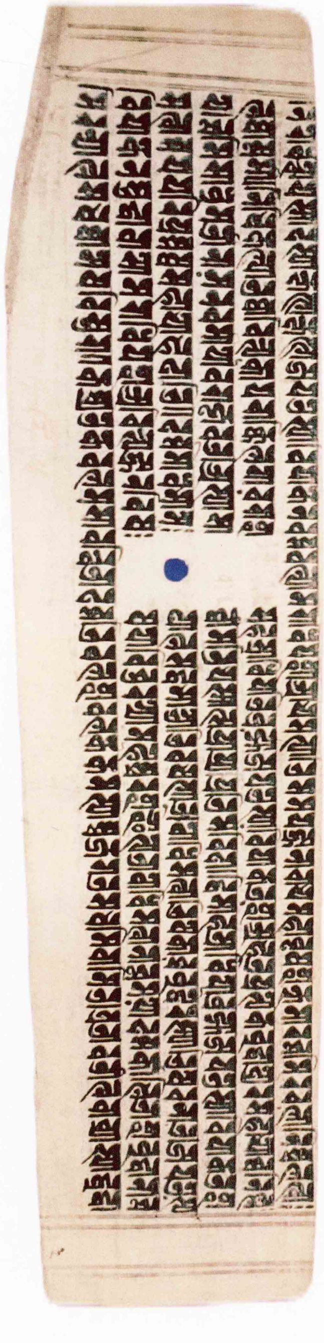
29b

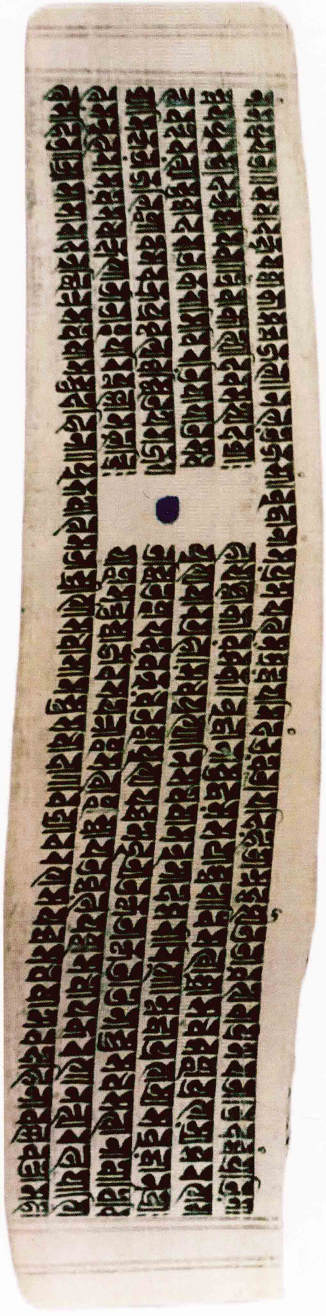
30a

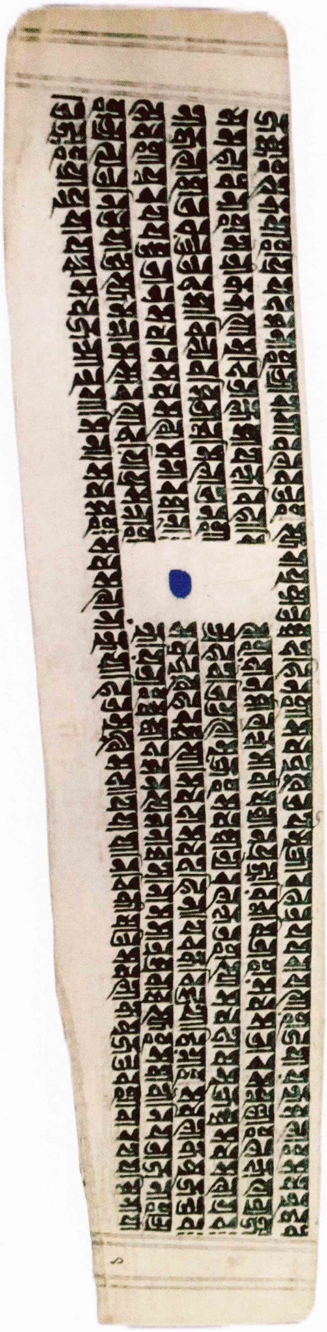
30b

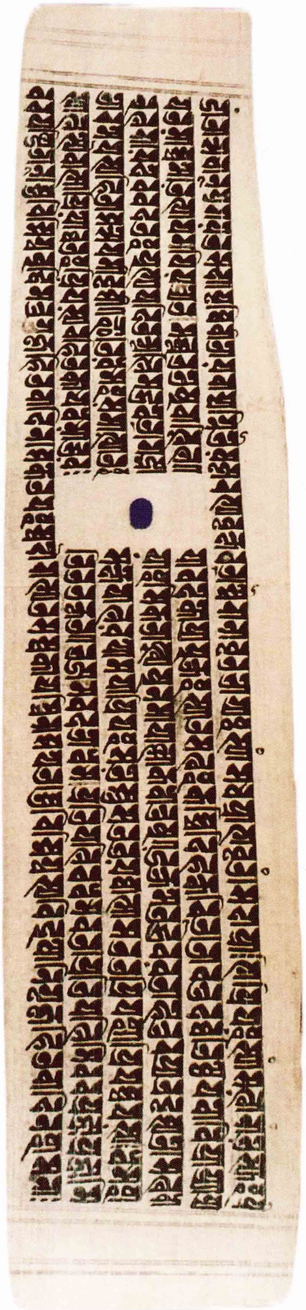
31a

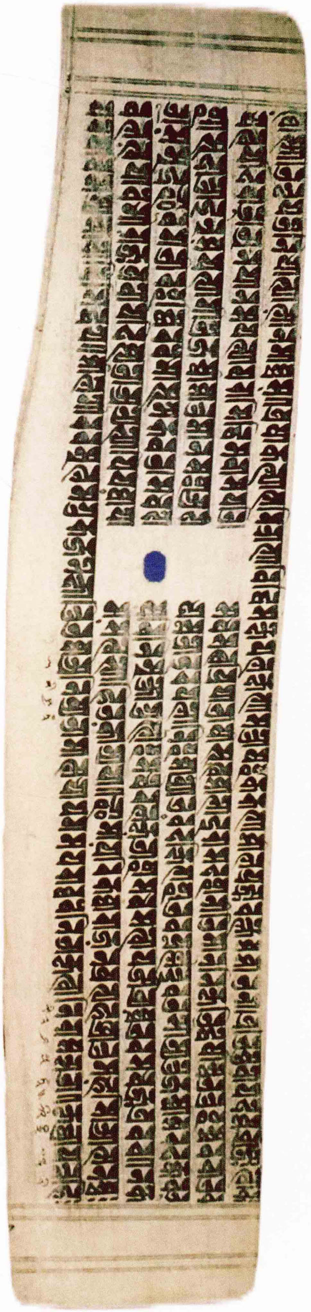
31b

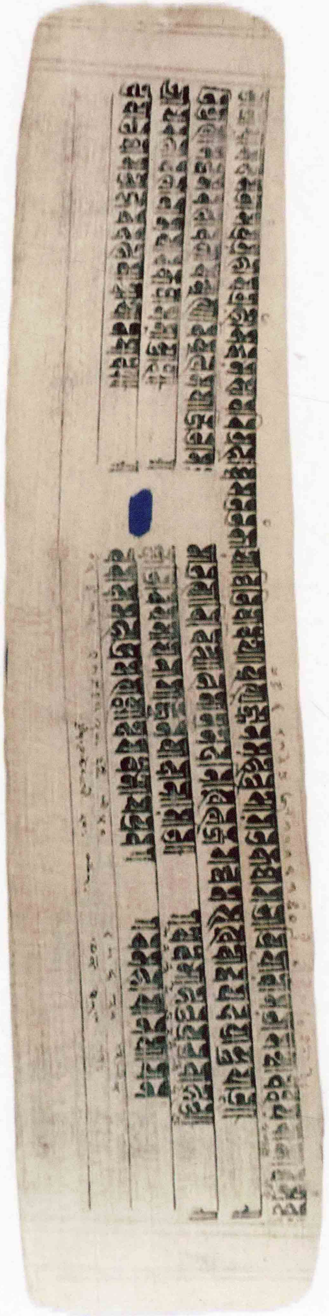
32a

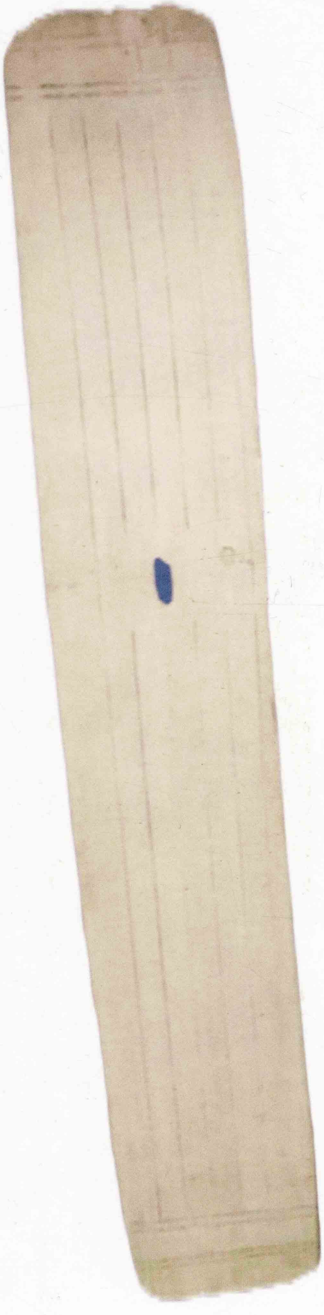
32b

33a

33b

责任编辑：王雷

ISBN 978-7-5700-0781-3

9 787570 007813 >

定价：45.00